

Jaarstukken 2025

INHOUDSOPGAVE JAARSTUKKEN 2025

	Bladzijde
Inleiding/Leeswijzer	1
Jaarverslag	
Hoofdstuk 1 Coalitieakkoord 2023-2027	5
Hoofdstuk 2 Programmaverantwoording 2025	9
Hoofdstuk 3 Realisatie van de belastingopbrengsten en toelichting	39
Hoofdstuk 4 Uiteenzetting van de financiële positie	
A. Financiering (treasuryparagraaf)	47
B. Weerstandsvermogen en risicobeheersing	49
C. Stand en verloop bestemmingsreserves en voorzieningen	57
D. Kengetallen	60
Hoofdstuk 5 Overige paragrafen	
A. Assetmanagement	65
B. Bedrijfsvoering	69
C. Verbonden partijen	79
D. Openbaarheidsparagraaf	88
Jaarrekening	
Hoofdstuk 6 Rekening naar kosten- en opbrengstsoorten	92
A. Rekeningresultaat	95
B. Analyse van de belangrijke afwijkingen tussen de jaarrekening en de najaarsrapportage	98
Hoofdstuk 7 Overzicht van baten en lasten per programma	113
Hoofdstuk 8 Wet Normering Topinkomens (WNT)	117
Hoofdstuk 9 Gerealiseerde investeringen en toelichting	
A. Lopende investeringen	119
B. Afgesloten investeringen in 2025	136
Hoofdstuk 10 Balans en toelichting	144
Hoofdstuk 11 Rechtmatigheidsverantwoording	161
Overige gegevens	
Hoofdstuk 12 Controleverklaring	163
Hoofdstuk 13 Vaststelling jaarrekening 2025	169
BIJLAGEN	
1. Kredietoverzicht per 31 december 2025	173
2. Overzicht afgesloten projecten 2025	177

Inleiding

Op grond van de Waterschapswet kent het waterschap twee taken; watersysteembeheer en zuiveringsbeheer.

De jaarstukken 2025 zijn samengesteld conform de regelgeving volgens de Waterschapswet. Het jaarverslag (de programmaverantwoording) is onderverdeeld in een aantal thema's, programma's genaamd. Dit zijn de programma's Veiligheid, Watersystemen en Organisatie.

De jaarstukken 2025 zijn anders van opzet dan die van de voorgaande jaren. Als waterschap moeten wij namelijk voor het opstellen van de begroting en jaarstukken voldoen aan verslaggevingsregels. Deze zijn voor waterschappen vastgelegd in de BBVW (Bepalingen Beleidsvoorbereiding en Verantwoording Waterschappen). Op verzoek van het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat en in samenwerking met de Unie van Waterschappen zijn deze verslaggevingsregels aangepast met als doel deze regels te actualiseren en meer gelijk te trekken met de regels voor gemeenten. De nieuwe verslaggevingsregels gaan onder andere over de indeling en inhoud van de hoofdstukken en paragrafen in de begroting en jaarstukken, maar daarnaast stellen deze ook regels aan bijvoorbeeld het wel of niet activeren van bepaalde kosten.

De inwerkingtreding van de nieuwe verslaggevingsregels is met ingang van het verslaggevingsjaar 2025. Dit betekent dat de voorliggende jaarstukken zijn opgesteld conform de nieuwe verslaggevingsregels.

De belangrijkste wijzigingen betreffen:

- Realisatie van de belastingopbrengsten: Er is een apart overzicht (hoofdstuk 3) opgenomen waarin op een integrale manier wordt ingegaan op elementen van de heffing van waterschapsbelastingen.
- Paragrafen structuur: Paragrafen over de financiële positie zijn samengevoegd in het nieuwe hoofdstuk 'uiteenzetting van de financiële positie' (hoofdstuk 4). Daarnaast is er een nieuwe paragraaf assetmanagement (hoofdstuk 5 A) toegevoegd, met aandacht voor het beleid, onderhoud en kosten.
- Verplichte kengetallen: Een set kengetallen (hoofdstuk 4 D) brengt de financiële positie in kaart, zoals weerstandsvermogen, de nettoschuldquote en het EMU-saldo. Sommige kengetallen waren al onderdeel van de jaarstukken.
- Rechtmatigheidsverantwoording: Het opnemen van de rechtmatigheidsverantwoording door het dagelijks bestuur (hoofdstuk 11). Zoals bekend moet het dagelijks bestuur met ingang van het verslagjaar 2025, via een rechtmatigheidsverantwoording in de jaarstukken, voortaan zelf een verklaring afleggen over de vraag of de in de jaarstukken verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties, rechtmatig tot stand zijn gekomen. Dit wil zeggen in overeenstemming met de daarvoor geldende regelgeving. Tot en met het verslagjaar 2024 was het de verantwoordelijkheid van de accountant om deze verklaring bij de jaarrekening te geven.

Om de jaarstukken overzichtelijk en leesbaar te houden is ernaar gestreefd zo min mogelijk informatie tweemaal op te nemen. Daar waar nodig is gebruik gemaakt van verwijzingen om te voldoen aan de voorschriften.

Leeswijzer

De jaarstukken 2025 bestaan uit een tweetal onderdelen, te weten het jaarverslag en de jaarrekening. Daarnaast zijn nog een aantal bijlagen opgenomen.

Jaarverslag

Ten eerste wordt in hoofdstuk 1 ingegaan op het coalitieakkoord 2023 – 2027 “Samen leven met water”. In het coalitieakkoord is een aantal strategische thema’s en accenten benoemd en is aangegeven dat hierop en op nog te ontwikkelen initiatieven – met een nadere uitwerking – wordt teruggekomen. In het eerste hoofdstuk stippen wij een aantal ontwikkelingen aan.

In hoofdstuk 2, programmaverantwoording, wordt per programma ingegaan op onze visie en de realisatie van de beleidsdoelen. Daarnaast wordt als afsluiting van dit hoofdstuk per programma een overzicht gegeven van de exploitatiekosten.

Vervolgens wordt in hoofdstuk 3 ingegaan op de realisatie van de belastingopbrengsten, wordt in hoofdstuk 4 een uiteenzetting gemaakt van de financiële positie van het waterschap en bevat hoofdstuk 5 een aantal beschouwingen (onder andere bedrijfsvoering en verbonden partijen).

Jaarrekening

De jaarrekening begint in hoofdstuk 6 met financiële beschouwingen. Hier wordt onder andere ingegaan op de uitkomst van de jaarrekening. Het exploitatieresultaat wordt hier uitgebreid geanalyseerd. Daarnaast wordt in hoofdstuk 7 een overzicht gegeven van de baten en lasten per programma.

In hoofdstuk 8 “Topinkomens” zijn de gegevens volgens de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) opgenomen en in hoofdstuk 9 wordt een toelichting gegeven op de gerealiseerde investeringen.

Hierna is in hoofdstuk 10 de balans met toelichting opgenomen. De balans geeft de vermogenspositie weer. In hoofdstuk 11 is de rechtmatigheidsverantwoording door het dagelijks bestuur opgenomen.

De controleverklaring is opgenomen in hoofdstuk 12. De vaststelling van de rekening vindt u tot slot onder hoofdstuk 13. De (verplichte) bijlagen bij de jaarrekening zijn afzonderlijk opgenomen.

Jaarverslag

Hoofdstuk 1. Coalitieakkoord 2023 – 2027 “Samen leven met water”

In mei 2023 is een nieuw coalitieakkoord in het algemeen bestuur besproken. Over het algemeen zijn de activiteiten vanuit het waterbeheerprogramma 2022 – 2027 leidend voor deze coalitie. Dat is in het coalitieakkoord ook onderschreven. Omtrent de geplande activiteiten en voortgang daarvan verwijzen wij graag naar de reguliere hoofdstukken in deze begroting en naar de andere stukken van de planning & control cyclus.

Zoals in de werktitel van het coalitieakkoord is aangegeven zoekt de coalitie nadrukkelijk de samenwerking met onze omgeving (overheden, burgers, maatschappelijke organisaties en bedrijven). De coalitie heeft mede daarom een aantal accenten concreet benoemd waarvan ze het belang wil benadrukken in deze bestuursperiode. Via dit hoofdstuk willen wij u deze bestuursperiode over de volgende punten gaan informeren als daartoe aanleiding is:

1. De provincies moeten blijvend gewezen worden op de verantwoordelijkheid ten aanzien van het toekennen van functies in het beheer gebied.
2. We staan open voor initiatieven van ingelanden om onder voorwaarden zelf water vast te houden.
3. Blijvende inzet is gewenst op maatregelen die gericht zijn op het verbeteren van de beschikbaarheid van water, inclusief het onder de aandacht brengen van de urgentie van deze problematiek bij derden.
4. Voor de Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG) opgaven moeten we als volwaardige partner meedoen en in de uitwerking (PPLG) meer signalerend, agenderend en sturend zijn.
5. We staan open voor aanvullende beheer- en inrichtingsmaatregelen door derden ten aanzien van de KRW doelstellingen.
6. Er komen geen windmolens op het traject “Punt van Reide – Nieuwe Statenzijl”.
7. Er moet onderzocht worden welke maatregelen we moeten treffen om onze emissiereductie te halen als methaan en lachgas worden meegerekend.
8. Er moet blijvend worden ingezet op waterbewustzijn. Ons cultureel (water)erfgoed en onze assets (samen hotspots genoemd) spelen hierbij een belangrijke rol. We brengen in beeld in hoeverre onze hotspots aansluiten op ons communicatiebeleid (zichtbaarheid).
9. Samen met partners bekijken hoe klimaatbewustzijn kan worden gestimuleerd.
10. We maken een integrale afweging over ons kwijtscheldingsbeleid.

Daarnaast is in het coalitieakkoord aangegeven dat de resterende budgetten voor onder andere duurzaamheid en innovatie kunnen worden ingezet.

Ten aanzien van deze punten is het volgende te melden:

1. *Toekennen functies*

In verschillende overleggen komt dit aan de orde. Bijvoorbeeld in het kader van de Transitie Landelijk Gebied (voorheen NPLG), het programma NOVEX en het proces rond de nieuwe provinciale omgevingsvisie. Specifiek wordt hierop gewezen binnen het veenoxidatie-dossier. Met betrekking tot veenoxidatie wordt vaak gesproken over de noodzaak van peilverhoging, om de veenoxidatie af te remmen of zelfs te stoppen. Waterschappen kunnen peilen alleen verhogen als de functie dat toelaat. Er is dus eerst functiewijziging nodig. Overigens heeft niet alleen de provincie een verantwoordelijkheid ten aanzien van het toekennen van functies; de gemeente heeft die ook. Daarom is ook richting gemeenten dit punt aangekaart. In 2025 is de Praatplaat Water en Bodem Sturend ontwikkeld, samen met waterschap Noorderzijlvest. Deze praatplaat faciliteert het gesprek met provincies en gemeenten. De komende tijd hebben we blijvende aandacht voor de gesprekken met deze partijen. In de

praktijk merken we dat de boodschap van Water en Bodem Sturend steeds beter landt bij de andere partijen en inmiddels ook zijn weg begint te vinden in visies, beleid en plannen.

2. *Initiatieven van ingelanden*

In algemene zin vinden we het positief als ingelanden proberen water vast te houden en bijvoorbeeld te infiltreren in de bodem. Dit voorkomt versnelde afvoer naar het oppervlaktewater en voedt het grondwater(peil). Maatregelen die ingelanden hiertoe treffen mogen niet leiden tot overlast voor anderen of het watersysteem. Er is met meerdere ingelanden gesproken over het vasthouden van water in hun eigen werkgebied, op hun eigen terreinen en in hun eigen (schouw)sloten. Wij houden vast aan eigen initiatief en verantwoordelijkheid bij de ingelanden en denken mee/ zoeken uit en adviseren de betreffende ingeland over hun ideeën en initiatieven. In veel gevallen wordt meer verwacht van het waterschap. Ons uitgangspunt blijft echter dat wij geen initiatieven van derden financieren.

We hebben in 2024 en 2025 enkele initiatieven van ingelanden (Veenkoloniën en Drentse A-gebied) besproken en op hun voor- en nadelen beoordeeld. Allen zijn afgewezen omdat er meer nadelen aan kleven (kosten voor raadpleging omgeving, verwerving eigendom, wijziging watersysteem en onderhoud) en minder kuubs waterberging oplevert dan verwacht werd.

Deze resultaten zijn ook teruggekoppeld aan de betreffende ingelanden.

In algemene zin benutten wij kansen om kennis te delen over het belang van water vasthouden/vertragen en zuinig omgaan met water zoveel mogelijk in verschillende gremia.

3. *Beschikbaarheid water*

We hebben in veel verschillende overleggen en gremia aandacht gevraagd voor zoetwaterbeschikbaarheid. Vaak is de nadruk gelegd op bewustwording van het feit dat zoetwater in de toekomst niet altijd en overal beschikbaar zal zijn en dat hier bij nieuwe ontwikkelingen, maar ook bij bestaande functies, rekening mee moet worden gehouden. Er zitten grenzen aan de technische maakbaarheid van het aanvoersysteem. Daarnaast neemt door klimaatverandering de kans toe dat er op enig moment te weinig zoetwater beschikbaar is. Dit sluit aan bij het principe van 'water en bodem sturend'. In de ruimtelijk ordening moet hier rekening mee worden gehouden. Met name in de overleggen over de nieuwe provinciale omgevingsvisies hier aandacht voor gevraagd. We zien dat de boodschap inmiddels is geland en dat de provincies hier nu meer aandacht voor hebben en het principe meegenomen hebben. We blijven ook de komende tijd aandacht vragen voor dit onderwerp. Onder andere de ontwikkelde praatplaat Water en Bodem Sturend helpt hierbij. Aandachtspunt is om ook de boodschap bij de gemeenten goed onder de aandacht te brengen.

Regionaal en landelijk zijn wij goed aangehaakt bij overleggen over de zoetwaterverdeling en de waterbuffer in het IJsselmeer, zowel op ambtelijk, directie als bestuurlijk niveau.

4. *NPLG: waterschap als volwaardig partner*

We zijn nauw betrokken geweest bij de PPLG's van de provincies Groningen en Drenthe. Daarnaast ook landelijk bij de verdere ontwikkeling van het NPLG, via het Unie-netwerk NPLG, de bestuurlijke kopgroep NPLG en de Unie commissie-overleggen (CWS en CWW) waar dit onderwerp met regelmaat op de agenda stond. Richting de provincies hebben we een kritisch-opbouwende houding aangenomen en zijn we stevige discussies niet uit de weg gegaan. We redeneren vanuit het water- en bodemsysteem als tafel waarop de puzzel van opgaven moet worden gelegd. Onze focus ligt op het ontwikkelen en behouden van een robuust, volhoudbaar en gezond watersysteem voor nu, straks en later (2100 en verder). De provincie Groningen heeft in 2024 een nieuw Gebiedsplan Transitie Landelijk Gebied (TLG) opgesteld. Wij zijn hier nauw bij betrokken en hebben op meerdere momenten input geleverd.

In Drenthe is vooral veel aandacht geweest voor de maatregelpakketten voor projecten die op kortere termijn gaan spelen. Onze KRW-projecten in Drenthe zijn hier deels in meegenomen, als ook andere waterdoelen. Drenthe heeft vanuit het Rijk een fors bedrag toegekend gekregen voor de maatregelpakketten.

Het kabinet heeft in september 2024 besloten het NPLG stop te zetten. Wat een nieuw kabinet hierover gaat beslissen is nog niet duidelijk. Door de provincies is al aangegeven dat zij in ieder geval doorgaan op de ingeslagen weg. Onze betrokkenheid blijft daarbij ook van belang. In Groningen wordt in verschillende deelgebieden op dit moment verkend hoe er met de betrokken partijen verder kan worden gewerkt op de weg die we binnen TLG zijn ingeslagen. In Drenthe wordt ook gewerkt aan een 'doorstart' in de vorm van de Transitie Landelijk Gebied Drenthe (TLGD). In zowel Groningen als Drenthe zitten we goed aan tafel.

5. *KRW maatregelen door derden*

Er zijn geen aanvullende beheer- en inrichtingsmaatregelen ingediend. Wel hebben we met een aantal gemeenten gesprekken en afspraken gemaakt over koppelkansen voor natuurvriendelijke oevers, binnen KRW-waterlichamen. Verschillende gemeenten voeren grootschalig onderhoud uit in watergangen, waarbij koppelkansen ontstaan voor realisatie van NVO's, bijvoorbeeld in plaats van het vervangen van beschoeiing.

6. *Windmolens*

Hieromtrent zijn geen nieuwe ontwikkelingen te melden. We blijven in gesprek met RWE.

7. *Emissiereductie inclusief methaan en lachgas*

Duidelijk is intussen dat het meetellen van methaan en lachgas betekent dat onze CO₂-reductie opgave groter wordt. Beide stoffen zorgen samen voor 73% van onze CO₂ uitstoot. Inclusief methaan en lachgas bedraagt de CO₂ reductie momenteel 28%. In 2023 is begonnen met een landelijke pilot om via monitoring de lachgasemissies beter in beeld te brengen. De resultaten moeten inzicht geven in de mogelijkheden voor reductie van lachgasemissie. Daarna volgt een voorstel voor maatregelen om tot reductie over te kunnen gaan. Zo'n voorstel wordt pas in 2028 verwacht. Het meetprogramma voor ons is gestart in 2025. De benodigde sensoren hiervoor zijn aangeschaft en geplaatst. De eerste meetresultaten zijn gedeeld met de landelijke programma'coördinator voor lachgas. Voor methaan loopt op dit moment een discussie met betrekking tot het voornemen om op landelijke schaal een monitoringsonderzoek te starten naar de methaanemissies in de waterlijn en de sliblijn en te kijken naar de effectiviteit en kosten van mogelijke toekomstige maatregelen.

8. *Waterbewustzijn*

Het waterschap zet in op het vergroten van waterbewustzijn door zichtbaarheid, beleving en publiekscommunicatie. Het terrein bij Nieuwe Statenzijl wordt opgeknapt met steun van een INTERREG-subsidie, waaronder informatieborden (plaatsing voorjaar 2026), meubilair van hergebruikte sluisdeuren (zomer 2026) en de aanleg van groen en een wandelpad samen met Duitse partners. Daarnaast wordt gewerkt aan het tot leven brengen van de watergeschiedenis van Termunterzijl door het verbinden van gemaal Rozema, Boog van Ziel en gemaal Cremer; hiervoor lopen gesprekken over mogelijke subsidie van het Waddenfonds. Verder droeg het waterschap in 2025 bij aan Rondje Zummer van RTV Noord en organiseerde het publieksevenementen ter gelegenheid van het 25-jarig bestaan. Ook wordt aangesloten bij de landelijke campagne Leven met Water om het belang van waterbeheer breed onder de aandacht te brengen.

9. *Watervriendelijk gedrag*

Op dit moment wordt in de samenwerking DPRA uitgezocht wat we op dit vlak in de toekomst verder kunnen doen. Wij vinden dat met name de gemeenten hierin een belangrijke verantwoordelijkheid hebben. Daarnaast zullen we als waterschap afhankelijk van de situatie bekijken welke rol we kunnen spelen en welke inzet we kunnen leveren. Binnen de samenwerking DPRA Groningen en Noord-Drenthe hebben we een financiële bijdrage toegezegd voor een gemeentelijke subsidieregeling klimaatbestendige particuliere percelen. Deze regeling is intussen beschikbaar

Verder werken de waterschappen onder regie van de Unie van Waterschappen samen op het gebied van publiekscommunicatie. Daarbij is er ook aandacht voor het stimuleren van watervriendelijk gedrag. Een campagne gericht op het opvangen van regenwater door tuineigenaren is in ontwikkeling. Ook de landelijke koepelcampagne Leven met Water heeft aandacht voor het geven van handelingsperspectieven (voor vier thema's: voorkomen van watertekort; verminderen van wateroverlast; voorbereiden op wateroverlast; verbeteren van de waterkwaliteit).

10. *Kwijtschelding*

De integrale afweging van ons kwijtscheldingsbeleid was gekoppeld aan het in werking treden van het aangepaste stelsel van de waterschapsbelastingen. Het aangepaste belastingstelsel treedt op 1 januari 2026 in werking. Vooruitlopend op het in werking treden van het aangepaste belastingstelsel is door het algemeen bestuur op 2 oktober 2024

(bestuursvoorstel 'Uitgangspunten en contouren meerjarige tariefontwikkeling') besloten de financiering van de kwijtscheldingskosten voor het watersysteembeheer aan te passen. Deze kosten worden vanaf 2026 alléén door de belastingcategorie ingezetenen gedragen.

Verder is in de algemene bestuursvergadering van 2 juli 2025 besloten in deze bestuursperiode geen aanpassing van het kwijtscheldingsbeleid door te voeren.

Hoofdstuk 2. Programmaverantwoording 2025

Inleiding

Het waterschap heeft als taak te zorgen voor veiligheid, voldoende water en schoon en ecologisch gezond water. In het Waterbeheerprogramma 2022-2027 is voor deze taken aangegeven welke opgaven we hebben, nu en in de toekomst, welke doelen we willen bereiken en op welke wijze we dat willen bereiken. Er zijn strategische keuzes uitgelegd en er zijn inrichtingsmaatregelen beschreven.

Aanvullend op het strategisch beleid en de inrichtingsmaatregelen worden de doelen bereikt door operationeel beheer. Het dagelijks beheer van bijvoorbeeld de stuwen en de gemalen, het beheer en onderhoud, het muskusrattenbeheer, de vergunningverlening en handhaving en het beheer van de zuiveringsinstallaties bepaalt mede het behalen en behouden van de doelen.

Als waterschap hebben wij, naast onze kerntaken, te maken met maatschappelijke ontwikkelingen die invloed hebben op ons werk en waar wij een rol in spelen. Deze ontwikkelingen en opgaven behoren niet direct tot onze kerntaken, maar kunnen invloed hebben op hoe wij onze kerntaken uitvoeren en op het behalen van onze doelen en opgaven.

Alle in deze jaarstukken opgenomen 'verbonden partijen' (zie hoofdstuk 5 c, paragraaf verbonden partijen) zijn in meer of mindere mate betrokken bij het realiseren van onze programma's. Hetzij via ondersteuning (denk aan het Waterschapshuis en de Unie van Waterschappen, via onderzoeken en pilots (denk aan de STOWA) of via daadwerkelijke bijdragen (Zoals de gemeenschappelijke regeling met Noorderzijlvest ten aanzien van grensoverschrijdend afvalwater). In de paragraaf 'verbonden partijen' wordt hun rol en betekenis verder uitgelegd.

Opzet

Elk programma begint met een 'doel' en 'ambities' zoals ook beschreven in ons WBP 2022 – 2027. Daarna volgt een tabel met alle maatregelen, eveneens conform het WBP 2022 – 2027. In tegenstelling tot het programmaplan uit de begroting 2025 wordt in deze tabel geen meerjaren inzicht gegeven in de voortgang van de maatregelen. Volstaan is met het eventueel geven van een afwijkend jaar waarin de maatregel volgens de recentste inzichten voltooid ('gereed wordt') zal zijn. Het reguliere meerjaren inzicht wordt gegeven in de meerjarenraming.

Na de tabel volgen per maatregel de voorgenomen activiteiten in 2025 (volgens de begroting) en de daadwerkelijke uitvoering. De voor het verslagjaar voorgenomen activiteiten zijn *cursief* weergegeven.

Om de continuïteit in onze planning en control stukken te waarborgen wordt in de meerjarenraming, de begroting en de jaarstukken gewerkt met drie vaste programma's: veiligheid, watersystemen en organisatie. De thema's uit het waterbeheerprogramma worden - in financiële zin - in deze programma's verwerkt. Hierbij is onderscheid gemaakt in de te bereiken doelen en de wijze waarop wij hieraan invulling geven.

In tabelvorm:

Programmabegroting	Waterbeheerprogramma 2022-2027
Veiligheid	H5 Deltaplan Waterveiligheid
Watersystemen	H6 Deltaplan Zoetwater H7 Europese Kaderrichtlijn Water H8 Deltaplan Ruimtelijke adaptatie H9 Integraal Beheer
Organisatie	H10 Water en maatschappij H11 Organisatie

In het waterbeheerprogramma zijn in het thema organisatie geen maatregelen opgenomen. Jaarlijks wordt via de paragraaf bedrijfsvoering in de begroting zo nodig ingegaan op de ontwikkeling van de organisatiedoelen.

Programma Waterveiligheid

Het leven in een deltagebied als Nederland vraagt om bescherming tegen het water en de hieraan verbonden gevaren voor mens, dier en goed. Veiligheid voor de mens staat dan ook voorop; altijd en overal. Waterveiligheid is een wettelijke kerntaak van het waterschap. Om een veilige situatie te bereiken, kijken we naar verschillende maatregelen (meerlaagsveiligheid). Voorop staat de preventie van overstroming door het op sterkte houden van de zeedijk en boezemkaden (laag één). Maar door ook te kijken naar maatregelen in de ruimtelijke inrichting zijn beperkingen van gevolgschade mogelijk als het een keer mis gaat (laag twee). Hierbij denken we bijvoorbeeld aan het voorkomen van nieuwe bebouwing in overstromingsgevoelig gebied, het beschermen van kwetsbare gebouwen en het op hoogte brengen van vluchtroutes. Tot slot zijn er de maatregelen in de rampenbeheersing, zoals goede calamiteiten- en evacuatieplannen (laag drie).

Het programma veiligheid omvat alleen het thema Deltaplan Veiligheid

Thema Deltaplan Veiligheid (H 5 WBP)

Doel

Levensbedreigende situaties voor mensen mogen niet plaatsvinden; voor dieren proberen we die zoveel mogelijk te voorkomen. Materiële schade proberen we tot een minimum te beperken.

Ambitie 2022-2027

In 2027 zijn we begonnen aan de uitvoeringsmaatregelen voor de verbetering van de zeedijk. Daarbij werken we met veel partijen samen om integrale oplossingen te bedenken voor de inrichting van de zeedijk.

Voor de veiligheid van de boezem is het Masterplan Kaden afgerond en is 1,7 miljoen extra m³ berging voor de Eemskanaal-Dollardboezem (EKDB) ingericht. We hebben de stabiliteit van onze boezemkeringen door middel van een formele toetsing in beeld gebracht en de urgente trajecten verbeterd. Deze keringen worden periodiek getoetst, waarna afgekeurde trajecten voor de volgende toetsronde worden opgepakt. Met beheermaatregelen zorgen we dat de situatie permanent veilig is. Naast de zorg voor de keringen betekent dit dat we (regen)water waar het kan bovenstrooms vasthouden, om de boezem te ontlasten.

Maatregelen		gereed was	gereed wordt
5.1.1	Actualiseren van overstromingsgevaarkaarten en overstromingsrisicokaarten	2025	
5.1.2	Actualiseren overstromingsrisicobeheerplannen voor de ROR	2026	2025
5.2.3	Afronding demonstratieproject Brede Groene Dijk	2025	2026
5.2.4	Verkenning en Planvorming traject Punt van Reide - Duitsland	2026	
5.2.5	Verkennen strategieën kustzone Groningen met betrekking tot zeespiegelstijging	2026	2025
5.3.1	Afronden Masterplan Kaden	2025	2026
5.3.2	Eindrapportage 2 ^e toetsingsronde voor de regionale keringen	2025	2026
5.3.3	Verbeteren urgente kadetrajecten uit 2 ^e toetsingsronde	2027	
5.3.4	Actualisatie van studie Droge Voeten 2050	2025	2026
5.4.1	Realisatie berging Wolfsbarge 2, Tusschenwater Zuid en Noordma/Zuidoever	2027	
5.4.2	Realisatie berging in Meerstad	2027	
5.4.3	Water vasthouden Geelbroek	2025	
5.4.4	Water vasthouden bovenstrooms in diverse trajecten in de Hunze	2027	
5.4.5	Water vasthouden in Rolderdiep (Drentsche Aa) (zie ook 7.3.1.)	2027	2028
5.4.5	Water vasthouden in Amerdiep (Drentsche Aa) (zie ook 7.3.1.)	2027	2028
5.4.6	Zoeken naar extra ruimte voor water vasthouden in Westerwolde	2027	

Uitwerking maatregelen in 2025: wat gaan we in 2025 doen en wat hebben we gedaan in 2025?

Maatregel:	Uitvoering:
5.1.1	<i>De overstromingsrisicokaarten komen dit jaar voor de provincie Groningen beschikbaar.</i>
	De overstromingskaarten zijn beschikbaar gesteld aan de provincie Groningen. Deze maatregel is afgerond.
5.1.2	<i>Volgt op 5.1.1 en in 2025 geen concrete acties anders dan afstemmen met waterbeheerders binnen de regio.</i>
	Deze maatregel is eveneens afgerond. Onze gegevens worden gebruikt voor het opstellen van een landelijk ORBP.
5.2.3	<i>De dijk is aangelegd. Tot en met 2025 wordt de dijk als onderdeel van het demonstratieproject BGD gemonitord. Het project wordt eind 2025 afgerond.</i>
	Het project de BGD is eind 2025 afgerond. De financiële afhandeling met het HWBP zal in 2026 plaatsvinden.
5.2.4	<i>Dit jaar starten we de verkenningsfase op.</i>
	De verkenningsfase voor de Dollarddijk is gestart en ligt op schema. Daarnaast is er het proefproject Rijpdijk succesvol opgestart en afgerond waarbij slib direct op het buitentalud van de dijk wordt gerijpt om hier dijkenglei van te maken. Voor het project Groote Polder is een plan van Aanpak voor de verkenning in de maak.
5.2.5	<i>We brengen onze kustvisie in bij strategische processen op het gebied van de ruimtelijke ordening.</i>
	De kustvisie is ingebracht bij onder andere de nieuwe omgevingsvisie van de Provincie Groningen. Verder is de Kustvisie gepresenteerd in diverse gremia. Er is brede interesse vanuit de streek.
5.3.1	<i>Het Masterplan Kaden zal dit jaar naar verwachting worden afgerond. Er resteren nog een paar kleine opgaven.</i>
	Het Masterplan Kaden is nog niet afgerond. De voorbereiding voor de boscompensatie bij het project Steendam-Tjuchem loopt en zal in 2026 uitgevoerd worden. Zie voor de overige trajecten de afzonderlijke rapportage Masterplan Kaden

	bij de jaarstukken 2025.
5.3.2	<i>Aanpakken afgekeurde kunstwerken uit de 2^e toetsingsronde. De niet waterkerende kunstwerken gaan we beoordelen.</i>
	Aan deze maatregel kon in 2025 geen prioriteit gegeven worden.
5.3.3	<i>Verder uitwerken van de versterkingsplannen en tevens tot uitvoering brengen van de dijkversterking van een aantal trajecten: Boelo Tijdenskanaal, Winschoterdiep – Eekerpolder, Afwateringskanaal Duurswold zuidzijde en Hondshalstermeer. Per project is een planning gemaakt. In 2025 gaan de eerste projecten richting de uitvoeringsfase.</i>
	De dijkversterkingsprojecten zijn in verschillende fases actief. BL Tijdenskanaal: Er is een voorkeursvariant gekozen voor de versterking. Winschoterdiep – Eekerpolder: Het ontwerp is gereed. Het wachten is op vrijkomen gronden. Afwateringskanaal van Duurswold: Het ontwerp wordt uitgewerkt voor kleinschalige dijkverbetering. Hondshalstermaar: Deze is volop in uitvoering.
5.3.4	<i>De EKDB (Eemskanaal Dollardboezem) bodemdaling studie is afgerond. In 2025 wordt de opdracht in de markt gezet en vind het onderzoek plaats om te komen tot een Droge Voeten 2080 studie.</i>
	De opdracht is nog niet in de markt gezet. Het Plan van aanpak is in de afrondende fase. Er zijn twee marktpartijen benaderd voor de uitvoering.
5.4.1	<i>Wolfsbarge en Tusschenwater Zuid zijn nog in voorbereiding. Noordma/Zuidoevers. Bevind zich in de nazorgfase / financiële afronding.</i>
	De projecten Wolfsbarge en Tusschenwater Zuid zijn nog in voorbereiding. Het project Noordma/Zuidoevers is afgerond.
5.4.2	<i>In het westelijk deel van het plangebied wordt de komende jaren het aanwezige Woldmeer verder afgerond en zal totaal ca. 125 ha omvatten, hiermee wordt het bergingsvolume van 0,5 miljoen kuub in 2027 ruim gehaald. Meerstad zet de zandwinning in het oostelijk deel van het plangebied voort, waarmee nieuw wateroppervlak wordt gerealiseerd, dit staat echter nog niet in verbinding met het aanwezige deel van het Woldmeer. De totale afronding van het meer wordt verwacht in 2035. Momenteel zijn we bezig met het project 'Inlaat bij de Slochtersluis voor de berging in Meerstad'.</i>
	Het Woldmeer bij Meerstad wordt beetje bij beetje uitgebreid, waarbij rekening wordt gehouden met de eisen en randvoorwaarden van het waterschap. Er moet nog een inlaatvoorziening nabij de Slochtersluis gerealiseerd worden voor de noodbergingsvoorziening van het meer. Samen met Projectbureau Meerstad zoeken we op dit moment uit op welke wijze en dit het beste kan plaatsvinden, hierbij richten we ons op het combineren van de inlaatvoorziening met de huidige Slochtersluis. Daarbij speelt ook een mogelijke overname van het sluiscomplex door de gemeente Groningen van Rijkswaterstaat waarover eerst duidelijkheid moet komen alvorens de inlaat gerealiseerd kan worden.
5.4.3	<i>De uitvoering zal naar verwachting in 2025 van start gaan (realisatie door Prolander). Door beroepsprocedures is er vertraging opgetreden.</i>
	Het project Geelbroek is begin 2025 afgerond.
5.4.4	<i>Twee projecten - een ten noorden en een ten zuidwesten van Spijkerboor ('Boonspolder' en 'bevergebied Spijkerboor') – zijn in de nazorgfase en de financiële afrondingsfase.</i>
	Beide projecten zijn in 2025 afgerond.
5.4.5	<i>De verdere planvorming en het beschikbaar krijgen van gronden bij het Rolderdiep zal mogelijk in 2025 worden afgerond. Daarna start ook de uitvoering in 2026 - 2027.</i>

	De voortgang wordt hier aanzienlijk geremd door het feit dat de provincie Drenthe en Prolander nog onvoldoende ruilgronden beschikbaar hebben. Daarnaast is er nog geen overeenstemming bereikt over de inzet van deze ruilgronden, wat pas in Q3 2026 verwacht wordt. Pas daarna kunnen we aan de planvorming en grondverwerving beginnen, gevolgd door de vaststellingsprocedures. Het lijkt daarom onwaarschijnlijk dat we de deadline van Q4 2027 zullen halen.
5.4.5	<i>De verdere planvorming en het beschikbaar krijgen van gronden bij het Amerdiep zal mogelijk in 2025 worden afgerond. Daarna start ook de uitvoering in 2026 - 2027.</i>
	Er is verder gewerkt aan de verdere planuitwerking, grondverwerving en een plan voor de vaststellingsprocedures. De uitvoering start vervolgens waarschijnlijk in het vierde kwartaal van 2027.
5.4.6	<i>We proberen voorlopig mee te liften met externe gebiedsontwikkelingen rond Natuurnetwerk Nederland gebieden en/of de Ecologische verbindingzones (EVZ). Ontwikkelingen bij de EVZ Pagediep is hier een van; de ontwikkelingen worden afgewacht.</i>
	Geen ontwikkelingen te melden.

Programma Watersystemen

Het waterschap heeft naast de in het voorgaande programma beschreven veiligheidstaak ook als taak te zorgen voor voldoende water en schoon en ecologisch gezond water.

De zorg voor voldoende water betekent dat wij streven naar een optimaal waterbeheer voor de functies in ons gebied. Bij de vaststelling van de gewenste waterpeilen, maken we een zorgvuldige afweging van de belangen van de diverse functies. In natte perioden voeren we water af, in droge perioden zorgen we indien mogelijk voor voldoende water. We zorgen ervoor dat de wateroverlast beperkt blijft tot het afgesproken, aanvaardbare niveau. Wij voorkomen wateroverlast door bodemdaling en we geven op proactieve wijze advies aan gemeenten om wateroverlast in stedelijk gebied zoveel mogelijk te voorkomen. We onderhouden de watergangen zodanig dat de aan- en afvoerfunctie van de watergangen gegarandeerd blijft en houden daarbij zoveel mogelijk rekening met de ontwikkeling en het behoud van natuurwaarden en ecologische belangen. Tevens zorgen we voor voldoende waterdiepte voor de scheepvaart.

De zorg voor schoon en ecologisch gezond water is een wettelijk vastgelegde taak. Dit betekent dat er geen chemische stoffen norm overschrijdend in het water mogen voorkomen en dat het oppervlaktewatersysteem voldoende leef- en opgroeimogelijkheden biedt voor gewenste planten en dieren. Het waterschap meet de waterkwaliteit van het oppervlaktewater en zorgt ervoor dat er geen activiteiten plaatsvinden die de gewenste waterkwaliteit verstoren.

De zorg voor ecologisch gezond water omvat een grote diversiteit aan watertypen. Dit zijn allereerst de grotere beken, kanalen en meren, waarvoor binnen de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW) doelen en maatregelen zijn opgesteld. Daarnaast betreft dit zwemwater en de kleinere wateren. Wij geven advies aan gemeenten over stedelijke wateren en we adviseren de provincie over de zwemwaterkwaliteit. Voor ecologisch gezonde wateren zijn vooral de inrichting en de samenstelling van het water van belang. Wij zorgen daarnaast voor de zuivering van rioolwater. De kwaliteit van het gezuiverde water, dat op oppervlaktewater wordt geloosd, voldoet minimaal aan de wettelijke normen.

Het programma watersystemen is in vier thema's opgedeeld.

- Deltaplan Zoetwater
- Europese Kaderrichtlijn Water
- Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie
- Integraal Beheer

Thema Deltaplan zoetwater (H 6 WBP)

's Zomers kent ons beheergebied een natuurlijk watertekort. Daarom wordt iedere zomer vanuit het IJsselmeer, via Friesland en Drenthe, water aangevoerd om aan de watervraag te kunnen voldoen. Het aangevoerde water wordt onder andere gebruikt voor het op peil houden van het oppervlaktewater in de watergangen, voor de industrie, voor de natuur, voor doorspoeling tegen verzilting en voor de beregening door de landbouw. De watervraag in ons gebied neemt toe door klimaatverandering, door de gewenste hogere productie in de landbouw en door economische ontwikkelingen, zoals nieuwe datacentra en een nieuwe waterstoffabriek.

Binnen het thema zoetwaterbeschikbaarheid zetten wij in op verschillende sporen:

We optimaliseren de wateraanvoer, zodat we de voor ons beschikbare hoeveelheid water vanuit het IJsselmeer ons beheergebied in kunnen laten stromen en op een goede manier kunnen verdelen over de verschillende watersystemen. Daarnaast zetten we in op het conserveren van water, door het water zoveel mogelijk bovenstrooms vast te houden en te laten infiltreren in de bodem. Het derde spoor richt zich op het voorkomen van inefficiënt watergebruik. Het vierde spoor is het optimaliseren van het gebruik van grondwater, zonder dat dit schade brengt aan andere gebruiksfuncties. Tot slot stimuleren wij efficiënt watergebruik en optimaal bodembeheer, om zodoende het watergebruik te beperken.

Verandering in het zoetwater gebruik is iets dat het waterschap niet alleen kan bewerkstelligen. Keuzes over aanpassingen in het landgebruik vallen bijvoorbeeld buiten onze verantwoordelijkheid. Daarvoor is de samenwerking tussen vele partijen noodzakelijk. Als waterschap hebben wij maar beperkt invloed op keuzes die andere partijen maken. Wij richten ons binnen dit thema op datgene wat wij kunnen doen en werken graag samen met anderen om ook in de toekomst te zorgen voor voldoende zoetwaterbeschikbaarheid.

Doel

We spannen ons in voor voldoende water, nu en in de toekomst. Ondanks onze inspanning is er niet overal en altijd voldoende water beschikbaar. Daarom geven wij de watergebruikers inzicht in de zoetwaterbeschikbaarheid en vragen hen nadrukkelijk om hun bedrijfsvoering daarop aan te passen.

Ambitie 2022-2027

In 2027 hebben we de verdeling van het aanvoerwater verder geoptimaliseerd. We hebben mogelijkheden voor beregenen uit grondwater voor ons hele gebied in beeld gebracht. In gebieden waar dat aan de orde is, is de zoetwaterbeschikbaarheid in 2027 geactualiseerd en gecommuniceerd naar de watergebruikers. We hebben onze gebruikers nog meer bewust gemaakt van het feit dat niet overal en niet altijd voldoende zoet water gegarandeerd kan worden en dat ze water efficiënt moeten gebruiken. Gebruikers passen technieken toe om watergebruik te beperken en delen hun kennis.

Deltaplan Zoetwater

Maatregelen	gereed was	gereed wordt
6.1.1 Watersysteem analyse binnen Hunze en Aa's met o.a. onderzoek naar noodzaak en kosteneffectiviteit van vergroten capaciteit van de aanvoergemalen	2025	
6.1.2 Toename watervraag onderzoeken	2025	
6.1.3 Indien nodig, met andere belanghebbende partijen aanpassingen doen aan de vigerende waterakkoorden	Doorlopend	
6.2.1 Onderzoek naar besparen op doorspoelen Eemskanaal	2025	2026
6.2.2 Onderzoek naar mogelijkheden om binnen het reguliere peilbeheer neerslag beter vast te houden en tot infiltratie te laten komen om bodemvocht en grondwateraanvulling te optimaliseren	2025	2026
6.3.1 Nieuw beleid opstellen voor beregening uit grondwater	2025	2026
6.3.2 Onderzoek naar invloed van beregening op grondwaterstanden Voorste Diep	2025	2026
6.3.3 Onderzoek naar het effect van grondwateronttrekking voor beregening in de watersystemen Veenkoloniën en Westerwolde	2025	2026
6.3.5 FRESHEM, kartering zoet en zout grondwater	2026	
6.3.6 Onderzoek naar mogelijkheden grondwatervoorraad-beheer	2025	2026
6.3.7 Voorstel uitwerken voor het in beeld brengen van de totale grondwateronttrekking ten behoeve van beregening	2026	
6.4.1 Communicatietraject opstellen om zoetwaterbeschikbaarheid uit te leggen	2026	
6.4.2 Optimalisatie en actualisatie van zoetwaterbeschikbaarheid	2027	
6.4.3 Gebiedsproces en watersysteembrede afweging doorspoelen Oldambt	2027	
6.5.1 Bepalen beschikbare bodemvocht via satellietgegevens en gegevens ter beschikking stellen aan gebruikers	2025	2026
6.5.2 Stimuleren optimaal bodembeheer via pilots en kennisverspreiding	Doorlopend	
6.5.3 Stimuleren efficiënt watergebruik via pilots en kennis verspreiding	Doorlopend	
6.5.4 Opstellen beleid maximaal waterverbruik per teelt	2027	
6.5.5 Opstellen beleid voor nieuwe industriële gebruikers, samen met de provincies	2025	2026

Uitwerking maatregelen in 2025: wat gaan we in 2025 doen en wat hebben we gedaan in 2025?

Maatregel:	Uitvoering:
6.1.1	<i>Een bestuursvoorstel zal dit jaar aan het bestuur worden voorgelegd.</i>
	Het Algemeen bestuur heeft op 2 juli ingestemd met het vergroten van de aanvoercapaciteit van de gemalen H. Küpers, Vennix en Ter Apelkanaal met 20%. Hierbij wordt ook de visvriendelijkheid van de gemalen verbeterd.
6.1.2	<i>Toename watervraag onderzoeken. Zie ook 6.1.1.</i>
	Dit onderzoek was onderdeel van het bestuursvoorstel bij 6.1.1.
6.1.3	<i>We blijven in goed overleg met de waterakkoord-partners. In Drenthe worden de eerste grootschalige investeringen aan aanvoergemalen opgestart.</i>
	De waterakkoordpartners hebben hun investeringen gedaan conform de planning. En Hunze en Aa's praat mee en investeert mee. Knelpunten worden in onderling overleg besproken.
6.2.1	<i>De opdracht voor het onderzoek wordt in de markt gezet. Daarna zal het onderzoek uitgevoerd worden.</i>
	Deskundigen overleggen over metingen en zoutindringing met Rijkswaterstaat (RWS) hebben plaatsgevonden. De uitgangsdOCUMENTEN zijn opgesteld en afgerond. De onderzoeksopgave is vastgesteld. Het hele jaar heeft verder in teken gestaan van een intern proces binnen RWS om te komen tot gedegen onderbouwing voor Deltaplan

	Zoetwater subsidie
6.2.2	<i>Een plan van aanpak wordt opgesteld. Afronding van het onderzoek zal een jaar later zijn (2026).</i>
	Het plan van aanpak is opgesteld. Er is besloten een notitie op te stellen waarin onder andere de inzichten van het water vasthouden zijn verwerkt (artikel van ons waterschap in de H2O). Het onderzoeken van kansen en mogelijkheden om water beter vast te houden en tot infiltratie te laten komen is daarnaast een doorgaand proces, waar we ook in verschillende processen met gebiedspartners (zoals de provincies) blijvend aandacht voor hebben.
6.3.1	<i>Een plan maken hoe ons beregeningsbeleid eruit gaat zien binnen de hernieuwde kaders van de provincie Drenthe. De onderbouwing van de aanvankelijk beoogde algemene regels beregening (waterschapsverordening) blijkt niet Wet Natuurbescherming proof te zijn.</i>
	Het opstellen van het plan is in 2025 onderwerp van overleg met de provincie Drenthe geweest.
6.3.2	<i>Een plan van aanpak wordt pas opgesteld zodra het 'beleidskader' bij 6.3.1. beschikbaar is.</i>
	Zie 6.3.1.
6.3.3	<i>Het onderzoek zal naar verwachting in 2025 worden uitgevoerd.</i>
	Het onderzoek is in uitvoering, maar zal pas in 2026 worden afgerond.
6.3.5	<i>Uitvoeren van de onderzoeken die in verband met beperkingen vanuit N2000 (verstoring van Fauna) in 2024 niet gevlogen konden worden.</i>
	Het onderzoek is uitgevoerd. Delen van Drenthe en de noordelijke kustzone van Groningen zijn ingevlogen. De gegevens zijn beschikbaar om nader uit te werken tot resultaten.
6.3.6	<i>Het onderzoek zal naar verwachting in 2025 worden uitgevoerd.</i>
	Dit onderzoek is nog niet gestart.
6.3.7	<i>Er vindt intern een inventarisatie plaats hoe we hier mee omgaan (alle onttrekkingen inzichtelijk of slechts deels) en de consequentie hiervan voor bij voorbeeld handhaving. De nadruk ligt hierbij op het gebied van de Drentse Aa.</i>
	Voor het huidige beleidskader is de inventarisatie afgerond voor Drentsche Aa. Wanneer de provincie een standpunt heeft bepaald over de beregening in de onderzoekszone N2000 binnen Drentsche Aa, kunnen wij weer verder met de consequenties die dit voor ons beleid gaat hebben. Door voorgenomen beleid van de provincie Drenthe en beleidswijzigingen op nationaal niveau is er echter een constante ontwikkeling en geen eindresultaat. We gebruiken de ontwikkelingen en delen deze om ook voor de waterschapsverordening 2.0 input te kunnen leveren.
6.4.1	<i>We maken op onze website een speciale pagina voor dit onderwerp. De links van de informerende bestuursbijeenkomsten over dit onderwerp zijn hier onderdeel van.</i>
	In november 2025 is een informerende AB bijeenkomst geweest over zoetwater. Daarnaast wordt zoetwaterbeschikbaarheid weer ingebracht in het nieuwe WBP. Er is al meer aandacht op de website voor zoetwaterbeschikbaarheid (o.a. via het project Blue Transition), maar er is nog geen afzonderlijke webpagina.
6.4.2	<i>Uitwerken van het inzicht in de diverse componenten binnen de zoetwaterbeschikbaarheid (belangen, watervraag, etc.). Gedurende de looptijd van het waterbeheerprogramma zullen steeds meer componenten van het waterverdelingsvraagstuk duidelijk worden. Op basis daarvan kan een goede afweging gemaakt worden. In 2025 kan, op basis van de onderzoeken uit 6.1.1, 6.1.2 en 6.4.3 weer een onderdeel worden afgerond.</i>
	In het kader van de derde fase van het deltaprogramma zoetwater is een eerste concept voor een set aan maatregelen opgesteld. Deze moeten nog geconcretiseerd worden. Wel is een doelenboom voor alle onderdelen van zoetwaterbeschikbaarheid opgesteld, waardoor het eenvoudiger is het doel en de maatregelen in hun verband te

	zien.
6.4.3	<i>Zie 6.4.2. De uitkomsten zijn ook afhankelijk van de gebiedsprocessen die de provincie momenteel uitvoert.</i>
	Hier is geen actie op gezet. In 2026 wordt er wel weer naar gekeken (eerst intern).
6.5.1	<i>Er wordt een plan van aanpak en implementatieplan gemaakt om van satellietdata gebruik te maken binnen het Blue Transition project</i>
	Er is een plan van aanpak en een implementatieplan gemaakt om van satellietdata gebruik te maken binnen het Blue Transition project. We koppelen dit aan het project DAW-impulsgelden (bestuursvoorstel van 1 oktober 2025). Het DAW impulstraject is in december 2025 gegund.
6.5.2	<i>De pilots worden uitgevoerd door agrarische collectieven, de resultaten volgen in 2026.</i>
	De pilots worden uitgevoerd door agrarische collectieven, de resultaten volgen in 2026. Het project dat door ANOG (Agrarische natuurvereniging oost Groningen) wordt uitgevoerd heeft vertraging opgelopen en loopt tot einde 2027 (eindrapport vermoedelijk maart 2028).
6.5.3	<i>De pilots worden uitgevoerd door agrarische collectieven, de resultaten volgen in 2026.</i>
	De werkzaamheden ten aanzien van de pilots zitten in een afrondende fase. De rapporten worden in 2026 verwacht
6.5.4	<i>In 2025 is deze maatregel nog niet aan de orde.</i>
	Wel is er een concept projectopdracht opgesteld.
6.5.5	<i>Het (provinciale) beleidskader is opgesteld en wordt gedeeld met externen.</i>
	Het beleidskader zoals dat ontwikkeld is in IJsselmeer verband, wordt nu landelijk opgepakt. Onze regio wacht op de uitkomsten daarvan. In de tussentijd worden waterprofielen opgesteld en wordt de waterafhankelijkheid van industrie zichtbaar gemaakt. Dit helpt in de gesprekken rondom de waterverdeling. dit moet met de provincies opgepakt worden.

Thema Europese kaderrichtlijn water (H 7 WBP)

Het waterschap heeft de zorg voor schoon en ecologisch gezond water. Dit is een wettelijk vastgelegde taak. Dit betekent dat er geen chemische stoffen norm overschrijdend in het water mogen voorkomen en dat het oppervlaktewatersysteem voldoende leef- en opgroeimogelijkheden biedt voor gewenste planten en dieren. Het waterschap meet de waterkwaliteit van het oppervlaktewater en zorgt ervoor dat er geen activiteiten plaatsvinden die de gewenste waterkwaliteit verstoren.

De zorg voor ecologisch gezond water omvat een grote diversiteit aan watertypen. Dit zijn allereerst de grotere beken, kanalen en meren, waarvoor binnen de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW) doelen en maatregelen zijn opgesteld. Daarnaast betreft dit zwemwater en de kleinere wateren. Wij geven advies aan gemeenten over stedelijke wateren en we adviseren de provincie over de zwemwaterkwaliteit. Voor ecologisch gezonde wateren zijn vooral de inrichting en de samenstelling van het water van belang. Wij zorgen daarnaast voor de zuivering van rioolwater. De kwaliteit van het gezuiverde water, dat op oppervlaktewater wordt geloosd, voldoet minimaal aan de wettelijke normen.

Doel

We zorgen voor schoon en ecologisch gezond water, waarin systeemspecifieke dieren en planten voorkomen.

Ambitie 2022-2027

In 2027 zijn de inrichtingsmaatregelen voor de KRW gereed en de KRW-waterlichamen voldoen aan de ecologische doelen. We zien een duidelijke verbetering van de waterkwaliteit ten opzichte van 2010 (aanvang van de KRW). Bij gewasbeschermingsmiddelen zien we alleen nog incidentele overschrijdingen. De zwemwateren hebben een goede bacteriologische kwaliteit.

Europese Kaderrichtlijn Water

Maatregelen		gereed was	gereed wordt
7.1.2	Tussentijdse evaluatie toestand en doelbereik	2024	2025
7.3.1	Hermeandering Drentsche Aa (Rolderdiep) (zie ook 5.4.5.)	2028	
7.3.1	Hermeandering Drentsche Aa (Amerdiep) (zie ook 5.4.5.)	2028	
7.3.2	Hermeandering Hunze (delen Voorste Diep en Achterste Diep)	2028	
7.3.3	Onderzoek en introductie beekspecifieke soorten (Westerwoldse Aa zuid / Ruiten Aa)	2029	
7.4.1	Zuidlaardermeer: uitvoeren maatregelen uit inrichtingsplan	2027	
7.4.2	Oldambtmeer: verbeteren oevers voor waterplanten en paai- en opgroeigebied vis	2024	2025
7.4.3	Onderzoek waterplantengroei Schildmeer	2024	2026
7.5.1	Aanleg natuurvriendelijke oevers kanalen Hunze/Veenkoloniën	2027	
7.5.2	Aanleg natuurvriendelijke oever Noordwillemskanaal	2027	
7.5.3	Optimalisatie bestaande natuurvriendelijke oevers	Doorlopend	
7.6.1	Realisatie vispassages Drentsche Aa	2027	2028
7.6.1	Realisatie vispassages Hunze	2027	2028
7.6.2	Ontsluiting extra paai- en opgroeigebied voor paling en driedoornige stekelbaars	2026	
7.6.3	Nader onderzoek barrièrewerking RWZI's van waterschap en bedrijven in vismigratieroutes	2026	
7.7.2	Optimalisatie fosfaatverwijdering op de RWZI's	2025	
7.7.3	Proefprojecten kringlooplandbouw in Duurswold en Oldambt	2026	
7.7.4	Proefprojecten duurzaam bodembeheer in ons hele beheergebied	2026	
7.8.1	Overleg met waterschappen Vechtstromen en Drents-Overijsselse Delta over verlaging stoffenbelasting vanuit Hoogeveense Vaart	2025	2026
7.8.2	Onderzoek effluent RWZI's	2026	
7.8.3	Acties uit landelijk Uitvoeringsprogramma Toekomstvisie gewasbescherming 2030 wanneer passend voor ons gebied	Doorlopend	
7.9.2	Bronanalyse (lokale bronnen) bij terugkerende overschrijdingen voor alomtegenwoordige stoffen	2025	2027
7.9.3	Biotamonitoring	2027	
7.9.4	Optimalisatie meetmethode stoffen	Doorlopend	
7.9.5	Onderzoek naar regionale natuurlijke achtergrondconcentraties voor metalen	2024	2025
7.10.1	In kaart brengen van de toxiciteit van de aanwezige microverontreinigingen	Doorlopend	
7.13.1	Evaluatie effect van beekbodemverhogende maatregelen op bereiken KRW-doelen	2025	2026
7.14.1	Samen met gemeenten Inventarisatie waterkwaliteit stedelijke wateren	2024	Doorlopend
7.14.3	Ambitie bepalen voor overige wateren	2025	
7.14.4	Afstemmen ambitie overige wateren met provincies	2025	

Uitwerking maatregelen in 2025: wat gaan we in 2025 doen en wat hebben we gedaan in 2025?

Maatregel:	Uitvoering:
7.1.2	<i>In 2024 presenteerden we aan het algemeen bestuur onze tussenevaluatie voor doelbereik 2027 en de gegevens tot en met het meetjaar 2023. In 2025 informeren we het algemeen bestuur over de voortgang en nieuwe ontwikkelingen.</i>
	Deze evaluatie is afgerond. Het algemeen bestuur wordt jaarlijks bijgepraat over de KRW. Dit is in 2025 op 14 mei gebeurd.
7.3.1	<i>Het planproces en beschikbaar krijgen van gronden (Rolderdiep) zal in 2025 worden afgerond. Daarna start mogelijk de uitvoering in 2026 en 2027.</i>
	De voortgang wordt hier aanzienlijk geremd door het feit dat de provincie Drenthe en

	Prolander nog onvoldoende ruilgronden beschikbaar hebben. Daarnaast is er nog geen overeenstemming bereikt over de inzet van deze ruilgronden, wat pas in Q3 2026 verwacht wordt. Pas daarna kunnen we aan de planvorming en grondverwerving beginnen, gevolgd door de vaststellingsprocedures. Het lijkt daarom onwaarschijnlijk dat we de deadline van Q4 2027 zullen halen.
7.3.1	<i>Het planproces en beschikbaar krijgen van gronden (Amerdiep) zal in 2025 worden afgerond en vervolgens zal gestart worden met de uitvoering in 2026 en 2027.</i>
	Er is verder gewerkt aan de verdere planuitwerking, grondverwerving en een plan voor de vaststellingsprocedures. De uitvoering start vervolgens waarschijnlijk in het vierde kwartaal van 2027.
7.3.2	<i>De planning van de verschillende deeluitvoeringen loopt mee in de gebiedsuitwerkingen van het <u>Achterste diep</u>, in samenhang met het gebiedsproces Natuur-inclusieve landbouw. In het <u>Voorste diep</u> is de planvorming voor het gebied Bronnegermaden gestart. Zoals het er nu naar uitziet zal dat gebied de komende jaren in 3 deelgebieden worden uitgewerkt en gerealiseerd. De planvorming loopt. De schetsplannen worden opgesteld en na verder onderzoek en informatiebijeenkomsten verder uitgewerkt. Het beschikbaar krijgen van de grondposities blijft een belangrijk aandachtspunt van Prolander.</i>
	In het Voorste diep is voor het totale plan Bronnegermaden de vergunningprocedure gestart en zal het bestek worden opgesteld. De grondverwerving is in volle gang. Voor het plangebied Achterste diep wordt het inrichtingsplan uitgewerkt. Het grondverwervingsproces is in gang gezet. Beide deelgebieden lopen door in 2026.
7.3.3	<i>We starten met de uitvoering van het project om actief ontbrekende vissoorten uit te gaan zetten in Westerwolde.</i>
	De eerste kweek van Serpeling is succesvol geweest. In april zijn de eerste larven in de Ruiten Aa uitgezet. In oktober 2025 zijn de eerste één zomerige juveniele serpelings uit het opgezette kweekprogramma uitgezet in de Ruiten Aa. In dezelfde maand zijn ook de eerste Bempjes afkomstig uit de Drentsche Aa uitgezet in de Ruiten Aa.
7.4.1	<i>De meeste maatregelen zitten in de nazorgfase. Het project wordt financieel afgerond in 2025. De aanleg van luwe zones is in 2025 in uitvoering.</i>
	Het project is afgerond. Dat geldt ook voor het subsidieonderdeel. Het project verkeert enkel nog in de nazorgfase. De aanleg van de luwe zones is nog niet in uitvoering genomen, omdat de planvorming nog niet is afgerond.
7.4.2	<i>In 2024 zijn naar verwachting de maatregelen uitgevoerd en afgerond. In 2025 volgt dan nog de financiële afronding (POP3 subsidie).</i>
	Het project is ook financieel afgerond en is afgesloten.
7.4.3	<i>In 2024 is een rapportage opgesteld over de achterblijvende waterplantengroei. In 2025 volgt een voorstel voor vervolgonderzoek in de vorm van een pilot.</i>
	Het onderzoek is afgerond. Het plan is om houtige structuren toe te passen op enkele locaties in het Schildmeer, achter reeds aangelegde vooroevers waar nu weinig plantengroei is. Dit wordt verder uitgewerkt in 2026 met het plan om de actie op te nemen in het nieuwe waterbeheerprogramma.
7.5.1	<i>In 2025 zal de locatiebepaling volgen van de resterende opgave van 1,65 km natuur vriendelijke oevers (NVO).</i>
	Bij natellen van alle eerder gerealiseerde NVO's in de kanalen Hunze/Veenkoloniën, blijkt dat al voldaan gaat wordt aan de totale KRW-opgave (24 km), als tot eind 2027 de nu ingeplande NVO's over een lengte van ca. 5,75 km zijn gerealiseerd. De eerder aangekondigde restopgave van 1,65 km is daarmee niet meer nodig om te realiseren.

7.5.2	<i>We zijn gestart met monitoring van ervaringen met al gerealiseerde NVO's. Daarna vindt planvoorbereiding en realisatie van de laatste opgaven plaats in 2025-2026</i>
	De eerste vegetatieontwikkelingen van de vijf varianten zijn in 2025 periodiek gemonitord. De bevindingen zijn teruggekoppeld aan de projectgroep in de vorm van een presentatie. Het is nog niet duidelijk welke variant de voorkeur geniet. Nader onderzoek volgt nog. Dit jaar is 0,5 km NVO, traject Heidenheim, gerealiseerd. De planuitwerking voor de resterende, 1,7 km, NVO opgave is gestart.
7.5.3	<i>Monitoring van de effectiviteit van aangebrachte voorzieningen (bij Taarlosebrug) tegen besmetting van de NVO met exoten.</i>
	Er zijn voorzieningen aangebracht op de uitwisselpunten met het kanaal om instroom van waterviel te beperken. Er is geen effectmonitoring uitgevoerd omdat de zware besmetting met waterviel binnen de NVO het meten van de effectiviteit van de maatregelen onmogelijk maakt.
7.6.1	<i>Worden meegenomen in planvorming voor 7.3.1 en 7.3.2.</i>
	Er zijn nog geen vispassages gerealiseerd.
7.6.1	<i>Deze opgave loopt zoveel als mogelijk mee in de maatregelen Waterberging en beekherstelmaatregelen, zie ook 5.4.1 en 7.3.2.</i>
	Zie de voortgang bij de opgaven 5.4.1. en 7.3.2.
7.6.2	<i>Na de eventuele positieve besluitvorming op basis van de resultaten van de rapportage door het algemeen bestuur (uiterlijk in 2025), worden in 2025 / 2026 de acties in gang gezet om de ontsluiting van aanvullend paai- en opgroeigebied mogelijk te maken.</i>
	In april 2025 heeft het algemeen bestuur ingestemd met de realisatie van een drietal vispassages in deelgebied Buiskooldiep. Aansluitend is er gestart met de voorbereiding van de uitvoering en aanbestedingsprocedure.
7.6.3	<i>Op basis van de uitgevoerde analyse in 2024 wordt besloten of aanvullend veldonderzoek noodzakelijk is. Dit zal dan in 2025 plaatsvinden.</i>
	Op basis van de uitgevoerde analyse is geconcludeerd dat aanvullend veldonderzoek niet noodzakelijk is. De rapportage is afgerond.
7.7.2	<i>Pilot per 1 april 2024 gestart met extra chemicaliëndosering op de rwzi's Assen, Veendam en Scheemda gedurende de 6 KRW zomermaanden (april-september 2024). De evaluatie hiervan zal begin 2025 zijn afgerond, waarna over het vervolg zal worden besloten.</i>
	Het dagelijks bestuur heeft in mei 2025 ingestemd met het voorstel om gedurende de zomerperiodes (KRW meetperiode) op Veendam, Assen en Scheemda chemisch fosfaat te blijven verwijderen en conform het bestuursvoorstel 0,5 mg/l te halen. In de winter doseren we niet extra. De maatregel is hiermee afgerond.
7.7.3	<i>Als vervolg op 'Vruchtbare kringloop Noord-Nederland' is eind 2023 een doorstart gemaakt van dit project. De uitvoering van dit project wordt verzorgd door Boeren natuur Midden Groningen BNMG (voorheen Collectief Midden Groningen).</i>
	De bodemvruchtbaarheid verbeterde bij veel deelnemers. Daarnaast was er meer bewustwording ontstaan over duurzame bedrijfsvoering. Het project vruchtbare kringloop Noord-Nederland is succesvol afgesloten. De positieve resultaten zullen worden voortgezet. Dit wordt verzorgd door Boer en natuur Midden Groningen
7.7.4	<i>We zijn een pilotproject (binnen DAW) gestart om bewezen maatregelen te testen en de effectiviteit vast te stellen. De uitvoering wordt verzorgd door BNMG. Eventueel combineren we deze actie met actie 8.2.1.7 (beleid greppels in landbouwgebieden) voor het testen van greppels.</i>
	Het project Goede bodem als basis loopt. In deze pilot testen tien akkerbouwers in de stroomgebieden van de Hunze en het Drentse deel van de Veenkoloniën welke bodem- en watermaatregelen effectief, haalbaar en betaalbaar zijn. Daarnaast loopt

	er een pilotproject bij Boeren natuur Midden Groningen.
7.8.1	<i>Voor fosfor is overleg geweest met de waterschappen Vechtstromen en Drents Overijsselse Delta en zijn water- en stoffenbalansen opgesteld. Voor microverontreinigingen hebben we in gekeken in het gebied van de Drentse Monden in hoeverre Hunze en Aa's last heeft van deze stoffen in het aanvoerwater. Een rapportage van het onderzoek en de resultaten van overleg met Vechtstromen en Drents Overijsselse Delta verschijnt in 2025.</i>
	Het verschijnen van deze rapportage is uitgesteld naar 2026.
7.8.2	<i>Deelname aan landelijk monitoringsonderzoek naar atmosferische depositie van gewasbeschermingsmiddelen. Omdat ook via de lucht gewasbeschermingsmiddelen in het oppervlaktewater komt kan de monitoring van ons effluent beter geduid worden. Daarnaast continuering van monitoring gewasbeschermingsmiddelen in effluent op vier rwzi's.</i>
	Het landelijk monitoringsonderzoek naar atmosferische depositie van gewasbeschermingsmiddelen is nog niet gestart. De monitoring van middelen in 4 effluenten (rwzi's) is uitgevoerd. In het kader van de landelijke emissieanalyse die voor alle rwzi's uitgevoerd gaat worden wordt er in 2026 bij de overige rwzi's ook gemonitord op gewasbeschermingsmiddelen
7.8.3	<i>Wanneer het landelijke maatregelenpakket extra acties vraagt op het gebied van GBM, voeren we dit, afgestemd met de andere waterschappen, uit waarbij dit passend moet zijn binnen ons werkpakket. Het is nog steeds onduidelijk of het landelijke maatregelenpakket tot extra acties leidt. Dit punt is bij de Unie van Waterschappen geagendeerd.</i>
	Wanneer het landelijke maatregelenpakket extra acties vraagt op het gebied van GBM, voeren we dit, afgestemd met de andere waterschappen, uit. Dit moet dan wel passend zijn binnen ons werkpakket. Het is nog steeds onduidelijk of het landelijke maatregelenpakket tot extra acties leidt. Dit punt is bij de Unie van Waterschappen geagendeerd.
7.9.2	<i>Vervolg uitkomsten biota-monitoring</i>
	Waterbodemonderzoek in het Oldambtmeer heeft uitgewezen dat er geen verontreinigingen in de bodem aanwezig zijn. Waarschijnlijk is de bron atmosferische depositie. Een aanvullende biota-onderzoek heeft geen uitsluitel gegeven over de herkomst van het kwik in het Oldambtmeer. We beraden ons op eventueel verder onderzoek.
7.9.3	<i>Op basis van de resultaten van onze eigen biotamonitoring van 2024 breiden we mogelijk het onderzoek nog uit in 2025.</i>
	Dit jaar is biotamonitoring uitgevoerd in Drentsche Aa, Kanalen Duurswold, Schildmeer, Noord-Willemskanaal en Westerwoldse Aa-Noord. De resultaten zijn nog niet beschikbaar.
7.9.4	<i>Optimalisatie van meetmethodes vindt continue plaats.</i>
	De ontwikkeling van nieuwe door opdrachtgevers gewenste stoffen ligt op schema. De performance van analysemethoden is verbeterd. Voorheen uitbesteedde stoffen zijn nu toegevoegd aan eigen methoden.
7.9.5	<i>Uitwerken van de onderzoeksresultaten van eigen monitoring uit 2023 en het landelijk onderzoek is afgerond. Er volgt nog een onderzoek naar een aantal specifieke metalen en waterlichamen.</i>
	Inmiddels is duidelijk dat alleen in het gebied Fiemel nog een aantal metalen overschrijdingen voorkomen. Het vergelijken van de oppervlaktewaterdata met grondwaterdata wijst uit dat het grondwater/bodem de bron is van deze hoge gehalten. Hier is geen handelingsperspectief. Deze maatregel is nu afgerond.
7.10.1	<i>We voeren op een aantal locaties in het beheergebied toxiciteitsonderzoek uit om inzicht te krijgen in de verschillende bronnen van verontreinigingen.</i>

	Er is toxiciteitsonderzoek uitgevoerd voor en na de rwzi's Ter Apel en 2e Exloërmond. En daarnaast in het gebied Fiemel. De resultaten zijn deels binnen. Alle bioassayresultaten worden verwerkt in een totaal rapportage. Start van de rapportage in 2026 en afronding in 2027.
7.13.1	<i>De metingen in de drie pilot trajecten Anlooërdepje, Zeegserloopje en Taarlosche Diep worden conform planning gecontinueerd en de uitkomsten hiervan nader geëvalueerd. Metingen Anlooërdepje lopen door tot eind 2025 en worden geëvalueerd in 2026. Voor het Zeegserloopje en het Taarlosche Diep wordt gemeten t/m 2026 en geëvalueerd in 2027.</i>
	De metingen in het Anlooërdepje, Zeegserloopje en Taarlosche Diep zijn in 2025 conform planning uitgevoerd. De metingen voor het Anlooërdepje zijn nu vijf jaren uitgevoerd en worden in 2026 geëvalueerd. Voor de overige twee beektrajecten die een jaar later zijn ingericht lopen de metingen nog door in 2026 conform het opgestelde monitoringsprogramma.
7.14.1	<i>We zetten inventarisaties van water in stedelijk gebied en afstemming hierover met gemeenten voort.</i>
	Voor de gemeente Veendam is een inventarisatie uitgevoerd en een rapport opgesteld. Dit rapport wordt in 2026 met de gemeente gedeeld aan de hand van een presentatie. Voor Midden-Groningen en Stadskanaal loopt momenteel een uitbestedingstraject. Een extern bureau gaat in 2026 ongeveer twintig stedelijke wateren inventariseren en de bijbehorende rapportages opstellen. Voor de gemeente Assen is het in 2025 niet gelukt om vijf stedelijke wateren te inventariseren. Dit gebeurt nu in 2026. Deze inventarisatie is aanvullend op het oorspronkelijke plan naar aanleiding van kwaliteitsproblemen aldaar.
7.14.3	<i>Ook in 2025 voeren we weer monitoring uit in enkele overige wateren. We bespreken het concept document met diverse partijen en de provincies. Er is intussen een concept versie van een ambitedocument. Dat wordt eind 2024 / begin 2025 afgerond en mondt uit in een bestuursvoorstel.</i>
	Het algemeen bestuur heeft 4 juni 2025 een werkwijze voor de overige wateren vastgesteld.
7.14.4	<i>Nadat het algemeen bestuur de beoogde werkwijze (ambitie) heeft vastgesteld is het de bedoeling dat de provincies de doelen voor overige wateren vastleggen.</i>
	De provincies zijn op de hoogte gebracht van de vaststelling van de ambitie voor overige wateren (punt 7.14.3). De provincie Groningen is van plan om in hun regionaal waterprogramma een aanpak voor overige wateren vast te stellen. Voor de provincie Drenthe is dit nog niet duidelijk.

Thema Deltaplan ruimtelijke Adaptatie (H 8 WBP)

Als waterschap houden wij ons al vele jaren bezig met klimaatadaptatie binnen onze opgaven. Vanuit onze taak en rol als regionaal waterbeheerder werken wij samen met de gemeenten, provincies en andere belanghebbenden aan de klimaatadaptatie-opgave.

In 2018 hebben Rijk, provincies, gemeenten en waterschappen met elkaar afgesproken om versneld en intensiever te werken aan een klimaatbestendige en waterrobuuste ruimtelijke inrichting van Nederland in 2050. Hiervoor is het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie (DPRA) opgesteld, als onderdeel van het Deltaprogramma. Het DPRA is gericht op de aanpassing van de ruimtelijke inrichting om de kwetsbaarheid voor en de gevolgen van overstroming, wateroverlast, hittestress en droogte te verkleinen.

Het DPRA raakt aan de opgaven die wij hebben en biedt kansen voor integrale oplossingen. Het DPRA biedt ook kansen om het waterbelang breder onder de aandacht te brengen en vroegtijdig in te kunnen brengen in visies en plannen voor de ruimtelijke inrichting. Maatregelen die in het kader van het DPRA worden genomen, kunnen helpen om extra belasting van het watersysteem te voorkomen en de robuustheid te vergroten. Dit geldt zowel voor waterkwantiteit als waterkwaliteit.

Het DPRA en de daaruit voortvloeiende maatregelen, die worden opgenomen in de Regionale Uitvoeringsagenda DPRA, sluiten aan op eerdere maatregelen en opgaven, zoals de stedelijk wateropgave en de maatregelen vanuit de gemeentelijke waterplannen.

Doel

Wij streven naar klimaatrobuuste watersystemen en dragen vanuit onze kennis en expertise als regionaal waterbeheerder bij aan de nationale klimaatadaptatie-opgave.

Ambitie 2022-2027

Vanuit onze functionele taak en rol als regionaal waterbeheerder zijn wij nauw betrokken bij de invulling van het DPRA in onze regio. We zoeken hierbij de link met onze eigen doelen en opgaven en benutten kansen om te komen tot integrale oplossingen. We benutten het DPRA om te komen tot een betere invulling van onze rol binnen de ruimtelijke ordening.

Deltaprogramma Ruimtelijke Adaptatie

Maatregelen	gereed was	gereed wordt
8.1.1 Plan van aanpak aanpassen kwetsbare en vitale infrastructuur (gemalen en RWZI's) o.b.v. de analyse	2024	2026
8.1.2 Voorstel implementatie Regionale Uitvoeringsagenda DPRA	2024	2027
8.1.3 Adviseren van overheden en initiatiefnemers over locatiekeuzes en de invulling van overstromingsbestendig bouwen	Doorlopend	
8.2.1.1 Modelleren Toekomstbestendig watersysteem	2025	2026
8.2.1.2 Toetsing watersysteem aan NBW-norm	2025	2026
8.2.1.3 Uitvoeren maatregelen (reeds bekende) knelpunten watersysteem	Doorlopend	
8.2.1.4 Actualiseren richtlijnen toekomstbestendig watersysteem	2026	2028
8.2.1.5 Stimuleren duurzaam bodembeheer landbouw d.m.v. pilots	Doorlopend	
8.2.1.6 Actief communiceren over eigen maatregelen grondgebruikers, zoals goed bodembeheer en landgebruik (bijvoorbeeld via landbouwoverleggen, -beurzen, -nieuwsbrieven, etc.)	Doorlopend	
8.2.1.7 Beleid omgaan met greppels in landbouwpercelen	2026	
8.2.3.1 Rapportage van onderzoeken en acties uit plan van aanpak veenoxidatie	2024	2026
8.2.3.2 Opstellen van overzicht van instrumenten en oplossingen als input gebiedsprocessen	2025	doorlopend
8.2.3.3 Communicatie- en gebiedsproces over mogelijke oplossingen in een aantal aandachtsgebieden	2026	
8.2.3.4 Samen met de provincies en gemeenten komen tot een strategie voor de aanpak van de aandachtsgebieden veenoxidatie	2025	2026
8.2.3.5 Peilbesluiten in een aantal veenoxidatie aandachtsgebieden opstellen na afloop van een gebiedsproces en eventuele herinrichting	2027	2028
8.5.1 Met gemeenten en provincies afspraken maken over de samenwerking in de fysieke leefomgeving, naar aanleiding van de implementatie van de Omgevingswet.	Doorlopend	

Uitwerking maatregelen in 2025: wat gaan we in 2025 doen en wat hebben we gedaan in 2025?

Maatregel:	Uitvoering:
8.1.1	<i>Om met voorstellen voor mogelijke maatregelen voor de aanpak van kwetsbaarheden van onze kwetsbare infrastructuur te komen moet bepaald worden waar de kwetsbare infrastructuur zich bevindt. Dat gebeurt op basis van inventarisaties van gemeentelijke stresstesten en landelijke kaarten uit de klimaatatlas. Die inventarisatie zal begin 2025 afgerond zijn, waarna het plan van aanpak kan worden opgesteld.</i>
	De inventarisatie is voor waterkwaliteitsaspecten al afgerond. Voor waterkwantiteitsaspecten is de inventarisatie nog niet afgerond.
8.1.2	<i>In 2025 zullen de resterende maatregelen zoals opgenomen in de Regionale Adaptatie Strategie (RAS) worden uitgevoerd.</i>
	De eerste cyclus van het DPRA is geëvalueerd met als doel om tot een spoorboekje toe komen voor de tweede cyclus. Dit spoorboekje is bedoeld om de verschillende gebiedspartners op weg te helpen om uiterlijk eind 2027 klaar te zijn voor de tweede cyclus DPRA.
8.1.3	<i>Dit is een doorlopend actiepunt</i>
	Geen bijzonderheden.
8.2.1.1	<i>De modelleringsopdracht voor een toekomstbestendig watersysteem wordt afgerond.</i>
	Alle deelgebieden zijn gestart. Duurswold is afgerond. Oldambt en Fiemel zijn in de afrondende fase. Voor de Drentsche Aa is het model klaar, de uitwerking volgt. Voor de Hunze is de modelbouw af en voor Westerwolde en de Veenkoloniën is de modelbouw opgestart.
8.2.1.2	<i>Zie 8.2.1.1.</i>

	De toetsing volgt uit 8.2.1.1.
8.2.1.3	<i>Dit is een doorlopend actiepunt.</i>
	In 2025 zijn verspreid over het beheersgebied knelpunten in de wateraanvoer en -afvoer opgelost. Het betreft onder andere de vervanging van te kleine duikers en de inspectie en vervanging van plaatstalen duiker.
8.2.1.4	<i>Dit actiepunt is gekoppeld aan de actiepunten 8.2.1.1 en 8.2.1.2.</i>
	De feitelijke actualisatie van de richtlijnen komt in het nieuwe WBP 2028-2033.
8.2.1.5	<i>Uitvoering van projectplannen in de twee pilot gebieden (Drentsche Aa en Veenkoloniën). Pilotgebied Drentsche Aa: samen met agrariërs innovatieve maatregelen testen die gericht zijn op meer/beter water vasthouden in de bouwvoor en maatregelen die uit- en afspoeling vanaf percelen moeten voorkomen. In combinatie met een detail hydrologisch model dat ondersteuning biedt aan de agrariërs voor het nemen van de juiste maatregelen op de juiste plek. Veenkoloniën: gestart met een feitenonderzoek met alle belanghebbenden ten aanzien van waterkwaliteit en kwantiteit. Daarna wordt een uitvraag voorbereid om onderzoek te doen naar maatregelen op de agrarische bedrijven in het pilotgebied die bijdragen aan een duurzaam watersysteem en bijdragen aan een klimaat robuuste landbouw. Ook in 2025 vindt nog uitvoering plaats van deze projecten.</i>
	Naast de pilots wordt gewerkt aan een strategie document, waarin beschreven wordt hoe de resultaten van Blue Transition moeten landen in de organisaties en bij de betrokkenen. Daarnaast is een DAW impuls aanvraag goedgekeurd voor de projecten: infiltratiesleuven onderzoek en een satellietbeelden onderzoek. Beide projecten zijn gestart.
8.2.1.6	<i>Dit is een doorlopend proces. Jaarlijks staan wij op een landbouwbeurs en geven wij voorlichting op bijeenkomsten en vergaderingen. Vier keer per jaar wordt er een landbouwnieuwsbrief uitgegeven. En daarnaast geven wij tijdens bezoeken en controles voorlichting om de waterkwaliteit te verbeteren.</i>
	Deze activiteiten zijn uitgevoerd.
8.2.1.7	<i>Het opstellen van beleid is pas mogelijk als er voldoende informatie aanwezig is. Zie actiepunt 7.7.1. Bijvoorbeeld over types infiltratiegreppels. Het is nog onduidelijk of het op te stellen beleid op regionale of landelijke schaal zal zijn. Het onderzoek loopt door in 2025.</i>
	Voor een DAW-impuls project hebben wij een infiltratiesleuven onderzoek op de proefboerderijen Marwijksoord / Koolijenburg uitgevoerd.
8.2.3.1	<i>Er is geen plan van aanpak maar een Regionale Veenweide Strategie 1.0 en een startnotitie overige veengronden vanuit hier zijn pilots gestart. Zodra daar informatie/uitkomsten van zijn wordt hierover gerapporteerd. We zijn in afwachting van de pilots die lopen (greppelinfiltratie, peil opzet, onderwaterdrainage, ophogen landbouwgronden) en zullen de uitkomsten rapporteren. Daarnaast wordt er een beleidsstuk opgesteld: hoe om te gaan met maaiveld daling door veenoxidatie, waarin toekomstig bestendige keuzes gemaakt worden</i>
	We hebben goede afstemming en samenwerking met de provincie. We trekken samen op in verschillende pilots. Via deze pilots bouwen we kennis op, wat ons helpt bij verdere opschaling. De pilot Valthermond nadert de afronding. Vanuit de pilot wordt aanbevolen een gebiedsproces te starten, onder regie van de provincie Drenthe, om gezamenlijk met alle betrokken partijen te komen tot een toekomstperspectief voor dit gebied.
8.2.3.2	<i>We gaan door met het opdoen van kennis en met gebiedsprocessen. Daarnaast wordt een beleidsstuk opgesteld over hoe om te gaan met maaiveld daling door veenoxidatie.</i>
	Dit is een doorgaand proces en raakt aan de andere genoemde maatregelen.
8.2.3.3	<i>We gaan verder met de gebiedsprocessen.</i>

	De gebiedsprocessen in Groningen liepen aanvankelijk via het spoor van het NPLG. Dat ligt inmiddels stil. Samen met de provincie en gemeenten onderkennen we het belang van een zorgvuldig gebiedsproces om te komen tot nadere keuzes binnen dit dossier. Voor het gebied rond Valthermond geldt dat vanuit de pilot een gebiedsproces wordt aanbevolen gericht op het komen tot een toekomstperspectief voor dit gebied (zie ook maatregel 8.2.3.1).
8.2.3.4	<i>Verder gaan met de Regionale Veenweide Strategie 2.0: inzicht krijgen in maatregelen en draagvlak creëren. Er vinden keukentafelgesprekken / gebiedsbijeenkomsten plaats, dit gaat verder in 2025.</i>
	Samen met de provincie Groningen wordt voor het Duurswold gebied gewerkt aan een hydrologische studie. Daarnaast wordt met de provincie gewerkt aan een nieuwe veenstrategie.
8.2.3.5	<i>Peilbesluiten volgen beleid omtrent veenoxidatie. Als er een peilbesluit genomen kan worden zullen we dat doen, maar voor 2025 worden geen peilbesluiten in veengebieden verwacht. Een en ander is afhankelijk van het PPLG (provinciaal plan landelijk gebied). Hier leveren we ook een bijdrage aan het proces PPLG.</i>
	Er zijn geen peilbesluiten opgesteld in 2025. Wel blijft de projectengroep en kerngroep veenoxidatie stappen zetten richting beleid voor veenoxidatie gebieden.
8.5.1	<i>Dit is een doorlopend proces. Na invoering zal op basis van de opgedane ervaringen de werkwijze worden verbeterd.</i>
	Geen bijzonderheden.

Thema Integraal beheer (H9 WBP)

Aanvullend op het strategisch beleid en de (inrichtings)maatregelen worden de doelen bereikt door operationeel beheer. Het dagelijks beheer van bijvoorbeeld de stuwen en de gemalen, het beheer en onderhoud, het muskusrattenbeheer, de vergunningverlening en handhaving en het beheer van de zuiveringsinstallaties bepaalt mede het behalen en behouden van de doelen.

Veelal zijn de beheerstaken in eerste instantie gericht op één taak, voor bijvoorbeeld waterkwantiteit, maar heeft het beheer direct of indirect ook gevolgen voor waterkwaliteit en andersom. Peilbeheer en de water aan- en afvoer is vooral bedoeld om de functies te bedienen van voldoende water. Maar bijvoorbeeld droogval in de zomer kan ook effect hebben op het planten- en dierenleven en daarmee het halen van de KRW-doelen. De verbinding tussen de verschillende taken maakt dat we dit in een apart hoofdstuk integraal beheer hebben opgenomen.

Doel

Ons beheer is doelmatig en doeltreffend en draagt bij aan het bereiken van onze strategische doelen.

Ambitie 2022-2027

De verschillende onderdelen van ons beheer staan niet op zichzelf, maar zijn integraal met elkaar verbonden en worden daarnaast nog beïnvloed door het uitgangspunt van de gebiedsinrichting. Het effect van het beheer op het bereiken van onze strategische doelen is bekend en wordt daarop afgestemd. Doelmatigheid, doeltreffendheid en duurzaamheid zijn de speerpunten van ons beheer.

Integraal beheer

Maatregelen		gereed was	gereed wordt
9.2.1	Evaluatie effect van ecologische onderhoud	Doorlopend	
9.2.2	Uitvoering aangepast onderhoud ten behoeve van de KRW	Doorlopend	
9.4.1	Tussenrapportage toestand en effectiviteit beheermethoden invasieve exoten	Doorlopend	
9.4.2	Onderzoek naar bronpopulaties Amerikaanse rivierkreeften	2026	
9.4.3	Onderzoek naar opkomende kreeftsoorten	2026	
9.4.4	Communicatieplan ten behoeve van vergroten bewustwording, in samenwerking met de provincies	2027	
9.5.1	Bestrijden van muskusratten tot nul-populatie is bereikt	2032	
9.6.1	Beleidskader vergunningverlening voor maatregelen in energietransitie opstellen	2026	2025
9.6.2	Huidige waterschapsregelgeving evalueren. Verbeterpunten meenemen bij het opstellen van de waterschapsverordening	2025	2027
9.8.1	Ambitie bepalen op het gebied van microverontreinigingen en medicijnresten	2027	
9.10.1	Opstellen visbeleid	2026	

Uitwerking maatregelen in 2025: wat gaan we in 2025 doen en wat hebben we gedaan in 2025?

Maatregel:	Uitvoering:
9.2.1	<i>De nieuwe gedragscode bestendig beheer en onderhoud waterschappen is in voorbereiding. Er worden onderzoeken opgestart om aan te tonen of het maaibeheer een positief effect op de biodiversiteit heeft.</i>
	De nieuwe gedragscode is op 1 april 2025 in werking getreden, deze volgen we gedeeltelijk omdat we niet zo snel kunnen overschakelen op een ander machinepark. We hebben goedkeuring hiervoor van de provincies met de afspraak dat we een ontheffing aanvragen voor de werkzaamheden waar we niet aan de gedragscode kunnen voldoen. We zijn bezig met het opstellen van een activiteitenplan als onderbouwing van de ontheffing en kijken hoe we het onderhoud aan kunnen passen.
9.2.2	<i>In 2023 zijn we gestart met het onderhoud volgens de beek-beheerplannen in alle beken. In 2024 volgde de evaluatie van het eerste jaar planmatig onderhoud en zijn verbeteringen doorgevoerd. We gaan dit jaar weer evalueren en de geplande werkzaamheden daarop aanpassen.</i> <i>Dit is een doorlopend verbeterpunt geworden.</i>
	Dit is een doorlopend proces en we maken ieder jaar een nieuwe uitvoeringsjaarplanning. De achterstanden worden weggewerkt met behulp van inhuur of we besteden dit uit.
9.4.1	<i>De notitie Exoten is afgerond. Hiermee hebben wij inzicht in de toestand van het gebied en de effectiviteit van onze beheermethoden. De operationele uitwerking (personeel en financiën) wordt voorgelegd aan het dagelijks bestuur. Er worden afspraken gemaakt over de inrichting van nieuwe natuurvriendelijke oevers (KRW) om exoten zoveel mogelijk tegen te gaan.</i>
	We hebben onderzoek laten doen naar onze werkmethode en onze aanpak. Dit wordt binnenkort met ons teruggekoppeld. Hiermee gaan we aan de slag om een strategie voor de uitvoering en samenwerking, ook maken we de bijbehorende kosten inzichtelijk. Ook zijn we gestart met een pilot om met behulp van Drones de exoten inzichtelijk te maken.
9.4.2	<i>De mogelijke voortzetting van de wegvangproef voor de Gestreepte Amerikaanse Rivierkreeft in Westerwolde is afhankelijk van de resultaten in najaar 2024.</i>
	De wegvangproef voor de Gestreepte Amerikaanse rivierkreeft in Westerwolde is in het najaar van 2025 conform planning uitgevoerd. De rapportage wordt begin 2026 opgeleverd.
9.4.3	<i>Geen concrete actie in 2025. Het verspreidingsonderzoek naar rivierkreeften in de wateraanvoerroutes wordt in het najaar van 2026 herhaald.</i>
	Het verspreidingsonderzoek naar kreeften in de wateraanvoerroutes is in het najaar van 2025 conform planning uitgevoerd. De rapportage wordt begin 2026 opgeleverd.
9.4.4	<i>We zijn hier afhankelijk van het initiatief van de provincies.</i>
	Vanuit de provincies er nog geen initiatief genomen.
9.5.1	<i>We leveren de nodige inzet, en rapporteren in het voorjaar hierover aan het algemeen bestuur. E-dna wordt als volwaardig speurmiddel ingezet in gebieden met een lage populatie.</i>
	De vangst van het aantal muskusratten is wederom licht gedaald in 2025.
9.6.1	<i>Landelijke ontwikkelingen (Unie, STOWA, andere waterschappen) worden vanuit de verschillende disciplines gevolgd. Dit vormt input voor het beleidskader. Het beleidskader wordt in 2025 opgesteld en aan het bestuur voorgelegd.</i>
	Alle intern betrokkenen (beleidsadvies/vergunningen/planvorming voor waterkwaliteit, waterkwantiteit en veiligheid) hebben in 2025 de balans opgemaakt: We hebben

	invulling gegeven aan deze maatregel middels een interne notitie voor interne afstemming bij een initiatief van derden. In combinatie met de landelijke handreikingen die hiervoor zijn ontwikkeld én onze (algemenere) (beleids)kaders voor vergunningverlening volstaat dit. Daarmee heeft deze maatregel in 2025 zijn afronding gekregen.
9.6.2	<i>In deze bestuursperiode starten we met het opstellen van de waterschapsverordening 2.0. Er zal doelgericht naar de huidige regels worden gekeken en er is ruimte voor actualisatie op basis van nieuwe beleid.</i>
	Een projectgroep is in 2025 van start gegaan. Het streven is om de nieuwe waterschapsverordening gelijktijdig met het nieuwe WBP vast te laten stellen door het algemeen bestuur.
9.8.1	<i>Voortzetting van de monitoring van rwzi's en oppervlaktewater. We maken een tussenrapportage. Voor een evaluatie is het nog te vroeg.</i>
	De tussenrapportage medicijnresten is gereed en gepresenteerd aan het Algemeen Bestuur op 10 september 2025.
9.10.1	<i>In 2025 wordt het nieuwe visbeleid voor het waterschap nader uitgewerkt.</i>
	In 2025 is het Plan van Aanpak opgesteld, heeft het eerste overleg plaatsgevonden over de invulling van het visbeleid en is gestart met de nadere inhoudelijke uitwerking.

Programma Organisatie

Hunze en Aa's is een actief participerend waterschap, dat zorgt voor veiligheid, schoon en voldoende water en dat deze taken uitvoert in samenhang met bescherming en verbetering van de chemische en ecologische kwaliteit van het watersysteem. Naast de primaire functies van ons watersysteem zetten we in op de vervulling van maatschappelijke functies van watersystemen.

De taken die wij hebben, benaderen we functioneel en effectgericht en worden integraal en duurzaam opgepakt, waarbij een goede samenwerking tussen alle partners van essentieel belang is. Onze instelling is daarbij proactief en kostenbewust.

Het realiseren van de grote maatschappelijke opgaven en de daarbij behorende inhoudelijke doelstellingen, zoals die aan bod zijn gekomen in de voorgaande hoofdstukken, vraagt het nodige van onze organisatie. Wij realiseren onze doelen in een bredere maatschappelijke context.

Als waterschap hebben wij, naast onze kerntaken, te maken met maatschappelijke ontwikkelingen die invloed hebben op ons werk en waar wij een rol in spelen. Hoe wij onze houding, rol en ambitie bepalen binnen deze ontwikkelingen is uitgelegd in hoofdstuk 3 van het Waterbeheerprogramma.

In dit hoofdstuk beschrijven we enkele maatschappelijke ontwikkelingen en opgaven waar we mee te maken hebben. Deze ontwikkelingen en opgaven behoren niet direct tot onze kerntaken, maar kunnen invloed hebben op hoe wij onze kerntaken uitvoeren en op het behalen van onze doelen en opgaven. Daarnaast kan het ook gaan om wensen vanuit de samenleving waar wij invulling aan willen geven, waarbij we ook weer zoeken naar de juiste balans met de uitvoering van onze taken.

We zijn ons ervan bewust dat we meer en meer een speler zijn in een breder maatschappelijk netwerk. Doelen en opgaven van de verschillende spelers binnen dit netwerk zijn vaak niet los van elkaar te zien en beïnvloeden elkaar.

Onze focus is in de eerste plaats op de invulling van onze rol als regionaal waterbeheerder en de uitvoering van de taken die daarbij horen. We bezien dit echter zoveel mogelijk vanuit een breder maatschappelijk perspectief. Dit betekent dat we inschatten wat het effect is van ons handelen op anderen en vice versa. Het betekent ook dat we proberen zoveel mogelijk de kansen te benutten die zich vanuit de maatschappelijke ontwikkelingen voordoen om werk met werk te maken en aan de andere kant risico's zoveel mogelijk te verkleinen.

In dit programma zijn de (overkoepelende) maatregelen opgenomen die ons handelen bepalen in de maatschappelijke context en de organisatorische kosten die niet rechtstreeks aan de andere programma worden toegerekend. In het waterbeheerprogramma zijn in het thema organisatie geen maatregelen opgenomen. Jaarlijks wordt via de paragraaf bedrijfsvoering in de begroting ingegaan op ontwikkeling van de organisatiedoelen.

Doel

We hebben oog voor maatschappelijke ontwikkelingen en de invloed daarvan op onze kerntaken. We richten ons primair op de invulling van onze rol als regionaal waterbeheerder, maar plaatsen dit in een breder maatschappelijk perspectief.

Ambitie 2022-2027

We zijn een serieuze speler in ons maatschappelijke netwerk. Vanuit onze rol en taak als waterbeheerder spelen we in op maatschappelijke ontwikkelingen.

Water en Maatschappij

Maatregelen		gereed was	gereed wordt
10.2.1	Opstellen maatregelenplan Biodiversiteit	2025	
10.2.2	Uitvoeren maatregelen biodiversiteit	2027	
10.5.1	Uitvoering maatregelen Zuidlaardermeer/Drents diep	2027	
10.5.2	Uitvoeren maatregelen langs Eemskanaal-Dollardboezem ter compensatie van bodemdaling door gaswinning	2027	
10.5.3	Aanpassing watersysteem op bodemdaling door zoutwinning Nedmag	2026	
10.6.2	Onderzoek naar het voorkomen van schade aan broedplaatsen in onze voor waterbeheersing functionele objecten	Doorlopend	
10.6.3	Maatregelen ter beperking visschade bij bestaande gemalen	2028	
10.6.4	Visveilig maken van zeegetaal Duurswold	2026	

Uitwerking maatregelen in 2025: wat gaan we in 2025 doen en wat hebben we gedaan in 2025?

Maatregel:	Uitvoering:
10.2.1	<i>Van het maatregelenplan moet alleen het aanpassen van schouwcriteria nog worden geïmplementeerd. Dit zal in 2025 gebeuren.</i>
	In onze schouwsloten is geen ruimte om natuur een verdere plek te geven. Eigenaren kunnen maatwerk aanvragen als ze dat willen. We gaan dus geen verdere stappen ondernemen om de natuur in de regels meer ruimte te geven omdat dat niet kan.
10.2.2	<i>Evaluatie van beheerstrategie en ontwikkeling van bloemrijke dijken en terreinen. Dit doen we jaarlijks. In enkele gevallen passen we de beheerstrategie aan.</i>
	In het najaar zijn de bloemrijke terreinen op de waterschapslocaties weer gemaaid en is het maaisel afgevoerd om de ontwikkeling van de bloemen te stimuleren. De bloemrijke keringen nemen we mee in het reguliere onderhoud, deze delen zijn één keer gemaaid maar het maaisel is niet afgevoerd. Het onderhoud wordt uitgevoerd passend binnen de gedragscode en geïmplementeerd in de systemen. Dit is ook uitgevoerd en nog verder afgestemd op de nieuwe gedragscode en de ontheffing die we hebben ingediend. Het maaien en afvoeren heeft de voorkeur binnen de gedragscode, daarom blijven we dit doen op de bloemrijke terreinen op de zuiveringen en gaan we dit ook uitvoeren op de overhoeken. Deze laatste zijn niet ingezaaid met bloemrijke mengsels maar worden door het aanpassen van het beheer op de duur wel iets schraler. Hier is wel de kanttekening dat dit op rijke gronden erg lang kan duren voor het effect zichtbaar is.
10.5.1	<i>Zie hiervoor maatregel 7.4.1.</i>
	Zie 7.4.1.
10.5.2	<i>In 2025 zullen de voorbereidingen opgestart worden voor het nemen van een peilbesluit welke medio 2030 vastgesteld zal moeten worden</i>
	Er is een analyse gemaakt van de bodemdaling sinds het laatste genomen peilbesluit. In 2026 volgt het opstellen van een plan van aanpak.
10.5.3	<i>Zoutwinning Nedmag: een maatregelenplan voor de kunstwerken is eind 2024 opgesteld en vastgesteld. De uitvoering start in het najaar van 2025.</i>
	De eerste benodigde aanpassingen aan het watersysteem zijn doorgevoerd met het verwijderen van een stuw, het aanpassen van een stuw en het plaatsen van een krooshekreiniger. De werkvoorbereidingen voor de vervanging en vergroten van een bestaande onderleider zijn in voorbereiding om uit te voeren eind 2026.

10.6.2	<i>Indien nodig worden anti-nestmaatregelen geplaatst op meerdere locaties.</i> <i>In overleg met de omgeving wordt beoordeeld of er meerdere kanaaltrajecten moeten worden uitgerust met WUP's (Wild Uittreed Plaatsen).</i> <i>Bij een aantal beken worden bordjes geplaatst om verstoring door loslopende honden in het broedseizoen te beperken/voorkomen (uitsluitend op kwetsbare plekken).</i>
	Er zijn geen situaties dat kroosrekiners zorgen voor problemen bij vogelnesten. Er is geen aanleiding meer om dit toe te passen. Er zijn geen (tijdelijke) bordjes geplaatst in het broedseizoen om loslopende honden tegen te gaan omdat zich geen situaties voordeden waar dit nodig was. Wel zijn er permanente borden geplaatst bij een broedlocatie van zeearenden en ligt er nog een verzoek voor een andere locatie. Daarnaast zijn er geen situaties aangedragen uit de omgeving voor het plaatsen van Wild uittrede plaatsen. We houden hierbij alle situaties in de gaten en mochten er geluiden of signalen zijn dan passen we de maatregelen toe.
10.6.3	<i>Uitvoeren aanbesteding visveilig ombouwen van alle 5 poldergemalen en starten voorbereidingen ombouw met geselecteerde aannemers.</i>
	In 2025 heeft er een succesvolle aanbesteding plaatsgevonden voor het visveilig maken van de vijf poldergemalen. De aannemers zijn gestart met de technische voorbereidingen aan de gemalen die in 2026 en 2027 verbouwd worden. (er mag bij deze poldergemalen alleen in het zomerhalfjaar verbouwd worden i.v.m. waterveiligheid).
10.6.4	<i>In 2024 is de aanbestedingsprocedure uitgevoerd zodat de praktische verbouwing in 2025 en 2026 kan plaatsvinden. Deze wordt gefaseerd uitgevoerd i.v.m. de bedrijfszekerheid van gemaal Duurswold. Er mag alleen in het zomerhalfjaar aan een pomp gewerkt worden zodat er altijd twee pompen beschikbaar blijven voor de waterafvoer. In 2025 Start met de fysieke ombouw van de eerste pomp.</i>
	In 2025 is gestart met de uitvoering van de verbouwing van de twee pompen die visveilig gemaakt worden. De uitvoering loopt door in 2026 (er wordt alleen gewerkt aan het gemaal in het zomerhalfjaar i.v.m. waterveiligheid).

Kosten per programma op kostensoort

(bedragen x € 1.000)

	rekening 2025	begroting incl. wijzigingen 2025	begroting 2025
Veiligheid			
Kapitaallasten	5.065	5.264	5.467
Personeelslasten	1.877	1.936	1.831
Overige lasten	4.484	5.395	5.406
Baten	-198	-222	-57
Totaal	11.228	12.373	12.647
Watersystemen			
Kapitaallasten	11.058	11.319	11.498
Personeelslasten	22.689	22.518	21.707
Overige lasten	39.872	39.878	39.758
Baten	-4.052	-3.363	-2.791
Totaal	69.567	70.352	70.172
Organisatie			
Kapitaallasten	1.704	1.717	1.985
Personeelslasten	15.447	15.069	16.210
Overige lasten	18.093	18.395	17.174
Baten	-2.650	-2.707	-3.073
	32.594	32.474	32.296
waarvan doorberekend ¹	9.117	8.970	8.801
Totaal	23.477	23.504	23.495
Totaal programma's	104.272	106.229	106.314
Onvoorzien (per taak)	0	132	132
Totaal te dekken	104.272	106.361	106.446

Dekkingsmiddelen			
Dividend	1.767	1.767	1.944
Inzet algemene reserves	4.550	4.550	4.550
Toev. /onttr. bestemmingsreserves	325	290	761
Belastingopbrengsten	102.538	102.465	101.521
Kwijtschelding	-2.235	-2.364	-2.330
Resultaat	-2.673	-347	
Totaal dekkingsmiddelen	104.272	106.361	106.446

¹ Via de uurtarieven van medewerkers wordt een deel van de kosten van dit programma (huisvesting en automatisering) doorberekend aan de programma's veiligheid en watersystemen. Om een dubbeltelling te voorkomen worden deze kosten op dit programma in mindering gebracht.

Heffing vennootschapsbelasting

(bedragen x € 1.000)

	Jaarrekening 2025
Vennootschapsbelasting (vpb)	2

Conform de nieuwe verslaggevingsvoorschriften dient in de jaarrekening een overzicht opgenomen te worden van de betaalde vennootschapsbelasting voor ons waterschap. Vennootschapsbelasting dient met name betaald te worden over de winst uit activiteiten, waarbij wij (theoretisch) in concurrentie treden met het bedrijfsleven. Dit komt bij ons waterschap nagenoeg niet voor. De vpb bedraagt dan ook slechts enkele duizenden euro's per jaar.

Hoofdstuk 3. Realisatie belastingopbrengsten en toelichting

Inleiding

Het belastingstelsel voor waterschappen bestaat uit drie heffingen: de watersysteemheffing, de zuiveringsheffing (heffing op indirecte lozingen) en de verontreinigingsheffing (heffing op directe lozingen). De watersysteemheffing heeft betrekking op de zorg voor de waterkering, de waterkwantiteit en de (passieve) waterkwaliteit waarbij de kosten worden toegedeeld op basis van waardeverhouding en een algemeen solidariteitsdeel.

Binnen de watersysteemheffing zijn vier belastingcategorieën: Ingezetenen, Gebouwd, Ongebouwd (niet zijnde natuur) en Natuur. Voor buitendijks gelegen gebouwde en ongebouwde objecten (niet zijnde natuur) wordt de maximale tariefdifferentiatie (tariefverlaging van 75%) toegepast. Vanaf 2013 wordt eveneens een differentiatie (+ 100%) voor openbare verharde wegen toegepast.

Het tarief voor verontreinigingsheffing is wettelijk gelijk aan het tarief voor zuiveringsheffing.

In de vergadering van het algemeen bestuur van 9 december 2020 is de tot en met 2025 geldende kostentoedelingsverordening (KTV) vastgesteld. In de KTV staat de procentuele verdeling van de kosten van het watersysteem over de belastingcategorieën ingezetenen, gebouwd, ongebouwd en natuur. De verdeling is gebaseerd op een bestuurlijke keuze voor het ingezetenenandeel en een berekening van de onderlinge waardeverhoudingen voor de overige categorieën.

De volgende procentuele verdeling was in 2025 nog van toepassing:

Categorie:	%
Ingezetenen	29,0%
Gebouwd	49,1%
Ongebouwd	21,5%
Natuur	0,4%

Aanpassing belastingstelsel waterschappen

Vanaf 1 januari 2026 is een aangepast belastingstelsel voor waterschappen van kracht. De Waterschapswet is hiervoor aangepast. In basis blijft het huidige stelsel van drie heffingen in stand. Alleen de wijze waarop het kostenaandeel en de tarieven worden berekend verandert.

Gebiedskenmerken bepalen het kostenaandeel van de verschillende belastingcategorieën bij de watersysteemheffing. Daarbij is de mogelijkheid gecreëerd voor 'bestuurlijk maatwerk'.

Door middel van het bestuursvoorstel 'Uitgangspunten en contouren meerjarige tariefontwikkeling' (AB 2 oktober 2024) heeft het algemeen bestuur ermee ingestemd nu geen gebruik te maken van de bandbreedtes. Voor de zuiveringsheffing wordt de vuillast anders berekend, waarbij minder vervuilende stoffen gebruikt worden.

In 2025 is een kostentoedelingsverordening vastgesteld door het Algemeen Bestuur. Deze kostentoedeling geldt vanaf 2026 en moet maximaal één keer per vijf jaar worden herzien.

Objectieve, bedrijfseconomische criteria voor toerekening van kosten aan taken

Voordat kan worden bepaald wat de hoogte van de belastingtarieven per taak worden moeten alle kosten van het waterschap naar de taken worden toegerekend.

In artikel 4.1.1 en 4.1.2 van het Waterschapsbesluit, is opgenomen dat de kostentoerekening plaatsvindt op basis van objectieve, bedrijfseconomische criteria. En dat daarvoor kwantitatieve grondslagen gebruikt worden.

De totale begroting per taak bestaat uit de som van de directe kosten en opbrengsten en alle doorberekende kosten van de ondersteunende producten. De kosten van de producten bestaan uit

directe en indirecte (netto) kosten. Alle kosten worden uiteindelijk toegerekend aan de taken watersysteembeheer en zuiveringsbeheer en worden gedekt door de belastingheffing over beide taken.

De begroting is ingedeeld in primaire producten ("beleidsproducten") en ondersteunende producten. De primaire producten zijn de producten die een directe bijdrage leveren aan de taken van het waterschap. Een voorbeeld hiervan is het product peilbeheer. De ondersteunende producten zijn de producten die de totstandkoming van de primaire producten ondersteunen. Een voorbeeld hiervan is huisvesting. De ondersteunende producten worden middels verdeelsleutels toegerekend aan de primaire producten.

De primaire producten kunnen grotendeels rechtstreeks worden toegerekend aan één van de taken watersysteembeheer en zuiveringsbeheer. Een aantal producten is taak overschrijdend en wordt verdeeld over beide taken. In de AB vergadering van 25 juni 2008 zijn diverse verdeelsleutels vastgesteld. In de AB vergadering van 30 mei 2012 is ingestemd met een wijziging in deze verdeling. Hieronder volgt een overzicht van de toerekening van de beleidsproducten aan de twee taken watersysteembeheer en zuiveringsbeheer.

Verdeelsleutels primaire producten

Beleidsproduct	Watersysteem	Zuiveren	Totaal
Planvorming	90%	10%	100%
Aanleg en onderhoud van waterkeringen	100%		100%
Inrichting en onderhoud van watersystemen	100%		100%
Bouw en exploitatie zuiveringstechnische werken		100%	100%
Inrichting en onderhoud vaarwegen en havens	100%		100%
Vergunningverlening en handhaving keur	100%		100%
Beheersing van lozingen:			
Aanpak diffuse emissies derden	100%		100%
Handhaving watervergunningen en meldingen	75%	25%	100%
Rioleringsplannen en subsidies lozingen	50%	50%	100%
Heffing en invordering Specifiek per taak en het watersysteembeheer onderverdeeld naar belastingcategorie.			
Bestuur en externe communicatie	50%	50%	100%
Dividend opbrengst NWB	50%	50%	100%
Overige opbrengsten	Specifiek per taak.		

Verdeelsleutel ondersteunende producten

Ondersteunend product	Verdeelsleutel
Management en organisatie Beleids- en beheerinstrumenten Facilitaire zaken/interne faciliteiten	De verdeling van deze producten is op basis van de verhouding van de omzet van de primaire producten.
Informatisering/informatiebeleid en automatisering	De verdeling is op basis van het aantal geautomatiseerde werkplekken per afdeling en wordt d.m.v. een opslag op het uurtarief van de afdelingen over de producten verdeeld.
Informatisering/centrale (geo)grafische informatie	100% watersysteembeheer.
Facilitaire zaken/huisvesting	De verdeling is op basis van de in gebruik zijnde m ² 's van de afdelingen en wordt d.m.v. een opslag op het uurtarief van de afdelingen over de producten verdeeld.
Bemonstering en analyse (Laboratorium)	De verdeling vindt plaats op basis van het aantal ILOW punten (Integraal Laboratorium Overleg Waterkwaliteitsbeheerders) over de primaire producten.

Voor het bepalen van de tarieven voor de watersysteemheffing worden de kosten voor verkiezingen en de perceptiekosten rechtstreeks – al naar gelang het belang – toegerekend aan een of meer belastingcategorieën. Deze keuze is geregeld in de kostentoedelingsverordening van het waterschap.

Het kwijtscheldingsbeleid

Op grond van de Invorderingswet kan aan belastingplichtigen die niet in staat zijn anders dan met buitengewoon bezwaar hun belastingaanslag geheel of gedeeltelijk te betalen, gehele of gedeeltelijke kwijtschelding worden verleend. Net als de meeste waterschappen heeft ook het algemeen bestuur van ons waterschap hiertoe besloten. Hierbij is de norm op 100% gesteld. Een norm van 100% houdt in dat in de regel kwijtschelding wordt verleend aan belastingplichtigen met een inkomen op of onder bijstandsniveau. Het aantal verzoeken ligt gemiddeld op ca. 15.000 stuks per jaar. Rond de 70% van de verzoeken wordt jaarlijks gehonoreerd. Het aanvraagproces en de afhandeling vindt steeds meer digitaal plaats.

In het Groninger deel van ons beheergebied wordt bij het afhandelen van de kwijtscheldingsverzoeken in de meeste gevallen samengewerkt met de gemeenten. Kwijtschelding beperkt zich tot ingezetenen (de zuiveringsheffing voor woningen en de watersysteemheffing ingezetenen). Voor de watersysteemheffing gebouwd, ongebouwd en natuurterreinen is geen kwijtschelding mogelijk omdat het bezit van woningen, gebouwen, ongebouwd en natuurterreinen vermogen veronderstelt. Het kwijtscheldingsbeleid is vastgelegd in de kwijtscheldingsregeling waterschap Hunze en Aa's 2012.

Het kwijtscheldingsbeleid is tijdelijk verruimd om de belastingschulden van gedupeerden van de affaire rondom de kinderopvangtoeslagen kwijt te kunnen schelden. Het bestuur van het Noordelijk Belastingkantoor heeft hiertoe een besluit genomen. De gederfde belastingopbrengsten worden door het Rijk gecompenseerd.

Het komt ook voor dat het niet (meer) mogelijk is een belastingschuld van een belastingplichtige te innen. Dat kunnen ingezetenen, maar ook bedrijven zijn. Denk aan de gevolgen van een faillissement. Het Noordelijk Belastingkantoor kan dan besluiten een belastingschuld oninbaar te verklaren. Materieel betekent het net als het verlenen van kwijtschelding een gederfde inkomst.

Omvang kwijtschelding en oninbaar

	Rekening 2025	Begroting incl. wijzigingen 2025	Begroting 2025
Watersysteemheffing			
Kwijtschelding	€ 771.000,-	€ 830.000,-	€ 830.000,-
Oninbaar	€ 66.000,-	€ 116.000,-	€ 116.000,-
Zuiveringsheffing			
Kwijtschelding	€ 1.464.000,-	€ 1.534.000,-	€ 1.500.000,-
Oninbaar	€ 121.000,-	€ 465.000,-	€ 465.000,-
Totalen:	€ 2.422.000,-	€ 2.945.000,-	€ 2.911.000,-

Toelichting

De kosten voor kwijtschelding vallen € 129.000,- lager uit. Ondanks een hoger aantal verzoeken om kwijtschelding (zie hieronder) bleken de geraamde kosten nog iets hoger dan geraamd. Er hoeft daarnaast € 394.000,- minder aan de voorziening oninbare debiteuren te worden toegevoegd. Dit hangt vooral samen met een verlaging van de post 'openstaande belastingdebiteuren' op 31 december. Zie verder hoofdstuk 10 balans met toelichting.

Kwijtschelding aantallen

	2025	2024	2023	2022
Aantal aanvragen	14.214	13.992	14.398	15.369
<i>Toegewezen:</i>				
Via automatische kwijtschelding	5.867	5.245	6.349	6.554
Handmatig toegewezen	4.058	4.428	3.808	4.143
Totaal toegewezen	9.925	9.673	10.157	10.697
Procentueel toegewezen	69,83%	69,13%	70,54%	69,60%

Het aantal aanvragen is de laatste jaren stabiel rond de 14 a 15 duizend. Ook het percentage toegewezen aanvragen is stabiel.

Gekoppeld aan de invoering van het aangepaste belastingstelsel vanaf 2026 voor de waterschappen is vanuit de coalitie afgesproken een integrale afweging te maken over de financiering van het kwijtscheldingsbeleid. Tot en met 2025 worden de kwijtscheldingskosten voor de watersysteemheffing – die alleen betrekking heeft op de belastingcategorie 'watersysteemheffing ingezetenen' – betaald door alle belastingcategorieën. Het algemeen bestuur heeft op 2 oktober 2024 besloten om vanaf 2026 de kosten voor kwijtschelding van de watersysteemheffing alleen toe te rekenen aan de belastingcategorie ingezetenen. Voor het overige is door het algemeen bestuur besloten in de huidige bestuursperiode geen aanpassing aan het kwijtscheldingsbeleid door te voeren.

Afspraken uitkering kwijtschelding waterschapsbelastingen in het kader van de toeslagenaffaire

Voor de administratieve afhandeling hiervan is een afzonderlijke regeling in de Staatscourant gepubliceerd. Afgesproken is dat gemeenten en waterschappen de belastingschuld van gedupeerden van de toeslagenaffaire voor gemeentelijke- en waterschapsbelastingen kwijtschelden. De hierdoor gederfde inkomsten en gemaakte kosten (vervolgingskosten en vergoeding voor administratieve werkzaamheden) worden door het Rijk vergoed. De gederfde inkomsten, de gemaakte vervolgingskosten en de vergoeding voor administratieve werkzaamheden worden door het waterschap aangevraagd.

Voor 2025 was het beeld voor ons waterschap als volgt:

Aantal gedupeerden	Vergoeding	Kwijtscholden bedrag	Vervolgingskosten
42	€ 4.200,-	€ 10.950,-	€ 1.653,-

BELASTINGOPBRENGSTEN WATERSYSTEEMHEFFING

Rekening 2025 watersysteembeheer

(bedragen x € 1.000)

	Rekening 2025	Begroting incl. wijzigingen 2025	Begroting 2025
Netto kosten	-56.030	-57.915	-58.210
Bedrag voor onvoorzien	0	-72	-72
Kosten kwijtschelding/oninbaar	-837	-946	-946
Dividend	884	884	972
Opbrengsten uit belastingheffing	55.236	55.179	54.395
Gerealiseerd resultaat voor bestemming	-748	-2.870	-3.861
Onttrekkingen aan reserves	3.415	3.390	3.861
Nog te bestemmen exploitatieresultaat	2.667	520	0

De taak watersysteembeheer sluit in 2025 met een voordelig resultaat van € 2.667.000 tegen een verwacht voordelig resultaat bij de najaarsrapportage van € 520.000.

Bij de primitieve begroting is een onttrekking geraamd aan de algemene reserve watersysteembeheer van € 3.100.000.

Het voordelig resultaat ten opzichte van de najaarsrapportage van € 2.147.000 is in hoofdlijnen als volgt:

lagere kapitaallasten	279.000
hogere dotatie voorziening voormalig bestuur en personeel	-626.000
hogere opbrengst waterschapsbelastingen	115.000
lagere diensten van en bijdragen aan derden	1.188.000
saldo doorberekeningen	468.000
hogere bijdragen van derden	571.000
post onvoorzien	72.000
diversen	80.000
	<u>2.147.000</u>

In de analyse per kostensoort (hoofdstuk 6) worden de bovengenoemde afwijkingen nader toegelicht.

Bestemming van het resultaat van de taak watersysteembeheer

Het algemeen bestuur geeft een bestemming aan het rekeningresultaat. Voorgesteld wordt het voordelig resultaat ad € 2.667.000 van de taak watersysteembeheer toe te voegen aan de algemene reserve.

Daadwerkelijke eenheden belastingjaar 2025

	Rekening 2025	Begroting incl. wijzigingen 2025	Begroting 2025
Ingezetenen	191.300	191.300	191.045
Gebouwd (basis)	72,94 mrd.	72,64 mrd.	71,03 mrd.
Gebouwd buitendijs	55 mln.	72 mln.	64 mln.
Ongebouwd (basis)	134.715 ha.	134.315 ha.	133.815 ha.
Ongebouwd (buitendijs)	60 ha.	70 ha.	65 ha.
Ongebouwd (wegen)	4.180 ha.	4.050 ha.	4.130 ha.
Natuur	33.645 ha.	33.490 ha.	34.075 ha.
Verontreinigingsheffing	7.140 ve.	7.650 ve.	8.195 ve.

BELASTINGOPBRENGSTEN ZUIVERINGSHEFFING

Rekening 2025 zuiveringsbeheer

(bedragen x € 1.000)

	Rekening 2025	Begroting incl. wijzigingen 2025	Begroting 2025
Netto kosten	-48.045	-47.733	-47.523
Bedrag voor onvoorzien	0	-61	-61
Kosten kwijtschelding/oninbaar	-1.585	-1.999	-1.965
Dividend	884	884	972
Opbrengsten uit belastingheffing	47.302	47.286	47.126
Gerealiseerd resultaat voor bestemming	-1.444	-1.623	-1.450
Onttrekkingen aan reserves	1.450	1.450	1.450
Nog te bestemmen exploitatieresultaat	6	-173	0

De taak zuiveringsbeheer sluit in 2025 met een voordelig resultaat van € 6.000 tegen een verwacht nadelig resultaat bij de najaarsrapportage van € 173.000.

Bij de primitieve begroting is een onttrekking geraamd aan de algemene reserve zuiveringsbeheer van € 1.450.000.

Het voordelig resultaat ten opzichte van de najaarsrapportage van € 179.000 is in hoofdlijnen als volgt:

kapitaallasten	181.000
hogere dotatie voorziening voormalig bestuur en personeel	-626.000
lagere dotatie voorziening oninbaar	344.000
hogere diensten van en bijdragen aan derden	-305.000
saldo doorberekeningen	347.000
hogere opbrengst waterschapsbelastingen	86.000
post onvoorzien	61.000
hogere bijdragen van derden	51.000
diversen	40.000
	<u>179.000</u>

In de analyse per kostensoort (hoofdstuk 6) worden de bovengenoemde afwijkingen nader toegelicht.

Bestemming van het resultaat van de taak zuiveringsbeheer

Het algemeen bestuur geeft een bestemming aan het rekeningresultaat. Voorgesteld wordt het voordelig resultaat ad € 6.000 van de taak zuiveringsbeheer toe te voegen aan de algemene reserve.

Daadwerkelijke eenheden belastingjaar 2025

	Rekening 2025	Begroting incl. wijzigingen 2025	Begroting 2025
Vervuilingseenheden (ve's)	552.550	552.400	553.265

Hoofdstuk 4. Uiteenzetting van de financiële positie

Voorheen kende het Waterschapsbesluit voor de jaarrekening een aantal paragrafen die samenhangen met het inzicht in de financiële positie van het waterschap (paragraaf financiering, weerstandsvermogen, risicoparagraaf, EMU-saldo en onttrekkingen aan reserves en voorzieningen). Om de samenhang te versterken, wordt nu in het jaarverslag op één plaats aandacht besteed aan de financiële positie en de daarbij behorende kengetallen. Dat gebeurt in dit hoofdstuk 'Uiteenzetting van de financiële positie'. Dit sluit aan bij de opzet van de begroting 2025. De volgende onderwerpen worden behandeld.

- A. Financiering (treasuryparagraaf)
- B. Weerstandsvermogen en risicobeheersing
- C. Stand en verloop bestemmingsreserves en voorzieningen
- D. Kengetallen

A. Financiering (treasuryparagraaf)

Inleiding

Naast het treasurystatuut is de treasuryparagraaf een belangrijk instrument voor het sturen en beheersen van, verantwoord voor, en toezicht houden op de treasury. Het treasurystatuut geeft de infrastructuur voor de treasury. De uitvoering van het treasurybeleid vindt zijn weerslag in de treasuryparagrafen in de begroting en de jaarstukken. In de begroting komen de concrete beleidsplannen aan de orde. In de jaarstukken gaat het om de realisatie van de plannen en om een verschil tussen de plannen en uitkomsten.

Treasurybeheer

Financieringsbehoefte 2025

De financieringsbehoefte voor 2025 was als volgt:
(bedragen x € 1 miljoen)

-	Investerings	25,4	
-	Aflossing geldleningen	<u>16,4</u>	
	Totaal		41,8

Dekking van de financieringsbehoefte:
(bedragen x € 1 miljoen)

-	Afschrijvingen (als onderdeel van de exploitatie)	16,1	
-	Opgenomen langlopende geldleningen	0,0	
-	Per saldo daling van het eigen vermogen en voorzieningen	<u>-0,9</u>	
			<u>15,2</u>

Mutatie financieringstekort

26,6

Hieronder wordt nader ingegaan op de diverse dekkingsmiddelen.

Afschrijvingen

Investerings worden in een aantal jaren afgeschreven met verschillende termijnen voor de diverse soorten investeringen. Deze afschrijvingslasten worden jaarlijks ten laste gebracht van de

exploitatiebegroting en vormen dus een onderdeel van de belastingheffing. De uitgaven van de gepleegde investeringen worden dus in feite in jaarlijkse termijnen terugontvangen.

Mutatie financieringstekort

Het financieringstekort per 31 december 2025 is ten opzichte van 1 januari 2025 toegenomen met € 26,6 miljoen. Dit betreft een afname van de kortlopende vorderingen van € 7,8 miljoen en een toename van de kortlopende schulden van € 18,8 miljoen.

Financiering voor de korte termijn

Volgens de Wet Fido (Financiering decentrale overheden) mag 23% van het totaal van de jaarbegroting met kort geld worden gefinancierd. Dit wordt de kasgeldlimiet genoemd. De kasgeldlimiet voor 2025 bedraagt € 26 miljoen. Daarnaast mag de kasgeldlimiet twee achtereenvolgende kwartalen worden overschreden. Hiervan is in 2025 geen gebruik gemaakt. Per ultimo 2025 bedraagt de schuld bij de Nederlandse Waterschapsbank € 19 miljoen. De schuld op kortlopend geld bedroeg per 1 januari 2025 € 14 miljoen en per 31 december 2025 was er een schuld van € 19 miljoen. De gemiddelde kortlopende schuld per kwartaal is als volgt:

1e kwartaal	€ 17 miljoen
2e kwartaal	€ 11 miljoen
3e kwartaal	€ 15 miljoen
4e kwartaal	€ 13 miljoen

Rentelasten

De ten laste van 2025 komende rentelast van de leningen bedraagt € 3.436.882; dit is 1,88% over het gemiddeld opgenomen bedrag aan leningen.

Alle langlopende schulden zijn aangegaan bij binnenlandse banken en financiële instellingen.

Toetsing renterisico's

In de Wet Fido zijn de renterisico's gesplitst in normering voor de financiering van de vlottende schuld en de vaste schuld. Het renterisico van de vlottende schuld wordt genormeerd door de zogenaamde kasgeldlimiet. Het renterisico van de vaste schuld door de renterisiconorm. De renterisico's worden door de toezichthouder (de provincie) bewaakt. Zoals reeds eerder genoemd is de doelstelling de kasgeldlimiet niet te overschrijden. Met de renterisiconorm wordt bedoeld het bedrag aan vreemd vermogen waarover in de toekomst een hogere dan wel lagere rente moet worden betaald dan nu bestuurlijk wenselijk wordt geacht. Als norm hiervoor wordt een percentage van het begrotingstotaal (totale lasten) per 1 januari van het begrotingsjaar aangehouden. Voor waterschappen bedraagt dit percentage 30%. Met een percentage van 15% in 2025 blijft het waterschap ruim binnen de renterisiconorm (dit is berekend door de aflossing van geldleningen van € 16,4 miljoen in 2025 te delen door het begrotingstotaal van € 112,6 miljoen in 2025). Bij een gelijkmatige opbouw van de leningportefeuille, waarbij niet in enig jaar een onevenredig groot deel van de leningenportefeuille geherfinancierd behoeft te worden, wordt het renterisico op de vaste schuld gespreid over de jaren.

B. Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Inleiding

Het weerstandsvermogen geeft aan in hoeverre het waterschap in staat is om financiële tegenvallers op te vangen. Het fungeert als een financieel vangnet voor risico's die niet volledig kunnen worden beheerst via het risicomanagement. In deze paragraaf bieden wij inzicht het beschikbare en benodigde weerstandsvermogen. Vervolgens wordt ingegaan op onze risicobeheersing en de belangrijkste risico's die momenteel onderkend worden.

Weerstandsvermogen

De algemene reserves worden vooral gebruikt als algemeen weerstandsvermogen. Het hebben van voldoende eigen vermogen stelt ons in staat financiële tegenvallers zoals bijvoorbeeld beschreven in de risicoparagraaf op te kunnen vangen zodra ze zich voordoen.

In ons Financieel Statuut 2025 (van toepassing vanaf 2026) is opgenomen dat onze algemene reserves enkel een minimumomvang kennen. De minimale omvang is gelijk aan de op geld gewaardeerde risico's van de risicoparagraaf.

Als de omvang van de algemene reserves hoger is dan het minimum dan wordt bij de behandeling van de meerjarenraming en begroting aan het bestuur eventueel voorgelegd om dat "overschot" terug te geven aan de belastingbetalers door het verlagen van de tarieven.

De algemene reserve van de taak watersysteembeheer wordt hierdoor al jarenlang ingezet voor egalisatie van de tariefstijgingen. De algemene reserve wordt hiervoor ingezet tot de minimumomvang. Inzet van de algemene reserve betekent dat een deel van de netto last niet wordt gedekt door belastingopbrengsten maar door een onttrekking aan de reserve.

Omvang risico's

Op basis van de actualisatie, bij de jaarrekening 2025, van de risico-inventarisatie is de minimale omvang van de reservepositie vastgesteld op afgerond € 2,9 miljoen (zie de uiteenzetting later in deze paragraaf).

Uitkomst jaarrekening 2025

De uitkomst van de jaarrekening 2025 heeft de volgende gevolgen voor de algemene reserves.

Taak	Watersysteem-beheer	Zuiverings-beheer	Totaal
Stand 1 januari 2025 (incl. resultaat 2024)	8.078.000	3.494.000	11.572.000
Aanwending algemene reserve	3.100.000	1.450.000	4.550.000
Stand 31 december 2025	4.978.000	2.044.000	7.022.000
Mutaties resultaat 2025	2.667.000	6.000	2.673.000
Stand 31 december 2025 (incl. resultaat 2025)	7.645.000	2.050.000	9.695.000

Deze stand afgezet tegen de vastgestelde bandbreedtes voor de minimum omvang is als volgt.

Taak	Stand per 31 december 2025	Minimum omvang	Tekort (-) t.o.v. minimum Overschot (+)
Watersysteembeheer	7.645.000	2.011.000	+ 5.634.000
Zuiveringsbeheer	2.050.000	839.000	+ 1.211.000
Totalen	9.695.000	2.850.000	+ 6.845.000

Bij de begroting 2027 (inclusief de meerjarenraming 2027 t/m 2031) wordt een voorstel opgenomen over de inzet van de algemene reserves.

Continuïteit

In de risicoparagraaf wordt een uiteenzetting gegeven van de uitkomsten van de geïnventariseerde risico's en het hiervoor benodigde weerstandsvermogen. Zoals eerder in deze paragraaf aangegeven voldoen de algemene reserves momenteel ruimschoots aan het benodigde weerstandsvermogen. Gelet op het voorgaande en met de vaststelling van de begroting en een sluitende meerjarenraming, met daarbij altijd de mogelijkheid om in geval van een ontoereikend weerstandsvermogen de belastingtarieven te verhogen, is de continuïteit van het waterschap gewaarborgd.

Risicobeheersing (risicoparagraaf)

De risicoparagraaf geeft een inventarisatie van de risico's waarvoor slechts gedeeltelijk maatregelen zijn en kunnen worden getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn voor de financiële positie van het waterschap. De risico-inschatting is gebaseerd op subjectieve aannames, waarbij het inzicht sterk afhankelijk is van vele onzekere toekomstige factoren. Aangezien deze onzekerheden niet vooraf te kwantificeren zijn, kan er geen voorziening worden gevormd.

Het weerstandsvermogen geeft aan hoeveel financiële ruimte er is om substantiële tegenvallers op te vangen, zonder dat het beleid moet worden aangepast en/of doelstellingen niet kunnen worden gerealiseerd. De omvang van het weerstandsvermogen wordt bepaald door:

- De risico's;
- De weerstandscapaciteit (de algemene reserve).

De risico's relevant voor het weerstandsvermogen zijn die risico's die niet anderszins zijn ondervangen. Reguliere risico's – risico's die zich regelmatig voordoen en die veelal vrij goed meetbaar zijn – maken geen deel uit van de risico's in het onderdeel weerstandsvermogen. Hiervoor kunnen immers verzekeringen worden afgesloten of voorzieningen worden gevormd. Bij investeringsprojecten zijn de reguliere risico's onderdeel van de kostenraming die de basis vormt voor het aan te vragen investeringskrediet.

Wij hanteren voor het identificeren en kwantificeren van bedrijfsvoeringsrisico's een systematiek die het risico uitdrukt in de kans op optreden vermenigvuldigd met het gevolg, waarbij een onderscheid wordt gemaakt naar strategische, compliance (voldoen aan wet en regelgeving) of operationele gevolgen. Daarbij wegen we, indien mogelijk en van toepassing, ook het financiële aspect mee.

Met deze risicosimulatie hebben we bepaald dat het weerstandsvermogen circa € 2,9 miljoen moet zijn. De algemene reserve bedraagt per 31 december 2025 ca. € 10 miljoen (inclusief resultaat 2025) en is derhalve ruimschoots toereikend voor de gesignaleerde risico's.

Als een crisis, bijvoorbeeld als gevolg van een natuurramp of een terroristische aanslag zich voordoet, is het de vraag of Hunze en Aa's aansprakelijk kan worden gesteld voor de financiële gevolgen. Het waterschap zal in dergelijke gevallen hoogstwaarschijnlijk over onvoldoende weerstandsvermogen beschikken om de financiële gevolgen te kunnen dragen. De verwachting is dat het Rijk bij een grote crisis zal bijdragen. Dit is bijvoorbeeld geregeld in de Wet tegemoetkoming schade bij rampen en zware ongevallen (Wts). Deze wet geeft regels over de tegemoetkoming in schade en kosten in geval van overstromingen door zoet water, aardbevingen en andere rampen en zware ongevallen. Waterschap Hunze en Aa's houdt geen rekening met disproportionele risico's bij het bepalen van de benodigde weerstandscapaciteit. Indien het weerstandsvermogen ontoereikend zou zijn voor de gevolgen van risico's kan het verhogen van de belastingtarieven ter dekking worden ingezet.

De laatste actualisatie vond plaats bij de begroting 2026 (zie AB 19 november 2025). Bij de jaarrekening is vastgesteld dat de opgenomen risico's nog actueel zijn en derhalve is er geen noodzaak om grote aanpassingen te doen. Ten opzichte van de begroting 2026 zijn in de paragraaf dan ook slechts kleine aanpassingen gedaan.

De belangrijkste **risico's** zoals die momenteel worden gezien betreffen, ingedeeld naar strategisch, compliance en operationeel:

Strategisch

Omgevingsgerichtheid en imago

Onze omgeving stelt steeds hogere eisen aan de uitvoering van onze taken, terwijl wij in essentie een op inhoud gerichte organisatie zijn en onze kerntaken vaak een lastig te meten of ervaren langetermijneffect hebben. Hierdoor lopen wij de kans om onvoldoende te voldoen aan de eisen en verwachtingen die onze omgeving stelt. Er zal adequaat moeten worden ingespeeld op maatschappelijke ontwikkelingen en het voldoende bewust zijn van de omgeving om bijvoorbeeld projecten te kunnen realiseren. Het heeft onze blijvende aandacht om dit verder te verbeteren.

Beschikbaarheid van ICT / informatievoorziening en de verwerking van persoonsgegevens

De ontwikkelingen in dit vakgebied gaan snel en hebben grote invloed op onze processen. De afhankelijkheid van ICT en passende informatievoorziening maakt de organisatie kwetsbaar. Goede informatiebeveiliging, verdere digitalisering en betrouwbare basisgegevens zijn daarom essentieel voor een stabiele bedrijfsvoering en het voorkomen van datalekken. Ook de rechtmatige verwerking van persoonsgegevens blijft een belangrijk aandachtspunt. Hiervoor zijn al maatregelen in uitvoering; ook de komende jaren worden verdere stappen gezet. Met inzet op technische innovatie worden daarnaast stappen gezet om de arbeidsproductiviteit te verhogen.

Beschikbaarheid van technologie

De uitvoering van onze wettelijke taken is in toenemende mate afhankelijk van moderne technische en digitale systemen. Tegelijk blijft de arbeidsmarkt voor technisch en specialistisch personeel zeer krap. Landelijke prognoses wijzen op verdere tekorten door vergrijzing, beperkte instroom en een groeiende vraag naar technische expertise. Dit leidt ook bij Hunze en Aa's tot structurele schaarste in technisch en specialistisch personeel. Desondanks worden deze functies goed bemenst, zodat de continuïteit van onze uitvoering is gewaarborgd. Tegelijk bieden AI-toepassingen kansen om processen te optimaliseren en de toenemende complexiteit van het waterbeheer beter te beheersen, al blijft goed gekwalificeerd personeel onmisbaar voor beheer, interpretatie en een verantwoorde inzet van deze technologieën.

Samenwerking

We zoeken de samenwerking met andere waterschappen en met de gemeentes in ons gebied om onze doelen te realiseren. Hierdoor ontstaat een grotere bestuurlijke complexiteit én afstand tot het concrete proces. Een voorbeeld hiervan is de samenwerking in de waterketen. De samenwerking in de waterketen levert besparingen op zoals afgesproken in het Bestuursakkoord Water. De samenwerking vergt continue aandacht. Zorgpunt hierbij is het besef van urgentie, maar ook de mogelijke wettelijke belemmeringen (zoals de btw en de vennootschapsbelasting).

Fonds Oude leidingen

Het Fonds Oude Leidingen maakt onderdeel uit van de Gemeenschappelijke Regeling met waterschap Noorderzijlvest en is bedoeld voor het opruimen van oude en buiten gebruik gestelde persleidingen. Het fonds wordt gevoed via het rendement op het fonds. Het fonds wordt beheerd door Noorderzijlvest. Als de omvang van het fonds ontoereikend is dragen beide waterschappen naar evenredigheid bij in de kosten.

Aanspraken op externe garantstelling door derden

Voor de garantstelling voor een lening van verbonden partijen bestaat het risico dat het waterschap wordt aangesproken. Op dit moment hebben we enkel een garantstelling verstrekt op een lening bij de NWB ten behoeve van de huisvesting van de Unie.

Belastingsamenwerking: Noordelijk Belastingkantoor

Het waterschap staat naar rato garant voor eventuele tekorten van het Noordelijk Belastingkantoor voor zover dit de begrotingspositie overschrijdt. Het Noordelijk Belastingkantoor kent geen eigen vermogen.

ICT-samenwerking: Het Waterschapshuis

Het waterschap staat naar rato garant voor eventuele tekorten van het Waterschapshuis voor zover dit de begrotingspositie overschrijdt. Het Waterschapshuis kent geen eigen vermogen.

Aardbevingen

Ten gevolge van de aardbevingen kan schade ontstaan aan de bestaande infrastructuur. Hiervoor hebben we een procedure afgesproken met de Veiligheidsregio waarbij wij onze objecten inspecteren na een aardbeving. Voor de nieuw aan te leggen infrastructuur is het inmiddels duidelijk welke maatregelen genomen moeten worden voor het aardbevingsbestendig bouwen. Naast het bestaande technische risico, is er ook een financieel risico aan verbonden.

Veenkoloniale afvalwaterleiding (VKA)

Voor het transport van zout bedrijfsafvalwater uit de Veenkoloniën is in het verleden een afvalwaterleiding (VKA) naar de Waddenzee aangelegd. Het waterschap beschouwt deze VKA niet als een overheidstaak en hierover heeft enige tijd onenigheid bestaan tussen het waterschap en de betrokken bedrijven. Om dit geschil te beslechten is bij de rechter een oordeel gevraagd over deze kwestie. De rechtbank heeft vastgesteld dat het beheer en onderhoud van de VKA geen publieke taak van het waterschap is. Daarnaast heeft de rechtbank aangegeven dat het waterschap een redelijke termijn in acht moet nemen voor de overdracht van de VKA, zodat bedrijven hierop kunnen anticiperen. Momenteel vinden constructieve gesprekken plaats met de bedrijven met de intentie om tot een oplossing te komen. Hierbij worden afspraken gemaakt over het eigendom, beheer en onderhoud van de VKA. Het streven is om deze afspraken in 2026 af te ronden.

Compliance

Juridische procedures en schadeclaims

Ten tijde van het opstellen van de jaarrekening 2025 loopt er nog een juridische procedure die ertoe kan leiden dat het waterschap tot betaling van een financiële claim over moet gaan. Het betreft hier een opgeschort verzoek om nadeelcompensatie. De wijze waarop dit verzoek dient te worden afgehandeld is op dit moment nog onduidelijk, omdat de rechtbank nog een uitspraak moet doen over de rechtmatigheid van het schadeveroorzakende besluit van het waterschap. Pas wanneer een claim tot een aannemelijk verlies leidt, wordt deze financieel verwerkt als verplichting.

Ontwikkelingen rondom de stikstofuitstoot

De onzekerheden met betrekking tot de 'Stikstofcrisis' zijn nog niet verholpen. Ondanks deze onzekerheden hebben wij onze projecten tot nu toe zonder al te veel extra inspanningen kunnen voorbereiden en uitvoeren. Toekomstige maatregelen kunnen overigens wel gevolgen hebben voor de doorlooptijd en kosten van onze projecten. Via de Unie houden we ons op hoogte van de ontwikkelingen en mogelijke effecten op onze werkzaamheden. De verwachting is dat in 2026 de nieuw geformeerde regering grote invloed zal hebben op het stikstofdossier.

Operationeel

Niet alle risico's zijn direct financieel te vertalen. Sommige risico's hebben meer effect op het (tijdig) kunnen realiseren van de doelen en hebben minder effect of geen financiële impact. De onderstaande operationele risico's hebben een minimaal financieel gevolg vanaf € 750.000. Door het treffen van beheersmaatregelen worden deze risico's beperkt. De tabel hieronder geeft inzicht in de resterende financiële risico's (financieel effect) na het treffen van beheersmaatregelen, die invloed hebben op de weerstandscapaciteit. Het financiële effect van een risico wordt berekend als: kans × impact.

Nr.	Activiteit	Risicogebeurtenis	Risicogevolg	Kans	Financieel effect (€)
1	Inundatie (noodbergingsgebieden)	Schade door extreme regenval / waterschap acties	Gevolgschade bij waterschap, grond- en bebouwingsschade	Middel	€ 425.000
2	Transporteren afvalwater (VKA)	Schade/uitval VKA leiding	Gevolgschade bij waterschap, stilstandschade	Middel	€ 75.000

Schade door inzet (nood)bergingsgebieden

Ondanks het feit dat ons watersysteem robuust is kan het in uitzonderlijke gevallen van extreme neerslagsituaties noodzakelijk zijn om (nood)bergingsgebieden in te zetten. In dit geval vindt er door het waterschap moedwillig een beheerste inundatie plaats van deze vooraf ingerichte gebieden. Op basis van afspraken die hierover zijn gemaakt in een schaderegeling zal de daarbij veroorzaakte schade door het waterschap vergoed moeten worden. Hiervoor is in 2024 door het dagelijks bestuur de "Beleidsregel schadevergoeding bergingsgebieden 2024" vastgesteld op grond van de door het algemeen bestuur vastgestelde "Procedureverordening schadevergoeding 2024". De keuze voor (nood)bergingsgebieden is historisch ingegeven door een kosten- batenanalyse. Geconcludeerd is destijds dat inrichting en inzet van bergingsgebieden een bedrijfseconomisch voordeliger variant is

dan het bouwen van (overgedimensioneerde) gemalen. De eventueel te maken kosten voor schade is derhalve een direct gevolg van de gemaakte keuze. Hoewel het hier feitelijk om kosten van beheermaatregelen voor een adequaat waterbeheer gaat, is gezien het (onvoorspelbare) karakter van deze post ervoor gekozen deze niet jaarlijks in de begroting (en daarmee in het tarief) op te nemen, maar onderdeel te laten zijn van de risicoparagraaf en de claim op het weerstandsvermogen. Naast inzet van reguliere (nood)bergingsgebieden met een eigen vastgesteld vergoedingsregime kan het in uitzonderingssituaties noodzakelijk zijn, als de gehele capaciteit is benut, een ander gebiedsdeel aanvullend te inunderen (in opdracht van de Commissaris van de Koning). Gezien het feit dat dit niet is ingericht en gereguleerd met infrastructurele maatregelen, zal de schade naar verwachting hoger zijn dan bij inzet van reguliere (nood)bergingsgebieden, de kans op noodzaak tot inzet is echter vele malen kleiner.

Schade door extreme weersomstandigheden

Het klimaat verandert waardoor in toenemende mate extremen vaker voorkomen. Zowel droger weer als extreme neerslag stellen ons voor uitdagingen.

De laatste 5 jaren hebben we een aantal zeer droge jaren meegemaakt. In die jaren hebben wij veel hogere aanvoerkosten gemaakt vanaf het IJsselmeer op basis van waterakkoorden/ overeenkomsten. Ook in ons eigen beheergebied hebben wij extra werkzaamheden uitgevoerd. Dit betreft zowel investeringskosten, beheer- en onderhoudskosten en calamiteitenwerkzaamheden.

Gedurende de laatste paar jaar zien wij in Europa, Nederland en in ons gebied ook steeds meer plotselinge, lokale neerslagextremen, naast langdurige perioden van neerslag. Beiden leiden tot meer schade aan ons watersysteem en gevolgschade. Denk hierbij aan de toenemende taludschade door de verzadigde bodems, maar ook aan de buitengewone inzet van onze polder- en boezemgemalen in de zomer van 2024.

Toetsing primaire waterkering op aardbevingsbelasting

De technische beoordelingen met het doel om 2050 de waterveiligheid te garanderen in het achterliggend gebied zijn afgerond in 2022. De grondkering van de primaire waterkering is afgekeurd op grond van hoogte, stabiliteit en dijkbekleding, maar dit leidt op dit moment niet tot acute veiligheidsrisico's. De kunstwerken zijn in deze toetsronde wel goedgekeurd, met een aantal aandachtspunten. Met behulp van het Hoogwater Beschermingsprogramma (HWBP) moeten de primaire waterkeringen in Nederland uiterlijk 2050 in goede toestand worden gebracht.

Toetsing primaire waterkering en regionale keringen

De provincie Groningen heeft in 2014 de uitgangspunten voor het toetsen van de regionale keringen vastgesteld. In 2022 is de Beoordeling Regionale Waterkeringen afgerond en de resultaten zijn gerapporteerd aan de provincies. Deze beoordeling heeft geleid tot een aantal afkeuringen van regionale waterkeringen op grond van de faalmechanismen macro- en microstabiliteit en piping. De afgekeurde trajecten langs het Winschoterdiep (Eekerpolder), Afwateringskanaal Duurswold (ten zuiden van Schildmeer, nu in uitvoering) en het Hondshalstermaar (nu in uitvoering) worden binnen enkele jaren verbeterd conform bestuurlijke afspraken in het waterbeheerprogramma.

De afgelopen jaren zijn voor de regionale waterkeringen bij de Borgsloot, het Winschoterdiep (en Rensel), de Pekel Aa, bergingsgebied Lappenvoort, het Drents Diep en Tusschenklappen verbetermaatregelen afgerond.

PFAS op rwzi's in Drenthe

Het onderzoek naar PFAS op rwzi's in Drenthe (3 stuks) richt zich primair op het inventariseren van PFAS-gehalten in bodem en grondwater bij verdachte locaties. De aanpak van verontreiniging is op dit moment geen doel, maar kan in een latere fase aan bod komen.

Risico's en aandachtspunten:

- Complexiteit en onzekerheid: Bodemverontreiniging met PFAS is een relatief nieuw terrein. De wettelijke kaders zijn nog niet volledig uitgekristalliseerd. Volledige sanering is vaak niet realistisch vanwege de complexiteit van PFAS-verontreiniging.
- Zorgplicht en verwijtbaarheid: Volgens artikel 13 van de Wet bodembescherming geldt een zorgplicht. Of er sprake is van verwijtbaarheid (wist of had de veroorzaker het vermoeden van verontreiniging) is vooraf niet altijd duidelijk en vereist vaak aanvullend historisch onderzoek.
- Regie en prioritering: De regie ligt bij de provincie Drenthe en gemeente Emmen. Prioritering van locaties is noodzakelijk vanwege de omvang en kosten van mogelijke sanering. Besluitvorming over aanpak en budget vindt plaats na 2030, op basis van de uitkomsten van het huidige onderzoek.
- Waterbodems: Onderzoek naar waterbodems wordt voorlopig geparkeerd, maar bestaande gegevens van de waterschappen worden gebruikt om de invloed van effluentlozing op waterbodems te duiden.

Slibaangroei Havenkanaal Assen

De rwzi Assen loost het gezuiverde water (effluent) op het Havenkanaal. De rwzi loost dit gezuiverde water binnen de daarvoor geldende normen. Bij elke rwzi is er echter sprake van een kleine restlozing. Bij stilstaand water bezinkt deze restlozing gedeeltelijk bij het lozingspunt. In 2018 is het slib en bagger in het Havenkanaal daarom verwijderd. Ook is de installatie aangepast en zijn door de gemeente overstorten gesaneerd. Vanwege het feit dat het Havenkanaal geen stromend water is, is de verwachting dat er nieuwe aangroei van de sliblaag door de restlozing zal optreden. Jaarlijks meten we de aangroei van het slib, juist om een beter toekomstbeeld te kunnen voorspelen op basis van meetdata. Op basis van deze meetreeksen van 6 meetjaren (2018-2024) kunnen we de toekomst niet zuiver voorspellen. Het slibvolume lijkt af te vlakken. Op basis van extrapolatie is de indicatie dat er in 2040 weer gebaggerd zou moeten worden. Het kan noodzakelijk zijn om eerder te gaan baggeren vanwege hoeveelheid en ernst van de klachten van drijvend slib in relatie tot woningbouw en/of beperkte vaardiepte voor vrachtschepen en/of recreatievaart. Op basis van de verwachte herziening van de EU-richtlijn stedelijk afvalwater zal er in de nabije toekomst overgegaan moeten worden tot nieuwe investeringen op de rwzi Assen.

Belastingopbrengsten

Door de economische situatie (denk aan faillissementen) kunnen de belastingopbrengsten en kwijtscheldingen zich anders ontwikkelen dan we in de begroting en meerjarenraming meenemen.

BTW op pensioenen medewerkers

Uitspraken van het Hof Arnhem-Leeuwarden in 2025 leiden mogelijk tot BTW-heffing op pensioenpremies, wat financiële gevolgen kan hebben voor het waterschap.

De staatssecretaris volgt deze lijn echter niet en handhaaft voorlopig de BTW-vrijstelling, in afwachting van een uitspraak van de Hoge Raad. De uitspraak van de Hoge Raad kent geen terugwerkende kracht en hierdoor is er geen effect voor 2025 en eerdere jaren.

Eventuele financiële gevolgen beperken zich daardoor tot 2026. Vanaf 2027 vervalt dit risico door het nieuwe pensioenstelsel.

Daarnaast kunnen de operationele risico's bestuurlijke impact hebben. Voorbeelden hiervan zijn het niet voldoen aan wet- en regelgeving (NBW of KRW), het niet op orde hebben van het watersysteem

of niet nakomen van bestuurlijke afspraken (bijv. verwachtingen die gewekt zijn in het Waterbeheerprogramma of in de studie Droge Voeten 2050).

C. Stand en verloop bestemmingsreserves en voorzieningen

Bestemmingsreserves

Naast de algemene reserves kent het waterschap een aantal bestemmingsreserves. Onder deze bestemmingsreserves worden verstaan: reserves waaraan het algemeen bestuur een bepaalde bestemming heeft gegeven.

In onderstaande tabel volgt een totaaloverzicht van het verloop van de bestemmingsreserves in 2025.

Bestemmingsreserve	Stand 1-1-2025	Toevoeging	Onttrekking	Stand 31-12-2025
Afkoopsommen	7.702.937	0	761.000	6.941.937
HWBP	5.944.000	0	0	5.944.000
HWBP 10% aandeel	117.000	0	0	117.000
Coalitieakkoord 2019-2023	422.000	0	10.000	412.000
Bodemdaling door zoutwinning	5.197.926	103.959	43.000	5.258.885
NPLG	216.000	0	83.000	133.000
Nij Begun	0	572.000	0	572.000
Totaal	19.599.863	675.959	897.000	19.378.822

Bestemmingsreserve afkoopsommen

Bij de begroting 2015 is besloten de afkoopsommen in te zetten om minder te activeren.

Vanaf 2015 worden de eigen uren besteed aan projecten (met uitzondering van HWBP-projecten), de bouwrente en beheersmatige ICT-investeringen (onder andere software) niet langer geactiveerd. Dit betekent dat deze kosten rechtstreeks ten laste van de exploitatie komen. De afkoopsommen betreffen volledig de taak watersysteembeheer. Voor zover deze extra kosten toegerekend worden aan de taak watersysteembeheer worden deze kosten gedekt door afkoopsommen.

Bestemmingsreserve HWBP

In de voorjaarsrapportage 2016 is besloten het jaarlijks verschil tussen de in de begroting opgenomen HWBP-bijdrage en de werkelijke HWBP-bijdrage te reserveren. Deze reserve was bedoeld om ons eigen 10% aandeel in de kosten van onze projecten te dekken. Hiervoor is tot en met 2024 aan deze reserve toegevoegd. In het bestuursvoorstel "Uitgangspunten en contouren meerjarige tariefontwikkeling" (AB 2 oktober 2024) is echter besloten om ingaande 2026 alle HWBP lasten te activeren. Deze reserve wordt nu ingezet om toekomstige stijging vanaf 2030 van kapitaallasten van de HWBP-projecten (deels) te dekken.

Bestemmingsreserve HWBP 10% aandeel

Met als doel de verdeling 10-40-50 van de financiering van het HWBP in de periode tot 2050 daadwerkelijk te realiseren maakten de waterschappen in december 2023 de eerste nadere afspraken over de projectgebonden eigen bijdrage (PGEB) van 10%. De belangrijkste afspraak is dat als de 10% PGEB van projectfasen in 2023 en latere jaren niet wordt gerealiseerd (door een voordelige uitvoering ten opzichte van de raming), verschillen tussen de werkelijke PGEB en de beoogde 10% PGEB bij de projectwaterschappen beschikbaar blijven voor volgende HWBP-projectfasen van het eigen waterschap (besluit AB 7-2-2024). Dit betreft deze bestemmingsreserve.

Bestemmingsreserves Coalitieakkoord 2019-2023

In het vorige coalitieakkoord was jaarlijks € 1.000.000 opgenomen voor duurzaamheid en innovatie. Dit bedrag was onderverdeeld in € 300.000 in de jaarlijkse exploitatie en € 700.000 per jaar als investering. Het jaarlijks budget in de exploitatie van € 300.000 was o.a. bestemd voor inhuur van kennis voor onderzoek duurzaamheid en innovatie. Deze onderzoeken leiden eventueel tot investeringen. Aangezien het ene jaar meer of minder als het andere jaar een beroep is gedaan op dit budget is bij de najaarsrapportage 2019 besloten het restant van het jaarlijks budget in een bestemmingsreserve te storten. De meerkosten in een ander jaar worden dan onttrokken aan deze bestemmingsreserve. Dit leidt dan niet tot financiële schommelingen in de jaren.

Daarnaast is bij de najaarsrapportage 2020 besloten om ook voor de in het Coalitieakkoord opgenomen budgetten voor zichtbaarheid, biodiversiteit en cultuur historisch erfgoed het niet bestede deel van de budgetten in een bestemmingsreserve te storten. In lijn met de overige coalitieakkoord budgetten is ook het niet bestede deel van het budget akkerranden vanaf 2022 aan een bestemmingsreserve toegevoegd.

In de huidige coalitieperiode zullen de bestemmingsreserves ingezet worden.

Bestemmingsreserve bodemdaling door zoutwinning

Bij de jaarrekening 2021 is besloten om een bestemmingsreserve bodemdaling door zoutwinning te vormen. In 2021 is ons waterschap namelijk tot overeenstemming gekomen over de manier waarop de gevolgen van zoutwinning gecompenseerd zullen worden. Het waterschap ontvangt hiervoor compensatie van een zoutwinbedrijf. Deze compensatie wordt in de bestemmingsreserve bodemdaling gestort. De jaarlijkse kosten als gevolg van de bodemdaling worden verminderd op de bestemmingsreserve.

Bestemmingsreserve NPLG

Van het NPLG (Nationaal Programma Landelijk Gebied) is met terugwerkende kracht een subsidie ontvangen van € 300.000 voor door ons bestede uren aan het NPLG in 2023.

Een aantal medewerkers binnen het waterschap hebben hier uren aan besteed.

Deze subsidie is bedoeld ter compensatie van uren die onze medewerkers niet aan "reguliere" werkzaamheden hebben kunnen besteden. Deze subsidieregeling is echter pas medio oktober 2023 gepubliceerd. Hierdoor hebben we deze subsidie in 2023 nog niet kunnen inzetten om extra (tijdelijke) personele capaciteit aan te trekken om de werkzaamheden die zijn blijven liggen in te halen (wat het doel van de subsidie is). Om deze reden is bij de jaarrekening 2023 besloten om voor de ontvangen subsidie van € 300.000 een bestemmingsreserve NPLG te vormen. Middels deze bestemmingsreserve NPLG worden de extra personeelskosten voor het inhalen van werkzaamheden die zijn blijven liggen, gecompenseerd.

Bestemmingsreserve Nij Begun

Nij Begun is een programma van de Nederlandse overheid voor de provincie Groningen en delen van Noord-Drenthe, gericht op het herstellen van de regio na de schade en overlast van de gaswinning. Het programma omvat maatregelen voor woningherstel, het versterken van gebouwen, sociaal en economisch herstel, en het verbeteren van de leefbaarheid om de regio binnen dertig jaar weer op het landelijk gemiddelde te brengen.

Eind 2024 is een financieringssysteem Nij Begun opgesteld door de regio - in samenwerking met het Rijk - t.b.v. de dekking van de additionele ambtelijke kosten die decentrale overheden maken rond Nij Begun. Als waterschappen Noorderzijlvest en Hunze en Aa's gaat onze aandacht met name uit naar de economische agenda van Nij Begun. Op grond van deze regeling krijgen de waterschappen voor de jaren 2024 en 2025 per waterschap € 572.000,- uitgekeerd. Dit bedrag wordt voorlopig gereserveerd om hieruit kosten te betalen die noodzakelijk zijn vanwege de inzet van onze medewerkers aan Nij Begun en om initiatieven te ondersteunen die bijdragen aan de versterking en

bevordering van de regio. Verantwoording van de besteding vanuit de bestemmingsreserve Nij Begun vindt plaats via de voor- en najaarsrapportage en de jaarrekening. Dit is gelijk aan de methodiek rondom de bestemmingsreserve NPLG.

Voorzieningen

Voorzieningen zijn bedragen op de balans die worden gevormd om verplichtingen, verliezen en risico's op te kunnen vangen, waarvan de omvang per balansdatum onzeker is, maar wel redelijkerwijs in te schatten.

In onderstaande tabel volgt een overzicht van het verloop van de voorziening voormalig bestuur en personeel in 2025.

Voorziening	Stand 1-1-2025	Toevoeging	Onttrekking	Stand 31-12-2025
Voormalig bestuur en personeel	1.771.592	1.429.770	196.828	3.004.534

Voorziening voormalig bestuur en personeel

Conform de regelgeving zijn de toekomstige lasten van voormalig bestuur en personeel opgenomen in een voorziening. De jaarlijkse kosten worden rechtstreeks ten laste van deze voorziening gebracht. Jaarlijks wordt bij de jaarrekening de benodigde hoogte van deze voorziening herberekend. Een eventueel tekort of overschot wordt ten laste of ten gunste van de exploitatie gebracht.

Dit jaar speelt als bijzonderheid dat aan de voorziening is toegevoegd in verband met de overdracht voor (oud) bestuursleden naar het nieuwe pensioenstelsel met ingang van 1 januari 2028. Eind 2025 is hiervoor de overdrachtswaarde van Appa naar ABP door een nieuwe actuariële berekening berekend en de voorziening is op basis van deze overdrachtswaarde verhoogd.

D. Kengetallen

Inleiding

Kengetallen zijn getallen die de verhouding uitdrukken tussen bepaalde onderdelen van de exploitatie of de balans en kunnen helpen bij de beoordeling van de (ontwikkeling) van de financiële positie van het waterschap. Kengetallen op zichzelf zijn geen sturingsinstrument. De trend die uit de ontwikkeling van de kengetallen blijkt kan worden gebruikt om te sturen op het moment dat de trend een bepaalde kant uit gaat die niet gewenst is.

Volgens het Waterschapsbesluit moeten de volgende kengetallen worden opgenomen in de begroting en de jaarrekening:

- Weerstandsvermogen;
- Netto schuldquote;
- EMU-saldo;
- Wendbaarheid;
- Lastendruk.

Weerstandsvermogen

Het kengetal weerstandsvermogen meet de mate waarin het waterschap in staat is om onverwachte financiële tegenvallers op te vangen zonder het bestaande beleid en de dienstverlening aan te tasten. Dit kengetal wordt berekend door het beschikbare weerstandsvermogen te delen door het benodigde weerstandsvermogen (basis: risico-inventarisatie), wat inzicht geeft in de financiële veerkracht van het waterschap.

Voor de waardering van de weerstandsratio wordt gebruik gemaakt van de normtabel die door de het COELO (Centrum voor onderzoek van de economie van lagere overheden), de NAR (Nederlands adviesbureau voor risicomanagement) en de universiteit Twente is ontwikkeld.

Weerstandsratio	Waardering
> 2,0	Uitstekend
1,4 – 2,0	Ruim voldoende
1,0 – 1,4	Voldoende
0,8 – 1,0	Matig
0,6 – 0,8	Onvoldoende
< 0,6	Ruim onvoldoende

Het weerstandsvermogen van ons waterschap is als volgt:

	Weerstandsratio
1 januari 2025	4,0
31 december 2025	3,4

Door het gekozen beleid met betrekking tot de inzet van algemene reserves neemt de weerstandsratio in 2025 af van 4,0 naar 3,4. Het weerstandsvermogen is daarmee nog steeds te classificeren als uitstekend.

Netto schuldquote

De netto schuldquote geeft inzicht in de schuldenlast van het waterschap in verhouding tot de eigen middelen. De netto schuldquote is de uitkomst van een wiskundige breuk van de netto schuld (teller) gedeeld door de netto belastingopbrengsten (noemer). Het beïnvloeden van de netto schuldquote kan dan ook alleen via die grootheden.

De netto schuld van ons waterschap groeit met name door het doen van investeringen (activeren van kosten).

Met investeringen (uitgaven met een meerjarig nut) in het watersysteem, de waterkeringen en de waterzuivering zorgen we voor droge voeten, veilige dijken en schoon en voldoende water. Burgers en bedrijven betalen daarvoor niet in één keer via hun belastingen, maar gespreid gedurende de periode dat zij daarvan profiteren (wettelijk bepaald op grond van het voorgeschreven baten- en lastenstelsel). Hierdoor ontstaat een financieringsbehoefte voor het in eerste instantie doen van de investeringen. Het doen van investeringen en het hebben van een financieringsbehoefte is daarom onlosmakelijk met elkaar verbonden. We vullen de financieringsbehoefte in door leningen af te sluiten. De kosten die daarmee samenhangen, samen met de andere kosten die nodig zijn voor beheer, onderhoud en bediening van de infrastructuur, zijn onderdeel van de jaarlijkse exploitatiekosten van het waterschap. Het ontwikkelen van een netto schuldquote is dus het gevolg van het voorgeschreven baten- en lastenstelsel.

Het eventueel verlagen van de netto schuld kan door het investeringsniveau bij te sturen of binnen de kaders van de wetgeving minder kosten te activeren. Dit laatste leidt tot een verdere structurele stijging van de jaarlijkse exploitatiekosten en derhalve hogere lastenstijgingen.

Gelet op het voorgaande is het moeilijk om een norm te stellen voor de netto schuldquote. Wel valt een vergelijking te maken met het gemiddelde van de waterschappen. De gemiddelde netto schuldquote van de waterschappen bedroeg ongeveer 230% per 31-12-2024.

De netto schuldquote van ons waterschap is, op basis van de netto-schuldpositie per 1 januari 2025 en 31 december 2025 en de totale belastingopbrengsten 2025, als volgt bepaald:

	Netto schuldquote
1 januari 2025	180%
31 december 2025	190%

De netto schuldquote van ons waterschap ligt lager dan het gemiddelde van de waterschappen. De toename van de netto schuldquote wordt met name veroorzaakt door het gerealiseerde investeringsvolume van € 25 miljoen in 2025.

EMU-saldo

Nederland moet zich als deelnemer aan de Economische en Monetaire Unie houden aan een aantal spelregels. Eén van de spelregels is dat het nationale overheidstekort in een jaar niet meer dan 3% van het Bruto Binnenlands Product (BBP) mag bedragen. Als meer dan 3% tekort ontstaat, dreigen normaal gesproken sancties vanuit Brussel.

Het overheidstekort wordt niet alleen bepaald door de nationale overheid, ook decentrale overheden dragen bij in het bepalen van het tekort. Van de decentrale overheden spelen de waterschappen hierin een bescheiden rol. Doordat voor het bepalen van het EMU tekort een andere boekhoudmethode wordt toegepast, is het goed mogelijk dat bij een sluitende begroting wel een overheidstekort kan bestaan.

In de Wet HOF zijn de spelregels opgenomen hoe Nederland een EMU-saldo van 0% kan bereiken en welke bijdrage van de decentrale overheden wordt verwacht. Voor het jaar 2025 is een afspraak gemaakt over de ruimte in het EMU-saldo voor de decentrale overheden: er komt een gezamenlijke ruimte van 0,5% (0,34% voor gemeenten, 0,10% voor provincies en 0,06% voor waterschappen) van het BBP.

Voor alle waterschappen samen wordt uitgegaan van een toegestaan tekort van ongeveer € 705 miljoen, dat is -0,06%. Voor Hunze en Aa's is een "referentiewaarde" te bepalen van ongeveer € 19 miljoen.

Uit de berekening van ons EMU saldo blijkt een saldo van € 10,0 miljoen negatief. Dit is ruim onder onze referentiewaarde van ongeveer € 19 miljoen negatief.

BEREKENING EMU saldo 2025		jaarrekening	begroting
(bedragen x	€ 1.000)	2025	2025
1. EMU exploitatiesaldo		-2.202	-5.311
2. Invloed investeringen			
-/-	bruto investeringsuitgaven	30.624	20.000
+	investeringssubsidies	5.232	
+	verkoop materiële en immateriële activa		
+	afschrijvingen	16.142	16.920
3. Invloed voorzieningen			
+	toevoegingen aan voorzieningen t.l.v. exploitatie	1.581	725
-/-	onttrekkingen aan voorzieningen t.b.v. exploitatie		
-/-	betalingen rechtstreeks uit voorzieningen	383	1.075
+	externe vermeerderingen van voorzieningen	35	
4. Invloed reserves			
-/-	betalingen rechtstreeks uit reserves		
+	eventuele externe vermeerderingen van reserves	104	
5. Deelnemingen en aandelen:			
-/-	boekwinst		
+	boekverlies		
EMU SALDO		-10.115	-8.741

Wendbaarheid

Dit kengetal laat zien in welke mate afschrijvings- en rentekosten (verzamelnaam kapitaallasten) de exploitatie belasten. Dit wordt berekend door de kapitaallasten te delen door de totale lasten. Dit biedt een indicatie van de financiële flexibiliteit. Hoe groter de omvang van de gepleegde en nog te plegen investeringen en de daaruit voortvloeiende financiering, des te meer kapitaallasten voor langere periode vastliggen. Het doen van investeringsuitgaven (uitgaven met meerjarig nut) in combinatie met het verplicht toepassen van het baten- en lastenstelsel voor de verantwoording, maakt dat investeren onvermijdelijk leidt tot een toename van de afschrijvings- en rentekosten. Het is dan ook voor dit kengetal lastig een norm te stellen, zoals eerder aangegeven biedt dit meer een indicatie. Net als bij de netto schuldquote kan dit kengetal verlaagd worden door het investeringsniveau bij te sturen of binnen de kaders van de wetgeving minder kosten te activeren. Dit laatste leidt tot een verdere structurele stijging van de jaarlijkse exploitatiekosten en derhalve hogere lastenstijgingen.

	Wendbaarheid
2025	18%

Door de groei van de omvang van het investeringsniveau (jaarlijks en cumulatief) onder andere door het activeren van de kosten van het HWBP nemen de kapitaallasten de komende jaren toe. Op grond van de huidige inzichten is die toename relatief iets hoger dan de toename van de totale exploitatiekosten. Hierdoor neemt dit kengetal de komende jaren licht toe. Zie hiervoor ook de ontwikkeling van dit kengetal in de meerjarenraming 2026-2030.

Lastendruk

Dit kengetal geeft de hoogte van de lastendruk van een meerpersoonshuishouden met een eigen woning in vergelijking met het landelijk gemiddelde weer.

	Lastendruk
Hunze en Aa's 2025	€ 476
Landelijk gemiddelde 2025	€ 478

De lastendruk 2025 is gebaseerd op een WOZ-waarde van € 370.000,- voor de eigen woning en drie vervuilingseenheden. Door onder andere verschillen in de geografische omstandigheden en de mate van verstedelijking verschilt de lastendruk per waterschap.

Hoofdstuk 5. Overige paragrafen

Artikel 4.13 van het (gewijzigde) Waterschapsbesluit bepaalt dat in de jaarrekening paragrafen moeten worden opgenomen die de beleidslijnen vastleggen met betrekking tot relevante beheersmatige aspecten.

Naast deze verplichte paragrafen is er ook een Openbaarheidsparagraaf toegevoegd om inzicht te geven in de voortgang van de implementatie van de Wet open overheid (Woo).

Verder zijn de onderdelen "incidentele baten en lasten", "lopende en afgesloten investeringen" en "waterschapsbelastingen" niet meer als aparte (verplichte) paragrafen opgenomen, maar geïntegreerd in de overige hoofdstukken. Zie hiervoor respectievelijk Hoofdstuk 7 en Hoofdstuk 9.

De volgende onderwerpen worden in dit hoofdstuk behandeld:

- A. Assetmanagement
- B. Bedrijfsvoering
- C. Verbonden partijen
- D. Openbaarheidsparagraaf

A. Assetmanagement

Volgens de nieuwe voorschriften voor het opstellen van de begroting en de jaarstukken (de BBVW) moeten wij via een 'paragraaf assetmanagement' aangeven hoe wij met onze assets omgaan, wat de beleidskaders zijn, wat de financiële gevolgen van die kaders zijn en hoe wij deze gevolgen in de begroting hebben verwerkt. Deze paragraaf heeft betrekking op kapitaalgoederen die direct gerelateerd zijn aan de taakuitoefening te weten waterkeringen en bijbehorende kunstwerken, watergangen, waterkwantiteitskunstwerken en gemalen en zuiveringstechnische werken. Omdat deze paragraaf nog in ontwikkeling is hebben we de toelichting die in de begroting 2025 stond grotendeels gehandhaafd voor deze jaarstukken 2025. Hier en daar is toegevoegd wat er concreet in 2025 is gebeurd.

Wat is assetmanagement

Waterschappen zijn kapitaalintensieve organisaties. Onze assets staan ten dienste van de taakuitoefening rondom veilig, voldoende en schoon water. Ook ondersteunende activiteiten en middelen leveren hier een bijdrage aan. Onze assets (kapitaalgoederen) zijn investeringsgoederen met een groot maatschappelijk nut. Bij assets gaat het om fysieke eigendommen, objecten, bedrijfsmiddelen, gebruiksmiddelen, het fysieke materieel en gereedschap, die we in ons bezit hebben en waarmee wij ons werk uitvoeren en onze doelen realiseren. Deze goederen hebben doorgaans een hoge vervangingswaarde en gaan meerdere jaren mee.

We onderhouden onze bedrijfsmiddelen risico gestuurd. Dit betekent dat wij voor alle werkzaamheden een goede afweging maken tussen functie, kosten en risico's. Op basis van inventarisaties, periodieke inspecties en onderhoudschema's. Assetmanagement ondersteunt het primaire proces en omvat de organisatie en alle taken die nodig zijn om de assets van Hunze en Aa's gedurende de gehele levensduur op een kosteneffectieve wijze in te zetten ter realisatie van de bedrijfsdoelstellingen. Samenhang tussen kosten, prestaties en risico's staat hierbij centraal. Met assetmanagement verbeteren we het beheer van onze bezittingen.

Assetmanagement moet ervoor zorgen dat we de risico's beheersen volgens de vastgestelde afspraken en dat de doelen voor de ontwikkeling van het systeem gehaald worden. Als afzonderlijke assets tijdelijk minder goed functioneren, is dat minder relevant zolang de werking van het systeem door de overige assets nog geborgd blijft. Het waterschap past deze methodiek toe bij de inventarisatie en beoordeling van risico's, de keuze van voorkeurvarianten in projecten en bij de prioritering van investeringen.

In hoofdlijnen komt de assetmanagementmethodiek neer op:

- Levenscyclus denken en handelen;
- Focus op de prestaties van het gehele systeem, in plaats van afzonderlijke objecten;
- Toetsing op bijdrage aan bedrijfswaarden;
- Risicobeoordeling en scenariobenadering.

Een integrale aanpak is nodig om het assetmanagement verder te kunnen ontwikkelen. De afgelopen jaren is binnen de programma's gewerkt aan diverse projecten in het kader van assetmanagement. Dit gebeurde vanuit actuele casussen en wensen tot verbetering van processen. Het risico van een niet-integrale aanpak is onvoldoende samenhang en onvoldoende afweging van prioriteiten.

Een belangrijke randvoorwaarde hiervoor is het op orde hebben van het informatiemanagement van de assets. Juist in de dynamiek van het watersysteembeheer is dit een grote uitdaging;

Onderstaande tabel geeft een indruk van de omvang van onze assets (kapitaalgoederen).

Onderdelen	Areaal (afgerond)
Waterkeringen en bijbehorende kunstwerken (programma Waterveiligheid (H5 WBP))	• 27 km Primaire keringen (zeedijken) • 1437 km Secundaire keringen (657 km regionale kaden en overige keringen)
Watergangen, waterkwantiteitskunstwerken en gemalen (programma Watersystemen (H6-8 WBP))	• 3 Zee-gemalen • 168 overige gemalen • 1706 Stuwen • 467 Inlaten • 45 sluizen • Transportleidingen kwantiteit • Duikers • Bruggen • 3800 km beken, kanalen en sloten (hoofdwaterlopen in beheer) • 2400 ha. Boezemoppervlakte • 55 miljoen m3 waterbergingsgebieden • Oeverbeschoeiingen • Vispassages • Maaipaden • Tractiematerieel (tractoren, maai- en graafmachines etc.)
Zuiveringstechnische werken (programma Watersystemen; thema Integraal beheer (H9 WBP))	• 13 Rioolwaterzuiveringsinstallaties (rwzi's) • 102 Rioolgemalen (kwaliteitsgemalen) • 395 km Rioolwaterleidingen / Persleidingen
Organisatie (programma Organisatie (H10 en 11 WBP))	• Gebouwen en werkplaatsen • ICT Kantoor- en procesautomatisering

Beleidskader

Het assetmanagement richt zich bij Hunze en Aa's vooral op het zo goed mogelijk onderhouden van de bestaande assets. De doelen voor het assetbeheer zijn afgeleid van wet- en regelgeving, de missie van het waterschap, zoals onder meer bepaald in het Waterbeheerprogramma en door het algemeen bestuur vastgestelde vigerende visie- en beleidsdocumenten. Ambities en transitie die hierin expliciet meegenomen worden zijn bestuurlijke keuzes/ambities binnen het waterschap en betreffen opgaven op het gebied van energietransitie, klimaatadaptatie en duurzaamheid. Naast het voldoen aan de gestelde kaders is het van belang om bij het beheer en onderhoud in te

spelen op de dynamiek die het waterbeheer en haar omgeving kent. De ruimtelijke samenloop van de beheeropgaven wordt in kaart gebracht en de samenhang met andere ruimtelijke ontwikkelingen beoordeeld. Daarna worden vervolgens kosten, kansen en risico's en beschikbare capaciteit afgewogen. Op basis daarvan komt een onderhouds- en investeringsplanning tot stand. Door te sturen op samenloop werken we zo efficiënt mogelijk en door werkzaamheden te combineren proberen we de overlast zo minimaal mogelijk te houden.

Als basis voor het beheer van onze assets geldt het risico-gestuurd onderhoud. We onderhouden onze assets tot een bepaald niveau, waarbij we het risico (kans) op uitval nog acceptabel vinden. Die acceptatie is vooral afhankelijk van het object, de functie (belangrijkheid) en locatie.

Hiervoor is een aantal beleidskaders vastgesteld:

- Waterbeheerprogramma 2022-2027 (AB december 2021)
- Onderhoudsbeheerplan watergangen en waterkeringen (AB juni 2019)
- Nota waterbodembeheer (AB februari 2021)
- Beleid onderhoudsverplichting en onderhoudsplichtigen van kunstwerken in het watersysteem (DB oktober 2012)
- Herijking Zuiveringsstrategie 2030 (AB februari 2017)
- Visie Vismigratie van Wad tot Aa (AB juli 2018)
- Aanpak visveiligheid gemalen (AB december 2022)
- Bestuursnotitie huidige aankoopbeleid onderhoudspaden/maaipaden langs watergangen (AB september 2009)
- Waterbodembeleidsplan (DB 12-12-2023)
- Waterbodemkwaliteitskaart (AB 08-05-2024)
- Beleidsnotitie 'stabiele oevers lang hoofdwatgangen (AB oktober 2012)

De uitgangspunten van een groot aantal van deze beleidskaders zijn verwerkt in ons OnderhoudsbeheerSysteem (OBS).

Financiële consequenties

Onze begroting is ingericht naar producten, beleidsvelden en programma. We richten ons op onze doelen en geven daarbij aan wat de kosten zijn per product, beleidsveld en programma. Die kosten bestaan voornamelijk uit de inzet van onze assets, de inzet van onze medewerkers en derden en kapitaallasten van uitgevoerde projecten ten behoeve van een product, beleidsveld of programma. De kosten worden deels gedekt uit exploitatiebudgetten en, daar waar het gaat om vervanging uit investeringskredieten.

Volgens de BBVW moet er een structureel sluitende begroting zijn waarbij voldoende middelen moeten worden geraamd voor onderhoud van de kapitaalgoederen. De provincie ziet daar in haar toezichthoudende rol ook op toe.

Al die kosten worden in samenhang beschouwd.

De kosten die voortvloeien uit de diverse beleidskaders zijn uiteraard wel vertaald in de begroting van het waterschap. Vanuit het Waterbeheerprogramma worden de voorziene benodigde nieuwe investeringen in onze assets (periodiek) inzichtelijk gemaakt. Daarnaast worden voor de instandhouding van onze assets jaarlijks investeringen gepleegd. Het duidelijkst komt dit naar voren in het overzicht van investeringen (zie hoofdstuk 9 van deze jaarstukken).

Gesteld kan worden dat het op dit moment lukt om met de beschikbare middelen het areaal op het noodzakelijke gewenste niveau te onderhouden. Uitgangspunt daarbij is een haalbare en betaalbare

onderhoudsstrategie op basis van nut en noodzaak en met oog voor de kansen van samenloop/werk met werk maken en zo mogelijk subsidiering van investeringen. Geplande (groot) onderhoudswerkzaamheden voorkomen dat we toekomstige grootschalige projecten krijgen. Daarom verrichten we ieder jaar werk op basis van nut en noodzaak om achterstand te voorkomen.

Ontwikkelingen

Voor een overzicht van alle investeringen in onze assets verwijzen wij u naar hoofdstuk 9, gerealiseerde investeringen en toelichting 2025. In algemene zin zijn de volgende ontwikkelingen te melden:

- *Ontwikkelingen waterveiligheidsstaak*

De laatste jaren zijn de eisen rondom de stabiliteit van onze waterkeringen aangescherpt. Dit noodzaakt tot extra investeringen t.b.v. de vergroting van de stabiliteit naast het grotendeels afgeronde MasterPlanKaden (MPK) dat zorgt voor een juiste hoogte van de waterkering.

Voor de realisatie van de (zee)dijkversterkingsprojecten die op de nieuwe HWBP-programmering voor de periode 2025-2030 zijn opgenomen is ruim € 100 mln. aan bruto investeringen voorzien. Deze werkzaamheden worden voor 90% gefinancierd door HWBP-subsidies. In 2025 hebben we afgerond € 4,6 miljoen geïnvesteerd in veiligheid.

- *Ontwikkelingen watersysteembeheer*

Met ingang van de derde periode (2022-2027) voor de realisatie van de KRW-maatregelen en de aandacht hiervoor vanuit Europa, het Rijk en de algemene opinie is uitstel van het uitvoeren van de voorgenomen maatregelen na 2027 geen optie. In de rapportage voortgang programmakredieten KRW wordt jaarlijks gerapporteerd over de maatregelen. Door middel van het bestuursvoorstel 'KRW tussenevaluatie en actieplan' (AB 8 mei 2024) bent u op de hoogte gebracht van de te nemen maatregelen (actieplan KRW-impulsprogramma) om aan de KRW te voldoen. Over de voortgang hiervan is aan het Algemeen Bestuur in 2025 gerapporteerd. Ook is het Algemeen Bestuur over de algemene voortgang van de uitvoering van de KRW-maatregelen op de hoogte gebracht. Afgezien van beekherstel in de Hunze en in mindere mate in de Drentsche Aa, verwachten we vrijwel alle maatregelen uit het KRW-maatregelenpakket eind 2027 uitgevoerd te hebben. In 2025 is totaal afgerond € 9,2 miljoen geïnvesteerd in het watersysteembeheer.

- *Ontwikkelingen zuiveringstaak*

In de periode 2003-2009 hebben grootschalige aanpassingen, nieuwbouw en renovatie van onze rioolwaterzuiveringsinstallaties (rwzi's) plaatsgevonden. In de navolgende jaren is risico gestuurd onderhoud uitgevoerd voor de instandhouding van deze assets. Nu is de tijd aangebroken om over te gaan tot de programmatische vervanging van diverse onderdelen. Bijvoorbeeld vuilroosters, civieltechnische aanpassingen, investeringen in de procesautomatisering (PA) etc. Totaal is in 2025 afgerond € 10,3 miljoen in de zuiveringstaak geïnvesteerd.

Met de ontwikkelingen rondom medicijnrestenverwijdering en de emissiereductie van broeikasgassen zoals lachgas en methaan op de rwzi's is gezien de stand van wetgeving nog geen rekening gehouden. Voor lachgas is een vierjarig meet en monitoringsprogramma opgestart dat naar verwachting pas in 2028 wordt afgerond. Naar verwachting zullen mogelijke investeringen pas vanaf 2029 kunnen plaatsvinden, omdat dan inzichtelijk is wat de meest effectieve maatregelen zijn.

- *Impact ICT op de bedrijfsvoering*

In de bedrijfsvoering speelt ICT een belangrijke rol. Onder verantwoordelijkheid van de primaire afdelingen vindt op meerdere plaatsen door ICT hulpmiddelen ondersteuning van de diverse

processen plaats. De kantoorautomatisering en procesautomatisering dient daarbij aan de geldende afspraken en wetgeving rondom informatieveiligheid en robuustheid te voldoen. Dit vraagt bijvoorbeeld om investeringen in de kantooromgeving, maar ook om investeringen in de ondersteunende processen, ICT-voorzieningen op onze gemalen en zuiveringen en in de telemetrie-aansturing.

- *Landelijke ontwikkelingen rondom reductie stikstofuitstoot/NPLG*

De landelijke discussie rondom het treffen van maatregelen ten behoeve van de reductie van stikstof kan ertoe leiden dat, vanuit de discussie en inventarisaties van opties, maatregelen worden aangemerkt als zijnde de wettelijke taak van het waterschap. Dit bijvoorbeeld t.a.v. de aanpassing van de waterhuishouding. Hiervoor zijn thans nog geen investeringsbedragen voorzien. Daartegenover staat dat reeds geplande maatregelen gecombineerd kunnen worden met NPLG-maatregelen en hier mogelijk financiële voordelen uit kunnen voortkomen. Hierbij wordt wel opgemerkt dat de invulling van het NPLG op de langere termijn nog onduidelijk is. Met de val van het kabinet Schoof, de nieuwe verkiezingen voor de Tweede kamer in het najaar van 2025 en de vorming van het nieuwe kabinet Jetten 1 is het onvoldoende duidelijk in welke vorm de 'aanpak van het landelijk gebied' vorm gaat krijgen.

B. Bedrijfsvoering

De bedrijfsvoering wordt op hoofdlijnen bepaald door de samenhang tussen het beheerprogramma, het coalitieakkoord en de begroting. Het bestuur bepaalt het "wat" en de directeur bepaalt het "hoe" qua beleidsvoorbereiding en bedrijfsvoering. In deze paragraaf wordt aangegeven hoe wij de realisatie van onze doelen willen vormgeven.

De paragraaf bedrijfsvoering gaat in op de volgende onderwerpen:

1. Informatie naar maatschappij en veiligheid
2. Personeel
3. Communicatie
4. Juridisch / inkoop
5. Financiële rechtmatigheid
6. Zorgplicht primaire waterkeringen
7. Frauderisico-analyse

1. Informatie naar maatschappij en veiligheid

Zorgen voor schoon, veilig en voldoende water is de kern van het waterschapswerk.

De uitvoering van ons waterschapswerk is datagedreven, doordat we intensief gebruik maken van informatie en digitale technologie voor planning, besturing en monitoring. Het werkveld informatie en digitalisering is volop in beweging, ook bij het waterschap.

We hebben te maken met wet- en regelgeving waar we aan moeten voldoen. Een paar voorbeelden hiervan zijn:

- Aansluiten op het Digitale Stelsel Omgevingswet (DSO);
- Bescherming van privacy gevoelige informatie conform de AVG;
- Informatiebeveiliging volgens de BIO;
- Dienstverlening conform de Dienstenwet;
- Openbaarheid van informatie volgens de Wet Open Overheid (WOO).

Daarnaast worden de opgaven waar het waterschap voor staat steeds complexer. Om goed voorbereid te zijn op de huidige en toekomstige gevolgen van de klimaatverandering is onderzoek nodig, zodat we ons watersysteem en ons beheer daar adequaat op in kunnen richten. Voldoende en betrouwbare data wordt steeds belangrijker om een goede vertaalslag te kunnen maken naar informatie waarop bestuurders keuzes kunnen maken. Het is dan ook zaak om de beschikbaarheid, integriteit en vertrouwelijkheid van informatie en systemen te borgen. Dit betekent dat we onze data up to date moeten hebben en dat we onze informatie en systemen beveiligen tegen bedreigingen van buitenaf. Ook kijken we naar de mogelijkheden van nieuwe technieken zoals kunstmatige intelligentie.

Acties 2025:

Om bovenstaande ontwikkelingen op een goede wijze uit te voeren is het IBP (Informatie BedrijfsvoeringsPlan) opgesteld. Dit plan is de leidraad voor de uitvoering van diverse projecten op het gebied van ICT en de informatiehuishouding.

Het gaat daarbij om:

- Het inzicht verkrijgen en houden van ons complexe informatielandschap. Dit is noodzakelijk voor het bepalen van impact van nieuwe wetgeving en informatievraagstukken. In 2025 gaat extra aandacht uit naar hoe wij als organisatie data willen genereren, inwinnen, beheren, delen, en benutten.
- Het uitrollen van een gebruikersvriendelijke, beheersbare en veilige werkplek die faciliteert in hybride werken en digitaal samenwerken. In 2024 wordt de moderne werkplek uitgerold in de organisatie. In 2025 gaan we verder met de doorontwikkeling en het borgen van de nieuwe functionaliteiten.
Onderdeel van de moderne werkplek is ook het juist archiveren en toegankelijk maken van beschikbare informatie. Zowel voor intern als extern gebruik (voor bijvoorbeeld de Wet Open Overheid).
- Standaardisering van onze (proces)automatisering. Door middel van standaardisering zijn we minder kwetsbaar en kunnen we gestructureerd en efficiënt werken.
- Verdere aanscherping van de interne procedures rondom informatieveiligheid en het volgen van de ontwikkelingen rondom de nieuwe Cyberbeveiligingswet.

Realisatie 2025:

- De afgelopen periode zijn belangrijke stappen gezet in het verkrijgen van beter inzicht in ons informatielandschap, met extra aandacht voor het verantwoord genereren, beheren en benutten van data. Daarbij kijken we ook nadrukkelijk naar de impact van kunstmatige intelligentie (AI).
- De uitrol van de moderne werkplek startte in 2024 en is in 2025 bijna afgerond. Medewerkers kunnen daardoor flexibel digitaal werken, met aandacht voor goede archivering en toegankelijke informatie.
- Bij RWZI Ter Apel is gestart met de standaardisering van de procesautomatisering. Dit project dient als voorbeeld voor verdere standaardisatie van de overige zuiveringen.
- Tot slot zijn de interne procedures rondom informatieveiligheid verder aangescherpt en wordt ingespeeld op de komst van de nieuwe Cyberbeveiligingswet. Hiermee is de organisatie goed op weg, maar blijven doorlopende aandacht en verdere uitwerking noodzakelijk.

BIO en AVG

Voor de informatiebeveiliging (BIO) en de privacy (AVG) worden afzonderlijk jaarplannen opgesteld. De insteek is om het volwassenheidsniveau voor beide onderwerpen te bestendigen. Hiervoor worden

organisatorische en technische maatregelen uitgewerkt en vastgelegd. Het interne toezicht op de naleving van deze maatregelen via de CISO (Chief Information Security Officer) en de FG (Functionaris Gegevensbescherming) krijgt verder vorm.

In 2024 is het Information Security Management Systeem (ISMS) verder geprofessionaliseerd. Dit leidt ertoe dat de informatiebeveiliging werkzaamheden gestructureerd verlopen, dat de effectiviteit van maatregelen wordt gecontroleerd, het waterschap verbeteringen signaleert en deze vervolgens adresseert. In 2024 hebben er diverse verbeteractiviteiten plaatsgevonden om de Baseline Informatiebeveiliging Overheid verder te implementeren. De norm is voor circa 85 tot 90% geïmplementeerd.

Acties 2025:

Voor 2025 staan de volgende werkzaamheden op de planning:

1. Het realiseren van Security Operations Dienstverlening (SOC). Een Security Operations Center (SOC) analyseert logdata en netwerkverkeer van een ICT-omgeving 24x7 en omvat procesautomatisering als ook de kantoorautomatiseringsomgeving. Indien een SOC verdachte activiteiten signaleert dan wordt het waterschap gewaarschuwd en krijgt het advies om de dreiging weg te nemen. Medewerkers van het waterschap ondernemen vervolgens actie overzien.
2. In 2025 dient het waterschap te starten met een implementatie van de Cybersecurity Implementatierichtlijn (CSIR) voor haar belangrijkste locaties. Deze richtlijn geeft aan hoe de procesautomatisering van het waterschap beveiligd dient te worden.
3. In 2025 zal het waterschap zich dienen voor te bereiden op de Cyberbeveiligingswet, deze wet zal naar verwachting eind 2025 in werking gaan treden.

Realisatie 2025:

1. Het waterschap heeft in 2025 besloten om niet deel te nemen aan de oplossing voor SOC-dienstverlening vanuit hWh. Deze oplossing is niet financieel aantrekkelijk. In het eerste kwartaal van 2026 zal het waterschap een eigen aanbesteding starten, met als doel om in 2026 een dergelijke dienst te hebben geïmplementeerd.
2. In 2025 is een onderzoek uitgevoerd om te beoordelen in hoeverre het waterschap voldoet aan de eisen vanuit de Cybersecurity Implementatierichtlijn (CSIR). Het is op moment van schrijven nog niet duidelijk wanneer en in welke vorm een dergelijk project gestart kan gaan worden, de gesprekken hiertoe lopen momenteel. De vereisten vanuit de CSIR worden al wel meegenomen bij wijzigingen. Bijvoorbeeld het standaardiseren van procesautomatisering op de RWZI Ter Apel.
3. De Cyberbeveiligingswet is wederom uitgesteld door de Rijksoverheid. Als streefdatum wordt nu midden 2026 aangehouden. Dit is de zogenaamde "vitaal verklaring". Vitaal wil zeggen dat de Nederlandse overheid de diensten van het waterschap belangrijk vindt voor de samenleving. De wet stelt diverse eisen aan informatiebeveiliging, zowel voor proces- als kantoorautomatisering. Een groot deel daarvan kan ingevuld worden door te voldoen aan de BIO en de CSIR. Het waterschap gaat vanuit deze wet te maken krijgen met een externe toezichthouder, die actief zal toetsen of het waterschap voldoet aan deze nieuwe wetgeving en daarmee de informatiebeveiligingseisen die hieruit voortkomen.

Acties 2025:

Analoog aan de BIO is er ook voor de AVG (privacy, Algemene Verordening Gegevensbescherming) tijd besteed aan de verdere implementatie. Ook hier zal 2025 in het teken blijven staan van de verdere implementatie van de AVG. Met name de controle aspecten (doen we wat we zeggen en kunnen we dat aantonen) verdienen extra aandacht. Het inrichten van een ISMS model (analoog aan de BIO) speelt hierbij een rol. Daarnaast zal er veel aandacht zijn voor awareness (bewustwording rondom privacy). Bijzondere wetgeving / richtlijnen staan daarnaast op stapel en zullen de komende tijd ook de nodige aandacht vragen. Denk aan Artificial intelligence (AI-act), aanpassingen aan de AVG / UAVG, de Archiefwet (o.a. selectielijst) en de ePrivacy verordening (voorheen Cookiewet)

Realisatie 2025:

In 2025 zijn op beperkte schaal de eerste controles uitgevoerd en is begonnen met het inrichten van een ISMS model in de Teams omgeving. Dit PIMS (Privacy Informatie Management Systeem) wordt nog verder ontwikkelt en zal uiteindelijk de PDCA-cyclus gaan vormgeven. In 2025 zijn vijf datalekken gemeld. Deze hadden een beperkte impact op betrokkenen, waardoor ze niet zijn gemeld bij de Autoriteit Persoonsgegevens.

2. Personeel

Een goede taakinvulling kan alleen met een goede kwalitatieve en kwantitatieve personeelsbezetting. Ervaren goed opgeleide medewerkers die specifieke kennis en ervaring hebben zijn onmisbaar voor een goede kwaliteit van ons werk. We investeren continu in onze medewerkers om de vele ontwikkelingen goed te kunnen interpreteren en te implementeren waar nodig. Dit betekent dat er blijvend wordt ingezet op zowel kennis verdieping als kennisdeling.

Acties 2025:

- Het continue ontwikkelen van de benodigde personele kennis en competenties om de ontwikkelingen op te vangen en vorm te geven. Dit is een continu proces waarbij de basis wordt gelegd via een meerjarig kwaliteitsplan per afdeling.
- Extra inspanning wordt verricht op het domein instroom. Ingezet wordt op stagiaires, afstudeerders, opleidingen en informele onderhandse werving om de ontstane vacatures adequaat te vervullen.

Realisatie 2025:

- In 2025 zijn medewerkers gericht ontwikkeld via opleidingen, trainingen en interne kennisdelingsmomenten. Per afdeling zijn ontwikkelplannen op medewerker niveau geactualiseerd. Hiermee is de benodigde kennis en deskundigheid uitgebreid c.q. op peil gehouden om huidige en nieuwe ontwikkelingen adequaat te kunnen uitvoeren. Daarnaast is een programma opgezet voor recent afgestudeerde HBO en academische medewerkers om de overgang van leer- naar beroepspraktijk te bevorderen. Voor MBO is dit in voorbereiding.
- In 2025 is actief ingezet op het aantrekken van nieuwe medewerkers. Er zijn stagiaires en afstudeerders ingezet en medewerkers hebben opleidingen gevolgd die bijdragen aan duurzame instroom. Daarnaast is gebruikgemaakt van informele en onderhandse werving, waardoor een belangrijk deel van de openstaande vacatures in 2025 goed kon worden ingevuld waardoor de personele bezetting is versterkt.

3. Communicatie

In 2021 is een nieuw beleidsplan Communicatie bestuurlijk vastgesteld. Vanuit dit beleidsplan krijgt in 2025 onze communicatie verder invulling. In de kern willen we met de wijze waarop we als waterschap Hunze en Aa's communiceren, bijdragen aan de realisatie van het waterbeheerprogramma en het coalitieakkoord. De doelstellingen van ons communicatiebeleid zijn:

- bijdragen aan contact, verbinding en samenwerking met onze omgeving;
- stimuleren zichtbaarheid van waterschap Hunze en Aa's in de richting van onze omgeving;
- waterschap Hunze en Aa's presenteren:
 - als functionele overheid die belast is met de zorg voor schoon water, voldoende water en waterveiligheid;
 - in lijn met de houdingen uit het waterbeheerprogramma;
 - als nuchter, eerlijk, toegankelijk, transparant en participatief;
- bijdragen aan maatschappelijk draagvlak voor ons werk en begrip voor de keuzes die we maken;
- bijdragen aan legitimiteit richting onze belastingbetalers;
- stimuleren watervriendelijk gedrag.

Met het beleidsplan Communicatie is koers bepaald, met aandacht voor:

- versterken digitale communicatie;
- projectcommunicatie;
- zichtbaarheid 'in het veld';
- stimuleren watervriendelijk gedrag;
- versterken communicatief vermogen en ambassadeurschap;
- educatie en voorlichting;
- brede publiekscommunicatie;
- actieve omgang met de pers.

Acties 2025:

In 2025 zullen we:

- in het kader van onze zichtbaarheid de beeldkwaliteit van hotspot Nieuwe Statenzijl verbeteren. Voor hotspot Termunterzijl, met gemaal Rozema en de waterwerken Termunterzijl, beginnen we met de voorbereidingen;
- participeren in de totstandkoming van een landelijke aanpak voor publiekscommunicatie (samenwerking 21 waterschappen onder regie van de Unie van Waterschappen);
- gedurende het jaar stilstaan bij het 25-jarig bestaan van waterschap Hunze en Aa's;
- ons fotoarchief verbeteren met als doel onze beeldcommunicatie te versterken;
- onze inzet van social media intensiveren, met ook aandacht voor contentcreatie (zoals de vervaardiging van animaties en een podcast);
- bijdragen aan regionale samenwerking in communicatie over klimaatadaptatie (in het verlengde van de Regionale Klimaatadaptatie Strategie).

Realisatie 2025:

- In 2025 zijn borden ontwikkeld die in het voorjaar 2026 worden gemonteerd bij sluizencomplex Nieuwe Statenzijl. Ook zijn de voorbereidingen gestart voor het vervaardigen van meubels gemaakt van sluisdeuren. In de zomer van 2026 worden deze geplaatst tegelijkertijd met de uitvoering van de groenwerkzaamheden. In afstemming met de omgeving in Termunterzijl en het Waddenfonds is besloten om de subsidieaanvraag (via het Waddenfonds) voor de restauratie van de sluis Boog van Ziel af te wachten. Daarin zou de bebording van de waterwerken voor hotspot Termunterzijl meegenomen kunnen worden.
- In 2025 hebben de waterschappen een gezamenlijke strategie voor publiekscommunicatie bepaald en is een corporate story van de waterschappen tot stand gekomen. Een communicatiebureau is geselecteerd voor de uitwerking hiervan. Daarbij wordt de relatie gelegd met de landelijke Leven-met-Water-campagne (een samenwerkingsverband van waterschappen, waterbedrijven, watermusea, Rijkswaterstaat, provincies, gemeentes,

ministerie van Infrastructuur en Waterstaat, het Nationaal Deltaprogramma, Unie van Waterschappen, Vewin, VNG en IPO). In het voorjaar van 2026 zullen de waterschappen met een publiekscampagne de aandacht vestigen op maatregelen die inwoners kunnen nemen om water op te vangen op het eigen perceel. Ook de landelijke aanpak van de verkiezingscommunicatie van de waterschappen zal in 2026 worden uitgewerkt.

- In 2025 hebben we op meerdere momenten stilgestaan bij ons 25-jarig jubileum. Onder meer door onze deuren te openen voor belangstellenden. En daar is goed gebruik van gemaakt. We hebben laten zien wat we doen en waarom we dit doen en een grote groep mensen kunnen bereiken. De reacties waren enthousiast en positief.
- Het beheer van de beeldbank (fotoarchief) voor communicatiedoeleinden is een continu proces. Foto's uit bestaande fotomappen hebben we geselecteerd op basis van inhoud én aantrekkelijkheid. Zodra het nieuwe intranet medio 2026 in de lucht is, wordt de beeldbank ontsloten voor alle collega's (tot die tijd kan men bij het communicatieteam terecht voor foto's voor presentaties en dergelijke).
- Social media zijn we in 2025 gericht gaan inzetten. Een animatie over hoog water is vervaardigd. Deze laat zien wat we doen om wateroverlast zoveel mogelijk te voorkomen. De animatie kan ingezet worden tijdens hoogwater perioden via onze website en social mediakanalen. Ook hebben we vorig jaar drie podcasts gemaakt (over de kustvisie, over de gravers in onze dijken en over vismigratie). In 2026 gaan we de effectiviteit en het bereik van de podcasts evalueren. Op basis daarvan bepalen we of we hiermee doorgaan.
- Ons waterschap is partner in de Regionale Klimaatadaptatie Strategie Groningen en Noord-Drenthe. Een aantal gemeenten in dit samenwerkingsverband bieden subsidie aan particulieren voor klimaatmaatregelen op eigen percelen. Dit met een beperkte bijdrage van ons waterschap (€ 5.000,- per jaar voor een periode van drie jaar). We vragen binnen dit samenwerkingsverband aandacht voor communicatie over klimaatadaptatie en wijzen daarbij op de mogelijkheden die de campagne Leven met Water biedt. Vooralsnog leidt dit niet concrete samenwerkingsinitiatieven. Het blijkt lastig om met name gemeenten te committeren.

4. Juridisch / inkoop

Inkoop

Waterschap Hunze en Aa's is een actief participierend waterschap dat zorgt voor veilig-, voldoende- en schoonwater. Om deze kerntaken te behalen werken we actief samen met diverse leveranciers.

Wij beseffen ons dat het inkoopvolume een aanzienlijke deel uitmaakt van de totale uitgaven en dat daardoor het totale inkoopproces (waaronder aanbesteden, bestellen/factureren en contractmanagement) een belangrijke invloed uitoefent op het realiseren van de organisatiedoelstellingen. Dit betekent enerzijds dat het inkoop-en aanbestedingsproces op een verantwoorde, effectieve en efficiënte wijze ingericht dient te zijn. Anderzijds impliceert dit een optimale verhouding tussen prijs en kwaliteit en het doorvertalen van organisatiedoelstellingen.

In 2024 zijn wij over gestapt naar een nieuwe aanbestedingsapplicatie ter ondersteuning van het aanbestedingsproces. Deze applicatie is eenvoudiger en laagdrempeliger voor onze leveranciers. Met de overstap is ook gekeken naar het gehele ondersteunende proces in lijn met het project de moderne werkplek (diverse templates).

Naast de overstap van de applicatie en de templates is er extra aandacht besteed aan het onderwerp rechtmatigheid. De accountant heeft over het boekjaar 2023 een aantal constatering gedaan. Hoewel wij op sommige dossiers anders tegen de constatering aankijken, hebben wij het verschil in interpretatie zo snel als mogelijk weggenomen. Bij het nemen van de maatregelen is onze pragmatische en doelmatige succesvolle aanpak van de afgelopen jaren richtinggevend geweest. Een deel van de maatregelen heeft een doorwerking naar het kalenderjaar 2025. Met de voorgenoemde acties streven wij echter naar een goedkeurende verklaring met betrekking tot rechtmatigheid. Conform het actieplan zijn maatregelen getroffen om onrechtmatigheden zoveel mogelijk te corrigeren.

Naast de rechtmatigheid is er in 2024 ook gekeken naar de klachtenregeling. Deze is bijgewerkt zodat deze weer in lijn ligt met de externe ontwikkelingen. Ook zijn de ICT inkoopvoorwaarden in 2024 herzien.

Acties 2025:

1. Realiseren van een (real) time spendanalyse in eigen beheer, met als doel meer/eerdere data om tijdig bij te kunnen sturen/adviseren.
2. Vaststellen en implementeren van het (concept) contractmanagementbeleid, waarbij er meer aandacht wordt geschonken aan de leveranciersprestatie en leveranciersrelatie. Het uitrollen van dit beleid heeft nauwe raakvlakken met o.a.: het inkoopbeleid, het behalen van de leveranciers gerelateerde onderdelen in het duurzaamheidsbeleid en het terugbrengen van risico's o.a. binnen de AVG & (informatie) veiligheid.
3. Doorontwikkeling van de geïmplementeerde aanbesteding applicatie (o.a. contractmanagement).
4. Een rapportagelijijn ontwikkelen in overeenstemming met het nieuwe inkoopbeleid (o.a. op het gebied van lokaal inkopen, uitnutting overeenkomsten in het kader van rechtmatigheid en duurzaamheid).

Realisatie 2025:

1. Er is op dit moment nog geen (real) time spendanalyse beschikbaar. In 2025 is onderzocht welke mogelijkheden er zijn voor een dashboard en welke optimalisaties in het bestelproces nodig zijn om bruikbare data te genereren. In 2026 wordt hier een vervolg aan gegeven. Het doel is om hiermee een datagedreven sturingsinstrument te realiseren dat tijdige bijsturing en advisering mogelijk maakt.
2. Begin 2025 is een richtlijn voor contractmanagement opgesteld en door het MT geaccordeerd. Omdat contractmanagement op bepaalde vlakken nieuw is binnen het Waterschap, is afgesproken om circa één jaar te gebruiken als pilotfase. Deze periode biedt ruimte om ervaring op te doen, leveranciersprestaties en -relaties beter te monitoren en de samenhang met andere kaders, zoals het inkoopbeleid, duurzaamheidsdoelstellingen en risicobeheersing (AVG en informatiebeveiliging), te toetsen. Na afloop van deze pilotfase wordt de balans opgemaakt en de definitieve aanpak vastgesteld. Hiermee wordt een structurele basis gelegd voor professioneel contractmanagement, gericht op het verminderen van risico's en het versterken van leveranciersrelaties.
3. In 2025 is het aanbestedingsproces verder gedigitaliseerd door aanvullende inrichting van de applicatie. Ook is de bestaande contractbeheerapplicatie verbeterd, zodat gebruikers meer inzicht hebben in contractgegevens en lopende verplichtingen. Deze doorontwikkeling versterkt de efficiëntie, transparantie en ondersteuning van zowel het inkoop- als contractmanagementproces.
4. In 2025 zijn op dit punt geen aanvullende acties uitgevoerd. De ontwikkeling van een rapportagelijijn is sterk afhankelijk van verbeteringen in de datakwaliteit binnen het

bestelproces en de realisatie van een spendanalyse. Zodra deze randvoorwaarden zijn ingevuld, kan een rapportagestructuur worden opgezet die inzicht biedt in rechtmatigheid, duurzaamheid en het gebruik van overeenkomsten.

Juridisch

Acties 2025:

1. Omgevingswet. In deze bestuursperiode zal een begin gemaakt worden met het opstellen van de waterschapsverordening 2.0. Waar de eerste versie van de waterschapsverordening een beleidsneutrale omzetting was van de Keur, is er in de tweede versie van de waterschapsverordening wel ruimte voor inhoudelijke wijziging van de regels. Er zal doelgericht naar de regels worden gekeken en er is ruimte voor actualisatie op basis van nieuwe beleid.
2. De Wet open overheid (Woo) is op 1 mei 2022 gedeeltelijk in werking getreden. De verplichtingen uit de Woo om documenten behorende tot 11 informatiecategorieën binnen 14 dagen actief openbaar te maken treden nog niet in werking. De komende jaren zal deze verplichting gefaseerd in werking treden. Voor meer informatie over de Woo wordt verwezen naar de openbaarheidsparagraaf in hoofdstuk 4D.

Realisatie 2025:

1. In 2025 is de projectgroep gestart met het project waterschapsverordening 2.0. De vaststelling van de ontwerp-waterschapsverordening 2.0 staat gepland voor de AB vergadering van december 2027.
2. Voor het waterschap is de ingangsdatum van actieve openbaarmaking voor de overige categorieën nog niet vastgesteld.

5. Financiële rechtmatigheid

Het dagelijks bestuur heeft in de rechtmatigheidsverantwoording aangegeven of de in de jaarrekening opgenomen baten en lasten, alsmede de balansmutaties, rechtmatig tot stand zijn gekomen. Het algemeen bestuur heeft hiervoor een verantwoordingsgrens vastgesteld van 2% van de totale lasten, exclusief toevoegingen aan de reserves, zoals vastgelegd in de *Verordening uitgangspunten financieel beleid, beheer en organisatie Waterschap Hunze en Aa's 2025*. Voor 2025 bedraagt deze grens € 2.258.000

In de hierna opgenomen toelichting wordt ingegaan op de geconstateerde onrechtmatigheden, de oorzaken daarvan en de maatregelen ter voorkoming van herhaling. Daarbij wordt de door het algemeen bestuur vastgestelde rapportagegrens gehanteerd van 0,05% van de totale lasten, (€ 112.900). Onrechtmatigheden die zijn geaccepteerd of onder deze rapportagegrens blijven, worden in principe niet toegelicht.

Begrotingscriterium

De begrotingsonrechtmatigheden zijn niet toegelicht in deze paragraaf bedrijfsvoering. Voor een nadere toelichting op de afwijkingen tussen begroting en realisatie wordt verwezen naar de financiële analyses. De overschrijding van de lasten op het programmaonderdeel organisatie wordt als acceptabel aangemerkt, aangezien deze passen binnen het vastgestelde beleid. De onderschrijdingen van de lasten en de lagere of hogere baten worden toegelicht in de jaarstukken en zijn hiermee tijdig gemeld aan het algemeen bestuur, m.u.v. de bijdrage centrale coördinatie MURA (zie ook de toelichting in de jaarrekening onder bijdragen voor derden).

Met betrekking tot de investeringskredieten is sprake van een totale overschrijding van € 22.000,-. Dit bedrag bestaat uit meerdere overschrijdingen die elk beneden de rapportagegrens van € 112.900 liggen. In één geval is sprake van een kredietoverschrijding boven het in het Delegationbesluit toegestane maximum van 5%, met een maximum van € 50.000, voor lopende dan wel afgesloten projecten.

Deze overschrijding betreft project #956 *Bijdrage sluis Peelo* en is het gevolg van onjuiste informatie dat de provinciale kostenraming inclusief btw zou zijn. Achteraf is gebleken dat dit niet het geval was.

Voorwaardencriterium

Het voorwaardencriterium richt zich met name op de rechtmatigheid van personele lasten en inkopen die de organisatie verricht. In het proces aanbestedingen is voor € 934.000,- aan afwijkingen van vigerende Europese wet- en regelgeving geconstateerd.

Follow-up aanbestedingsfouten jaarrekening 2024

Bij de controle van de jaarrekening 2024 heeft de accountant bij vier dossiers vastgesteld dat sprake was van niet-naleving van de Europese aanbestedingsregels dan wel overschrijding van contractwaarden. Door de doorwerking van de bestedingen in 2025 op deze contracten bedraagt de hiermee samenhangende financiële rechtmatigheidsfout in totaal € 192.000,-. Voor zover mogelijk en noodzakelijk zijn deze dossiers alsnog Europees aanbesteed.

Vier nieuwe onrechtmatigheden in 2025

Er zijn vier nieuwe onrechtmatigheden vastgesteld. Het betreft hier in twee gevallen incidentele inzet van leveranciers die niet Europees zijn aanbesteed en waarvan de cumulatieve kosten de EU-drempelwaarde hebben overschreden. Dit betreft de tijdelijke huur en inzet van een roostergoedinstallatie bij rwzi Scheemda (doorlopend tot naar verwachting medio 2026) en de tijdelijke externe verwerking van vloeibaar slib van rwzi Assen. Laatstgenoemde inzet is inmiddels beëindigd.

De twee andere gevallen waarin de Europese drempelwaarde overschreden is betreffen de levering van kantine/catering benodigdheden (< € 112.900,-) en de bestrijding van exoten. Voor laatstgenoemde is de omvang van de dienstverlening hoger uitgevallen dan vooraf was ingeschat. Voor beide gevallen zijn aanbestedingstrajecten opgestart om herhaling te voorkomen.

Om rechtmatigheidsfouten in de aanbestedingen te beperken zijn aanvullende acties ingezet. Naast maatregelen op dossierniveau wordt binnen de organisatie verder gewerkt aan de versterking van beheersmaatregelen in het inkoopproces en de verdere professionalisering van contractmanagement.

6. Zorgplicht primaire waterkering

In 2025 heeft Waterschap Hunze en Aa's de zorgplicht voor de primaire waterkering volgens plan uitgevoerd. De waterkering wordt veilig geacht voor het stormseizoen 2025–2026, en het waterschap toont aantoonbare beheersing van zowel de fysieke staat van de kering als de organisatorische borging.

De landelijke beoordeling (LBO-1) bevestigt dat de zeedijk op onderdelen versterking behoeft, met name vanwege macrostabiliteit en grasbekleding. De waterkerende kunstwerken functioneren binnen de normen. De voorbereidingen voor LBO-2 zijn gestart; de beoordeling van Niet-Waterkerende Objecten wordt in 2027 afgerond.

Het aanleg- en verbeterprogramma heeft belangrijke stappen gezet: 750 meter Brede Groene Dijk is opgeleverd en een pilot met gedroogd baggerslib op de Dollarddijk geeft veelbelovende resultaten. De twee lopende HWBP-projecten bevinden zich in de planfase.

De monitoring van de zorgplicht laat zien dat inspecties, vergunningverlening, beheer, bediening van kunstwerken en crisisbeheersing conform planning zijn uitgevoerd. Afwijkingen zijn tijdig opgepakt en hebben niet geleid tot onveilige situaties. De hoogste waterstand (NAP +3,21 m) van dit jaar is zonder problemen opgevangen.

De organisatie borgt de zorgplicht structureel. De ILT-audit is zonder restpunten afgerond, nieuwe wetgeving rond fysieke beveiliging wordt actief gevolgd, en de personele capaciteit is versterkt. De regionale samenwerking blijft stevig verankerd via periodieke afstemming.

7. Frauderisico-analyse

In het kader van het opstellen van het beleid ter voorkoming van misbruik en oneigenlijk gebruik van waterschapsregelingen en voorzieningen, zoals door het algemeen bestuur in oktober 2018 is vastgesteld, heeft een beoordeling van kritische/risicovolle bedrijfsprocessen en de mate van fraudegevoeligheid en een beschrijving van de getroffen maatregelen plaatsgevonden.

Deze maatregelen zijn enerzijds gebaseerd op administratief organisatorische maatregelen, denk aan functiescheiding en vier-ogen principe, en anderzijds door blijvende aandacht voor houding en gedrag. Dit wordt gerealiseerd door middel van aandacht voor integriteitsregelingen en de verplichte eed/belofte afname door de secretaris-directeur bij indiensttreding.

Naar de huidige inzichten is er geen sprake van een andere risico-inschatting ten aanzien van de processen dan in 2018 is vastgesteld en worden de getroffen maatregelen toereikend en proportioneel geacht.

Door de toenemende digitalisering van onze werkprocessen en digitale interactie met onze omgeving ontstaan nieuwe risicogebieden. Vanuit de herijking van ons strategisch kader informatieveiligheid, eind 2021, wordt invulling gegeven aan de beheersorganisatie en beheersmaatregelen.

Daarnaast zou er sprake kunnen zijn van het risico op doorbreking van de interne beheersingsmaatregelen in de organisatie door het management en/of dagelijks bestuur. Dit inherente risico raakt de totstandkoming van de (schattings)posten en toelichtingen in de jaarrekening als geheel. Indien het potentieel ingrijpen door management en/of dagelijks bestuur leidt tot onjuistheden van materieel belang in de jaarrekening zal de accountant hier door gegevensgerichte controle zekerheid over moeten krijgen, als verondersteld wordt dat de interne controlemaatregelen niet hebben gefunctioneerd. Binnen het waterschap is er voor management en bestuur geen sprake van een resultaatafhankelijke beloningsstructuur. Bij ons waterschap is geen sprake van bemoeienis van het management of het dagelijks bestuur inzake eventuele beïnvloeding van (schattings)posten en toelichtingen in de jaarrekening als geheel.

C. Verbonden partijen

Visie en beleidsvoornemens

Ons waterschap is uit beleidsoverwegingen samenwerkingsverbanden aangegaan met een aantal partijen. De keuze voor zo'n samenwerking is over het algemeen ingegeven door (kosten)efficiency. Zo'n samenwerking kan de vorm aannemen van een gemeenschappelijke regeling (volgens de wet op de gemeenschappelijke regelingen) al dan niet met een eigen bestuur, een stichting of een vereniging. Door dergelijke samenwerkingen op te nemen in een aparte paragraaf krijgt het algemeen bestuur een goed inzicht in de partijen die ons helpen onze doelen te bereiken.

Wettelijke definitie verbonden partij: een privaatrechtelijk of publiekrechtelijke organisatie die een bijdrage levert aan onze doelstellingen en waarin het waterschap een bestuurlijk én financieel belang heeft. Letterlijk wordt met bestuurlijk belang bedoeld dat ons waterschap ook in het bestuur van het samenwerkingsverband vertegenwoordigd is.

1.	Gemeenschappelijke regeling met Noorderzijlvest
Belang waterschap	In de reglementen van de waterschappen Hunze en Aa's en Noorderzijlvest is bepaald dat het waterschap samenwerkt met een of meer andere waterschappen ten behoeve van een doelmatige uitoefening van grootschalige taakonderdelen en dat daartoe een regeling wordt aangegaan. Deze regeling is een lichte gemeenschappelijke regeling, zonder een eigen bestuur. Deze gemeenschappelijke regeling beheert geen eigen of vreemd vermogen.
Openbaar belang	Voor de volgende onderwerpen wordt samengewerkt met waterschap Noorderzijlvest: • Het beheer van zuiverings-technische werken met grensoverschrijdend afvalwater. • De verwerking van primair zuiveringsslib. • Het ontwateren van zuiveringsslib. • De eindverwerking van zuiveringsslib. • Het beheer van het fonds buiten gebruik gestelde leidingen. • Het beheer en bediening van coupures te Delfzijl. • Het laboratorium.
Financieel belang	Begrote bijdrage aan NZV : € 11.706.000,- Werkelijke bijdrage aan NZV: € 12.028.000,- Begrote bijdrage van NZV (lab.) € 1.961.000,- Werkelijke bijdrage van NZV (Lab): € 1.947.000,-
Eigen vermogen	n.v.t.
Vreemd vermogen	n.v.t.
Financieel resultaat	n.v.t.
Risico's	Door de grote financiële omvang van de jaarlijkse kosten van deze gemeenschappelijke regeling (€ 32 miljoen) kunnen afwijkingen in de uitvoering (projecten en exploitatie) en mutaties in lonen en prijzen voor aanzienlijke verschillen zorgen.
Gerealiseerde voornemens	<i>Grensoverschrijdend afvalwater</i> Sinds 2021 is er een nieuwe contractpartij voor de eindverwerking van ontwaterd zuiveringsslib. Dit is de SNON (Slibverwerking Noord Oost

Nederland). Het nieuwe contract is ingegaan op 1-1-2021 en kent een looptijd van minimaal 20 jaar. Fosfaatterugwinning uit de as van het slib en nuttig hergebruik van de energie-inhoud van het slib maken onderdeel uit van het contract. De SNON bouwt hiervoor een 4e lijn naast de bestaande fabriek in Farmsum. In 2023 zijn de benodigde vergunningen verkregen en er wordt druk gebouwd. In juni 2024 heeft het voltallige AB een flitsexcursie gehad in Farmsum en de in aanbouw zijnde 4e lijn kunnen zien. Sinds september 2025 is de nieuwe fabriek operationeel.

Verder vindt er grootschalige renovatie/optimalisatie plaats van de rwzi Garmerwolde. Zo worden de drie zuiveringsstraten één voor één aangepakt en worden de beide WKK's gereviseerd. Door deze noodzakelijke ingrepen moet de installatie beter en efficiënter gaan presteren.

De tekst van de gemeenschappelijke regeling dient te worden geactualiseerd naar aanleiding van de wetswijzigingen. De verwachting is dat de teksten in het voorjaar 2026 definitief gemaakt worden. Daarnaast zal een actualisatie (1 keer per 5 jaar) plaatsvinden van de verdeelsleutel qua kosten van de GR voor zowel het zuiveren als het laboratorium. Hier is in 2025 aan gewerkt.

Laboratorium

- Het continue implementeren en uitbreiden van analysemethoden voor medicijnresten, gewasbeschermingsmiddelen en nieuwe stoffen.
- Vervangingsinvestering in inrichting van de bemonsteringsauto's vanwege einde levensduur. Deze vervanging is in 2025 uitgevoerd en vanaf 2026 operationeel.
- Implementatie van een nieuw LIMS (Laboratorium Informatie Management Systeem).
Fase 1 is afgerond, per 1 februari 2025 is het LIMS in gebruik genomen. Het uitvoeren van Fase 2 is gestart. Hieronder valt het implementeren van de veld-app (labware mobile).
- Continueren van uitvoeren monsternamen COVID en mogelijke andere gezondheidsparameters in opdracht van VWS en RIVM in het kader van afgesloten Bestuursovereenkomst Nationale afvalwater surveillance. Dit is in 2025 uitgevoerd en loopt door in 2026.
- Vanaf 2024 wordt de eDNA analyse t.b.v. het opsporen van muskusratten, beverratten en bevers routinematig uitgevoerd. In 2025 zal in overleg met de opdrachtgevers worden bepaald of er nog andere organismen met deze techniek moeten worden aangetoond. Indien de wens er is zal er een nieuw ontwikkel en validatie traject worden gestart.

De eDNA techniek is breed toepasbaar binnen het waterschap en geeft veel informatie over KRW doelen en exoten. Het aantonen van andere organismen wordt ontwikkeld en inmiddels wordt de

	eDNA-techniek voor meerdere afdelingen binnen het waterschap toegepast. • Vervangingsinvestering in analyseapparatuur tbv de analyse van nutriënten. Deze investering kon niet in 2025 uitgevoerd worden en is doorgeschoven naar 2026.
--	--

2.	Gemeenschappelijke regeling Noordelijk belastingkantoor
Belang waterschap	De waterschappen Noorderzijlvest, Hunze en Aa's, Wetterskip Fryslân en de gemeente Groningen hebben uit overwegingen van kwaliteit, continuïteit en efficiency besloten tot samenwerking bij de uitvoering van de Wet waardering onroerende zaken en de heffing en invordering van waterschaps- en gemeentelijke belastingen in het Noordelijk Belastingkantoor (NBK). Het NBK is een bedrijfsvoeringsorganisatie, als bedoeld in artikel 8, derde lid, in samenhang met artikel 62 van de Wet gemeenschappelijke regelingen. Ons dagelijks bestuur is vertegenwoordigd in het bestuur van het NBK.
Openbaar belang	Het Noordelijk Belastingkantoor heeft tot taak het uitvoeren van: a. heffing en invordering van alle belastingen op grond van artikel 113 Waterschapswet die door de deelnemende waterschappen aan het samenwerkingsverband zijn overgedragen; b. heffing en invordering van alle belastingen op grond van artikel 219 Gemeentewet die door deelnemende gemeenten (Groningen en Eemsdelta) aan het samenwerkingsverband zijn overgedragen; c. de Wet waardering onroerende zaken. Onder de taken worden mede begrepen de daartoe behorende ondersteunende processen. Het NBK verzorgt ook de afhandeling van kwijtscheldingsaanvragen voor een groot aantal gemeenten in Noord-Nederland.
Financieel belang	Begrote bijdrage aan het NBK € 2.588.000,- Werkelijke bijdrage aan het NBK: € 2.365.000,-
Eigen vermogen	n.v.t.
Vreemd vermogen	n.v.t.
Financieel resultaat	n.v.t.
Risico's	Het NBK kent geen bijzondere risico's. Als bedrijfsvoeringsorganisatie heeft het NBK te maken met reguliere risico's ten aanzien van ICT en personeel en de daarbij behorende financiële risico's. Daarnaast kan het streven naar het aansluiten van meer gemeenten voor een (tijdelijke) terugval in dienstverlening zorgen. Er is onzekerheid over het voortbestaan van de koepelvrijstelling BTW. Mocht op termijn deze vrijstelling komen te vervallen, dan heeft dit een kostenverhogend effect voor onze bijdrage (voor zover het ons aandeel in de personele kosten betreft).
Gerealiseerde voornemens	Eén van de belangrijkste doelstellingen is het verder uitbreiden van de dienstverlening aan nieuwe gemeenten. Vanaf begin 2025 wordt voor de gemeenten Oldambt en Pekela de gehele belastingdienstverlening verzorgd. <i>Vanaf 2025 is ook de volledige dienstverlening op het gebied van de belastingen verzorgd voor de gemeenten Oldambt en Pekela.</i> Ook in 2025 wordt met gemeenten gesproken om gebruik te maken van de diensten van het Noordelijk Belastingkantoor. Als met een gemeente tot een overeenkomst wordt gekomen dan wordt een

	dienstverleningsovereenkomst (DVO) opgesteld, waarin ook de financiële afspraken worden vastgelegd. Voor een DVO worden integrale kostprijstarieven gehanteerd die voor beide partijen financieel positief uitwerken. Daarnaast maken partijen afspraken over de éénmalige kosten die vooraf aan de daadwerkelijke dienstverlening aan de orde zijn. Ook worden er afspraken over het eventueel overnemen van personeel gemaakt. <i>Op dit moment wordt naast de dienstverlening aan de deelnemende waterschappen en de gemeente Groningen ook op basis van een dienstverleningsovereenkomst (DVO) de heffing, inning en waardering voor de gemeenten Eemsdelta, Noordenveld, Oldambt en Pekela. verzorgt. Voor de gemeenten Aa en Hunze, Assen en Tynaarlo voert het NBK de dwanginvordering uit. Daarnaast verzorgt het NBK voor een groot aantal gemeenten de afhandeling van de kwijtschelding.</i> <i>Op 12 mei 2026 neemt het Noordelijk Belastingkantoor officieel de belastingtaken over van de gemeente Achtkarspelen. De voorbereidingen van de migratie zijn in volle gang om de overgang zo soepel mogelijk te laten verlopen voor de gemeente zelf, de inwoners en bedrijven van de gemeente Achtkarspelen.</i> In 2024/2025 zal voor c.a. € 600.000,- worden geïnvesteerd in ICT-ontwikkelingen en ondersteunende hardware (te financieren met vreemd vermogen). Om ten aanzien van de inzet van personeel minder afhankelijk te worden van externe bureaus en tijdelijke krachten wordt evenals in voorgaande jaren ingezet op de afbouw van het tijdelijke personeel en een toename van het vaste personeel.
--	---

3.	Gemeenschappelijke regeling Het Waterschapshuis (HWH)
Belang waterschap	In deze gemeenschappelijke regeling zijn wij vertegenwoordigd in het algemeen bestuur. Als deelnemer in de Gemeenschappelijke Regeling (GR) Het Waterschapshuis (HWH) nemen we deel aan diverse programma's. Als waterschap dragen we bij aan de instandhoudingskosten van HWH en nemen we een aantal producten die HWH levert af. De kosten van de instandhouding worden door alle deelnemers gezamenlijk gedragen. De kosten van de projecten worden op basis van deelnameovereenkomsten doorbelast aan de diverse deelnemers/afnemers. Op grond van een afweging op basis van kosteneffectiviteit nemen we producten van Het Waterschapshuis af. Ook nemen we producten af als er sprake is van een gezamenlijk in Univerband afgesproken activiteit of product.
Openbaar belang	Het Waterschapshuis is de regie- en uitvoeringsorganisatie voor de waterschappen op het gebied van Informatie en Communicatie Technologie. Het Waterschapshuis heeft als doel het bevorderen van samenwerking op het gebied van ICT tussen de waterschappen. Het zwaartepunt ligt op vier gebieden (data, standaarden, Informatiebeveiliging en privacy en wetgeving. We treden daarbij zoveel mogelijk als collectief op.
Financieel belang	Begrote bijdrage aan HWH € 1.013.000,- Werkelijke bijdrage aan HWH: € 1.046.000,-
Eigen vermogen	n.v.t.
Vreemd vermogen	Recentste gegevens: 01.01.2024: € 11.548.000,- 31.12.2024: € 15.108.000,-
Financieel resultaat	2024: € 676.000,- negatief.
Risico's	
Gerealiseerde voornemens	Geen bijzonderheden te melden. Het HWH blijft ons faciliteren en ondersteunen op de door ons gewenste thema's.

4.	Unie van Waterschappen
Belang waterschap	In deze vereniging zijn wij niet vertegenwoordigd in het bestuur. De dijkgraaf vertegenwoordigt ons in de ledenvergadering. Daarnaast zijn wij bestuurlijk en ambtelijk vertegenwoordigd in (bijna) alle werkgroepen en commissies die bij de Unie van Waterschappen de besluitvorming, advisering en lobbywerkzaamheden voorbereiden
Openbaar belang	De Unie van Waterschappen behartigt op nationaal en internationaal niveau de belangen van de waterschappen en stimuleert kennisuitwisseling en samenwerking. Binnen de Unie ligt de nadruk op lobby, communicatie en landelijke regievoering. Daarnaast zorgt de Unie voor de ontwikkeling van een gezamenlijke visie en het bepalen van gezamenlijke standpunten van haar leden en het ondersteunen van haar leden. Het dagelijks bestuur van de Unie bestaat uit een aantal bestuurders (dijkgraven of leden van het dagelijks bestuur van een waterschap) van waterschappen. Besluiten worden genomen in de ledenvergadering waarin alle dijkgraven zitting hebben. De Unie doet toezeggingen namens alle waterschappen. Besluiten met financiële gevolgen worden over het algemeen door alle waterschappen uitgevoerd. Het is aan de waterschappen zelf te bepalen hoe daar mee om te gaan. Het belang van Hunze en Aa's is circa 4%.
Financieel belang	Begrote bijdrage aan de Unie van Waterschappen: € 490.000,- Werkelijke bijdrage aan de Unie van Waterschappen: € 534.000,-
Eigen vermogen	Recentste gegevens: 01.01.2025: € 2.589.000,- 31.12.2025: € 2.900.000,-
Vreemd vermogen	Recentste gegevens: 01.01.2025: € 23.959.000,- 31.12.2025: € 24.991.000,-
Financieel resultaat	2025: € 311.000,- positief
Risico's	Het financiële risico van de leden is in eerste instantie beperkt tot de contributie. Wel is een garantstelling verstrekt door de leden waterschappen op een lening bij de NWB ten behoeve van de huisvesting van de Unie (zie ook de risicoparagraaf).
Gerealiseerde voornemens	Geen bijzondere ontwikkelingen. De Unie blijft ons faciliteren en ondersteuning op veel terreinen.

5.	STOWA (Stichting Toegepast Onderzoek Waterbeheer)
Belang waterschap	STOWA is een stichting met een stichtingsbestuur. Het bestuur bestaat uit vertegenwoordigers van de in STOWA deelnemende partijen: waterschappen, provincies en het Rijk. Onze dijkgraaf is voorzitter.
Openbaar belang	STOWA is het kenniscentrum van de regionale waterbeheerders (veelal de waterschappen) in Nederland. STOWA ontwikkelt, vergaart, verspreidt en implementeert toegepaste kennis die de waterbeheerders nodig hebben om de opgaven waar zij in hun werk voor staan, goed uit te voeren. Deze kennis kan liggen op toegepast technisch, natuurwetenschappelijk, bestuurlijk-juridisch of sociaalwetenschappelijk gebied. Daarnaast ondersteunt STOWA in een aantal gevallen intern onderzoek door ons waterschap.
Financieel belang	Begrote bijdrage aan STOWA: € 255.000,- Werkelijke bijdrage aan STOWA: € 272.000,-
Eigen vermogen	Recentste gegevens: 01.01.2024 € 8.140.932,- 31.12.2024 € 9.801.004,-
Vreemd vermogen	Recentste gegevens: 01.01.2024 € 11.424.595,- 31.12.2024 € 8.405.400,-
Financieel resultaat	2024: € 1.660.072,- positief
Risico's	
Gerealiseerde voornemens	In de uitgebrachte strategienota Energie in synergie van de STOWA is aangegeven dat de STOWA haar onderzoek in de periode 2019-2023 clustert in vijf maatschappelijke opgaven: klimaatadaptatie, waterveiligheid, waterkwaliteit, energietransitie en circulaire economie. De strategienota is verlengd tot en met 2025, omdat het nog steeds actueel is. STOWA werkt aan een nieuwe strategienota, die in maart 2026 wordt gepresenteerd. De strategie bevat de koers van STOWA voor de komende jaren. STOWA blijft daarin het kennisplatform waarmee waterbeheerders al jaren goed en intensief samenwerken. De vijf benoemde opgaven omvatten belangrijke vragen voor de waterbeheerders. Hoe zij die effectief en efficiënt kunnen beantwoorden, is niet op voorhand te zeggen. Daar is kennis en innovatie voor nodig. STOWA gaat hier samen met de waterbeheerders, kennisleveranciers en haar omgeving voor zorgen. Naast kennisontwikkeling en innovatie zijn de overdracht van kennis en het gebruik ervan in de praktijk onmisbare stappen bij het succesvol aanpakken van de uit de opgaven voortvloeiende watervraagstukken. Ook deze laatste stappen zijn een belangrijk aandachtspunt voor de STOWA.

6.	Nederlandse Waterschapsbank (NWB)
Belang waterschap	De NWB is een Naamloze Vennootschap (NV). De NWB financiert overheden, instellingen voor de volkshuisvesting, de gezondheidszorg en het onderwijs. Alle aandelen van de NWB zijn in handen van overheden. Het Waterschap Hunze en Aa's beschikt over 1915 aandelen A en 175 aandelen B. Samen met een nominale waarde van € 240.350,-.
Openbaar belang	Het belang is tweeledig: zorgen voor een aantrekkelijke positie op de geld- en kapitaalmarkt en genereren van inkomsten middels een dividenduitkering. De leningenportefeuille van Waterschap Hunze en Aa's bestaat momenteel volledig uit leningen die bij de NWB zijn afgesloten. De NWB Bank streeft geen winstmaximalisatie na maar het maken van een passende winst is wel noodzakelijk om de ambities van de bank te kunnen realiseren en om een passend dividend uit te kunnen keren. De directie van de NWB streeft naar een bestendig dividendbeleid door de uitkering van een jaarlijks gelijk bedrag, met als drie belangrijkste uitgangspunten: - de toekomstbestendigheid van de bank; - het streven naar een pay-out ratio tussen 40-60% van de nettowinst; - periodieke evaluatie van het dividendbeleid.
Financieel belang	Dividenduitkering begroting: € 1.900.000,- Werkelijke dividenduitkering € 1.767.000,-
Eigen vermogen	Recentste gegevens: 01.01.2024: € 2.060.000.000,- 31.12.2024: € 2.094.000.000,-
Vreemd vermogen	Recentste gegevens: 01.01.2024: € 73.523.000.000,- 31.12.2024: € 76.347.000.000,-
Financieel resultaat	2024 Positief € 94.000.000,-
Risico's	Er is vooral een financieel risico. Tegenvallende resultaten van de bank kunnen effect hebben op de dividenduitkering van de aandeelhouders
Gerealiseerde voornemens	In 2025 heeft de Nederlandse Waterschapsbank (NWB) een dividenduitkering over het boekjaar 2024 gedaan van € 1.767.000.

D. Openbaarheidsparaagraaf

De Wet open overheid (Woo) is op 1 mei 2022 in werking getreden en verplicht een bestuursorgaan onder andere tot actieve openbaarmaking van informatie. Uitgangspunt van de wet is dat overheidsinformatie openbaar is, tenzij een uitzondering van toepassing is. Het doel van de wet is om overheidsinformatie sneller toegankelijk te maken. De Woo verplicht ons bepaalde informatie actief openbaar te gaan maken. In de Woo zijn 17 categorieën informatie opgenomen die verplicht actief openbaar gemaakt moeten worden. Dit mag gefaseerd gebeuren. De wet stelt een fasering van deze categorieën voor tot 2027.

De actieve openbaarmaking van al deze categorieën informatie is een omvangrijke operatie en zal daarom stap voor stap worden ingevoerd. Dit vergt namelijk de nodige aanpassingen in onze informatiehuishouding. Wij volgen de landelijk voorgestelde fasering van invoering. De invoering van de Woo is opgenomen in ons IBP-project.

Op grond van artikel 3.5 van de Woo zijn wij ook verplicht om jaarlijks in de begroting en de jaarrekening aandacht te besteden aan de beleidsvoornemens en uitvoering van de Woo. In deze paragraaf wordt op hoofdlijnen een kwalitatieve beschrijving gegeven van de activiteiten die worden uitgevoerd in 2025 op de thema's actieve en passieve openbaarmaking en verbetering van de informatiehuishouding. Voor het uitvoeren van deze wet zijn door het rijk financiële middelen (incidenteel en structureel) beschikbaar gesteld. Het Rijk heeft hierbij als voorwaarde gesteld dat we verantwoording afleggen over de besteding van deze middelen. Hiervoor is aansluiting gezocht bij de belangrijkste onderdelen van de wet.

1. Actieve openbaarmaking voor de 17 verplichte categorieën documenten (artikel 3.3 Woo)

Onder actieve openbaarmaking verstaan we de activiteiten die vanuit het waterschap worden ondernomen om informatie op eigen initiatief openbaar te maken voor de samenleving. Om te stimuleren dat het waterschap (feitelijk alle bestuursorganen) uit eigen beweging meer informatie openbaar toegankelijk gaan maken bepaalt de Woo dat in ieder geval 17 categorieën van documenten verplicht binnen de voorgeschreven termijn (fasering) openbaar gemaakt moeten worden. Overheden moeten hier een eigen platform voor inrichten, dat wordt aangesloten op een landelijk platform, de Woo-index site.

Wij hebben een eigen publicatieplatform ingericht en zijn begonnen met het openbaar maken van documenten uit de eerste informatiecategorieën. In de tabel op de volgende pagina wordt aangegeven welke informatiecategorieën in 2025 openbaar werden gemaakt.

Wij maken categorie 1 tot en met 5, 6-7 en 16 al langere tijd openbaar, maar vanaf 1 november 2024 is categorie 1 tot en met 5 wettelijk verplicht. Voor de overige categorieën die nog niet actief openbaar worden gemaakt, gaat het Rijk een tijdsplanning opstellen. Deze planning bepaalt wanneer overheidsorganen de resterende informatiecategorieën openbaar moeten maken. Dit gebeurt stapsgewijs, zodat overheden voldoende tijd hebben om hun systemen en processen hierop aan te passen. De Woo stelt een fasering voor die loopt tot 2027, waarbij het Rijk in elke fase aangeeft welke informatiecategorieën als volgende aan de beurt zijn.

Cat.	Art. Woo	Omschrijving	Aantal publicaties	Wanneer verplicht openbaar	Platform	Status
1-3	3.3..1a, 1b en 1c	Wet en regelgeving, overige besluiten algemene strekking en ontwerpen waarover extern advies is gevraagd	8	1 november 2024	Publicatieplatform	Actief
4-5	3.3, 1d en 1e	Inzicht in de organisatie/ werkwijze, de bereikbaarheid en de wijze waarop een informatieverzoek kan worden ingediend	-	1 november 2024	Website, publicatieplatform	Actief
6-7	3.3, 2a en 2c	Vergaderstukken en verslagen van het algemeen bestuur en zijn commissies en de bij het algemeen bestuur ingekomen stukken	293	-	Website	Actief
8	3.3b	Vergaderstukken Staten-Generaal (niet van toepassing op waterschappen)	n.v.t.	1 november 2024	n.v.t.	n.v.t.
9	3.3, 2d	Agenda's en besluitenlijsten van het dagelijks bestuur	4	-	Website	Actief (samengevoegd, één document)
10	3.3, 2e	Adviezen met betrekking tot de ontwerpen uit categorie 1 en adviezen van adviescommissies die niet zien op individuele zaken	-	-	-	Inactief
11	3.3, 2f	Convenanten	-	-	-	Inactief
12	3.3, 2g	Jaarplannen en jaarverslagen	-	-	-	Inactief
13	3.3, 2h	Subsidieverplichtingen anders dan met beschikking (niet van toepassing op waterschappen)	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
14	3.3, 2i	Woo-verzoeken (incl. beslissing en verstrekte informatie)	-	-	-	Inactief
15	3.3, 2j	Onderzoeksrapporten	-	-	-	Inactief
16	3.3, 2k 3.3a	Beschikkingen	367	-	Platform	Actief
17	3.3, 2l	Klachtoordelen	-	-	-	Inactief

2. De inspanningsverplichting tot openbaarmaking voor andere documenten dan de 17 verplichte categorieën (artikel 3.1 Woo)

Op grond van artikel 3.1 Woo moeten bestuursorganen informatie over de uitvoering van beleid actief openbaar maken. Dit is een algemene inspanningsverplichting. Hier kunnen we voorlopig nog geen invulling aan geven, omdat het voldoen aan de actieve informatieverplichting voor de 17 verplicht voorgeschreven categorieën al het nodige aan inspanning vergt. Qua documenten moeten we met name denken aan beleidsstukken (inclusief voorbereiding, uitvoering, naleving, handhaving en evaluatie van dat beleid). Voorbeelden: beleidsnota's op het gebied van duurzaamheid, inkoop, onderhoud etc. Zodra we hiertoe de mogelijkheid zien zullen we zeker overgaan tot openbaarmaking.

3. Passieve openbaarmaking (openbaarmaking op verzoek; hoofdstuk 4 Woo)

Passieve openbaarmaking betekent dat we (publieke) informatie openbaar maken na verzoeken vanuit de samenleving, ook wel een Woo-verzoek genoemd. We zorgen ervoor dat persoonsgegevens worden geanonimiseerd en houden rekening met wettelijke uitzonderingen.

Dit jaar hebben we 5 Woo-verzoeken ontvangen. Van deze verzoeken zijn er geen een ingetrokken. De verzoeken zijn allemaal in behandeling genomen. We hebben alle verzoeken binnen de wettelijke termijn afgehandeld.

4. De informatiehuishouding (Hoofdstuk 6 Woo)

Voor de verbetering van de informatiehuishouding zijn we in 2025 doorgegaan met de volgende activiteiten:

- Ons post- en archiefsysteem herinrichten en daarmee tevens voldoen aan de Woo.
Het systeem is inmiddels grotendeels heringericht en voldoet aan de Woo-eisen. Vanaf 2025 wordt volledig zaakgericht gewerkt. Het archiefsysteem is nu makkelijker aan te sluiten op een E-depot, doordat we het MDTO-schema (metadata eenduidig vastleggen) toepassen.
- Een pilot voor het anonimiseren van documenten (ook van Geo-informatie).
De pilot is in uitvoering. We hebben een anonimiseringstool van een andere organisatie
- Een pilot om metadata toe te passen voor het gemakkelijk en efficiënt vinden van documenten op zoekterm.
De pilot is in uitvoering.
- We werken aan het verder optimaliseren van systemen en procedures. Beleid en werkafspraken op het gebied van de informatiehuishouding en informatievoorziening worden geactualiseerd. Voorbeelden hiervan zijn: Teams, het uitvoeringskader informatiehuishouding, een kwaliteitszorgsysteem en een hotspotmonitor.
Hier is in 2025 aan gewerkt. De optimalisatie en actualisatie is nog niet afgerond.
- Verkennen of het post- en archiefsysteem kan worden ingezet om documenten geautomatiseerd openbaar te maken op een Woo-platform.
Voor het Woo-platform is gekozen om hiervoor iBabs te gebruiken. Dit wordt momenteel ingericht.

5. Aanstelling en het in dienst hebben van een Woo-contactpersoon (artikel 4.7 Woo)

De Woo schrijft voor dat ieder bestuursorgaan één of meer contactpersonen heeft om vragen van burgers te beantwoorden over de beschikbaarheid van publieke informatie. Ons waterschap heeft de rol Woo-contactpersoon toegewezen aan een aantal functionarissen. Hiermee is de beschikbaarheid van een Woo-contactpersoon gewaarborgd.

6. Eventuele andere activiteiten om de Woo te implementeren

Naast de hierboven genoemde inzet zijn er geen extra activiteiten voorzien.

Jaarrekening

Hoofdstuk 6. Rekening naar kosten- en opbrengstensoorten (in €)

nr	omschrijving	rekening 2025	begroting incl. wijzigingen 2025	begroting 2025
1	rentelasten	4.384.130	4.584.114	4.584.114
2	afschrijvingen	16.142.282	16.344.671	16.919.671
3	personeelslasten	38.423.720	38.638.554	37.066.054
4	goederen	4.410.417	3.898.002	3.082.782
5	energie	6.435.593	6.577.062	7.002.062
6	huren, pachten en lease	2.047.495	2.000.678	1.937.678
7	verzekeringen	338.645	339.453	339.453
8	belastingen	126.677	146.603	146.603
9	onderhoud door derden	5.627.464	6.242.330	6.171.050
10	overige diensten door derden en bijdragen aan derden	33.426.712	34.660.677	34.537.677
11	onvoorzien	0	132.424	132.424
12	toevoeging aan voorzieningen	1.581.201	724.607	724.607
	Totaal	112.944.337	114.289.175	112.644.175

nr	omschrijving	rekening 2025	begroting incl. wijzigingen 2025	begroting 2025
1	rentebaten	519.476	518.265	448.265
2	dividend	1.767.251	1.767.000	1.944.000
3	baten in verband met salarissen en sociale lasten	266.166	158.005	23.005
4	opbrengsten goederen, werken en diensten voor derden	3.975.916	4.042.908	3.789.908
5	opbrengst uit eigendommen	50.665	68.118	68.118
6	waterschapsbelastingen	102.537.771	102.465.481	101.521.481
	Af: kwijtscheldingen	2.235.278	2.364.000	2.330.000
		100.302.492	100.101.481	99.191.481
7	bijdrage van derden	3.212.205	2.605.397	1.868.397
8	geactiveerde lasten	648.309	535.000	0
9	Resultaat voor bestemming	2.201.856	4.493.000	5.311.000
10	onttrekking aan reserves (per saldo)	4.875.000	4.840.000	5.311.000
11	Resultaat nog te bestemmen	-2.673.144	-347.000	0
	Totaal	112.944.337	114.289.175	112.644.175

TOELICHTING OP DE REKENING NAAR KOSTEN- EN OPBRENGSTSOORTEN

In de toelichting op de rekening naar kosten- en opbrengstsoorten wordt ingegaan op de volgende punten:

- A. Rekeningresultaat (ten opzichte van primitieve begroting 2025)
- B. Analyse van de belangrijke afwijkingen tussen de jaarrekening en de najaarsrapportage (ten opzichte van begroting incl. wijzigingen 2025)

A. Rekeningresultaat

De jaarrekening 2025 geeft een voordelig resultaat van € 2.673.000. Dit is inclusief de aanwending van de algemene reserves. In de primitieve begroting is een aanwending van de algemene reserves geraamd van € 4.550.000.

Het resultaat zonder aanwending van de algemene reserves bedraagt derhalve € 1.877.000 nadelig.

Het voordeel ten opzichte van de **primitieve begroting** bedraagt in hoofdlijnen:

* lagere kapitaallasten	977.000
* post onvoorzien	132.000
* hogere personeelslasten	-1.358.000
* lagere kosten energie	566.000
* hogere kosten huren, pachten en lease	-110.000
* hogere kosten onderhoud en materialen	-784.000
* lagere kosten overige diensten door derden en bijdragen derden	1.111.000
* lagere dotatie voorziening oninbare belastingdebiteuren	395.000
* hogere dotatie voorziening voormalig bestuur en personeel	-1.251.000
* hogere rentebaten	71.000
* hogere baten salarissen en sociale lasten	243.000
* lagere dividenduitkering NWB	-177.000
* hogere opbrengsten goederen, werken en diensten voor derden	186.000
* hogere subsidies en bijdragen van derden	1.344.000
* hogere opbrengsten waterschapsbelastingen	1.111.000
* doorberekende personeelskosten aan investeringen	648.000
* mutaties reserves	-436.000
* diversen; per saldo	5.000
	<u><u>2.673.000</u></u>

Het voordelig resultaat van € 2.673.000 bestaat uit een voordeel op de taak Watersysteembeheer van € 2.667.000 en een voordeel op de taak Zuiveringsbeheer van € 6.000.

Bij de voor- en najaarsrapportage zijn de bovengenoemde afwijkingen ten opzichte van de primitieve begroting al deels bijgesteld. In onderdeel b van dit hoofdstuk wordt uitvoerig ingegaan op het verklaren van het saldo van deze jaarrekening. Al bij de voor- en najaarsrapportage gewijzigde budgetten worden niet opnieuw verklaard. De afwijkingen ten opzichte van de najaarsrapportage worden hier dus verklaard.

Het resultaat 2025 wordt voor € 138.000 positief beïnvloed door mee- en tegenvallers uit voorgaande dienstjaren. Het betreft:

- belastingopbrengsten	58.000
- zuiveren afvalwater door Vechtstromen en Drents Overijsselse Delta	-85.000
- stedelijk waterbeheer Assen	152.000
- vergoeding opruimen zwerfafval	140.000
- waterschade kantoor Veendam	-127.000
	<u><u>138.000</u></u>

Voor het dienstjaar 2025 betekent dit dat het "bedrijfsresultaat" 2025 € 2.535.000 positief bedraagt.

Het voordelig resultaat is (in afwachting van een besluit omtrent de bestemming) afzonderlijk op de balans verantwoord.

Hieronder wordt een vergelijking van het resultaat 2025 ten opzichte van de voorjaarsrapportage 2025 en de najaarsrapportage 2025 gegeven:

Verwacht nadelig resultaat voorjaarsrapportage 2025	-971.000
Voordelige bijstelling najaarsrapportage 2025	1.318.000
Voorlopig verwacht voordelig resultaat najaarsrapportage 2025	<u>347.000</u>
Werkelijk resultaat over 2025	2.673.000
Verwacht voordelig resultaat najaarsrapportage 2025	347.000
Voordeliger resultaat dan verwacht bij de najaarsrapportage	<u>2.326.000</u>

Bij de voorjaarsrapportage werd uitgegaan van een verwacht nadelig resultaat van € 971.000.

Bij de najaarsrapportage werd het verwacht resultaat voordelig bijgesteld met € 1.318.000 tot € 347.000 voordelig. Watersysteembeheer voordeel € 520.000 en Zuiveringsbeheer nadeel € 173.000.

Het werkelijk resultaat over 2025 bedraagt € 2.673.000 voordelig. Dit is € 2.326.000 voordeliger dan verwacht bij de najaarsrapportage.

Het resultaat is als volgt opgebouwd:

Nadelig resultaat voor bestemming	-2.202.000
- bijdrage uit bestemmingsreserves	
- bestemmingsreserve afkoopsommen	761.000
- bestemmingsreserve NPLG	83.000
- bestemmingsreserves Coalitieakkoord	10.000
- bestemmingsreserve bodemdaling zoutwinning	<u>43.000</u>
	897.000
- bijdrage uit algemene reserves	
- algemene reserve watersysteembeheer	3.100.000
- algemene reserve zuiveringsbeheer	1.450.000
- dotatie aan bestemmingsreserves	
- bestemmingsreserve Nij Begun	-572.000
Resultaat nog te bestemmen	<u>2.673.000</u>
Verwacht voordelig resultaat bij de najaarsrapportage	347.000
Voordeliger resultaat dan verwacht bij de najaarsrapportage	<u><u>2.326.000</u></u>

Toelichting op het resultaat

Resultaat voor bestemming

Dit is het saldo van de lasten en baten exclusief de onttrekkingen aan de reserves, het exploitatiesaldo.

Bijdrage uit bestemmingsreserves

De onttrekking aan de bestemmingsreserve afkoopsommen van € 761.000 is ter dekking van de extra exploitatielasten wegens het niet meer activeren van eigen uren en bouwrente ingaande 2015.

Middels de bestemmingsreserve NPLG zijn de extra personeelskosten voor het inhalen van werkzaamheden die zijn blijven liggen door de tijdsbesteding aan het NPLG, gecompenseerd.

De gemaakte kosten met betrekking tot de speerpunten uit het vorige coalitieakkoord (o.a. duurzaamheid en biodiversiteit) worden gedekt uit de nog beschikbare bestemmingsreserve. In 2025 is € 10.000 aan de bestemmingsreserve onttrokken.

De jaarlijkse kosten in verband met zoutwinning worden gedekt uit de bestemmingsreserve bodemdaling door zoutwinning.

Bijdrage uit algemene reserves

Bij de primitieve begroting is een onttrekking geraamd aan de algemene reserve watersysteembeheer van € 3.100.000 en een onttrekking aan de algemene reserve zuiveringsbeheer van € 1.450.000.

Dotatie aan bestemmingsreserves

Dit betreft de toevoeging aan de bestemmingsreserve Nij Begun conform besloten in de najaarsrapportage 2025.

Resultaat nog te bestemmen

Dit is het resultaat inclusief de toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves.

Voor een verdere toelichting op de mutaties van de reserves, wordt verwezen naar de toelichting op de balans onderdeel "Eigen Vermogen".

Bestemming van het resultaat

Het algemeen bestuur geeft een bestemming aan het rekeningresultaat. Voorgesteld wordt het resultaat als volgt te bestemmen:

-	algemene reserve watersysteembeheer; toevoeging van het voordeel	2.667.096
-	algemene reserve zuiveringsbeheer; toevoeging van het voordeel	6.048
		<u>2.673.144</u>

Budgetoverheveling

Een deel van de in 2025 niet bestede budgetten wordt in 2026 besteed en leidt uiteindelijk dus niet tot voordeel.

Deze budgetten zijn opgenomen in de voorjaarsrapportage 2026.

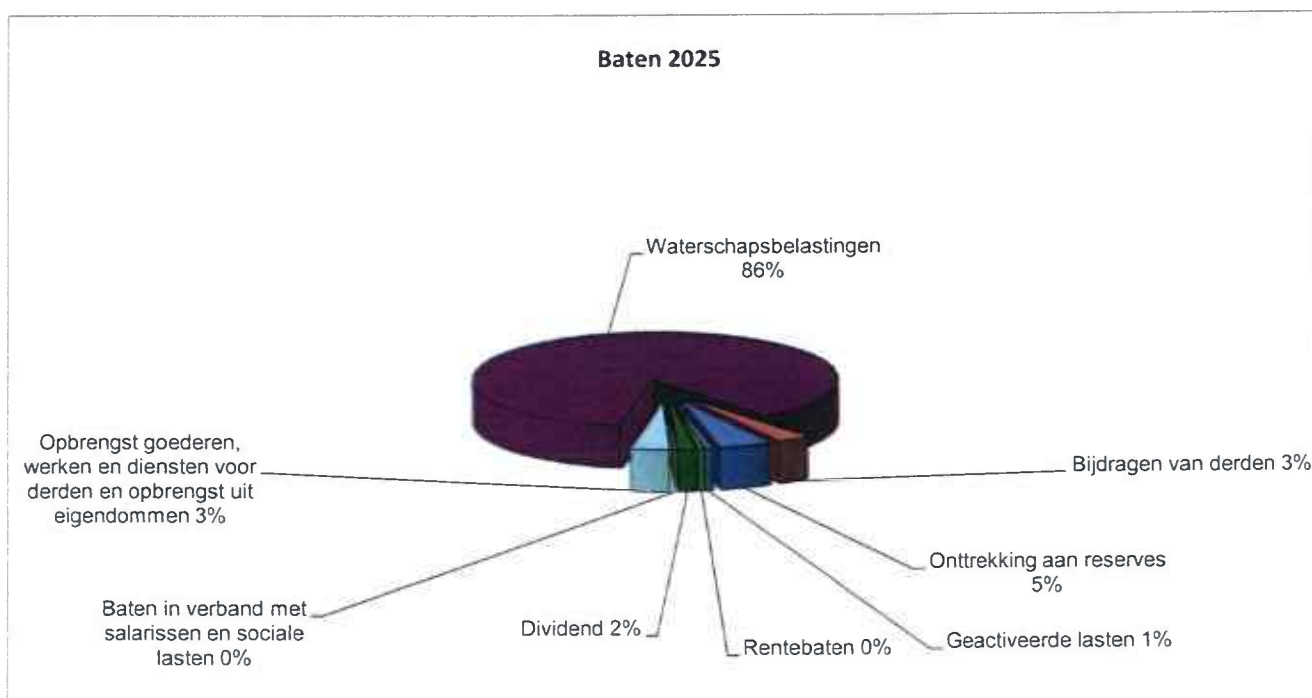
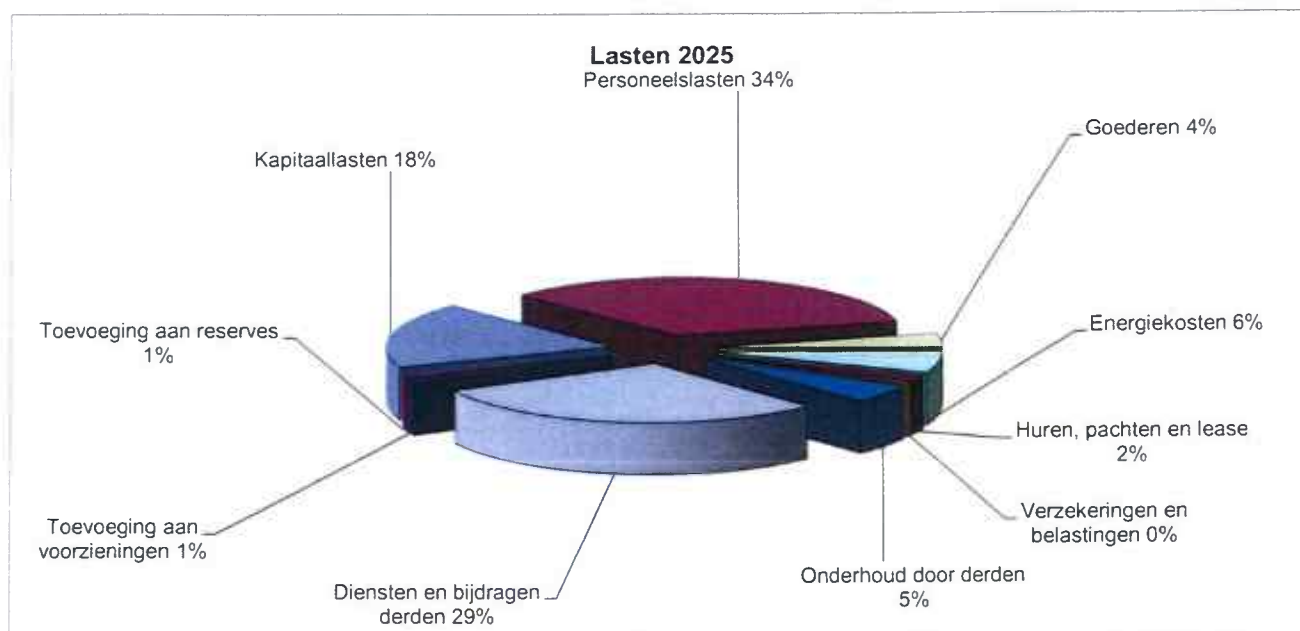
-	Communicatieproject hotspot Nieuwe Statenzijl	30.000
-	Communicatieproject hotspot Rozema (waterwerken Termunterzijl)	30.000
-	Rekenkamer	15.000
		<u>75.000</u>

B. Analyse van de belangrijke afwijkingen tussen de jaarrekening 2025 en de begroting 2025 incl. wijzigingen uit de voorjaarsrapportage en najaarsrapportage

Het voordelig exploitatieresultaat van € 2.673.144 is als volgt te specificeren naar kosten- en opbrengstsoorten (bedragen x € 1.000,-)

- = nadeel t.o.v. de begroting:

	Rekening 2025	Begroting (incl. wijz.)	Verschil
<u>LASTEN</u>			
1. Kapitaallasten	20.526	20.929	403
2. Personeelslasten	38.424	38.638	214
3. Goederen	4.410	3.898	-512
4. Energiekosten	6.436	6.577	141
5. Huren, pachten en lease	2.047	2.001	-46
6. Verzekeringen en belastingen	465	486	21
7. Onderhoud door derden	5.627	6.242	615
8. Diensten en bijdragen aan derden	33.427	34.661	1.234
9. Onvoorzien		132	132
10. Toevoeging aan voorzieningen	1.581	725	-856
11. Toevoeging aan reserves	572	572	
Totaal lasten	113.515	114.861	1.345
12. Af: doorberekende personeelskosten aan investeringen	648	535	113
	112.867	114.326	1.458
<u>BATEN</u>			
13. Rentebaten	519	518	1
14. Dividend	1.767	1.767	
15. Baten in verband met salarissen en sociale lasten	266	158	108
16. Opbrengst goederen, werken en diensten voor derden en opbrengst uit eigendommen	4.027	4.111	-84
17. Waterschapsbelastingen	100.302	100.101	201
18. Bijdragen van derden	3.212	2.605	607
19. Onttrekkingen aan reserves	5.447	5.412	35
Totaal baten	115.540	114.673	868
Resultaat	2.673	347	2.326

Algemeen

Op basis van het hiervoor getoonde overzicht kunnen de volgende analyses per kostensoort worden gegeven. In de kolom "begroting 2025" staan de begrotingscijfers inclusief de wijzigingen bij de voor- en najaarsrapportage 2025.

1. Kapitaallasten (V € 403.000)

13. Rentebaten (V € 1.000)

	Rekening 2025	Begroting 2025	Vershil
- rente	4.384.000	4.584.000	200.000
- afschrijvingen	16.142.000	16.345.000	203.000
	20.526.000	20.929.000	403.000
- rentebaten	519.000	518.000	1.000
	20.007.000	20.411.000	404.000

Het voordelig verschil van € 404.000 bestaat uit:

A. Lagere rentelasten	200.000
B. Lagere afschrijvingslasten	203.000
C. Hogere rentebaten	1.000
Totaal	<u><u>404.000</u></u>

A. Rentelasten

De rentelasten over 2025 zijn € 200.000 voordelig. Dit komt doordat de inkomende geldstromen de laatste 2 kwartalen van 2025 een stuk hoger lagen dan verwacht. Dit kwam hoofdzakelijk door een hogere afdracht van belastinggelden vanuit het NBK en door aanzienlijke ontvangen subsidies bij projecten. Hierdoor was het niet noodzakelijk om een langlopende lening aan te trekken en daarnaast is ook het rekening-courant minder benut dan begroot. Hierdoor is er minder rente betaald.

B. Afschrijvingslasten

De afschrijvingslasten wijken 1,2% af van de raming bij de begroting. Tussen de geraamde en de werkelijke afschrijvingen ontstaan verschillen als gevolg van de planningsbijstellingen in de loop van het jaar.

C. Rentebaten

De rentebaten over 2025 zijn € 1.000 voordelig.

2. Personeelslasten (V € 214.000)

15. Personeelsbaten (V € 108.000)

De personeelslasten zijn als volgt samengesteld:

	Rekening 2025	Begroting 2025	Vershil
- salarissen en sociale lasten	37.391.000	37.457.000	66.000
- personeel van derden	64.000	190.000	126.000
- overige personeelslasten	969.000	991.000	22.000
	38.424.000	38.638.000	214.000
- af: personeelsbaten	266.000	158.000	108.000
	38.158.000	38.480.000	322.000

Salarissen en sociale lasten

De werkelijke salarissen en sociale lasten zijn € 66.000 lager dan geraamd. Dit is een afwijking van 0,2% van de raming.

Personeel derden (inhuur voor vervanging bij ziekte)

Jaarlijks is een budget opgenomen voor de vervanging bij ziekte. In 2025 is van dit budget met € 126.000 niet besteed. De kosten voor inhuur wegens ziekte zijn lastig te voorspellen en fluctueren jaarlijks afhankelijk van het ziekteverloop.

Overige personeelslasten

Het voordeel op de overige personeelslasten betreft per saldo € 22.000. Dit betreft met name een lagere inhuur (overige inhuur naast de vervanging bij ziekte).

Personeelsbaten

De hogere opbrengst betreft met name de ontvangen compensaties vanuit het UWV voor de verlofregelingen vallend onder de Wet arbeid en zorg (bijvoorbeeld ouderschapsverlof).

3. Goederen (N € 512.000)

	Rekening 2025	Begroting 2025	Vershil
- goederen	4.410.000	3.898.000	-512.000

Het nadeel bedraagt € 512.000. Tussen de post onderhoud derden en goederen bestaat een relatie doordat het onderhoud deels door eigen personeel wordt uitgevoerd en deels wordt uitbesteed. Bij uitbesteding worden de totale kosten verantwoord op onderhoud derden, inclusief de door de derde gebruikte materialen. Het nadeel ad € 512.000 wordt in de analyse van de post onderhoud door derden meegenomen (zie post 7).

4. Energiekosten (V € 141.000)

	Rekening 2025	Begroting 2025	Vershil
- energie	6.436.000	6.577.000	141.000

Het voordeel betreft:

- elektriciteit en gas 2025	111.000
- dieselolie	30.000
	<u>141.000</u>

Elektriciteit en gas 2025

Door de relatief gunstige weersomstandigheden in 2025 en hierdoor lagere energiebehoefte (water aanvoeren /afvoeren) bedraagt het voordeel op elektriciteit en gas € 111.000.

Dieselolie

De dieselprijzen lagen in de tweede helft van 2025 licht onder het niveau van het begin van het jaar. Hierdoor zijn de totale dieselkosten in 2025 € 30.000 lager dan begroot.

5. Huren, pachten en lease (N € 46.000)

	Rekening 2025	Begroting 2025	Verschil
- huren, pachten en lease	2.047.000	2.001.000	-46.000

Dit betreft een voordeel van € 39.000 op huur en een nadeel van € 85.000 op lease. Het nadeel op lease wordt met name veroorzaakt doordat in 2025 een groot gedeelte van de leasevoertuigen is vervangen als gevolg van het nieuwe leasecontract. Na de levering van de voertuigen was het noodzakelijk deze nog te voorzien van inbouw en bestickering. Hierdoor was gedurende een korte periode sprake van zowel leasekosten van het oude voertuig als het nieuwe (nog klaar te maken) voertuig. Daarnaast zijn een aantal auto's eerder vervangen gelet op komende wetgeving met betrekking tot verduurzaming van het wagenpark.

6. Verzekeringen en belastingen (V € 21.000)

	Rekening 2025	Begroting 2025	Verschil
- verzekeringen en belastingen	465.000	486.000	21.000

Het voordeel betreft € 21.000.

7. Onderhoud door derden (V € 615.000)

	Rekening 2025	Begroting 2025	Verschil
- onderhoud door derden	5.627.000	6.242.000	615.000

- Het voordeel bedraagt	615.000
- Nadeel op goederen (zie post 3 goederen)	-512.000

Voordeel 2025	<u>103.000</u>
---------------	----------------

Hieronder worden de afwijkingen gespecificeerd. De grotere c.q. bijzondere afwijkingen zijn toegelicht.

Diverse afwijkingen:

-	apparatuur en goederen laboratorium	49.000
-	onderhoud dienstwoningen	30.000
-	communicatie	45.000
-	chemicaliën	41.000
-	diverse kleinere afwijkingen; per saldo	-43.000

122.000

De grotere c.q. bijzondere afwijkingen zijn:

-	onderhoud zuiveringstechnische werken	115.000
-	onderhoud werken watersysteembeheer	-117.000
-	onderhoud/beheer waterlopen en vaarwegen	217.000
-	waterschade kantoor Veendam	-63.000
-	facilitaire zaken	-72.000
-	onderhoud werkplaatsen	-99.000

-19.000

Totaal voordeel

103.000

Onderhoud zuiveringstechnische werken

Binnen het budget voor het onderhoud aan zuiveringstechnische werken wordt gestuurd op behoefte en beschikbaar budget. In 2025 zijn diverse verplichtingen aangegaan voor onderhoudswerkzaamheden die, door omstandigheden zoals levertijden van onderdelen en beperkte beschikbaarheid van aannemers, nog niet tot uitvoering konden worden gebracht. De uitvoering van deze werkzaamheden vindt plaats in 2026. Hierdoor ontstaat in 2025 een tijdelijk voordeel. Deze kosten komen nu ten laste van het budget van 2026. In de voor- en najaarsrapportage 2026 wordt beoordeeld of het budget 2026 toereikend is om de noodzakelijke onderhoudswerkzaamheden uit te voeren.

Onderhoud werken watersysteembeheer

De oorzaak van deze overschrijding ligt met name in schade van een vijzel van gemaal Woudbloem. Dit is gebeurd tijdens heftige regenval aan het einde van 2025, waardoor het tevens noodzakelijk was noodpompen op te stellen. De kosten van de noodpompen en de reparatie zelf bedroegen in totaal € 106.000.

Onderhoud/beheer waterlopen en vaarwegen

Het voordeel in 2025 wordt voornamelijk veroorzaakt door fasering van werkzaamheden en het uitstellen van herstelmaatregelen naar 2026. Binnen het beschikbare budget is in 2025 prioriteit gegeven aan het herstel van het traject Zeedijk. Aanvullende herstelwerkzaamheden binnen het uitbesteed gebied zijn in 2025 niet meer opgedragen.

Waterschade kantoor Veendam

In juni 2024 is tijdens een periode van extreme neerslag water in de kelder van ons kantoor gestroomd. De totale herstelkosten bedroegen ongeveer € 255.000. Gedurende het afhandelingsproces zijn wij op basis van aangeven door een verzekeringsexpert ervan uitgegaan dat deze schade volledig door de verzekeraar zou worden vergoed. Tot op heden heeft de verzekeraar echter aangegeven maximaal 50% van het schadebedrag te willen vergoeden. Wij nemen vervolgstappen om alsnog een volledige vergoeding te verkrijgen. Uit voorzichtigheid is in deze jaarrekening echter uitgegaan van een vergoeding van 50%. Dit leidt tot een nadeel van in totaal € 127.000, waarvan € 63.000 is verantwoord onder onderhoud door derden en € 64.000 onder diensten door derden.

Facilitaire zaken

Het nadeel van € 72.000 op facilitaire zaken wordt met name veroorzaakt door kosten die in 2025 zijn gemaakt voor het verhelpen van storingen aan de warmtepomp van ons kantoor. Om deze storingen structureel op te lossen is het noodzakelijk gebleken diverse onderdelen te vervangen. Deze herstel- en vervangingswerkzaamheden hebben tot een overschrijding op het budget facilitaire zaken geleid.

Onderhoud werkplaatsen

Het nadeel in 2025 wordt vooral veroorzaakt door een combinatie van reguliere kleinere behoeften en enkele incidentele grotere werkzaamheden. Dit betreft onder andere vervangingen van installaties, aanpassingen aan de werkschuur, schilderwerk en de aanleg van de bestrating in en rondom de nieuwe kapschuur bij de werkplaats Borger.

8. Diensten en bijdragen derden (V € 1.234.000)

	Rekening 2025	Begroting 2025	Verschil
- overige diensten van derden	26.379.000	26.589.000	210.000
- bijdragen aan derden	7.048.000	8.072.000	1.024.000
	33.427.000	34.661.000	1.234.000

Overige diensten van derden

Het voordeel ten opzichte van de raming bedraagt € 210.000.

Diverse afwijkingen:

- grondtransacties	40.000
- analyses laboratorium	55.000
- inspectie zuiveringstechnische installaties	42.000
- schadevergoedingen	43.000
- geografische informatie	51.000
- bijdrage waterketen	50.000
- contributies (Unie van Waterschappen, STOWA, etc.)	34.000
- analyses GBM	28.000
- monitoring watersysteem	26.000
- waterschade kantoor Veendam (zie de toelichting onder 7. Onderhoud door derden)	-64.000
- bijdrage Het Waterschapshuis (HWH)	-31.000
- diverse kleinere afwijkingen; per saldo	118.000

392.000

De grotere c.q. bijzondere afwijkingen zijn:

- stedelijk waterbeheer Assen	132.000
- onderzoeken en aanpak KRW/WBP	172.000
- communicatie	70.000
- toesten kaden en hydrologische onderzoeken	132.000
- zuiveren afvalwater door Noorderzijlvest	-507.000
- zuiveren afvalwater door Vechtstromen en Drents Overijsselse Delta	-251.000
- transport slib	-108.000
- reis- en verblijfkosten	131.000
- rekenkamer	47.000

-182.000

Totaal voordeel

210.000

Stedelijk waterbeheer Assen

In de jaarrekening 2024 en de najaarsrapportage 2025 is gerapporteerd over een financieel nadeel voor het onderhoud van het stedelijk water in Assen. Voor 2024 (onderhoudsjaar 2023) ging het om een nadeel van € 135.000 en voor 2025 (onderhoudsjaar 2024) om een nadeel van € 215.000.

Zoals in beide rapportages aan het algemeen bestuur gemeld, hebben we met de gemeente Assen overleg gevoerd over deze hoge afrekeningen. Tijdens deze besprekingen is overeenstemming bereikt dat een deel van de uitgevoerde werkzaamheden niet binnen de afspraken valt die zijn vastgelegd in de onderhoudsovereenkomst uit 2016.

Het overeengekomen correctiebedrag is € 132.000 minder dan de eerder door ons ontvangen facturen over de onderhoudsjaren 2023 en 2024. Met deze facturen was in eerste instantie voorzichtigheidshalve rekening gehouden in de jaarrekening 2024 en najaarsrapportage 2025.

Onderzoeken en aanpak KRW/WBP

Voor dit onderwerp was in 2025 totaal € 480.000,- beschikbaar. Het is van te voren lastig goed te bepalen hoeveel budget nodig is om aan 'de vraag' te voldoen. Dit jaar was 'de vraag' minder groot. Ook komt het voor dat onderzoek toch wat later wordt uitgevoerd dan gedacht. In 2025 is het voordeel onder andere ontstaan door het niet uitvoeren van een kwikonderzoek aan het Oldambtmeer, een lagere bijdrage aan de regeling Emissiebeperking en brononderzoek van bacteriologische overschrijding op zwemlocatie de Wedderbergen.

Communicatie

In 2025 is een bedrag van € 70.000 binnen het budget communicatie niet besteed. Deze onderbesteding kent twee hoofdoorzaken. Ten eerste hebben de geplande werkzaamheden ter verbetering van de hotspot Nieuwe Statenzijl in 2025 geen doorgang gevonden. Voor deze werkzaamheden was een bedrag van € 30.000 begroot. De uitvoering is verschoven naar 2026 als gevolg van vertraging bij Duitse partners, samenhangend met de afronding van een ander Interregproject.

Ten tweede wordt gewerkt aan de verdere ontwikkeling van de hotspot gemaal Rozema in Termunten. Termunterzijl kent een rijke geschiedenis die teruggaat tot de zestiende eeuw en herbergt meerdere bijzondere waterstaatkundige werken, waaronder de Boog van Ziel, het museumgemaal Cremer en gemaal Rozema. Om deze werken beter zichtbaar te maken en hun onderlinge samenhang te versterken, is het voornemen om met (nieuwe) informatieborden de locaties met elkaar te verbinden en gezamenlijk het waterverhaal te vertellen. Dit verhaal kan aanvullend worden versterkt door een wandelroute en het gebruik van QR-codes.

De voorbereidingen hiervoor zijn in volle gang en de plannen zijn in overleg met de vrijwilligers van gemaal Cremer tot stand gekomen. In het kader van beoogde cofinanciering wordt voor dit project een eigen bijdrage van € 30.000 ingebracht. Voorgesteld wordt om het restantbudget van € 30.000 voor Nieuwe Statenzijl en € 30.000 ten behoeve van hotspot Rozema (waterwerken Termunterzijl) over te hevelen naar 2026.

Beide bedragen zijn opgenomen in de voorjaarsrapportage 2026.

Toetsen kaden en hydrologische onderzoeken

Van het budget toetsen kaden en hydrologische onderzoeken is € 132.000 niet besteed. Dit komt met name doordat intern een aantal inventarisaties en onderzoeken zijn uitgevoerd. Derhalve is dit budget beperkt benut. Daarnaast is prioriteit gegeven aan een aantal kadeversterkingsprojecten en het HWBP project.

Zuiveren afvalwater door Noorderzijlvest

Ten behoeve van een doelmatige uitoefening van (grootschalige) taakonderdelen inzake het zuiveren en laboratoriumwerkzaamheden werken de waterschappen Hunze en Aa's en Noorderzijlvest sinds 1 januari 2000 samen en zijn daartoe een lichte gemeenschappelijke regeling aangegaan als bedoeld in de Wet gemeenschappelijke regelingen. Aangezien er sprake is van een zeer veranderende markt, is tussen de beide besturen afgesproken vanaf 2022 af te rekenen op basis van werkelijke kosten.

Deze afrekening blijkt een stuk hoger, waardoor een nadeel voor ons resteert van € 507.000.

Dit nadeel wordt met name veroorzaakt door veel hogere onderhoudskosten dan voorzien.

Zuiveren afvalwater door Vechtstromen en Drents Overijsselse Delta

Een deel van het afvalwater binnen ons beheergebied wordt gezuiverd door de aangrenzende waterschappen Vechtstromen en Drents Overijsselse Delta. Hiervoor is gekozen omdat zuivering bij een nabijgelegen zuiveringsinstallatie van deze waterschappen doelmatiger en kostenefficiënter is dan transport naar een eigen installatie. In 2025 ontstaat op deze post een nadeel van € 251.000. Hiervan heeft € 85.000 betrekking op afrekeningen van jaren t/m 2024. Dit wordt met name veroorzaakt door een stijging van de zuiveringstarieven bij beide waterschappen. De hogere tarieven leiden tot hogere doorbelaste kosten voor de zuivering van ons afvalwater. Het structurele effect van deze tariefstijging wordt verwerkt in de voorjaarsrapportage 2026 en meegenomen in de meerjarenraming 2027–2031.

Transport slib

Het budget voor slibtransport is in 2025 met € 108.000 overschreden. Deze overschrijding wordt in de eerste plaats veroorzaakt door een hogere toegepaste indexering (conform overeenkomst). Daarnaast wordt regelmatig geschoven met de routes van het slibtransport.

Het structurele deel van deze kostenstijging wordt meegenomen in de voorjaarsrapportage 2026 en verwerkt in de meerjarenraming 2027–2031.

Reis- en verblijfkosten

Jaarlijks is een budget opgenomen voor reis- en verblijfkosten tijdens dienstreizen. Het aantal dienstreizen schommelt jaarlijks.

Rekenkamer

De verwachting was dat de rekenkamer in 2025 twee onderzoeken zou kunnen uitvoeren. Door uitloop van het eerste onderzoek is een tweede onderzoek rondom "weging waterbelang" eind 2025 wel opgestart, maar zal deze naar verwachting pas medio 2026 worden afgerond. In verband met het lopende onderzoek wordt voorgesteld een deel van het onbenutte budget 2025 van € 15.000 over te hevelen naar 2026. Dit bedrag is opgenomen in de voorjaarsrapportage 2026.

Bijdragen aan derden

Het voordeel ten opzichte van de raming bedraagt € 1.024.000.

- lagere bijdrage NBK	223.000
- lagere bijdrage Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP)	716.000
- diversen	85.000
	<u>1.024.000</u>

Lagere bijdrage NBK

In de begroting is als bijdrage € 2.588.000 opgenomen conform de begroting van het NBK. Onze werkelijke bijdrage is € 2.365.000. Een voordeel derhalve van € 223.000. De jaarrekening 2025 van het NBK geeft in totaal een positief bedrijfsresultaat van € 1,0 miljoen. Dit betreft onder meer een hogere opbrengst van de vervolgingskosten, lagere personele kosten, lagere kosten voor ICT en ontvangen rente in verband met schatkistbankieren.

Bijdrage Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP)

In de begroting 2025 was opgenomen om de jaarlijkse storting in de bestemmingsreserve HWBP met ingang van 2025 te beëindigen, vooruitlopend op het vanaf 2026 activeren van alle HWBP-kosten. Deze jaarlijkse storting betrof het verschil tussen de oorspronkelijk geraamde HWBP-bijdrage en de werkelijke solidariteitsbijdrage. Voor 2025 werd verwacht dat deze storting € 900.000 zou bedragen. Dit bedrag was reeds als voordeel in de begroting 2025 verwerkt.

In de najaarsrapportage 2025 is opgenomen dat de werkelijke solidariteitsbijdrage tot dat moment nog eens € 750.000 lager uitviel dan begroot. Omdat de uiteindelijke bijdrage in de afgelopen jaren moeilijk voorspelbaar is gebleken (onder meer door onzekerheid over aanvullende bijdragen met betrekking tot indexatie en de voortgang van HWBP-projecten) is deze ruimte destijds uit voorzichtigheid niet budgettair in de najaarsrapportage verwerkt.

Uiteindelijk is over 2025 slechts sprake geweest van een beperkte aanvullende bijdrage. Dit heeft geleid tot een uiteindelijk voordeel van € 716.000 in deze jaarrekening 2025.

9. Onvoorzien (V € 132.000)

	Rekening 2025	Begroting 2025	Vershil
- onvoorzien		132.000	132.000

In de begroting is € 132.000 opgenomen voor onvoorzien. In 2025 is geen beroep gedaan op de post onvoorzien.

10. Toevoeging aan voorzieningen (N € 856.000)

	Rekening 2025	Begroting 2025	Vershil
- voorziening dubieuze belastingdebiteuren	187.000	582.000	395.000
- voorziening voormalig bestuur en personeel	1.394.000	143.000	-1.251.000
	1.581.000	725.000	-856.000

Toevoeging voorziening dubieuze belastingdebiteuren

Jaarlijks wordt bij de jaarrekening een inschatting gemaakt van de invorderbaarheid van de belastingdebiteuren.

Voor de voorziening dubieuze belastingdebiteuren (oninbaarheid) is per 31-12-2025 € 675.000 opgenomen. Dit bedrag is gebaseerd op de stand van de openstaande debiteuren afgezet tegen de ervaringscijfers uit het verleden. Om tot een voorziening van € 675.000 te komen, is een dotatie van € 187.000 aan de voorziening gedaan. De voorziening in 2024 ging uit van een percentage oninbaar ten opzichte van de openstaande belastingdebiteuren van 4,5%. Dit betekende een voorziening oninbaar van € 850.000. Voor 2025 wordt wederom uitgegaan van 4,5%. De economische situatie en aanvragen kwijtschelding zijn redelijk in lijn met 2024. Derhalve wordt geen aanpassing gedaan ten opzichte van vorig jaar. In verband met de huidige onrust in de wereld en de hiermee samenhangende economische onzekerheid is hierbij nog steeds sprake van een wat hogere voorziening (%) dan voor 2020. De voorziening daalt in absoluut bedrag conform de ontwikkeling van de berekening van het NBK. Dit is een logisch gevolg van de lagere openstaande debiteurenstand. De dotatie is aanzienlijk lager dan begroot. Er vindt nog een beoordeling plaats of sprake is van een structurele ontwikkeling en het eventuele structurele deel van dit voordeel zal worden verwerkt in de meerjarenraming 2027-2031.

Toevoeging voorziening voormalig bestuur en personeel

Conform de regelgeving zijn de toekomstige lasten van voormalig bestuur en personeel opgenomen in een voorziening. De jaarlijkse kosten worden rechtstreeks ten laste van deze voorziening gebracht. Jaarlijks wordt de benodigde hoogte van deze voorziening herberekend. Een eventueel tekort of overschot wordt ten laste of ten gunste van de exploitatie gebracht.

Dit jaar speelt als bijzonderheid dat aan de voorziening is toegevoegd in verband met de overdracht voor (oud) bestuursleden naar het nieuwe pensioenstelsel met ingang van 1 januari 2028. Eind 2025 is hiervoor de overdrachtswaarde van Appa naar ABP door een nieuwe actuariële berekening berekend en de voorziening is op basis van deze overdrachtswaarde verhoogd.

11. Toevoeging aan reserves (€ 0)

	Rekening 2025	Begroting 2025	Verschil
- toevoeging aan reserves	572.000	572.000	

Bestemmingsreserve Nij Begun

Dit betreft de toevoeging aan de bestemmingsreserve Nij Begun conform besloten in de najaarsrapportage 2025.

12. Doorberekende personeelskosten aan investeringen (V € 113.000)

	Rekening 2025	Begroting 2025	Verschil
- geactiveerde personeelslasten	648.000	535.000	113.000

De geactiveerde lasten betreffen de eigen uren welke in 2025 zijn toegerekend aan onze HWBP-projecten. Deze kosten worden voor 90% vergoed vanuit het HWBP.

13. Rentebaten (V € 1.000)

	Rekening 2025	Begroting 2025	Verschil
- rentebaten	519.000	518.000	1.000

De rentebaten zijn in samenhang met de rentelasten geanalyseerd (zie punt 1 ad A).

14. Dividend (€ 0)

	Rekening 2025	Begroting 2025	Verschil
- dividend	1.767.000	1.767.000	

In 2025 heeft de Nederlandse Waterschapsbank (NWB) een dividend uitkering over het boekjaar 2024 gedaan van € 1.767.000.

15. Baten in verband met salarissen en sociale lasten (V € 108.000)

	Rekening 2025	Begroting 2025	Verschil
- baten i.v.m. salarissen en sociale lasten	266.000	158.000	108.000

De baten i.v.m. salarissen en sociale lasten zijn in samenhang met de personeelslasten geanalyseerd (zie punt 2).

16. Opbrengst goederen, werken en diensten voor derden en opbrengst uit eigendommen (N € 84.000)

	Rekening 2025	Begroting 2025	Verschil
- Opbrengst goederen, werken en diensten voor derden en opbrengst uit eigendommen	4.027.000	4.111.000	-84.000

Het nadeel betreft per saldo € 84.000. Dit nadeel wordt veroorzaakt door diverse afwijkingen. Noemenswaardig zijn onder andere de opbrengst vervolgingskosten (€ 46.000 lager dan begroot) en de opbrengst verpachtingen (€ 18.000 lager dan begroot).

17. Waterschapsbelastingen (V € 201.000)

	Rekening 2025	Begroting 2025	Verschil
- gebouwd	27.322.000	27.092.000	230.000
- ongebouwd	11.278.000	11.259.000	19.000
- natuur	234.000	232.000	2.000
- ingezetenen	15.920.000	15.944.000	-24.000
- verontreinigingsheffing	481.000	652.000	-171.000
- zuiveringsheffing	47.302.000	47.286.000	16.000
- kwijtschelding	-2.235.000	-2.364.000	129.000
	100.302.000	100.101.000	201.000

opbrengst verdeeld naar taken:

	werkelijk	begroot	verschil
- watersysteembeheer	55.235.000	55.179.000	56.000
af: kwijtschelding watersysteembeheer	-771.000	-830.000	59.000
- zuiveringsbeheer	47.302.000	47.286.000	16.000
af: kwijtschelding zuiveringsheffing	-1.464.000	-1.534.000	70.000
	100.302.000	100.101.000	201.000

afwijking t.o.v. de begroting verdeeld naar 2025 en voorgaande jaren:

	2025	2024 en voor- gaande jaren	totaal
- hogere opbrengst gebouwd	109.000	121.000	230.000
- hogere opbrengst ongebouwd	32.000	-13.000	19.000
- hogere opbrengst natuur	1.000	1.000	2.000
- lagere opbrengst ingezetenen	-1.000	-23.000	-24.000
- lagere opbrengst verontreinigingsheffing	-123.000	-48.000	-171.000
- hogere opbrengst zuiveringsheffing	-4.000	20.000	16.000
- lagere kwijtschelding watersysteembeheer	59.000		59.000
- lagere kwijtschelding zuiveringsheffing	70.000		70.000
	143.000	58.000	201.000

Omvangrijke verschillen worden hieronder toegelicht:

Hogere opbrengst gebouwd (V € 230.000)

In 2025 is een hogere opbrengst uit de belasting op gebouwd ontvangen van € 230.000 ten opzichte van de begroting. Deze stijging wordt voornamelijk veroorzaakt door een hogere WOZ-waarde van onroerende zaken binnen het waterschapsgebied dan eerder verwacht.

Lagere opbrengst verontreinigingsheffing; directe lozers (N € 171.000)

De verontreinigingsheffing laat een nadeel van € 171.000 zien. Deze daling wordt veroorzaakt door een afname van het aantal vervuilingseenheden van bedrijven binnen het waterschapsgebied.

Lagere kwijtschelding watersysteembeheer en zuiveringsheffing (V € 129.000)

In 2025 is een voordeel van € 129.000 op kwijtscheldingen gerealiseerd. De kosten voor kwijtschelding zijn lager uitgevallen dan begroot. Ondanks een stijging van het aantal toegewezen kwijtscheldingsverzoeken is er toch sprake van een voordeel, doordat de begrote kosten voor kwijtschelding te hoog zijn ingeschat.

18. Bijdragen van derden (V € 607.000)

	Rekening 2025	Begroting 2025	Vershil
- bijdragen van derden	3.212.000	2.605.000	607.000
	3.212.000	2.605.000	607.000

Het voordeel ten opzichte van de raming bedraagt € 607.000.

- bijdrage centrale coördinatie mura	214.000
- hogere bijdrage bodemdalingscommissie	189.000
- vergoeding opruimen zwerfafval	140.000
- overig; per saldo diverse kleinere afwijkingen	64.000
	<u>607.000</u>

Bijdrage centrale coördinatie mura

In 2025 is sprake van een voordeel van € 214.000 op de post centrale coördinatie muskusrattenbeheer (mura). Het waterschap voert reeds enkele jaren de centrale coördinatie van het muskusrattenbeheer uit voor vier waterschappen. De hiermee samenhangende kosten, waaronder personele inzet, worden door de deelnemende waterschappen vergoed. Bij het opstellen van de begroting 2025 zijn de bijdragen van de andere waterschappen abusievelijk niet opgenomen. De ontvangen bijdragen leiden daardoor in de jaarrekening tot een voordeel van € 214.000.

Hogere bijdrage bodemdalingscommissie

In 2025 zijn diverse werkzaamheden uitgevoerd aan gemalen, welke zijn gedeclareerd bij de bodemdalingscommissie.

Vergoeding opruimen zwerfafval

In 2025 is een vergoeding ontvangen van het ministerie voor het Uitvoeringsprogramma Verwijdering (UPV) van zwerfafval. Het betreft een vergoeding voor de kosten van het opruimen van zwerfafval van bepaalde kunststofproducten en het uitvoeren van bewustmakingsmaatregelen in de jaren 2023 en 2024. Deze vergoeding wordt geïnd bij de producenten en door het ministerie uitgekeerd aan gebiedsbeheerders.

19. Onttrekkingen aan reserves (V € 35.000)

	Rekening 2025	Begroting 2025	Verschil
- algemene reserves	4.550.000	4.550.000	
- bestemmingsreserves	897.000	862.000	35.000
	5.447.000	5.412.000	35.000

Algemene reserves

Dit betreft:

- onttrekking algemene reserve watersysteembeheer	3.100.000
- onttrekking algemene reserve zuiveringsbeheer	1.450.000
	<u>4.550.000</u>

De primitieve begroting 2025 sluit met een aanwending van de algemene reserve watersysteembeheer van € 3.100.000.

Daarnaast sluit de primitieve begroting 2025 met een aanwending van de algemene reserve zuiveringsbeheer van € 1.450.000.

Bestemmingsreserves

Dit betreft de volgende onttrekkingen aan bestemmingsreserves:

	Werkelijk	Begroot	Verschil
- coalitieakkoord 2019-2023	10.000		10.000
- bestemmingsreserve bodemdaling zoutwinning	43.000		43.000
- bestemmingsreserve NPLG	83.000	101.000	-18.000
- bestemmingsreserve afkoopsommen	761.000	761.000	
	<u>897.000</u>	<u>862.000</u>	<u>35.000</u>

Bestemmingsreserves Coalitieakkoord

In het coalitieakkoord 2019-2023 was jaarlijks € 300.000 in de exploitatie opgenomen voor duurzaamheid en innovatie. Het budget in de exploitatie van € 300.000 was o.a. bestemd voor inhuur van kennis voor onderzoek, duurzaamheid en innovatie. Deze onderzoeken leiden eventueel tot investeringen.

Aangezien het ene jaar meer of minder als het andere jaar een beroep zal worden gedaan op dit budget is bij de najaarsrapportage 2019 besloten het restant van het jaarlijks budget in een bestemmingsreserve te storten. De meer kosten in een ander jaar worden dan onttrokken aan deze bestemmingsreserve. Dit leidt dan niet tot financiële schommelingen in de jaren.

Daarnaast is bij de najaarsrapportage 2020 besloten om ook voor de in het Coalitieakkoord opgenomen budgetten voor zichtbaarheid, biodiversiteit en cultuur historisch erfgoed het niet bestede deel van de budgetten in een bestemmingsreserve te storten. De meerkosten in een ander jaar worden dan onttrokken aan deze bestemmingsreserve.

In lijn met de overige coalitieakkoord budgetten wordt deze systematiek vanaf 2022 ook toegepast voor het budget akkerranden. De gemaakte kosten in 2025 en verdere jaren worden onttrokken aan de nog beschikbare bestemmingsreserves.

De stand van de bestemmingsreserves is in de toelichting van de balans in hoofdstuk 10 opgenomen.

Onttrekking reserves Coalitieakkoord:

	Werkelijk	Begroot	Verschil
- biodiversiteit	10.000		10.000

Bestemmingsreserve bodemdaling zoutwinning

De jaarlijkse onderhoudskosten i.v.m. de compenserende maatregelen voor zoutwinning worden gedekt uit de bestemmingsreserve bodemdaling door zoutwinning.

Bestemmingsreserve NPLG

Van het NPLG (Nationaal Programma Landelijk Gebied) is met terugwerkende kracht een subsidie ontvangen van € 300.000 voor door ons bestede uren aan het NPLG in 2023. Een aantal medewerkers binnen het waterschap hebben hier uren aan besteed. Deze subsidie is bedoeld ter compensatie van uren die onze medewerkers niet aan "reguliere" werkzaamheden hebben kunnen besteden. Deze subsidieregeling is echter pas medio oktober 2023 gepubliceerd. Hierdoor hebben we deze subsidie nog niet kunnen inzetten om extra (tijdelijke) personele capaciteit aan te trekken om de werkzaamheden die zijn blijven liggen in te halen (wat het doel van de subsidie is). Om deze reden is bij de jaarrekening 2023 voorgesteld om voor de ontvangen subsidie van € 300.000 een bestemmingsreserve NPLG te vormen. Middels deze bestemmingsreserve NPLG worden de extra personeelskosten voor het inhalen van werkzaamheden die zijn blijven liggen, gecompenseerd. In 2025 bedroegen deze extra personeelskosten € 83.000 en deze kosten zijn aan deze bestemmingsreserve onttrokken.

Bestemmingsreserve afkoopsommen

De onttrekking aan de bestemmingsreserve afkoopsommen, conform begroot, van € 761.000 is ter dekking van de extra exploitatielasten wegens het niet meer activeren van eigen uren en bouwrente ingaande 2015.

Hoofdstuk 7. Overzicht van baten en lasten per programma

Dit hoofdstuk begint met een overzicht van de baten en lasten per programma. Vervolgens wordt aangegeven wat de dekkingsmiddelen zijn van deze netto lasten. Tot slot wordt inzicht gegeven in de incidentele baten en lasten welke per programma in 2025 zijn verwerkt.

Overzicht van baten en lasten

De jaarrekening 2025 kan uitgesplitst naar baten en lasten per programma als volgt worden weergegeven.

Kosten per programma op kostensoort

(bedragen x € 1.000)

	rekening 2025	begroting incl. wijzigingen 2025	begroting 2025
Veiligheid			
Kapitaallasten	5.065	5.264	5.467
Personeelslasten	1.877	1.936	1.831
Overige lasten	4.484	5.395	5.406
Baten	-198	-222	-57
Totaal	11.228	12.373	12.647
Watersystemen			
Kapitaallasten	11.058	11.319	11.498
Personeelslasten	22.689	22.518	21.707
Overige lasten	39.872	39.878	39.758
Baten	-4.052	-3.363	-2.791
Totaal	69.567	70.352	70.172
Organisatie			
Kapitaallasten	1.704	1.717	1.985
Personeelslasten	15.447	15.069	16.210
Overige lasten	18.093	18.395	17.174
Baten	-2.650	-2.707	-3.073
	32.594	32.474	32.296
waarvan doorberekend ¹	9.117	8.970	8.801
Totaal	23.477	23.504	23.495
Totaal programma's	104.272	106.229	106.314
Onvoorzien (per taak)	0	132	132
Totaal te dekken	104.272	106.361	106.446

¹ Via de uurtarieven van medewerkers wordt een deel van de kosten van dit programma (huisvesting en automatisering) doorberekend aan de programma's veiligheid en watersystemen. Om een dubbellisting te voorkomen worden deze kosten op dit programma in mindering gebracht.

In hoofdstuk 6 worden de belangrijkste verschillen ten opzichte van de begroting 2025 (inclusief wijzigingen) op kostensoortenniveau weergegeven en toegelicht.

Dekkingsmiddelen

De dekking van deze netto lasten is als volgt:

(bedragen x € 1.000)	rekening 2025	begroting incl. wijzigingen 2025	begroting 2025
Dekkingsmiddelen			
Dividend	1.767	1.767	1.944
Inzet algemene reserves	4.550	4.550	4.550
Toev. /onttr. bestemmingsreserves	325	290	761
Belastingopbrengsten	102.538	102.465	101.521
Kwijtschelding	-2.235	-2.364	-2.330
Resultaat	-2.673	-347	
Totaal dekkingsmiddelen	104.272	106.361	106.446

Aanwending onvoorzien

In 2025 is geen gebruik gemaakt van de post onvoorzien.

Overzicht incidentele baten en lasten

Het overzicht incidentele baten en lasten betreft de baten en lasten die als éénmalig ten opzichte van voorgaande en komende jaren moeten worden beschouwd.

Naast tijdelijke budgetten worden ook toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves als incidenteel beschouwd.

In de jaarrekening 2025 zijn de volgende incidentele baten en/of lasten opgenomen:

Incidentele baten

	rekening 2025	begroting incl. wijzigingen 2025	begroting 2025
<u>Niet programma gebonden</u> <u>(dekkingsmiddelen)</u>			
Onttrekking algemene reserve watersysteembeheer	€ 3.100.000	€ 3.100.000	€ 3.100.000
Onttrekking algemene reserve zuiveringsbeheer	€ 1.450.000	€ 1.450.000	€ 1.450.000
Onttrekking bestemmingsreserve afkoopsummen	€ 761.000	€ 761.000	€ 761.000
Onttrekking bestemmingsreserve bodemdaling door zoutwinning	€ 43.000	€ 0	€ 0
Onttrekking bestemmingsreserve NPLG	€ 83.000	€ 101.000	€ 0
Onttrekking bestemmingsreserve coalitieakkoord 2019-2023	€ 10.000	€ 0	€ 0
Totale incidentele baten	€ 5.447.000	€ 5.412.000	€ 5.311.000

Incidentele lasten

	rekening 2025	begroting incl. wijzigingen 2025	begroting 2025
<u>Programma watersystemen</u>			
Inspectie slibgistingtank RWZI Assen	€ 117.000	€ 150.000	€ 400.000
<u>Programma organisatie</u>			
Waterschade kantoor Veendam	€ 127.000	€ 0	€ 0
<u>Niet programma gebonden (dekkingsmiddelen)</u>			
Dotatie bestemmingsreserve Nij Begun	€ 572.000	€ 572.000	€ 0
Totale incidentele lasten	€ 816.000	€ 722.000	€ 400.000

Hoofdstuk 8. Wet Normering Topinkomens (WNT)

De Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) is in werking getreden met ingang van 1 januari 2013. De WNT regelt niet alleen de openbaarmaking van topinkomens in de publieke en semipublieke sector, maar stelt ook maxima aan de hoogte van de bezoldiging van topfunctionarissen en tevens aan de ontslagvergoedingen.

Met ingang van 1 januari 2015 is de Wet Verlaging Bezoldigingsmaximum WNT in werking getreden.

De WNT kent het begrip topfunctionaris, dit wordt omschreven in artikel 1.1, onderdeel b. Voor bepaalde publieke lichamen is opgesomd welke functies kwalificeren als topfunctionaris. Zo is voor waterschappen de functie van secretaris-directeur aangewezen als topfunctionaris in de zin van de WNT.

Maximale bezoldigingsnorm en ontslaguitkering

De WNT kent een maximale bezoldigingsnorm voor een topfunctionaris. Indien de maximale bezoldigingsnorm wordt overschreden, is er sprake van een onverschuldigde betaling, die teruggevorderd moet worden.

De maximale bezoldiging mag in 2025 voor een topfunctionaris in dienstverband niet meer bedragen dan € 246.000. Indien geen sprake is van een voltijds dienstverband, zal de maximale bezoldigingsnorm pro rata moeten worden aangepast.

Indien de functie van topfunctionaris wordt vervuld anders dan op grond van een dienstbetrekking, komen partijen voor de duur van de functieervulling tot en met twaalf kalendermaanden geen bezoldiging overeen die hoger is dan € 345.600. De eerste zes maanden mag deze maximaal € 32.700 per maand zijn. Voor de maanden zeven tot en met twaalf maximaal € 24.900 per maand. De partijen komen voor de duur van de functieervulling tot en met twaalf kalendermaanden geen bezoldiging overeen die meer bedraagt dan € 235 per uur.

Ook kent de WNT voor topfunctionarissen een maximale ontslagvergoeding die partijen kunnen overeenkomen. Deze is gelijk aan de som van de beloning en de voorzieningen ten behoeve van beloningen betaalbaar op termijn over de twaalf maanden voorafgaand aan de beëindiging van het dienstverband, maar niet meer dan € 75.000. Alleen indien sprake is geweest van een ontslagprocedure via de rechter kan sprake zijn van een ontslagvergoeding die uitgaat boven de norm.

Overzicht met aangewezen topfunctionarissen:

Functie(s)	Secretaris-Directeur
Naam	Dhr. J. Kooistra
Duur dienstverband in 2025	1/1 - 31/12
Omvang dienstverband 2025 (in fte)	1,0
Dienstbetrekking?	ja
Individueel WNT-maximum 2025	€ 246.000

Bezoldiging 2025	
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 185.402
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 23.272
Subtotaal	€ 208.674
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	-
Totaal bezoldiging 2025	€ 208.674
Motivering indien overschrijding:	n.v.t.
Gegevens 2024	
Duur dienstverband in 2024	17/6 - 31/12
Omvang dienstverband 2024 (in fte)	1,0
Bezoldiging 2024	
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 93.533
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 12.555
Totaal bezoldiging 2024	€ 106.088
Individueel WNT-maximum 2024	€ 126.049

De bovengenoemde bedragen zijn conform de collectieve arbeidsovereenkomst (cao) voor Waterschappen. De binnen onze organisatie geïdentificeerde leidinggevende topfunctionarissen met een dienstbetrekking hebben geen dienstbetrekking bij andere WNT-plichtige instelling(en) als leidinggevende topfunctionaris (die zijn aangegaan vanaf 1 januari 2018).

Hoofdstuk 9. Gerealiseerde investeringen en toelichting

Algemeen

Het totale restant volume aan beschikbaar gestelde kredieten bedraagt per 31 december 2025 € 77 miljoen (zie bijlage 1).

Het jaar 2025

In 2025 is een investeringsvolume van € 25,4 miljoen gerealiseerd tegen een verwachting van € 20 miljoen. De bruto investering bedraagt € 30,6 miljoen en de subsidies en bijdragen € 5,2 miljoen. Hieronder wordt de stand van zaken per project weergegeven onderverdeeld in lopende projecten en afgesloten projecten in 2025.

Omschrijving	Jaarrekening 2025		
	Uitgaven per 01-01-2025	Uitgaven in 2025	Uitgaven t/m 31-12-2025
Programma Veiligheid	71.868.493	4.650.162	76.518.655
Programma Watersystemen	37.859.689	19.476.047	57.335.737
Programma Organisatie	1.426.907	1.265.896	2.692.802
Totaal	111.115.089	25.392.105	136.547.194

In bijlage 1 en 2 zijn de volledige kredietoverzichten opgenomen.

A. Lopende projecten

Voor een totaaloverzicht van de lopende projecten wordt verwezen naar bijlage 1 "kredietoverzicht per 31 december 2025". Hieronder wordt per project een korte toelichting gegeven.

Programma Veiligheid

Aanleg Meerstad (230)

Krediet: € 4.000.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2025 € 250.000.

Restantkrediet: € 3.750.000.

Het Woldmeer bij Meerstad wordt beetje bij beetje uitgebreid, waarbij rekening wordt gehouden met de eisen en randvoorwaarden van het waterschap. De toegezegde bijdrage voor de te realiseren berging is nog niet betaald. Daarnaast moet er nog een inlaatvoorziening nabij de Slochtersluis gerealiseerd worden voor de noodbergingsvoorziening van het meer. Samen met Projectbureau Meerstad zoeken we op dit moment uit op welke wijze en dit het beste kan plaatsvinden, hierbij richten we ons op het combineren van de inlaatvoorziening met de huidige Slochtersluis. Daarbij speelt ook een mogelijke overname van het sluiscomplex door de gemeente Groningen van Rijkswaterstaat waarover eerst duidelijkheid moet komen alvorens de inlaat gerealiseerd kan worden.

Westerwoldse Aa (246)

Krediet: € 5.238.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2025: € 4.332.000.

Restantkrediet: € 906.000.

De uitvoering van het inrichtingsplan Benedenloop Westerwoldse Aa, Kuurbos, Hamdijk en Bovenlanden is in 2022 afgerond. Hiermee is in totaal 4,4 mln. m³ waterberging, ca 6 km natuurvriendelijke oevers, twee vispassages, 244 ha NNN (Natuurnetwerk Nederland) natuurgebied en een aantal recreatieve voorzieningen (fietspad, aanlegsteiger, passantenhaven) gerealiseerd. Ook

zijn een aantal cultuurhistorische waarden in het landschap teruggelegd (4,2 km slaperdijk, 2 batterijen en een Koch-bunker).

Om het project geheel af te kunnen ronden zijn in 2020 tussen het waterschap, provincie, gemeenten en terreinbeheerders nadere afspraken gemaakt over beheer en onderhoud en overdracht van gronden. In opdracht van de provincie Groningen zorgt Prolander voor de procedurele afhandeling hiervan. Door personele problemen bij één van de partijen duurt de afwikkeling langer dan verwacht.

Masterplan Kaden (500)

Krediet: € 61.774.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2025: € 52.544.000.

Restantkrediet: € 9.231.000.

In 2025 zijn diverse trajecten uitgevoerd en afgerond. Het Masterplan Kaden ligt op schema, zowel wat betreft het tijdspad als de kosten. Er zijn nog enkele resttrajecten. Over de voortgang tot en met het jaar 2025 is een aparte rapportage als bijlage bij deze jaarrekening opgenomen.

Herprofilen boezemkaden 2025 (692)

Totaal krediet: € 600.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2025: € 313.000.

Restantkrediet: € 287.000.

Op diverse locaties zijn in 2025 boezemkades geherprofileerd. Vanwege de bereikbaarheid van de gebieden en krapte op de arbeidsmarkt worden de werkzaamheden in 2026 afgerond.

Diverse vervangingen zeeobjecten 2025 (718)

Krediet: € 275.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2025: € 273.000.

Restantkrediet: € 2.000.

Als gevolg van technische inspecties zijn in 2025 o.a. de volgende werkzaamheden uitgevoerd:

- Het vervangen van de verwarmingsketel en plaatsen van airco's in gemaal Rozema
- Het reviseren van tandwielkasten bij de spuisluis van Duurswold.
- Technische inspectie en revisie van pomp 2 van gemaal Fiemel.
- Vervangen van cilinders bij inlaat Breebaart.

In 2026 zullen er o.a. nog elektrotechnische werkzaamheden en werkzaamheden m.b.t. het noodstroomaggregaat bij Nieuw Statenzijl plaatsvinden.

Dijkversterking Tusschenklappenpolder (757)

Krediet: € 4.528.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2025: € 4.304.000.

Restantkrediet: € 224.000.

In 2020 is op basis van onderzoeken bepaald hoe de dijkversterking moet worden uitgevoerd. De ontwerpen zijn gemaakt en het omgevingsproces voor de ontwerpen is doorlopen. Aan het eind van 2020 is het Projectplan Waterwet opgeleverd. De onderhoudsperiode van de aannemer is in 2023 verstreken. Maatregelen ter plaatse van kruisende kabels en leidingen wordt nog nader bekeken omdat mogelijk NAM-leidingen buiten gebruik worden gesteld. In 2026 zal dit worden afgerond.

Veiligheid sluizen Termunterzijl (853)

Krediet: € 500.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2025: € 42.000.

Restantkrediet: € 458.000.

Tijdens inspecties van de zeedijk en de installaties die daarvan onderdeel uitmaken, is geconstateerd dat de betonnen constructies rondom de keersluis, de stalen damwanden, het remmingswerk en de voegen van de sluizen Termunterzijl in steeds slechtere staat verkeren. In 2023 zijn voorbereidende werkzaamheden uitgevoerd. De voorbereiding loopt door tot en met 2026 waarna in 2026 en 2027 de uitvoering zal plaatsvinden.

Versterken boezemkaden n.a.v. toets stabiliteit (863)

Krediet: € 9.720.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2025: € 5.196.000

Restantkrediet: € 4.524.000.

Dit betreft de volgende kadeversterkingen:

- De kadeversterking Eekerpolder doorliep in 2023, 2024 en 2025 de voorbereidingsfase. De verwachting is dat eind 2026 bij het Algemeen Bestuur een uitvoeringskrediet wordt aangevraagd voor 2027.
- De kadeversterking Boelo Tijdenskanaal doorloopt in 2024, 2025 en 2026 de voorbereidingsfase. De verwachting is dat eind 2026 bij het Algemeen Bestuur een uitvoeringskrediet wordt aangevraagd voor 2027.
- In 2025 is een uitvoeringskrediet aangevraagd voor een kleinschalige versterking. De hiervoor te nemen maatregelen komen voort uit visuele inspecties en het beheerdersoordeel. Hiervoor wordt een uitvoeringsplan met bijbehorende raming opgesteld, echter dit heeft vertraging opgelopen vanwege een calamiteit die heeft plaatsgevonden in een deel van dit kadetraject. Als gevolg van een lekke waterleiding is de kade in dat deel verzadigd geraakt waardoor een groot risico op bezwijken ontstond. Wat de oorzaak van het lek raken van de waterleiding is, moet nog nader worden onderzocht. Inmiddels is deze leiding door het waterbedrijf uit bedrijf genomen. Vanuit beheer wordt de directe schade aan de kade hersteld. Vanuit het project wordt de komende periode bekeken of de beoogde kleinschalig versterking voldoende is om de veiligheid te kunnen waarborgen in de toekomst. Hierdoor heeft het project vertraging opgelopen. Uitgaande van kleinschalig herstel is het de planning om dit in 2026 uit te voeren.
- De kadeversterking Onner- en Oostpolder in 2025 is gestart met de realisatiefase en zal als gevolg van strikte vergunningseisen, die gepaard gaan met werken in een Natura 2000 gebied, doorlopen in 2026.
- Nadat de voorbereiding is afgerond is voor kadeversterking Hondshalstermeer op 11 december 2024 door het AB een uitvoeringskrediet vrijgegeven. De realisatie is in 2025 gestart. Tijdens de uitvoering heeft er twee keer een kleine afschuiving van de nieuwe kade plaatsgevonden als gevolg van de slechte ondergrond. Hiervoor zijn noodmaatregelen getroffen. Dit heeft tot dusver geen gevolgen voor de planning. Naar verwachting wordt de realisatie in het 3^e kwartaal van 2026 afgerond.

Kadeversterking Lappenvoort-Oosterland (880)

Krediet: € 3.970.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2025: € 3.853.000.

Restantkrediet: € 117.000.

De planvorming is in het voorjaar van 2023 afgerond. In het voorjaar van 2023 is gestart met de realisatie kadeversterking Lappenvoort-Oosterland. Door slechte weersomstandigheden t/m het voorjaar van 2024 hebben de werkzaamheden vertraging opgelopen. De werkzaamheden zijn in het najaar van 2024 (oktober) afgerond. De onderhoudstermijn van het project Kadeversterking Lappenvoort-Oosterland van 12 maanden is in oktober 2025 afgelopen. In 2025 is gestart met de herplantplicht (boscompensatie), hiervoor geldt een verplichting tot bijplanten/inboeten gedurende 3 jaar.

Vervangen COQ installaties (1007)

Krediet: € 365.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2025: € 0.

Restantkrediet: € 365.000.

In het kader van veiligheid, toegangsbeleid en verantwoordelijkheden wil Enexis doorvoeren dat het netbeheerdersdeel en het netgebruikersdeel van een aansluiting van elkaar gescheiden worden. Daarbij zal het netbeheerdersdeel van een aansluiting ondergebracht worden in een separate installatieruimte, buiten het betreffende werk van het waterschap, die exclusief voor Enexis

toegankelijk is vanaf de openbare weg. Zo zal in geval van storing of calamiteit een ruimte met het netbeheerdersdeel wel direct toegankelijk zijn voor Enexis vanaf de openbare weg.

Enexis heeft in dit kader bepaald dat een 30 tal objecten hiervoor in aanmerking komen nl:

- 2 zee gemalen
- 15 kwantiteitsgemalen
- 4 rioolgemalen
- 9 zuiveringen

De kosten van deze aanpassing voor het netgebruikersdeel zijn voor rekening waterschap.

De werkzaamheden zullen in de komende 10 jaar worden uitgevoerd.

Dollarddijk (H01)

Krediet: € 562.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2025: € 337.000.

Restantkrediet: € 225.000.

Dit is een krediet om de Verkenning van de Dollarddijk uit te kunnen voeren. Met dit krediet wordt er met behulp van een adviesbureau een voorkeursalternatief (VKA) gekozen en een Plan van Aanpak voor de Planuitwerking inclusief alle bijlagen opgesteld. Daarnaast wordt er een aanbestedingsstrategie gekozen en een vraagspecificatie opgesteld waarmee de Planuitwerking kan worden aanbesteed. Dit betreft een HWBP-project dat voor 90% wordt gesubsidieerd.

Groote Polder (H02)

Krediet: € 193.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2025: € 32.000.

Restantkrediet: € 161.000

Dit is een krediet om de Verkenning van de Groote Polder uit te kunnen voeren. Met dit krediet wordt er met behulp van een adviesbureau een voorkeursalternatief (VKA) gekozen en een Plan van Aanpak voor de Planuitwerking inclusief alle bijlagen opgesteld. Daarnaast wordt er een aanbestedingsstrategie gekozen en een vraagspecificatie opgesteld waarmee de Planuitwerking kan worden aanbesteed. Dit betreft een HWBP-project dat voor 90% wordt gesubsidieerd.

Programma Watersystemen

HIR Haren (028)

Krediet: € 7.145.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2025: € 6.500.000.

Restantkrediet: € 646.000.

De herinrichting Haren is een landinrichtingsplan waarin onder meer de waterbeheersing is verbeterd en op (toekomstige) functies is afgestemd. De grote investeringsmaatregelen, grondruilingen en -aankopen zijn inmiddels afgerond. Momenteel verkeert dit project zich daardoor in de nazorgfase. Deze fase loopt, naar verwachting, nog een aantal jaren door. Er zijn enkele kleine, maar noodzakelijke aanpassingen in de waterhuishouding gepland. Inmiddels is in 2026 in Onner- en Oostpolder gestart met de werkzaamheden voor veenbehoud.

Om de watervoorziening te optimaliseren zijn een aantal ingrepen in het watersysteem nodig. Dat bestaat uit enkele duikers, een onderleider, verruiming van sloten, schotbalkstuw en mogelijk verplaatsing van een waterinlaat.

HIR Westerwolde grondaankopen (033)

Krediet: € 3.393.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2025: € 3.366.000.

Restantkrediet: € 27.000.

In de nazorgfase speelt momenteel nog één verwervingszaak (kavelruil) voor het Westerwolde gebied. Door personeelstekort bij de betrokken partijen duurt de afwikkeling langer dan verwacht.

Herinrichting Midden-Groningen (076)

Krediet: € 2.000.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2025: € 1.179.000.

Restantkrediet: € 821.000.

De herinrichting Midden-Groningen is nagenoeg gereed. In het totale plan zijn er nog een aantal werkzaamheden, waaronder grondzaken die nog afgerond moeten worden. Het is niet gelukt om dit in 2025 af te ronden en wordt doorgeschoven naar 2026.

Landinrichting Laaghalen (115)

Krediet: € 685.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2025: € 665.000.

Restantkrediet: € 20.000.

Dit betreft de inrichting van natuurgebied Geelbroek. Dit project wordt getrokken door Prolander (uitvoeringsdienst van de provincie Drenthe). Het waterschap draagt hier financieel aan bij. De inrichting van de natuurvriendelijke oever langs de Ruimsloot en twee vispassages is al een aantal jaren geleden gerealiseerd. De verdere inrichting van het natuurgebied, in combinatie met wateropgaven voor bovenstrooms water vasthouden (181.000 m³) en aanpak van verdroging (360 ha), is na een moeizaam en tijdrovend omgevingsproces en bezwaar en beroep tegen vergunningen eind 2024 in uitvoering gegaan. De uitvoering is in 2025 gereedgekomen en ook financieel in 2025 afgehandeld. Er is nog geen uitspraak in de beroepsprocedure bij de Raad van State. In 2026 zullen nog enkele kleinschalige maatregelen worden uitgevoerd.

Landinrichting Odoorn (184)

Krediet: € 675.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2025: € 432.000.

Restantkrediet: € 243.000.

De werkzaamheden op het terrein zijn afgerond en dit project bevindt zich in de nazorgfase. Er zijn nog een aantal onderhoudspaden, waarvan de eigendomssituatie moet worden aangepast.

EHS Westerwolde (306)

Krediet € 2.148.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2025: € 1.746.000.

Restantkrediet: € 402.000.

Het Natuurnetwerk Nederland (NNN) Westerwolde is gerealiseerd. Door subsidies vanuit het waddenfonds zijn de kosten lager uitgevallen. Daarmee is een einde gekomen aan ca. 30 jaar aan voorbereiding en uitvoering van de verschillende deeltrajecten. In 2024 heeft er overdracht van gronden plaats gevonden van verschillende deeltrajecten. In 2025 zouden de laatste transacties plaatsvinden. Door vertrek van een uitvoerend medewerker begin 2025 en onderbezetting bij Prolander Groningen ligt de grondoverdracht van het laatste deeltraject stil. Richting Prolander is door de eigenaren aangedrongen op afronding.

Verdrogingsbestrijding (417)

Krediet € 457.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2025: € 56.000.

Restantkrediet: € 401.000.

De gebieden Loonerdiep, Holmers Halkenbroek, Deurzerdiep en Geelbroek zijn aangemerkt als gebieden om, binnen het stroomgebied van de Drentsche Aa, water vast te houden. In december 2020 zijn in het projectplan 'Beekverhoging Taarlooschediep en regeling waterdoorlaat verdeelwerk Loon' nadere beheerregels vastgesteld door het AB voor het verdeelwerk Loon zodat in het beekdal van het Loonerdiep-Taarlooschediep water zo optimaal mogelijk kan worden vastgehouden. De projecten Holmers-Halkenbroek en Deurzerdiep zijn al geruime tijd gereed. Er staat echter nog budget gereserveerd voor compenserende maatregelen mochten na verloop van tijd onvoorziene nadelige effecten ontstaan. Vanwege een opgetreden nadelig effect is in 2024 een compensatiemaatregel uitgevoerd bij het Deurzerdiep. In 2026 en naar verwachting ook daarna zullen eveneens nog enkele kleinschalige maatregelen worden uitgevoerd.

Baggeren stedelijk gebied 2024 (426)

Krediet € 500.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2025: € 331.000.

Restantkrediet: € 169.000.

Het waterschap is verantwoordelijk voor het beheer en onderhoud van de hoofdwatertangen in het stedelijk gebied. In 2024 is de watertang langs het Zuiderdiep te Valthermond en een aantal watertangen in het Pagebos te Stadskanaal en nabij het sportterrein in Wildervank ontdaan van bagger. In 2025 is het baggerdepot in Valthermond ontmanteld. In 2025 zijn de voorbereidingen en aanbesteding uitgevoerd voor trajecten in Emmer-Compascuum, langs de Maatschappijwijk en trajecten in Winschoten langs de Kloostervallei. Van beiden trajecten zijn opdrachten verstrekt en is het wachten op uitvoering (maart 2026).

WKK Scheemda (624)

Krediet: € 4.638.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2025: € 4.267.000.

Restantkrediet: € 371.000.

Begin 2021 is de aanbesteding geweest van de vervanging van de WKK's op de RWZI's Assen en Scheemda. Op basis van de resultaten van de aanbesteding is in de AB-vergadering van 17 maart 2022 een uitvoeringskrediet beschikbaar gesteld voor het realiseren van de vervanging van de WKK's op de RWZI's Assen en Scheemda. Voor WKK Scheemda zijn de engineeringwerkzaamheden ondertussen gestart. De vertraging wordt veroorzaakt door een gewijzigde uitvoeringsmethodiek, wat ervoor zorgt dat er diverse eissessies gehouden dienden te worden om het kwaliteitskader te toetsen. In de AB vergadering van 12 februari 2025 is er een aanvullend krediet beschikbaar gesteld voor de afronding van de WKK Assen en een aanvulling op WKK Scheemda. In 2025 is het ontwerp verder uitgewerkt zodat de inkoopdelen besteld kon worden door de aannemer. Daarnaast is alles voorbereid om in 2026 te kunnen beginnen met de uitvoering op locatie.

Persleiding Scheve Klap Weiwerd (643)

Krediet: € 150.000; uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2025: € 141.000.

Restantkrediet: € 9.000.

De voorbereiding om te komen tot een ontwerp dat gereed is voor de aanvraag van een uitvoeringskrediet en de aanbesteding heeft vertraging opgelopen. Dit heeft te maken met allerlei ontwikkelingen en initiatieven van derden die in het gebied spelen waar het leidingtracé is geprognosticeerd. Daarom is het nog niet gelukt om een definitief tracé vast te stellen. De raming tot dusverre staat op € 7 miljoen. Dat is meer dan de raming uit 2019 van € 3,3 miljoen. Om die reden herijken we aanvullend de variantenstudie uit 2019 en vergelijken we de raming voor de persleiding met de optie instandhouding van de huidige installatie voor 10 en 20 jaar en de optie nieuwbouw van een zuivering. Gezien de hoge uitvoeringskosten van de persleiding is deze herijking, en dus het vergelijk met overige opties naar die eerder afvielen, te verklaren. De herijking van de variantenstudie is in een afrondende fase. Naar verwachting zal dit in de loop van 2026 ter besluitvorming aan het DB worden voorgelegd.

Baggeren vaarwegen en kanalen (694)

Totaal krediet: € 25.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2025: € 18.000.

Restantkrediet: € 7.000.

Dit betreft een voorbereidingskrediet voor onderzoeken t.b.v. het opstellen van een kredietaanvraag voor de uitvoering.

Duurswold Noord (707)

Krediet: € 4.714.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2025: € 4.053.000.

Restantkrediet: € 661.000.

In dit project zijn de volgende werken gerealiseerd:

1. Projectplan Verbetering Noordelijke kade Afwateringskanaal tussen Steendam en Tjuchem;
2. Projectplan Visvriendelijke oevers Farmsum;
3. Oostoever Afwateringskanaal Duurswold;
4. Projectplan Inrichting Oostoever Schildmeer;
5. Kade- en oeververbetering Duurswold Noord (trajecten a, b, c en d).

Voor een aantal dijktrajecten zijn nog onderhandelingen gaande over een toegangsweg naar een gemaal, grondruil of grondaankopen. Er zijn een aantal trajecten, o.a. in Delfzijl waar nog gesprekken of discussies lopen met andere partijen. We willen dit in 2026 nader in beeld brengen en zover als mogelijk afronden.

Baggeren Kieldiep (715)

Krediet: € 500.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2025: € 0.

Restantkrediet: € 500.000.

Uit recente metingen is gebleken dat de noodzaak van het baggeren in het Kieldiep niet acuut is. De waterdiepte is hier nog voldoende. Het baggeren van het Kieldiep zal de eerstkomende jaren niet plaatsvinden.

We ontvangen wel eens klachten over de diepgang in het kanaal. Dit wordt echter veroorzaakt door schepen die meer diepgang nodig hebben of zwevend slib dat tijdens de winter en het voorjaar als gevolg van stilgevallen water is gezonken.

Inrichting Haansplassen (725)

Krediet: € 2.763.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2025: € 2.760.000.

Restantkrediet: € 3.000.

Het algemeen bestuur heeft op 13 mei 2015 het projectplan Inrichting Haansplassen vastgesteld. In dit projectplan zijn de natuurinrichting van de Haansplassen (opgave van Herinrichting Midden-Groningen) en de verbetering van 3 km kade en realisatie van 3,5 ha natuurvriendelijke oeverzone langs het naastgelegen Schildmeer (opgaven van het waterschap) in één gezamenlijk project geïntegreerd. De laatste grondoverdracht zou in 2025 worden afgerond. Dit is nog niet gelukt en wordt in 2026 verder opgepakt. De kosten van de grondoverdracht bedragen ongeveer € 30.000 waardoor het krediet zal worden overschreden. Dit komt doordat tijdens de uitvoering van het project de kosten iets hoger zijn uitgevallen dan begroot. Dit had te maken met de slechte weersomstandigheden tijdens de aanleg van het fietspad op de kade. Daarnaast was het realiseren van de natuurvriendelijke oever langs het Schildmeer technisch lastiger dan voorzien.

Maatregelen waterlichaam Drentsche Aa (742)

Krediet: € 2.010.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2025: € 642.000.

Restantkrediet: € 1.368.000.

Dit betreft opgaven voor de voorgaande planperiode 2016-2021.

Het oorspronkelijke krediet is met € 1.905.000 verlaagd, doordat het project Rolderdiep in de huidige programmaperiode (2022-2027), op basis van een nieuw krediet, wordt uitgevoerd. In de planuitwerking zal ook het opheffen van barrières voor vismigratie in het Rolderdiep worden meegenomen.

In het kader van het project Beekverhoging zijn in 2021 en 2022 voor de drie trajecten van de Drentsche Aa, het Loonerdiep-Taarlooschediep, Anloërdiepje en Zeegserloopje, beekbodemverhogingen uitgevoerd. Over een periode van vijf jaar (t/m 2026) worden de effecten van de beekverhoging gemonitord en geëvalueerd.

Het project beekherstel Witterdiep is in 2022 met succes afgerond met 5 km herstelde beekloop en 40.000 m³ een extra capaciteit om water tijdelijk vast te kunnen houden.

De planvoorbereiding voor beekherstel Amerdiep als integraal planproces, waarin ook de inrichting van het omliggende beekdal voor NNN wordt meegenomen, is in 2022 gestart met een gebiedsverkenning en vervolgens een aantal stappen van steeds verdergaande uitwerking en ontwerp. Het planproces loopt door tot in 2026. De kosten voor de planvorming worden 50/50 verdeeld tussen Waterschap en de Provincie Drenthe.

Maatregelen waterlichaam De Hunze (744)

Krediet: € 2.590.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2025: € 1.818.000.

Restantkrediet: € 772.000.

In 2025 is het project Noordma afgerond. Hierbij is een verbinding tussen Zuidlaardermeer en het gebied Tusschenwater voorbereid. Het aanleggen van de koppeling zal alsnog moeten plaatsvinden. Ook is binnen het project gemaal Oostermoer visvriendelijk gemaakt.

Maatregel waterlichamen Zuidlaardermeer (745)

Krediet: € 4.192.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2025: € 1.584.000.

Restantkrediet: € 2.608.000.

Uit het integraal maatregelplan Zuidlaardermeer is het onderdeel 'Creëren luwe zone Zuidlaardermeer' in voorbereiding. In 2023 is de eerste fase van de Inrichting oevers Zuidlaardermeer/ rietrevitalisatie uitgevoerd, de tweede fase rietrevitalisatie is in 2024 uitgevoerd.

Inmiddels is er een start gemaakt met de planvorming voor het project Luwe Zone Zuidlaardermeer.

Renovatie RGM's 2025 (749)

Krediet: € 675.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2025: € 292.000.

Restantkrediet: € 383.000.

Gemaal Gasselte is gerenoveerd en in bedrijf genomen. De officiële oplevering vindt binnenkort plaats.

Van gemalen Balloo, Deurze en Gasteren is de voorbereiding afgerond. Deze worden binnenkort aanbesteed en in de loop van 2026 afgerond.

Boezemkades oeverfixaties 2025 (758)

Krediet: € 550.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2025: € 330.000

Restantkrediet: € 220.000.

Op diverse locaties zijn in 2025 werkzaamheden uitgevoerd. Door weersomstandigheden en krapte op de markt wordt een deel begin 2026 uitgevoerd.

Aanpassing BOS hoogwater (784)

Krediet: € 120.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2025: € 93.000.

Restantkrediet: € 27.000.

Het BOS Hoogwatermodel voorspelt in perioden met veel regen de te verwachten waterstanden. Met behulp van deze waterstandsvoorspellingen worden de gewenste maatregelen bepaald.

De software is verouderd en het rekenmodel moet geschikt worden gemaakt voor de nieuwe software. Hier is in 2025 mee begonnen en zal in 2026 worden afgerond.

Fosfaatverwijdering RWZI Gieten (799)

Krediet: € 2.776.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2025: € 2.610.000.

Restantkrediet: € 166.000.

In de AB-vergadering van 17 februari 2021 is een uitvoeringskrediet beschikbaar gesteld voor de realisatie van een fosfaat verwijderingsinstallatie op de RWZI Gieten. De bouw van de installatie is eind 2022 afgerond en in gebruik genomen. In 2023 is de installatie ingeregeld door de aannemer. Hierbij zijn een aantal onvolkomenheden aan het licht gekomen die de aannemer in 2024 zou oplossen. Dit is nog niet afgerond vanwege discussie met de aannemer hoe de onvolkomenheden op te lossen. De installatie doet wat hij moet doen. De beoogde waterkwaliteit wordt gehaald. Echter, de betrouwbaarheid en de beschikbaarheid van de technische installatie is nog steeds onvoldoende. De aannemer heeft een aantal aanpassingen doorgevoerd maar dit geeft nog steeds niet het afgesproken resultaat. We verwachten dat het in 2026 afgerond zal worden.

Vervangen telemetrie onderstations kwantiteit 2025 (801)

Krediet: € 100.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2025: € 99.000

Restantkrediet: € 1.000.

Door de verouderde onderstations te vervangen zal de betrouwbaarheid van de lokale besturing worden vergroot. Door standaardisatie kan het beheer en onderhoud efficiënter worden uitgevoerd, waardoor het waterschap haar taak als waterbeheerder goed kan blijven uitvoeren. De lopende werkzaamheden zullen in 2026 worden afgerond.

Vervangen telemetrie onderstations kwaliteit 2025 (802)

Krediet: € 110.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2025: € 108.000

Restantkrediet: € 2.000.

Jaarlijks worden er verouderde onderstations vervangen en hierdoor zal de betrouwbaarheid van de lokale besturing worden vergroot. Door standaardisatie kan het beheer en onderhoud efficiënter worden uitgevoerd. De lopende werkzaamheden zullen in 2026 worden afgerond.

Watersysteem Hunze BHP 2022-2027 (812)

Krediet: € 16.625.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2025: € 588.000.

Restantkrediet: € 16.037.000.

Dit betreft verschillende beekherstelprojecten die in samenhang met vismigratie knelpunten opheffen en de inrichting van NNN (Natuurnetwerk Nederland) zijn gedefinieerd. Afhankelijk van de voortgang bij het vrijmaken van gronden voor inrichting zal de definitieve afbakening van het deelproject worden bepaald. Deelproject Boonspolder/ Spijkerboor is in 2024 gerealiseerd. Verder loopt ook de voorbereiding van Bronnegermaden en wordt in het Achterste diep, tezamen met een pilotproject ontwikkeling van natuur inclusieve landbouw, de verkenning naar een duurzame toekomstbestendige inrichting van het gebied opgepakt. Ook voor het gebied nabij de Boermastreek- voorheen Zoersche landen genoemd - is een plan uitgewerkt. Dit plan sluit ook aan bij de pilot Veenoxidatie Valthermond. Verder wordt samen met de beide provincies gewerkt aan het opstellen van het inrichtingsplannen Wolfsbargo-Semslinie (voorheen Wolfsbargo II) aan de oostzijde van het Zuidlaardermeer, Cluster noordelijk N33, Bronnegermaden, Achterste Diep en Boermastreek. De inrichtingsplannen zullen in 2026 verder worden uitgewerkt en in de komende jaren worden uitgevoerd.

Zie ook de afzonderlijke rapportage over het KRW-programmakrediet.

NVO's BHP 2022-2027 (816)

Krediet: € 3.200.000 Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2025: € 651.000.

Restantkrediet: € 2.549.000.

In de komende planperiode zal er 3 km NVO's worden aangelegd in het Noord-Willemskanaal en 9 km in de kanalen Hunze/Veenkoloniën. Tevens vindt daar waar nodig optimalisatie van bestaande NVO's plaats in de rest van de KRW-waterlichamen op verschillende trajecten. De voorbereidingen zijn gestart in 2022. Voor de NVO's kanalen Hunze-Veenkoloniën (opgave 9 km) is inmiddels 1,35 km uitgevoerd. Overeenstemming heeft plaatsgevonden met de gemeenten Aa en Hunze, Stadskanaal en Westerwolde om een NVO-inrichting te combineren met de vervanging van oeverbeschermingen door de gemeenten. Uitvoering van ca. 5,8 km NVO lift dan mee met de vervangingswerkzaamheden van de genoemde gemeenten. Uitvoeringen staan bij de gemeenten nu gepland voor 2026 en begin 2027. Door een hertelling van alle al gerealiseerde NVO's in het gebied Hunze/Veenkoloniën blijkt hiermee de totale opgave te zijn gerealiseerd. In het Noord-Willemskanaal is in het voorjaar van 2025 een pilottraject, Heidenheim, gerealiseerd over 500 meter. De natuurvriendelijke oever is hier binnen het kanaalprofiel aangebracht en dient tevens als damwandvervanging van de bestaande damwanden. Hierbij zijn 2 ontwerpkeuzes aangelegd om de waterbodem die verhoogd wordt vast te houden. Een constructie met een breuksteendam en een constructie met een damwand. Vervolgens zijn er op de oeverlijn 5 varianten aangebracht van bijvoorbeeld kokosmat of jutedoek om het talud vast te houden en de begroeiing te bevorderen. De verwachting is dat wanneer oevervegetatie de kans krijgt zich te ontwikkelen dat het talud dan in stand blijft. De 2 constructies en de 5 varianten worden gemonitord. De uitkomsten worden toegepast in de resterende opgave van 1,7 kilometer die in 2027 worden aangelegd. Zie ook de afzonderlijke rapportage over het KRW-programmakrediet.

Visveiligheid maatregel bij gemaal Duurswold (819)

Krediet: € 2.977.000 Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2025: € 1.893.000.

Restantkrediet: € 1.084.000.

Het visveilig maken van de pompen van gemaal Duurswold komt voort uit de in juli 2018 vastgestelde visie vismigratie "Van Wad tot Aa" voor de periode 2018-2027. In de periode 2020-2022 zijn een aantal technische vooronderzoeken uitgevoerd m.b.t. het visveilig maken van gemaal Duurswold. Deze uitkomsten zijn in juni 2023 aan het Algemeen Bestuur voorgelegd. Hierbij is het benodigde krediet vrijgegeven. In de tweede helft van 2023 is gestart met het opzetten van de technische projectorganisatie en het voorbereiden van de benodigde aanbestedingsstukken. In 2024 heeft er een succesvolle aanbestedingsprocedure plaatsgevonden en is de opdracht gegund aan een aannemer. De verwachting is dat de werkzaamheden in 2026 worden afgerond.

Persleiding vervangen/Traject Annen-Gieten (836)

Krediet: € 25.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2025: € 13.000

Restantkrediet: € 12.000.

Dit betreft een voorbereidingskrediet voor onderzoeken ten behoeve van een krediet aanvraag in 2026, zodat in 2026 kan worden aanbesteed.

Watersysteem Drentsche Aa BHP 2022-2027 (847)

Krediet: € 5.000.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2025: € 0.

Restantkrediet: € 5.000.000.

In 2022 is door het waterschap de planvoorbereiding gestart voor de hermeandering van 2,5 km Amerdiep. Voor de hermeandering van 2,5 km Rolderdiep is de planvoorbereiding, gestart in 2022, uitgevoerd door Prolander. De start uitvoering voor Amerdiep is gepland Q4 2027.

Voor Rolderdiep is start uitvoering nog onzeker omdat de grondruilsценario's nog worden verkend om de benodigde gronden vrij te spelen.

Zie ook de afzonderlijke rapportage over het KRW-programmakrediet.

Onderhoudsmachines 2025 (854)

Krediet: € 680.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2025: € 637.000.

Restantkrediet: € 43.000.

In 2025 is een elektrische kraan besteld. De machine zal in 2026 worden geleverd. Een deel van de investering (€ 230.000) zal in 2026 ten laste van het duurzaamheidsbudget worden gebracht.

Oplossen knelpunten landelijk gebied 2025 (855)

Krediet: € 250.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2025: € 236.000.

Restantkrediet: € 14.000.

In 2025 zijn verspreid over het beheersgebied knelpunten in de wateraanvoer en -afvoer opgelost. Het betreft de vervanging van te kleine duikers, de inspectie van grote plaatstalen duikers en vervanging van één daarvan, het waterdicht maken van een kelder, het aanbrengen van nieuwe meetsensoren bij een gemaal, een inlaat en een sluis. De levering van een cilinder voor een schuifstandmeting volgt nog in 2026, ook het waterdicht maken van een kelder moet in fases gebeuren en wordt in 2026 afgerond.

Kadeverbetering Zuidlaardermeer ZZ (862)

Krediet: € 400.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2025: € 42.000.

Restantkrediet: € 358.000.

Het kadetraject Zuidlaardermeer ZZ voldoet op verschillende locaties niet aan de geldende waterveiligheidsnorm voor kades. Het gaat om de volgende locaties:

- Nabij gemaal Oostermoer
- Kruierij, De Groeve
- Hunzeweg, De Groeve
- Havenstraat, Zuidlaren

De kade bij gemaal Oostermoer is in 2025 versterkt en voldoet weer aan de gestelde norm.

De kades bij de Kruierij (De Groeve), Hunzeweg (De Groeve) en Havenstraat (Zuidlaren) bevinden zich momenteel in de voorbereidingsfase. De planning is om deze drie kades in 2026 te versterken, met een mogelijke uitloop naar 2027.

Bijdrage Stieltjeskanaalsluis (866)

Krediet: € 50.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2025: € 0.

Restantkrediet: € 50.000.

Het gemaal bij de Stieltjeskanaalsluis maakt onderdeel uit van het Drentse primaire wateraanvoersysteem en is met groot onderhoud in 2022 aangepakt.

Dit gemaal voert water aan vanuit het zuiden (de Vecht) en kan ingezet worden om het meest oostelijke deel van de Verlengde Hoogeveensche Vaart op peil te houden.

De inzet van dit gemaal is echter onderdeel van een discussie in het Waterakkoord Drenthe, waarvoor in 2025 een onderzoek is gestart. Afhankelijk van de uitkomst van dit onderzoek en deze discussie dragen we meer of minder bij aan het beheer, onderhoud en investeringen van dit object.

Diverse vervangingen RWZI's 2025 (868)

Krediet: € 1.120.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2025: € 950.000.

Restantkrediet: € 170.000.

De geplande onderhoudswerkzaamheden zijn in 2025 grotendeels uitgevoerd. In 2026 zullen de laatste werkzaamheden worden afgerond.

Vervangen van schakel- en verdeelinrichtingen op zuiveringen (869)

Krediet: € 600.000. Uitgaven t aangevane verplichtingen tot en met 2025: € 136.000.

Restantkrediet: € 464.000.

De elektrische installaties van onze zuiveringen zijn 20 jaar en ouder en zijn in een programma gegoten om te worden vervangen. Dit doen we preventief omdat we enerzijds geen risico willen lopen op stilstand en anderzijds omdat veel componenten niet meer leverbaar zijn. RWZI Bellingwolde is deels uitgevoerd. RWZI Hoogezand en het andere deel van de RWZI Bellingwolde worden uit efficiëntie uitgesteld en gecombineerd met de vervanging van de procesautomatisering. Op dit moment is er nog geen exacte datum bekend wanneer beide zuiveringen worden omgebouwd. Dit wordt op een later moment bepaald na de procesautomatisering-pilot op Ter Apel.

Toetsing toekomstig watersysteem (875)

Krediet: € 650.000. Uitgaven en aangevane verplichtingen tot en met 2025: € 432.000.

Restantkrediet: € 218.000.

Dit betreft de toetsing van onze watersystemen voor inundatie, opstuwing en drooglegging. Resultaat is inzicht in de huidige staat en hoe toekomstbestendig ons watersysteem is. Hieruit kan worden bepaald welke knelpunten we op korte termijn moeten oplossen en voor welke lange termijn opgaven we staan.

Voorwaarde hiervoor is dat de data voor de modellering op orde is. De modellering en toetsing is in 2023 aanbesteed en de uitvoering is gestart en zal naar verwachting 2026 zijn afgerond.

Modificaties RWZI Veendam (903)

Krediet: € 4.375.000. Uitgaven en aangevane verplichtingen tot en met 2025: € 4.209.000.

Restantkrediet: € 166.000.

Vanuit het voorbereidingskrediet is een voorlopig ontwerp opgesteld. Als vervolg hierop is er vanaf half maart 2024 een aanbesteding gehouden om een aannemer te selecteren die in een bouwteam met ons het werk gaat uitvoeren. Het betreft dan verdere voorbereiding om tot een Uitvoeringsontwerp te komen en de uitvoering van het werk. In de 2^e helft van 2025 heeft de uitvoering plaatsgevonden die in het eerste kwartaal van 2026 wordt afgerond.

DAW Drenthe 2022 (918)

Krediet: € 400.000. Uitgaven en aangevane verplichtingen tot en met 2025: € 32.000.

Restantkrediet: € 368.000.

Voor de periode totdat het Deltaplan Agrarisch Waterbeheer (DAW) onder het nieuwe gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB) in uitvoering is, heeft het algemeen bestuur € 400.000 beschikbaar gesteld voor onze bijdrage aan regionale DAW-projecten in Drenthe. Naast toezeggingen in 2023 heeft het waterschap in 2024 € 200.000 toegezegd aan een project van LTO Noord met betrekking tot waterkwaliteit en kwantiteit in het landelijk gebied. Dit project is vertraagd en moet nog in uitvoering. Daarnaast zijn in de afgelopen jaren bedragen toegekend aan de Pilot "Goede bodem als Pilot" van collectief Agrarische natuur Drenthe. Vanuit de Provincie Drenthe ontvangt het waterschap € 75.000 voor deze pilot. Tevens is het LTO project "Stimulans vermindering van erfemissie in Drenthe" vanuit dit krediet gefinancierd.

DAW Groningen 2022 (919)

Krediet: € 900.000. Uitgaven en aangevane verplichtingen tot en met 2025: € 526.000.

Restantkrediet: € 374.000.

Voor de periode totdat DAW onder het nieuwe gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB) in uitvoering is, heeft het algemeen bestuur ingestemd met het opzetten van een vervolg op de DAW-projecten. Hiervoor heeft het algemeen bestuur € 900.000 beschikbaar gesteld als bijdrage aan regionale DAW-projecten in Groningen. In de afgelopen jaren is er subsidie verleend aan drie projecten. Deze

projecten zijn "Pilot klimaatbestendige landbouw in het Duurswold Gebied" door Boerennatuur Midden Groningen, "Gezonde bodem, gezonde sloot" door Agrarische Natuurvereniging Oost Groningen en "Verminderen perceel en erfemissie" door LTO Noord. Alle projecten zijn in uitvoering. Tevens is dit budget gebruikt voor het schrijven van een DAW Impulsaanvraag tbv inzet Infiltratiestroken en gebruik satellietbeelden.

Nieuwbouw gemaal Groningen zuid (920)

Krediet: € 5.025.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2025: € 1.740.000.

Restantkrediet: € 3.285.000.

Het project betreft het baggeren van de vijvers in de wijk de Wijert in Groningen Zuid en de nieuwbouw van een kwantiteitsgemaal. Hiermee wordt de waterhuishouding aangepast, worden klimaatopgaven deels ingevuld en de waterkwaliteit wordt verbeterd. Op 1 oktober 2025 is door het AB hiervoor een uitvoeringskrediet vrijgegeven. In november 2025 is gestart met het baggerwerk. De planning was om het baggerwerk voor 1 april 2026 af te ronden, echter vanwege de winterse omstandigheden en de daardoor ontstane ecologische risico's is er vertraging opgelopen. Separaat aan de uitvoering bestaat er nog een discussie met de gemeente Groningen over kostenverdeling en legalisering van het baggerwerk. Met betrekking tot de legalisering van het baggerwerk bestaat het risico dat er verdere vertraging kan ontstaan indien hierover geen overeenstemming wordt bereikt met de gemeente Groningen. De planning van het totale werk gaat uit van afronding in 2027.

Windketels vervangen 2025 (922)*

Krediet: € 170.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2025: € 108.000.

Restantkrediet: € 62.000.

In 2025 stond de windketel van RGM Blijham gepland. Deze is geplaatst in 2025. Er moeten nog afrondende werkzaamheden aan de windketels verricht worden.

Deze uitvoeringswerkzaamheden zullen in 2026 afgerond worden.

DPRA Stedelijke Wateropgave (930)

Krediet: € 1.634.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2025: € 0.

Restantkrediet: € 1.634.000.

Het krediet DPRA Stedelijke wateropgave is bedoeld om een bijdrage te leveren aan maatregelen waarmee klimaat effecten in de openbare ruimte kunnen worden opgevangen. Met stresstesten is door gemeenten al een beeld gevormd van wat risicolocaties zijn. Voor het vormgeven en opstarten van projecten in de bebouwde omgeving zijn voornamelijk de gemeenten de eerst aangewezen partij. In 2025 waren er geen ontwikkelingen op dit vlak, waardoor er geen beroep is gedaan op dit krediet. De enige uitzondering daarop is het project Groningen-Zuid waarin Hunze en Aa's samen met de gemeente Groningen het watersysteem verbetert en klimaatbestendig maakt. Het krediet is met € 382.000 verlaagd ten gunste van project 920 Nieuwbouw gemaal Groningen zuid.

Visveiligheid gemalen (935)

Krediet: € 4.107.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2025: € 3.555.000.

Restantkrediet: € 552.000

In 2024 zijn de werkzaamheden contractueel voorbereid. Begin 2025 vond de aanbesteding van de gemalen plaats waarna in de periode 2025, 2026 en 2027 de werkzaamheden worden uitgevoerd. In 2025 zijn er twee partijen gecontracteerd voor de uitvoering. De partijen hebben alle voorbereidingen getroffen voor uitvoering in 2026. In 2025 zijn er delen ingekocht door de gecontracteerde partijen welke geleverd worden in 2026.

Vuilroosters vervangen (938)

Krediet: € 1.250.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2025: € 1.038.000.

Restantkrediet: € 212.000.

Op 3 juli 2024 heeft het AB ingestemd met een uitvoeringskrediet van € 1.035.000 voor dit project. Omdat in het ontwerpproces is gebleken dat dit krediet niet voldoende was om het project te realiseren is op 2 juli 2025 een aanvullend krediet van € 215.000 door het AB vrijgegeven. Dit is grotendeels veroorzaakt doordat dit project is aangewezen als een pilot, in te maken ontwerpkeuzes en bijbehorende kosten. Dit heeft ook geleid tot vertraging. Het project wordt naar verwachting in 2026 afgerond.

Meetapparatuur lachgasmetingen (948)

Krediet: € 154.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2025: € 132.000.

Restantkrediet: € 22.000.

Vanuit een landelijk programma waaraan alle waterschappen deelnemen wordt bij Hunze en Aa's op de RWZI's Gieten en Stadskanaal voor een periode van vier jaar een meetprogramma uitgevoerd om te bepalen hoeveel lachgas er vrijkomt bij het zuiveringsproces. Hierbij wordt apparatuur aangeschaft en geplaatst en wordt een monitoring programma uitgevoerd. Het totale investeringsbudget voor dit programma is € 308.000. Hiervan wordt 50% gesubsidieerd.

Leidingwerk SGT's Assen (960)

Krediet: € 220.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2025: € 0.

Restantkrediet: € 220.000.

In 2025 stond de aanbesteding en uitvoering van het aanleggen van een extra leiding rond de slibgistingstanks van de rioolwaterzuivering Assen gepland. Doel van deze permanente leiding is om de inspecties van de slibgistingstanks te kunnen uitvoeren, zonder de productie van biogas volledig te verliezen. De aanbesteding is eind 2025 opgestart en wordt begin 2026 gegund. Hierdoor zullen deze werkzaamheden in 2026 uitgevoerd worden.

Vervangen elektrische aansluitingen gemalen 2025 (961)

Krediet: € 460.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2025: € 445.000.

Restantkrediet: € 15.000.

Na een ernstig ongeval met een oude elektrische aansluiting (Coq installatie) elders is het land, voert Enexis inspecties en her en der vervangingen aan deze installaties uit. Een aantal van deze Coq installaties staan tevens bij gemalen en zuiveringen. Deze worden de komende jaren vervangen waarbij er ook kosten zijn voor de het waterschap. De werkzaamheden worden in 2026 afgerond.

Vispassages Buiskooldiep (963)

Krediet: € 425.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2025: € 9.000.

Restantkrediet: € 416.000.

In het afwateringsgebied Buiskooldiep worden drie vispassages gerealiseerd. Hiermee wordt extra leefgebied (paai- en opgroeigebied) ontsloten voor onder andere de paling en de driedoornige stekelbaars in Noordooost-Groningen.

De voorbereiding én uitvoering van de drie vispassages staan gepland voor 2026.

Visvriendelijk aanpassen capaciteit aanvoergemalen (1000)

Krediet: € 5.372.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2025: € 0.

Restantkrediet: € 5.372.000

In 2025 is er een krediet beschikbaar gesteld om drie aanvoergemalen visvriendelijk te maken en tevens in capaciteit te verhogen. In 2025 is intern de marktconsultatie voorbereid zodat deze in 2026 gepubliceerd kan worden. Aansluitend zal de aanbesteding plaatsvinden.

Vervangen COQ installaties (1008, 1009 en 1010)

Krediet: € 2.810.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2025: € 21.000.

Restantkrediet: € 2.789.000

In het kader van veiligheid, toegangsbeleid en verantwoordelijkheden wil Enexis doorvoeren dat het netbeheerdersdeel en het netgebruikersdeel van een aansluiting van elkaar gescheiden worden.

Daarbij zal het netbeheerdersdeel van een aansluiting ondergebracht worden in een separate installatieruimte, buiten het betreffende werk van het waterschap, die exclusief voor Enexis toegankelijk is vanaf de openbare weg. Zo zal in geval van storing of calamiteit een ruimte met het netbeheerdersdeel wel direct toegankelijk zijn voor Enexis vanaf de openbare weg.

Enexis heeft in dit kader bepaald dat een 30 tal objecten hiervoor in aanmerking komen nl:

- 2 zee gemalen
- 15 kwantiteitsgemalen
- 4 rioolgemalen
- 9 zuiveringen

De kosten van deze aanpassing voor het netgebruikersdeel zijn voor rekening waterschap.

De werkzaamheden zullen in de komende 10 jaar worden uitgevoerd.

DAW Groningen 2025-2029 (1011)

Krediet: € 550.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2025: € 0.

Restantkrediet: € 550.000.

Met de provincie is afgesproken dat het waterschap DAW budget beschikbaar stelt als het waterschap zelf, via de provincie, Europese GLB-NSP subsidies ontvangt. Het betreft hier nieuw DAW krediet.

Op dit moment zijn er nog geen verplichtingen aangegaan.

Aanpassing gemaal de Bulten (1013)

Krediet: € 1.900.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2025: € 0.

Restantkrediet: € 1.900.000

De voorbereiding en realisatie van het nieuwe gemaal De Bulten vinden plaats in 2026 en 2027. Het huidige gemaal vertoont technische gebreken, waaronder schade aan de instroomwanden. Hoewel het gemaal voorlopig operationeel kan blijven, is de bouw van een nieuw gemaal noodzakelijk.

Het nieuwe gemaal moet toekomstbestendig zijn: het moet voldoende water kunnen afvoeren, visvriendelijk functioneren en goed aansluiten in de omgeving. Daarnaast moet het bijdragen aan een stabiel en duurzaam watersysteem en een gezonde visstand.

DAW Drenthe 2023-2027 (1015)

Krediet: € 380.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2025: € 0.

Restantkrediet: € 380.000.

Het oorspronkelijke krediet was € 580.000, maar dit is met € 200.000 verlaagd voor het DAW Impulsproject "onderzoek infiltratiesleuven". Hiervoor in de plaats wordt in 2026 en 2027 € 100.000 opgenomen in de begroting, aangezien kosten voor een onderzoeksproject niet geactiveerd mogen worden.

Met de provincie is afgesproken dat het waterschap DAW budget beschikbaar stelt als het waterschap zelf, via de provincie, Europese GLB-NSP subsidies ontvangt.

Programma Organisatie

Vervanging onderhoudsbeheersysteem (751)

Krediet: € 275.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2025: € 252.000.

Restantkrediet: € 23.000.

Het verouderde onderhoudsbeheersysteem is in de eerste fase van dit project vervangen door een nieuw onderhoudsbeheersysteem.

Het overzetten van data en het automatiseren van rapportages en werkvergunningen is inmiddels afgerond. Het overzetten van groot onderhoud naar het onderhoudsbeheersysteem is ook uitgevoerd. De koppelingen met andere systemen zijn gepland voor 2026.

IM 2023 (805)

Krediet: € 595.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2025: € 340.000.

Restantkrediet: € 255.000.

Er is in 2023 met name geïnvesteerd in informatieveiligheid en er zijn nieuwe laptops, tablets en modems ten behoeve van de kantoorautomatisering aangeschaft. Daarnaast zijn er extra digitale sloten voor locaties aangeschaft en is de backup voorziening uitgebreid voor extra veiligheid van onze digitale gegevens. In 2024 zijn de locaties getest op digitale veiligheid. Het restantkrediet is ten behoeve van de vervanging van de netwerkswitches en die wordt gecombineerd met de vervanging van de firewalls en zal plaatsvinden in 2026.

Energiezuinige maatregelen Veele (832)

Krediet: € 1.569.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2025: € 17.000.

Restantkrediet: € 1.552.000.

In 2023 is gekeken of er alternatieven zijn om de locatie Veele te verduurzamen om zo binnen het vastgestelde krediet te blijven. Dit naar aanleiding van de uitgevoerde haalbaarheidsstudie in 2022. Deze studie gaf aan dat het vastgestelde krediet voor het verduurzamen van de locatie Veele ontoereikend is. In 2024 en begin 2025 hebben we gekeken naar andere mogelijkheden om de locatie Veele te laten voldoen als werkplaats en aan de arbo-voorschriften.

De uitkomst is dat de werkplaats op een haalbare en betaalbare manier wordt vernieuwd door nieuwbouw op de huidige locatie. Hiervoor zal een plan met een financiële onderbouwing worden uitgewerkt. De kostenramingen voor verbouwen zijn in de 2^e helft van 2025 en begin 2026 herijkt voor een financiële vergelijking met optie tot nieuwbouw.

IM 2024 (838)

Krediet: € 605.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2025: € 495.000.

Restantkrediet: € 110.000.

Er is met name geïnvesteerd in nieuwe laptops, tablets, modems en teamsopstellingen ten behoeve van de kantoorautomatisering. In 2025 is het resterende budget besteed om de moderne werkplek en servers te installeren t.b.v. het nieuwe werken middels Microsoft Office 365. Het resterende budget is gereserveerd ten behoeve van de integratievoorziening. De implementatie van de integratievoorziening is in 2025 gestart en zal in 2026 worden afgerond. Vervolgens wordt het oude systeem geleidelijk uit gefaseerd. Daarnaast worden koppelingen met andere systemen gerealiseerd om informatie-uitwisseling mogelijk te maken. Hiermee creëren we een toekomstbestendige oplossing die voldoet aan de richtlijnen voor informatieveiligheid en privacy, informatiestandaarden voor de digitale overheid en de Omgevingswet.

IM 2025 (872)

Krediet: € 960.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2025: € 501.000.

Restantkrediet: € 459.000.

Zoals elk jaar is er een 1/5^e deel van de laptops en tablets vervangen doordat de technische levensduur bereikt is. De hardware van de back up oplossing is vervangen zodat deze voor de komende 5 jaar weer technisch up to date is. Om het digitaal vergaderen goed te kunnen ondersteunen is de verbouwing en de extra teamsoplossingen voor deze ruimtes uit het IBP budget bekostigd. Het resterende budget zal worden besteed aan de vervanging van de firewalls die aan het eind van de technische levensduur zijn en aan de standaardisatie van software voor onze objecten en zuiveringen.

Vervanging LIMS (929)

Krediet: € 920.000 Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2025: € 667.000.

Restantkrediet: € 253.000.

Begin 2025 is het LIMS-project daadwerkelijk live gegaan. Het betreft een omvangrijk IT-systeem binnen het laboratorium, waarvoor bewust is gekozen voor een gefaseerde implementatie. Na de livegang zijn in 2025, grotendeels in eigen beheer, diverse optimalisaties binnen het systeem doorgevoerd. Daarnaast zijn onderdelen die nog buiten het LIMS werden gebruikt – wat vanuit veiligheid en gebruik niet wenselijk was – alsnog binnen het LIMS-pakket geïmplementeerd. In 2026 ligt de focus op de implementatie van LabWare Mobile (ter ondersteuning van meer digitaal werken bij de monsternamen), het inrichten van voorraadbeheer en daarmee het uitfasen van het huidige, losstaande voorraadbeheerpakket, het opleveren van documentatie en het verder optimaliseren van de planning van werkopdrachten.

Pachtopplicatie grondzaken (934)

Krediet: € 70.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2025: € 68.000.

Restantkrediet: € 2.000

Met de nieuwe pachtopplicatie worden er voor team vastgoed op één centrale plek gegevens over vastgoedobjecten en gronden vastgelegd en met elkaar gekoppeld, zowel administratief als geografisch. Meerdere waterschappen werken al jaren naar tevredenheid met deze software. In de tweede helft van 2025 is de applicatie geïnstalleerd in een testomgeving en is begonnen met implementatie. Zoals opleiding gebruikers, inrichten van werkprocessen, conversie bestaande data, etc. In 2026 zullen o.a. de werkprocessen, factuurexport, inlezen interne kaartlagen, documentsjablonen worden opgepakt.

Emballage opslag laboratorium (964)

Krediet: € 100.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2025: € 2.000.

Restantkrediet: € 98.000

In 2025 is het schetsontwerp, welke bijgevoegd zat bij het bestuursvoorstel, verder uitgewerkt tot voorlopig ontwerp op basis waarvan aannemers een prijs kunnen opstellen. Het ontwerp is daarnaast voorgelegd aan de architect van het laboratorium om af te stemmen welke aandachtspunten er zijn in relatie tot het laboratorium. In 2026 volgt de aanbesteding van het bouwwerk.

B. Afgesloten projecten in 2025

In 2025 zijn projecten met in totaal een krediet van € 28 miljoen afgesloten. Van de in 2025 afgesloten projecten is € 5 miljoen van het krediet niet besteed. Deels is dit het gevolg van lagere kosten, onder andere door aanbestedingsvoordelen, en deels door het (gedeeltelijk) vervallen van voorgenomen projecten. De afgesloten projecten staan genoemd in bijlage 2 "Overzicht afgesloten projecten 2025". Deze projecten zijn grotendeels binnen het beschikbare krediet uitgevoerd. Bij de projecten die niet binnen het beschikbare krediet zijn uitgevoerd, wordt een toelichting op de overschrijding gegeven. De in 2025 afgesloten projecten worden hieronder toegelicht.

Programma Organisatie

Realiseren overstromingsvlakte Hunze (413)

Krediet: € 2.034.000. Uitgaven tot en met 2025: € 1.627.000.

Restantkrediet: € 407.000.

Het project Beekherstel Hunze is onderdeel van het KRW-programma 'De Hunze, Natuurlijk!'. Het project verkeert in de nazorgfase. We zien dat de natuur hier soms ook verrassend reageert. In enkele situaties behoeften de uitgevoerde werken aanpassingen doordat er toch nog onverwachte en onvoorziene effecten zijn opgetreden. Meerdere projecten in de Hunze zijn ingericht. Hiermee kan het project worden afgesloten.

Vervanging hekwerk zeedijk 2025 (602)

Krediet: € 65.000. Uitgaven tot en met 2025: € 61.000.

Restantkrediet: € 4.000.

Jaarlijks wordt een deel van het hekwerk en de vee-overgangen op de zeedijk vervangen. In winter en voorjaar van 2025 zijn deels materialen verwerkt uit de beschikbare voorraad van 2024. Hierdoor is niet het volledige beschikbare krediet voor 2025 benut.

Benodigd krediet voor vervanging in de komende jaren wordt afgestemd op planning realisatie brede groene dijk. De verwachting is dat investeringen in hekwerk en dijkovergangen de komende jaren substantieel lager zullen zijn.

Herprofilen boezemkaden 2024 (692)

Totaal krediet: € 600.000. Uitgaven tot en met 2025: € 600.000.

Restantkrediet: € 0.

Op diverse locaties zijn in 2024 boezemkades geherprofileerd. Vanwege de bereikbaarheid van het gebied is het wenselijk om eenmalig uitvoeringswerkzaamheden te verrichten. De werkzaamheden zijn in 2025 afgerond.

Versterken boezemkaden n.a.v. toets stabiliteit (863)

Krediet: € 1.109.000. Uitgaven tot en met 2025: € 542.000

Restantkrediet: € 567.000.

De kadeversterking afwateringskanaal Duurswold zuidzijde Schildmeer heeft in 2024 de voorbereidingsfase doorlopen. Op 15 februari 2023 is door het AB hiervoor een voorbereidingskrediet vrijgegeven. In 2025 is de voorbereidingsfase afgerond en is uitvoeringskrediet aangevraagd. Het voorbereidingskrediet kan daarmee worden afgesloten.

Versterking Borgsloot (917)

Krediet: € 3.830.000. Uitgaven tot en met 2025: € 3.697.000.

Restantkrediet: € 133.000.

In november 2024 zijn de uitvoeringswerkzaamheden afgerond en opgeleverd door de aannemer. De dijk is nu weer voldoende stabiel en op hoogte. In november 2025 is de onderhoudstermijn met de aannemer afgelopen en is het werk overgedragen aan de beheer en onderhoudsafdeling. Ook is de laatste grondtransactie met een perceeleigenaar afgerond en zijn alle gronden waarop de versterking is uitgevoerd in eigendom van het waterschap.

Programma Watersystemen

Diverse vervangingen stuwen 2025 (467)

Krediet: € 220.500. Uitgaven tot en met 2025: € 212.000.

Restantkrediet: € 8.500.

Op basis van inspecties en risico's zijn een 24 tal kleinere stuwen werktuigbouwkundig, civiel en elektrotechnisch op norm gebracht.

Daarnaast is de zuidelijke klep van een grote stuw (De Bult) gereviseerd.

Al deze werkzaamheden zijn in 2025 afgerond.

Diverse vervangingen sluizen (496)

Krediet: € 262.500. Uitgaven tot en met 2025: € 262.500.

Restantkrediet: € 0.

In het kader van dit project worden vervangingen (op basis van inspecties) uitgevoerd aan o.a. deuren, taatsen, drempels, schuiven, stenen kades, hydrauliek en E-installaties van sluizen en remmingswerken, die een cyclus hebben van 20 tot 40 jaar.

In 2025 zijn o.a. de onderstaande grotere werkzaamheden uitgevoerd:

- Bourtangersluis; Renovatie bovendeur en bestrating;
- Sluis Haansvaart; Herstel benedensluisdeuren;
- Sluis 8ste verlaat; Plaatsen benedensluisdeur.;
- Sluis 6de Verlaat; benedenroldeur vervangen.

Daarnaast zijn er verschillende werkzaamheden uitgevoerd aan een aantal sluizen om deze weer op norm te krijgen. De werkzaamheden zijn eind 2025 afgerond.

Cultuurhistorisch erfgoed 2024 en 2025 (688)

Totaal krediet: € 450.000. Uitgaven tot en met 2025: € 63.000.

Restantkrediet: € 387.000.

In het kader van dit project worden vervangingen (op basis van inspecties) gedaan aan cultuurhistorische elementen aan onze beeldkenmerkende en/of monumentale objecten.

In 2025 zijn o.a. de onderstaande werkzaamheden uitgevoerd:

- Herstellen dijkcoupure "de grote slapersluis".
- Restauratie van het spuigat van gemaal Fiemel;

In 2025 stond de restauratie van de Boog van Ziel op de planning in samenwerking met de gemeente Eemsdelta waarvoor het krediet van 2024 en 2025 gereserveerd was.

Door tegenvallers in de voorbereiding en afstemming met geplande werkzaamheden van de gemeente Eemsdelta in Termuntenzijl is nog onduidelijk wanneer de start en uitvoering van het werk plaatsvinden. Zodra daar meer over bekend is zal er een nieuw krediet worden aangevraagd.

Baggeren stedelijk gebied Groningen (700)

Totaal krediet: € 400.000. Uitgaven tot en met 2025: € 400.000.

Restantkrediet: € 0.

Dit baggerproject is samengevoegd met een ander project (920) vanwege de directe raakvlakken en verwachte synergie. De voorbereidingen hebben wat vertraging, omdat het waterschap nog geen overeenstemming kan krijgen met de gemeente Groningen over de kostenverdeling met betrekking tot de verwerking van de baggerspecie. De voorbereidingen zijn in 2025 afgerond, de realisatie staat gepland onder project 920.

WKK Assen (724)

Krediet: € 3.227.000. Uitgaven tot en met 2025: € 3.216.000.

Restantkrediet: € 11.000.

In 2025 is het project WKK Assen zowel technisch als administratief afgerond. De restpunten zijn opgelost en de installatie voldoet aan de technische eisen. Met het beschikbaar stellen van aanvullend krediet in februari 2025 door het AB zijn ook de financiële verplichtingen met de aannemer afgerond.

Beheerprogramma Natuurvriendelijke oevers (740)

Krediet: € 2.526.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2025: € 1.229.000.

Restantkrediet: € 1.297.000.

Het oorspronkelijke krediet van € 3.962.000 is verlaagd met in totaal € 1.436.000 naar € 2.526.000.

Tot en met 2022 zijn alle natuurvriendelijke oevers (NVO's) gerealiseerd of in uitvoering gebracht voor het KRW-waterlichamen, Kanalen Westerwolde en Kanalen Hunze-Veenkoloniën. Voor de planperiode 2022-2027 is er geen KRW NVO opgave meer voor de Kanalen Westerwolde en wordt daarmee voldaan aan de KRW-opgave.

Voor de Kanalen Hunze-Veenkoloniën ligt er in de nieuwe planperiode 2022-2027 nog een restopgave van 9 km aan te realiseren NVO's, (zie krediet 816).

De realisatie van de opgave voor 2016-2022 voor 3 km NVO van in het Noord-Willemskanaal is in 2024 afgerond. De gemeente Assen heeft, met een financiële bijdrage van het waterschap, (in combinatie met de aanleg van een fietspad) de aanleg van 800 m NVO in het Havenkanaal (onderdeel van het KRW-waterlichaam Noord-Willemskanaal) afgerond. En nabij de Witte Molen is, in combinatie met kadeverbetering, in het Noord-Willemskanaal 500 m NVO aangelegd. Daarmee is de opgave voor Noord-Willemskanaal 2016-2022 geheel gerealiseerd. Op 740 is voor het Noordwillemskanaal € 460.000,- euro subsidie ontvangen. Voor 2023-2027 ligt voor het Noord-Willemskanaal de restopgave om 3 km NVO te realiseren (zie krediet 816).

Doordat we bij verschillende projecten koppelkansen konden verzilveren en gebruik is gemaakt van subsidies is het krediet niet volledig besteed.

Renovatie RGM's 2022 t/m 2024 (749)

Krediet: € 1.710.000. Uitgaven tot en met 2025: € 1.617.000.

Restantkrediet: € 93.000.

Er zijn verschillende renovaties en aanpassingen aan rioolgemalen uitgevoerd die variëren van complete vervanging tot het vervangen van de mechanische en/of de elektrische installatie.

Het betreft de gemalen Gasselte, De Punt, Westerbroek, Drouwenermond, Hooghalen en Wagenborgen.

Boezemkades oeverfixaties 2024 (758)

Krediet: € 500.000. Uitgaven tot en met 2025: € 500.000

Restantkrediet: € 0.

Op diverse locaties zijn in 2024 werkzaamheden uitgevoerd. Door weersomstandigheden en krapte op de markt zijn de resterende werkzaamheden in 2025 afgerond.

Vervangen bellenbeluchting zuiveringen (775)

Krediet: € 550.000. Uitgaven tot en met 2025: € 376.000

Restantkrediet: € 174.379.

Op de RWZI's Oude Pekela en Gieten was de plaatbeluchting technisch afgeschreven en deze is vervangen. Door revisie van de platen in plaats van volledige vervanging zijn de kosten veel lager uitgevallen.

Vervangen telemetrie onderstations kwantiteit 2024 (801)

Krediet: € 100.000. Uitgaven tot en met 2025: € 94.000

Restantkrediet: € 6.000.

Door de verouderde onderstations te vervangen zal de betrouwbaarheid van de lokale besturing worden vergroot. Ook de standaardisatie binnen procesautomatisering draagt hieraan bij. Door standaardisatie kan het beheer en onderhoud efficiënter worden uitgevoerd, waardoor het waterschap haar taak als waterbeheerder goed kan blijven uitvoeren. Het project grondwaterlogger is in de loop van 2025 afgerond.

Diverse vervangingen RWZI's 2023 (804)

Krediet: € 700.000. Uitgaven tot en met 2025: € 652.000.

Restantkrediet: € 48.000.

De geplande onderhoudswerkzaamheden zijn in 2024 grotendeels uitgevoerd. Per onderdeel is bekeken of een grote revisie of vervanging noodzakelijk was. Hierbij is gekeken naar gebruiksduur, de toestand en het belang van de apparatuur in relatie tot de uit te voeren werkzaamheden. In 2025 zijn de laatste werkzaamheden afgerond.

Onderhoudsmachines 2024 (829)

Krediet: € 1.200.000. Uitgaven tot en met 2025: € 1.192.000

Restantkrediet: € 8.000.

In 2024 zijn een aantal machines besteld. Door lange levertijden als gevolg van tekorten op de markt is een deel van de machines in 2025 geleverd.

Diverse vervangingen RWZI's 2024 (835)

Krediet: € 820.000. Uitgaven tot en met 2025: € 793.000.

Restantkrediet: € 27.000.

De geplande onderhoudswerkzaamheden zijn in 2025 grotendeels uitgevoerd. In 2025 zijn de laatste werkzaamheden afgerond.

Persleiding vervangen/Traject Exloo (836)

Krediet: € 1.300.000. Uitgaven tot en met 2025: € 1.282.000

Restantkrediet: € 18.000.

Na een meervoudige onderhandse aanbesteding is het uitvoerend werk gegund. Een deel van de voorbereiding heeft plaatsgevonden in 2024. De uitvoering heeft plaatsgevonden 2025 en is volledig afgerond.

Stedelijk waterbeheer 2025 (856)

Krediet: € 100.000. Uitgaven tot en met 2025: € 28.000.

Restantkrediet: € 72.000.

Er is een watergang aan de Sinnegeslaantje in de gemeente Veendam in oude staat hersteld en daar waar nodig verbeterd met nieuwe beschoeiing.

Vervangen diverse beschoeiingen 2025 (859)

Krediet: € 500.000. Uitgaven tot en met 2025: € 500.000.

Restantkrediet: € 0.

In 2025 zijn er langs meerdere watergangen beschoeiingswerken uitgevoerd. Dit is gedaan langs de A7 te Winschoten, een traject nabij de Tweederdenweg te Nieuw-Buinen en langs de watergang bij Winschoterzijk. Tevens is er gestart met de laatste kilometers van de kwelsloot bij de zeedijk.

Baggeren Mussel Aa kanaal (861)

Krediet: € 1.650.000. Uitgaven tot en met 2025: € 1.653.000.

Restantkrediet: - € 3.000.

Het werk is fysiek afgerond. In 2024 is € 200.000 extra krediet beschikbaar gesteld voor de ontmanteling van de weilanddepots. Inmiddels is één depot volledig ontmanteld, de ontmanteling van het andere depot heeft vertraging opgelopen vanwege de slechte weersomstandigheden in combinatie met de slechte ondergrond. Hierdoor was een deel van de baggerspecie onvoldoende ingedroogd en kon in 2024 nog niet verwerkt worden. In 2025 zijn de werkzaamheden afgerond.

Bijdrage gemalen Hoogeveense Vaart (864)

Krediet: € 2.610.000. Uitgaven tot en met 2025: € 1.267.000.

Restantkrediet: € 1.343.000.

De aanvoergemalen in de Hoogeveense Vaart worden onderhouden door de waterschappen Drents Overijsselse Delta en Vechtstromen. Deze gemalen zijn belangrijk voor de wateraanvoer naar het zuidelijk deel van ons waterschap. Conform artikel 6 uit het Waterakkoord Drenthe 2018 dragen wij bij aan de investeringskosten.

Voor de uitvoering zijn we afhankelijk van de voortgang bij de waterschappen Drents Overijsselse Delta en Vechtstromen. Beide waterschappen hebben gemeld op basis van eigen inspecties beter inzicht te krijgen in de urgentie en prioritering. De komende jaren worden alle aanvoergemalen onderworpen aan vervangingsinvesteringen.

Bijdrage gemalen Drentsche Hoofdvaart (865)

Krediet: € 90.000. Uitgaven tot en met 2025: € 0.

Restantkrediet: € 90.000.

De aanvoergemalen in de Drentse Hoofdvaart worden onderhouden door het waterschap Drents Overijsselse Delta (WDOD). Deze gemalen zijn belangrijk voor de wateraanvoer naar het Drents deel van ons waterschap. Conform artikel 6 uit het Waterakkoord Drenthe 2018 dragen wij bij aan de investeringskosten. WDOD heeft de gemalen geïnspecteerd en een risicobeoordeling en prioritering gemaakt. Op basis hiervan is gemeld dat in 2027 gestart wordt met de voorbereiding voor de gemalen in de Drentsche Hoofdvaart. Dit betekent dat deze werkzaamheden opschuiven en dat het krediet kan worden afgesloten.

Op norm brengen civiel deel zuiveringen 2025 (870)

Krediet: € 390.000. Uitgaven tot en met 2025: € 384.000.

Restantkrediet: € 6.000.

Als gevolg van inspecties en inventarisaties zijn in 2025 o.a. de volgende werkzaamheden uitgevoerd:

- Op verschillende RWZI's zijn dakbedekkingen vernieuwd;
- Op de RWZI's Hoogezand en Scheemda zijn nabezinktanks voorzien van RVS loopranden;
- Op RWZI Hoogezand is een brug van een nabezinktank geschilderd;
- Het civiele deel van het vervangen van de bedrijfswaterinstallatie is uit dit budget gefinancierd.

Graafwerende maatregelen bevers (915)

Krediet: € 250.000. Uitgaven tot en met 2025: € 250.000.

Restantkrediet: € 0.

In 2025 is langs een traject van het Drents Diep bever werend gaas aangebracht die aansluit op de al aangebrachte delen. Voor 2026 worden nieuwe trajecten ingebracht om in het gaas te zetten.

Windketels vervangen 2024 (922)

Krediet: € 165.000. Uitgaven tot en met 2025: € 110.000.

Restantkrediet: € 55.000.

Op basis van inspecties worden er windketels in de komende periode vervangen. In 2024 stond de windketel van Siddeburen gepland. De nieuw gemaakte windketel kon niet in 2024 geplaatst worden i.v.m. grondwater en weersomstandigheden. Deze uitvoeringswerkzaamheden zijn in 2025 uitgevoerd.

Bijdrage sluis Peelo (956)

Krediet: € 65.000. Uitgaven tot en met 2025: € 80.000.

Restantkrediet: - € 15.000.

De taak voor het peilbeheer van het Noord-Willemskanaal is door de Provincie Drenthe overgedragen aan het waterschap. Om deze taak zelfstandig te kunnen uitvoeren, is de aansturing van sluis Peelo aangepast. De hiervoor benodigde werkzaamheden zijn door de Provincie Drenthe meegenomen in het geplande groot onderhoud. De bijdrage voor deze werkzaamheden is inmiddels door de provincie bij het waterschap in rekening gebracht. Daarbij is een overschrijding van het beschikbare krediet ontstaan. Deze overschrijding wordt volledig veroorzaakt door de BTW. Op voorafgaande navraag is door de provincie aangegeven dat het bedrag van € 65.000 inclusief BTW zou zijn. Inmiddels is gebleken dat dit bedrag exclusief BTW is gehanteerd, waardoor alsnog BTW in rekening is gebracht en een kredietoverschrijding is ontstaan.

PLC's RWZI Ter Apel (959)

Krediet: € 300.000. Uitgaven tot en met 2025: € 300.000.

Restantkrediet: € 0.

Het waterschap is voornemens om te standaardiseren op gebied van PA (procesautomatisering) voor rioolwaterzuiveringen. De reden hiervoor is om in de toekomst niet afhankelijk te zijn van één systemintegrator.

Binnen het waterschap Hunze & Aa's is PA vrij jong, echter met de start van de pilot project PA RWZI Ter Apel worden de eerste stappen gezet. Aan de hand van het PA Programma worden vervolgens de overige rioolwaterzuiveringen gestandaardiseerd. Deze investering betreft werkzaamheden voor de uitvoering van de pilot project PA RWZI Ter Apel en de begeleiding van het ontwikkelen van het PA Programma voor overige rioolwaterzuiveringen. In 2026 is de verwachting dat voor de RWZI Ter Apel dit project tot uitvoer zal komen

Vervangen elektrische aansluitingen gemalen 2024 (961)

Krediet: € 265.000. Uitgaven tot en met 2025: € 263.000.

Restantkrediet: € 2.000.

Na een ernstig ongeval met een oude elektrische aansluiting (Coq installatie) elders is het land, voert Enexis inspecties en her en der vervangingen aan deze installaties uit. Een aantal van deze Coq installaties staan tevens bij gemalen en zuiveringen en zijn in 2025 vervangen.

Programma Organisatie

Uitbreiding netwerk opslag GEO info (728)

Krediet: € 20.000. Uitgaven tot en met 2025: € 14.000

Restantkrediet: € 6.000.

De uitbreiding van de netwerkopslag is uitgevoerd om deze softwarematig in te richten en te configureren voor gebruik. Dit is gedaan om het beheerregister, de leggers en de Basisregistratie Grootschalige Topografie beter te kunnen bijhouden.

Vervangen daken (763)

Krediet: € 185.000. Uitgaven tot en met 2025: € 185.000

Restantkrediet: € 0.

De daken van locaties in Siddeburen (diverse daken) en Termunterzijl (schotbalkloods) zijn verwijderd en vervangen voor een nieuw dak met bijbehorende werkzaamheden zoals onder andere het herstellen van de hemelwaterafvoer. De vervanging op locatie Borger is in 2025 afgerond, het asbestdak en de betonnen constructie van de kapschuur zijn vervangen voor een nieuwe kapschuur.

Aanschaf laboratoriumapparatuur 2025 (867)

Krediet: € 200.000 Uitgaven tot en met 2025: € 188.000.

Restantkrediet: € 12.000.

In 2025 is apparatuur aangeschaft voor de meting van TOC en TNb in oppervlaktewater en afvalwater. Het betreft een investering vanwege het wijzigen van de heffingsparameters CZV en Nkj naar TOC en TNb. Vanwege de toename van het monstervolume als gevolg van deze wetswijziging was deze investering noodzakelijk. Daarnaast zijn in 2025 nieuwe monsternamen voertuigen geleased. Vanwege de einde levensduur van de inrichtingen van deze voertuigen (meer dan 10 jaar) was investeren in nieuwe inrichting noodzakelijk. Beide investeringen zijn eind 2025 in gebruik genomen.

Landmeetapparatuur Drone (957)

Krediet: € 55.000. Uitgaven tot en met 2025: € 58.000.

Restantkrediet: - € 3.000.

In 2025 is de landmeetapparatuur vervangen. Daarnaast zijn ter ondersteuning van onze werkzaamheden en taakuitvoering drones, sensoren (zoals camera's) en bijbehorende hulpmiddelen aangeschaft. Deze drones worden ingezet voor landmeetkundige werkzaamheden en inspecties. Door prijsstijgingen heeft de aanschaf geleid tot een geringe overschrijding van het budget.

Hoofdstuk 10. Balans met toelichting

		Balans per	
Activa		2025	2024
<u>Vaste activa</u>			
- Immateriële vaste activa	8.738.384	7.977.632	
- Materiële vaste activa	217.746.124	209.257.054	
- Financiële vaste activa	240.350	240.350	
	<u>226.724.858</u>	<u>217.475.036</u>	
<u>Vlottende activa</u>			
- Liquide middelen	1.509	4.958	
- Kortlopende vorderingen	16.703.413	18.935.046	
- Overlopende activa	12.592.837	18.323.459	
	<u>29.297.759</u>	<u>37.263.463</u>	
Totaal	<u>256.022.617</u>	<u>254.738.499</u>	

31 december (in €)

Passiva	2025	2024
<i>Vaste passiva</i>		
<i>Eigen vermogen</i>		
- Algemene reserves	7.021.850	8.979.118
- Bestemmingsreserves	19.378.822	19.599.863
- Exploitatieresultaat	2.673.144	2.592.732
	29.073.816	31.171.713
<i>Voorzieningen</i>		
- Voorzieningen	3.004.534	1.771.592
	3.004.534	1.771.592
<i>Langlopende schulden</i>		
- Langlopende leningen	158.725.000	174.157.560
	158.725.000	174.157.560
<i>Vlottende passiva</i>		
Netto - vlottende schulden		
- Schulden aan leveranciers	4.149.338	2.190.839
- Afdracht belastingen en premies	2.330.444	2.241.871
- Rekening-courant derden / kasgeldleningen	19.407.364	13.927.165
- Aflossingsverplichting 2026 opgenomen geldleningen	15.432.560	16.430.877
- Overige kortlopende schulden	2.619.061	2.993.870
Overlopende passiva	21.280.500	9.853.012
	65.219.269	47.637.635
Totaal	256.022.617	254.738.499

TOELICHTING OP DE BALANS PER 31 DECEMBER 2025

Waarderingsgrondslagen

Algemeen

De balans en exploitatierekening zijn samengesteld conform de verslaggevingsvoorschriften die zijn vastgelegd in het Besluit Beleidsvoorbereiding en Verantwoording Waterschappen (BBVW), de Waterschapswet en het Waterschapsbesluit.

Vaste activa

Onder de post immateriële vaste activa zijn opgenomen die activa die niet stoffelijk van aard zijn en niet onder de financiële vaste activa zijn opgenomen. Het betreft met name uitgaven in verband met onderzoek en ontwikkeling, aan derden betaalde afkoopsommen en bijdragen aan derden.

Onder de materiële vaste activa zijn investeringen opgenomen in verbeteringswerken ten behoeve van de primaire taken van het waterschap (keringen, watergangen, kunstwerken) en investeringen ten behoeve van de ondersteunende taken (bedrijfsgebouwen, tractie, automatisering).

Onder de post financiële vaste activa zijn de aandelen van de Nederlandse Waterschapsbank opgenomen.

De waardering van de vaste activa heeft plaatsgevonden op basis van de historische kostprijs / aanschafwaarde c.q. de verkrijgingsprijs, verminderd met subsidies / bijdragen van derden, bijdragen vanuit de bestemmingsreserves en met de gecumuleerde afschrijvingen. De investeringen worden afgeschreven volgens de lineaire afschrijvingsmethode op basis van de verwachte levensduur. Er wordt afgeschreven vanaf het moment van ingebruikname van het activum. De afschrijvingstermijnen zijn vastgelegd in het door het algemeen bestuur vastgestelde financieel statuut.

Wettelijk gezien bedraagt de afschrijvingstermijn voor immateriële vaste activa maximaal vijf jaar. Echter in een aantal gevallen kan hiervan gemotiveerd worden afgeweken. Dit komt met name voor bij afkoopsommen en bijdragen in ruilverkavelingen.

Dit zijn over het algemeen bijdragen in activa van derden (bijvoorbeeld onderhoud waterlopen, rioleringen en randvoorzieningen gemeenten. Waar er een directe relatie is tussen de bijdrage en de investering wordt de afschrijvingstermijn van de bijdrage gelijkgesteld aan die van de investering, wanneer deze in eigen beheer zou worden uitgevoerd.

Vorderingen, transitoria en liquide middelen

Deze activa zijn gewaardeerd tegen nominale waarde, onder aftrek van een - eventuele - voorziening voor oninbaarheid.

Eigen vermogen

Het eigen vermogen bestaat uit een algemene reserve en bestemmingsreserves en wordt gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Voorzieningen

Onder voorzieningen is de voorziening voor voormalig bestuur en personeel opgenomen. Deze voorziening is gewaardeerd tegen contante waarde.

Langlopende en kortlopende schulden

De schulden zijn tegen nominale waarde gewaardeerd.

Grondslagen ter bepaling van het resultaat

De lasten en baten zijn tegen nominale waarde opgenomen voor zover deze bedragen zijn toe te rekenen aan het verslagjaar. Eventuele afwikkelingsverschillen over voorgaande jaren worden verantwoord in het jaar waarin deze verschillen blijken.

Niet uit de balans blijkende rechten

Compensatie bodemdaling door zoutwinning

Het waterschap heeft op grond van een eind 2021 afgesloten overeenkomst recht op compensatie van toekomstige kosten samenhangende met nog te verwachten bodemdaling als gevolg van zoutwinning. Zodra de bodemdaling als gevolg van zoutwinning de in de overeenkomst opgenomen grenswaarden overschrijdt, is betreffende compensatie van toekomstige kosten verschuldigd.

Niet uit de balans blijkende verplichtingen

Operational lease

Voor een deel van de bedrijfswagens is een mantelovereenkomst voor full operational lease afgesloten. Per 1 januari 2025 is een nieuwe overeenkomst afgesloten voor de bedrijfswagens. Deze overeenkomst heeft een looptijd van vijf jaar. Daarnaast worden de contracten van lease-auto's die voor 1 januari 2025 zijn aangegaan bij de vorige partij uitgediend. De totale leasekosten bedragen ca. € 2.000.000 per jaar.

Verplichtingen lopende investeringen

Voor de, na 2025, nog lopende investeringen zijn verplichtingen aangegaan van in totaal maximaal € 11,4 miljoen. In bijlage 1 "kredietoverzicht per 31 december 2025" zijn alle lopende investeringen gespecificeerd, inclusief de aangegane verplichtingen.

Meerjarige contracten

Op het moment van de jaarafsluiting is voor meerjarige contracten met een maximale contractwaarde vanaf € 221.000 nog een verplichting aanwezig van € 53,6 miljoen. Dit is gebaseerd op de in deze contracten opgenomen maximale contractwaardes.

Garantstellingen

Noordelijk Belastingkantoor

Het waterschap staat naar rato garant voor eventuele tekorten van het Noordelijk Belastingkantoor voor zover dit de begrotingspositie overschrijdt. Het Noordelijk Belastingkantoor kent geen eigen vermogen.

Het Waterschapshuis

Het waterschap staat naar rato garant voor eventuele tekorten van het Waterschapshuis voor zover dit de begrotingspositie overschrijdt. Het Waterschapshuis kent geen eigen vermogen.

NWB

Voor de garantstelling voor een lening van verbonden partijen bestaat het risico dat het waterschap wordt aangesproken. Op dit moment hebben we enkel, gezamenlijk met andere waterschappen, een garantstelling verstrekt op een lening ten bedrage van € 6.013.268 bij de NWB ten behoeve van de huisvesting van de Unie. De schuldrest van deze lening bedraagt per 31 december 2025 € 4.089.022. De lening loopt van 2 mei 2017 tot 2 mei 2042 en heeft een rentepercentage van 2,75%.

Grondslag voor rechtmatigheidsverantwoording

De rechtmatigheidsverantwoording is opgenomen in de jaarrekening op basis van de "Verordening uitgangspunten financieel beleid, beheer en organisatie Waterschap Hunze en Aa's 2025". De rechtmatigheidsverantwoording is opgesteld op basis van de stellige uitspraken van de Commissie BBV in de Kadernota Rechtmatigheid 2025. De commissie BBV geeft via de Kadernota Rechtmatigheid haar visie over de invulling van het begrip rechtmatigheid in de rechtmatigheidsverantwoording van de decentrale overheden. In de Kadernota Rechtmatigheid 2025 is aangegeven dat de Rechtmatigheidsverantwoording betrekking heeft op het voorwaardencriterium, het begrotingscriterium en misbruik en oneigenlijk gebruik criterium.

Het Normenkader voor de rechtmatigheidscontrole 2025 betreft de inventarisatie van de relevante regelgeving voor de jaarlijkse rechtmatigheidscontrole door het dagelijks bestuur t.b.v. het voorwaardencriterium. Bij deze interne rechtmatigheidscontrole wordt vastgesteld of de baten, lasten en balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen, voor zover het handelingen betreft waaruit financiële gevolgen voortkomen die in de jaarrekening dienen te worden verantwoord. Op 16 april 2025 heeft het algemeen bestuur het Normenkader voor de rechtmatigheidscontrole 2025 vastgesteld, op basis waarvan de interne rechtmatigheidscontrole is uitgevoerd ten behoeve van de Rechtmatigheidsverantwoording in de jaarrekening 2025. Met betrekking tot de begrotingsrechtmatigheid zijn regels opgenomen in de "Verordening uitgangspunten financieel beleid, beheer en organisatie Waterschap Hunze en Aa's 2025".

ACTIVA

VASTE ACTIVA

Immateriële vaste activa € 8.738.384

Boekwaarde per 1 januari 2025	7.977.632
- Verschuiving naar materiële vaste activa	-299.008
- Vermeerderingen en verminderingen; per saldo	1.661.854
- Afschrijving	-602.094

Boekwaarde per 31 december 2025	<u>8.738.384</u>
---------------------------------	------------------

De immateriële activa kunnen worden gesplitst in:

- werken in exploitatie	7.067.522
- onderhanden werken	1.670.862

Boekwaarde per 31 december 2025	<u>8.738.384</u>
---------------------------------	------------------

De vermeerderingen/verminderingen betreffen:

- Bijdragen aan openbare lichamen	1.661.854
	<u>1.661.854</u>

De immateriële vaste activa worden als volgt onderverdeeld:

	Boekwaarde ultimo 2025	Boekwaarde ultimo 2024
- Kosten van onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief	1.595	2.127
- Bijdragen aan activa in eigendom van derden	8.638.332	7.479.583
- Overige immateriële vaste activa	98.457	196.914
Totaal	<u>8.738.384</u>	<u>7.678.624</u>

Naar aanleiding van de gewijzigde verslaggevingsvoorschriften heeft een verschuiving van immateriële naar materiële vaste activa plaatsgevonden.

Kosten van onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief

Hieronder zijn opgenomen de kosten van diverse KRW onderzoeken.

Bijdragen aan activa in eigendom van derden

Betreft de bijdrage aan de gemeenten in de kosten van de aanleg van de randvoorzieningen rioolstelsels en aanleg in landelijke gebieden.

Overige immateriële vaste activa

Betreft de waterschapsverkiezingen in 2023.

Voor immateriële vaste activa worden de volgende afschrijvingstermijnen gehanteerd:

- Onderzoek en ontwikkeling	5 jaar
- Bijdragen aan derden	afhankelijk van de levensduur van het actief waarin bijgedragen wordt
- Bijdrage in werken van derden	afhankelijk van de levensduur van het actief waarin bijgedragen wordt
- Verkiezingen	4 jaar

Materiële vaste activa € 217.746.124

Boekwaarde per 1 januari 2025	209.257.054
- Verschuiving van immateriële vaste activa	299.008
- Netto investeringen	23.730.250
- Afschrijving	-15.540.188
Boekwaarde per 31 december 2025	<u>217.746.124</u>

De materiële vaste activa worden als volgt onderverdeeld:

	Boekwaarde 1/1/2025	Investerings 2025	Afschrijving 2025	Bijdragen 2025	OHW 2025	Boekwaarde 31/12/2025
Werken in exploitatie:						
- Gronden en terreinen	458.286		12.790			445.496
- Woonruimten	91.209					91.209
- Bedrijfsgebouwen	9.958.197		640.989			9.317.208
- Grond-, weg- en water- bouwkundige werken	127.359.552	16.286	8.732.604	459.692	8.318.782	126.502.324
- Machines, apparaten en installaties	53.322.614		5.263.888		-564	48.058.162
- Overige materiële vaste activa	2.622.766		889.917		-15.614	1.717.235
Totaal werken in exploitatie	<u>193.812.624</u>	<u>16.286</u>	<u>15.540.188</u>	<u>459.692</u>	<u>8.302.604</u>	<u>186.131.634</u>
Onderhanden werk:						
- Gronden en terreinen	39.220					39.220
- Bedrijfsgebouwen	10.466	82.016				92.482
- Grond-, weg- en water- bouwkundige werken	13.060.946	16.460.208		4.810.773	-8.302.604	16.407.777
- Machines, apparaten en installaties	1.882.002	11.108.889		-38.624		13.029.515
- Overige materiële vaste activa	750.804	1.294.693				2.045.497
Totaal onderhanden werk	<u>15.743.438</u>	<u>28.945.806</u>		<u>4.772.149</u>	<u>-8.302.604</u>	<u>31.614.491</u>
Totaal materiële vaste activa	<u>209.556.062</u>	<u>28.962.092</u>	<u>15.540.188</u>	<u>5.231.841</u>	<u>0</u>	<u>217.746.124</u>

Naar aanleiding van de gewijzigde verslaggevingsvoorschriften is de bovenstaande onderverdeling naar activasoorten veranderd. De omschrijvingen van de activasoorten zijn anders dan voorheen. De totale boekwaarde per 1-1-2025 is conform de eindstand van de jaarrekening 2024. Daarnaast heeft als gevolg van deze voorschriften een verschuiving van immateriële naar materiële vaste activa plaatsgevonden.

Het totaal aan nog beschikbare kredieten bedraagt per 31 december 2025 € 77 miljoen. In hoofdstuk 9, onderdeel a lopende investeringen, wordt een toelichting gegeven op de projecten. In bijlage 1, kredietoverzicht per 31 december 2025, wordt een overzicht gegeven per project van de nog openstaande kredieten per 31 december 2025.

Voor materiële vaste activa worden, conform het financieel statuut (tenzij anders aangegeven in de kredietaanvraag), de volgende afschrijvingstermijnen gehanteerd:

- Gronden en terreinen	
- onder gebouwen	geen
- overige gronden	50 jaar
- Woonruimten	40 jaar
- Bedrijfsgebouwen	
- Kantoren	15/20/40 jaar
- Werkplaatsen	25 jaar
- Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	
- Waterkeringen	30/50 jaar
- Watergangen en kunstwerken	15/30/50 jaar
- Wegen	30 jaar
- Machines, apparaten en installaties	
- Machines en werktuigen	5/7/10 jaar
Gemalen kwantiteitsbeheer / transportgemalen / zuiveringsinstallaties	
- civiel	30 jaar
- mechanisch	20 jaar
- elektrisch	20 jaar
- automatisering	7 jaar
- Transportleidingen	40 jaar
- Overige materiële vaste activa	
- Overige bedrijfsmiddelen	4/5/10 jaar
- Overige materiële vaste activa	divers

Over gronden die onderdeel uitmaken van de diverse activacategorieën, zoals zuiveringsinstallaties etc., wordt niet afgeschreven.

Financiële vaste activa € 240.350

De financiële vaste activa betreft het aandelenbezit in de volgende bedrijven:

Het aandelenbezit in de Nederlandse Waterschapsbank N.V.:

- 1.915 aandelen A ad € 115,- nominaal en volgestort	220.225	
- 175 aandelen B ad € 460,- nominaal, waarop 25% gestort	20.125	
		240.350
- Stand 31 december 2025		<u>240.350</u>

VLOTTENDE ACTIVA

Liquide middelen € 1.509

Betreft de volgende saldi per 31-12-2025:

- Kas waterschapshuis en voorschotkassen	1.509
	<u>1.509</u>

Kortlopende vorderingen € 16.703.413

Betreft:

- Debiteuren belastingen	13.254.736	
- af: voorziening oninbaar	-675.000	
- af: overloop kwijtscheldingen	-255.000	
- Nog op te leggen aanslagen	1.637.359	
Totaal belastingdebiteuren		13.962.095
- Debiteuren overig	2.745.317	
- af: voorziening oninbaar	-3.999	
Totaal debiteuren overig		2.741.318
Totaal		<u>16.703.413</u>

Debiteuren belastingen

Het te vorderen bedrag per 31 december 2025 kan als volgt worden gespecificeerd:

- t/m 2021	209.147
- 2022	153.939
- 2023	366.677
- 2024	1.004.525
- 2025	11.520.448
Totaal	<u>13.254.736</u>

De vorderingen zijn direct opeisbaar.

Voor de voorziening dubieuze belastingdebiteuren (oninbaarheid) is € 675.000 opgenomen.

Dit bedrag is gebaseerd op de stand van de openstaande debiteuren afgezet tegen de ervaringscijfers uit het verleden.

De voorziening in 2024 ging uit van een percentage oninbaar ten opzichte van de openstaande belastingdebiteuren van 4,5%. Dit betekende een voorziening oninbaar van € 850.000. Voor 2025 wordt wederom uitgegaan van 4,5%.

De economische situatie en aanvragen kwijtschelding zijn redelijk in lijn met 2024. Derhalve wordt geen aanpassing gedaan ten opzichte van vorig jaar. In verband met de huidige onrust in de wereld en de hiermee samenhangende economische onzekerheid is hierbij nog steeds sprake van een wat hogere voorziening (%) dan voor 2020. De voorziening daalt in absoluut bedrag conform de ontwikkeling van de berekening van het NBK. Dit is een logisch gevolg van de lagere openstaande debiteurenstand.

Het verloop van de voorziening dubieuze belastingdebiteuren is als volgt:

Stand per 1 januari 2025	850.000
Af:	
- Onttrekkingen 2025	-361.863
Bij:	
- Dotatie 2025	186.863
Stand per 31 december 2025	<u>675.000</u>

Voor het nog in behandeling nemen en verwerken van kwijtscheldingen over 2025 is een nog te betalen bedrag opgenomen van € 255.000.

Nog op te leggen aanslagen:

- 2023 en 2024	538.361
- 2025	1.098.998

Totaal	<u>1.637.359</u>
--------	------------------

Debiteuren overig

Ten aanzien van de vorderingen kan het volgende worden opgemerkt:

- De vorderingen per 31 december 2025 zijn ingeschat op invorderbaarheid en op basis van deze inschatting is de hoogte van de voorziening dubieuze debiteuren bepaald.
- De vorderingen zijn direct opeisbaar.

Overlopende activa € 12.592.837

Specificatie:

- Vooruitbetaalde kosten 1.833.342
- Nog te ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen van:
(betreft te ontvangen subsidies)

	Saldo 1/1/2025	Toevoegingen 2025	Ontvangen 2025	Saldo 31/12/2025	
- de Europese Unie	5.413.211	74.770	5.148.796	339.185	
- het Rijk	1.928.133	1.474.868	916.736	2.486.265	
- provincies	589.731	918.158	1.138.198	369.691	
- overige openbare lichamen	37.165	-	37.165	-	
Totaal	7.968.240	2.467.796	7.240.895		3.195.141

- Overige overlopende activa 7.564.354

12.592.837

Vooruitbetaalde kosten

Dit betreffen kosten waarvan de betaling reeds in het jaar 2025 heeft plaatsgevonden, maar waarvan de kosten betrekking hebben op het jaar 2026 en verdere jaren.

Nog te ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen

Dit betreft subsidies en bijdragen op lopende subsidieprojecten waarvan de subsidies achteraf worden ontvangen.

Overige overlopende activa

Onder overige overlopende activa is onder andere de afdracht van de belastinginning door het NBK over december 2025 opgenomen welke in januari 2026 is ontvangen.

PASSIVA

VASTE PASSIVA

Eigen Vermogen € 29.073.816

Het eigen vermogen bestaat uit:

	31-12-2025	31-12-2024
- Algemene reserves	7.021.850	8.979.118
- Bestemmingsreserves	19.378.822	19.599.863
- Exploitatieresultaat *)	2.673.144	2.592.732
	<u>29.073.816</u>	<u>31.171.713</u>

*) Het voordelig exploitatieresultaat 2024 ad € 2.592.732 is als volgt bestemd:

- algemene reserve watersysteembeheer; toevoeging van het voordeel	1.217.827
- algemene reserve zuiveringsbeheer; toevoeging van het voordeel	1.374.905
	<u>2.592.732</u>

Algemene reserves

Het verloop in 2025 is als volgt:

	Water- systeem- beheer	Zuiverings- beheer	Totaal
Stand per 1 januari 2025	6.859.842	2.119.276	8.979.118
- Exploitatieresultaat 2024	1.217.827	1.374.905	2.592.732
- Aanwending 2025	-3.100.000	-1.450.000	-4.550.000
Stand per 31 december 2025	<u>4.977.669</u>	<u>2.044.181</u>	<u>7.021.850</u>

Aanwending 2025 Watersysteembeheer

De primitieve begroting 2025 sluit met een aanwending van de algemene reserve van € 3.100.000.

Aanwending 2025 Zuiveringsbeheer

De primitieve begroting 2025 sluit met een aanwending van de algemene reserve van € 1.450.000.

De rente van de algemene reserves wordt volledig ten gunste van de exploitatie gebracht, met andere woorden, de algemene reserve heeft een inkomensfunctie. Dit houdt in dat indien de algemene reserve (gedeeltelijk) wordt aangewend, dit leidt tot een lagere rentebate en uiteindelijk tot een hogere omslag.

Bestemmingsreserves

De samenstelling is als volgt:

	01-01-2025	Dotaties	Onttrekkingen	31-12-2025
<u>Afkoopsommen</u>				
- Afkoopsommen algemeen	7.702.937		-761.000	6.941.937
	<u>7.702.937</u>		<u>-761.000</u>	<u>6.941.937</u>
<u>Bestemmingsreserves</u>				
- Bestemmingsreserve HWBP	5.944.000			5.944.000
- Bestemmingsreserve HWBP 10% aandeel	117.000			117.000
- Bestemmingsreserve bodemdaling door zoutwinning	5.197.926	103.959	-43.000	5.258.885
- Bestemmingsreserve NPLG	216.000		-83.000	133.000
- Bestemmingsreserve Nij Begun		572.000		572.000
Bestemmingsreserves Coalitieakkoord:				
- duurzaamheid/innovatie	284.000			284.000
- biodiversiteit	50.000		-10.000	40.000
- cultuur historisch erfgoed	48.000			48.000
- akkerranden	40.000			40.000
	<u>11.896.926</u>	<u>675.959</u>	<u>-136.000</u>	<u>12.436.885</u>
	<u>19.599.863</u>	<u>675.959</u>	<u>-897.000</u>	<u>19.378.822</u>

Het verloop van de bestemmingsreserves is als volgt:

Stand per 1 januari 2025	19.599.863
- Onttrekkingen 2025	-897.000
- Dotaties 2025	675.959
Stand per 31 december 2025	<u>19.378.822</u>

Toelichting op de bestemmingsreserves

Afkoopsommen

Bij de begroting 2015 is besloten de afkoopsommen in te zetten om minder te activeren.

Vanaf 2015 worden de eigen uren besteed aan projecten (met uitzondering van HWBP-projecten), de bouwrente en beheersmatige ICT investeringen (onder andere aanschaf PC's, software) niet langer geactiveerd. Dit betekent dat deze kosten vanaf 2015 rechtstreeks ten laste van de exploitatie komen. De afkoopsommen betreffen volledig de taak watersysteembeheer. Voor zover deze extra kosten toegerekend worden aan de taak watersysteembeheer worden deze kosten gedekt door afkoopsommen. In 2025 is, conform de begroting, € 761.000,- onttrokken aan de afkoopsommen.

Bestemmingsreserve Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP)

In de voorjaarsrapportage 2016 is besloten het jaarlijks verschil tussen de in de begroting opgenomen HWBP-bijdrage en de werkelijke HWBP-bijdrage te reserveren. Deze reserve was bedoeld om ons eigen aandeel in de kosten van onze projecten te dekken. Hiervoor is tot en met 2024 aan deze reserve toegevoegd. In het bestuursvoorstel "Uitgangspunten en contouren meerjarige tariefontwikkeling" (AB 2 oktober 2024) is echter besloten om ingaande 2026 alle HWBP lasten te activeren. Deze reserve wordt nu ingezet om toekomstige stijging vanaf 2030 van kapitaallasten van de HWBP-projecten (deels) te dekken.

Bestemmingsreserve HWBP 10% aandeel

Met als doel de verdeling 10-40-50 van de financiering van het HWBP in de periode tot 2050 daadwerkelijk te realiseren maakten de waterschappen in december 2023 de eerste nadere afspraken over de projectgebonden eigen bijdrage (PGEB) van 10%. De belangrijkste afspraak is dat als de 10% PGEB van projectfasen in 2023 en latere jaren niet wordt gerealiseerd (door een voordelige uitvoering ten opzichte van de raming), verschillen tussen de werkelijke

PGEB en de beoogde 10% PGEB bij de projectwaterschappen beschikbaar worden voor volgende HWBP-projectfasen van het eigen waterschap (besluit AB 7-2-2024). Dit betreft deze bestemmingsreserve.

Bestemmingsreserve bodemdaling door zoutwinning

Eind 2021 heeft het waterschap een overeenkomst afgesloten. Op grond van deze overeenkomst heeft het waterschap recht op compensatie van toekomstige kosten voor bodemdaling als gevolg van zoutwinning. Deze compensatie wordt toegevoegd aan de bestemmingsreserve om toekomstige schade door zoutwinning te financieren.

Bestemmingsreserve NPLG

Van het NPLG (Nationaal Programma Landelijk Gebied) is met terugwerkende kracht een subsidie ontvangen van € 300.000 voor door ons bestede uren aan het NPLG in 2023. Een aantal medewerkers binnen het waterschap hebben hier uren aan besteed. Deze subsidie is bedoeld ter compensatie van uren die onze medewerkers niet aan "reguliere" werkzaamheden hebben kunnen besteden. Deze subsidieregeling is echter pas medio oktober 2023 gepubliceerd. Hierdoor hebben we deze subsidie in 2023 nog niet kunnen inzetten om extra (tijdelijke) personele capaciteit aan te trekken om de werkzaamheden die zijn blijven liggen in te halen (wat het doel van de subsidie is). Om deze reden is bij de jaarrekening 2023 besloten om voor de ontvangen subsidie van € 300.000 een bestemmingsreserve NPLG te vormen. Middels deze bestemmingsreserve NPLG worden de extra personeelskosten voor het inhalen van werkzaamheden die zijn blijven liggen, gecompenseerd.

Bestemmingsreserve Nij Begun

Nij Begun is een programma van de Nederlandse overheid voor de provincie Groningen en delen van Noord-Drenthe, gericht op het herstellen van de regio na de schade en overlast van de gaswinning. Het programma omvat maatregelen voor woningherstel, het versterken van gebouwen, sociaal en economisch herstel, en het verbeteren van de leefbaarheid om de regio binnen dertig jaar weer op het landelijk gemiddelde te brengen. Eind 2024 is een financieringssysteem Nij Begun opgesteld door de regio - in samenwerking met het Rijk - t.b.v. de dekking van de additionele ambtelijke kosten die decentrale overheden maken rond Nij Begun. Als waterschappen Noorderzijlvest en Hunze en Aa's gaat onze aandacht met name uit naar de economische agenda van Nij Begun. Op grond van deze regeling krijgen de waterschappen voor de jaren 2024 en 2025 per waterschap € 572.000,- uitgekeerd. Dit bedrag wordt voorlopig gereserveerd om hieruit kosten te betalen die noodzakelijk zijn vanwege de inzet van onze medewerkers aan Nij Begun en om initiatieven te ondersteunen die bijdragen aan de versterking en bevordering van de regio. Verantwoording van de besteding vanuit de bestemmingsreserve Nij Begun vindt plaats via de voor- en najaarsrapportage en de jaarrekening. Dit is gelijk aan de methodiek rondom de bestemmingsreserve NPLG.

Bestemmingsreserves Coalitieakkoord

In het vorige coalitieakkoord was jaarlijks € 1.000.000 opgenomen voor duurzaamheid en innovatie. Dit bedrag was onderverdeeld in € 300.000 in de jaarlijkse exploitatie en € 700.000 per jaar als investering. Het jaarlijks budget in de exploitatie van € 300.000 was o.a. bestemd voor inhuur van kennis voor onderzoek duurzaamheid en innovatie. Deze onderzoeken leiden eventueel tot investeringen.

Aangezien het ene jaar meer of minder als het andere jaar een beroep is gedaan op dit budget is bij de najaarsrapportage 2019 besloten het restant van het jaarlijks budget in een bestemmingsreserve te storten. De meer kosten in een ander jaar worden dan onttrokken aan deze bestemmingsreserve. Dit leidt dan niet tot financiële schommelingen in de jaren.

Daarnaast is bij de najaarsrapportage 2020 besloten om ook voor de in het Coalitieakkoord opgenomen budgetten voor zichtbaarheid, biodiversiteit en cultuur historisch erfgoed het niet bestede deel van de budgetten in een bestemmingsreserve te storten. In lijn met de overige coalitieakkoord budgetten is ook het niet bestede deel van van het budget akkerranden vanaf 2022 aan een bestemmingsreserve toegevoegd.

In de huidige coalitieperiode zullen de bestemmingsreserves ingezet worden voor de daaraan gekoppelde bestemmingen.

Exploitatieresultaat

Het voordelig exploitatieresultaat ad € 2.673.144 is, in afwachting van een besluit van het algemeen bestuur, afzonderlijk op de balans verantwoord.

Voorzieningen € 3.004.534

De samenstelling is als volgt:

	31-12-2025	31-12-2024
- Wachtgelden/pensioenen voormalig personeel en bestuur	3.004.534	1.771.592
	<u>3.004.534</u>	<u>1.771.592</u>

Wachtgelden/pensioenen voormalig personeel en bestuur

Het verloop is als volgt:

Stand per 1 januari 2025

1.771.592

Bij:

- Rentebijschrijving	35.432
- Dotatie 2025	<u>1.394.338</u>

1.429.770

Af:

- Bestedingen 2025	-196.828
--------------------	----------

Stand per 31 december 2025

3.004.534

De toekomstige kosten van het voormalig personeel en bestuur zijn als voorziening opgenomen.

Jaarlijks wordt, op basis van de meest actuele gegevens, een berekening gemaakt van de toekomstige kosten.

Deze kosten worden tegen contante waarde in de balans opgenomen. Door de jaarlijkse rentebijschrijving groeit de voorziening toe naar het benodigde bedrag. De kosten worden rechtstreeks op de voorziening in mindering gebracht. De herberekening van de voorziening per balansdatum geeft een dotatie in 2025 van € 1.394.000.

Dit jaar speelt als bijzonderheid dat aan de voorziening is toegevoegd in verband met de overdracht voor (oud) bestuursleden naar het nieuwe pensioenstelsel met ingang van 1 januari 2028. Eind 2025 is hiervoor de overdrachtswaarde van Appa naar ABP door een nieuwe actuariële berekening berekend en de voorziening is op basis van deze overdrachtswaarde verhoogd.

Langlopende schulden € 158.725.000

Restant van de leningen per 1 januari 2025 190.588.437

Bij: opgenomen leningen in 2025

Af: aflossingen 2025 -16.430.877

Restant van de leningen per 31 december 2025 174.157.560

Af: aflossingsverplichting 2026 (kortlopende schuld) -15.432.560

Langlopende schulden per 31 december 2025 158.725.000

Langlopende leningen banken

De ten laste van 2025 komende rentelast van de leningen bedraagt € 3.436.882; dit is 1,88% over het gemiddeld opgenomen bedrag aan leningen.

Alle langlopende schulden zijn aangegaan bij binnenlandse banken en financiële instellingen.

VLOTTENDE PASSIVA € 65.219.269

Betreft:

Netto -vloTTende schulden met een looptijd korter dan één jaar

- Schulden aan leveranciers	4.149.338
- Afdracht belastingen en sociale- en pensioenpremies	2.330.444
- Rekening-courant NWB	19.407.364
- Aflossingsverplichting 2026 opgenomen geldleningen	15.432.560
- Overige kortlopende schulden	2.619.061

43.938.768

- Overlopende passiva	21.280.500
-----------------------	------------

65.219.269

Schulden aan leveranciers € 4.149.338

De post "schulden aan leveranciers" heeft betrekking op nota's die in 2025 zijn ontvangen, maar die ultimo 2025 nog niet zijn betaald.

Afdracht belastingen en premies € 2.330.444

Betreft de in januari 2026 afgedragen belastingen en premies over december 2025.

Rekening-courant NWB € 19.407.364

Dit betreft het saldo van de NWB per 31 december 2025.

Aflossingsverplichting 2026 opgenomen geldleningen € 15.432.560

Langlopende schulden zijn de schulden met een looptijd langer dan één jaar. Onder kortlopende schulden vallen de schulden met een looptijd tot één jaar. De aflossingsverplichting 2026 over de langlopende geldleningen valt derhalve onder de kortlopende schulden.

Overige kortlopende schulden € 2.619.061

Onder "overige kortlopende schulden" zijn de in 2025 aangegane verplichtingen opgenomen die in 2026 worden betaald.

Overlopende passiva € 21.280.500

Specificatie:

- reservering restant vakantiedagen	2.107.083
- transitorische rente	1.934.735
- ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren (vooruitontvangen subsidies):	

	Saldo 1/1/2025	Toevoegingen 2025	Afboekingen 2025	Saldo 31/12/2025	
- de Europese Unie	484.085	7.150.499	2.042.002	5.592.582	
- het Rijk	1.699.454	6.934.123	2.381.154	6.252.423	
- provincies	1.650.999	1.327.391	93.308	2.885.082	
- overige openbare lichamen	232.481	5.000	-	237.481	
Totaal	4.067.019	15.417.013	4.516.464		14.967.568
- overige					2.271.113
					<u>21.280.500</u>

Onder "overlopende passiva" zijn ramingen opgenomen van nog af te wikkelen posten over 2025 in 2026.
Onder "vooruitontvangen subsidies" is een aantal reeds ontvangen subsidies opgenomen voor projecten die in 2026 en verder worden uitgevoerd.

Schatkistbankieren

Decentrale overheden zijn verplicht om hun overtollige middelen in 's Rijks schatkist aan te houden. Om het dagelijkse kasbeheer te vereenvoudigen is er een drempelbedrag, afhankelijk van het begrotingstotaal, dat buiten de schatkist mag worden gehouden.

Het drempelbedrag is vastgesteld op 2% van het begrotingstotaal (indien het begrotingstotaal eveneens lager is dan € 500 miljoen). De benutting van het drempelbedrag wordt berekend als gemiddelde over alle dagen in het kwartaal. Gemiddeld mag een decentrale overheid dus maximaal het drempelbedrag buiten de schatkist houden. Voor ons waterschap bedraagt het drempelbedrag € 2.252.884 Dit is 2% van € 113 miljoen.

We zijn wettelijk verplicht te rapporteren over het drempelbedrag en het gebruik daarvan in elk kwartaal.

Hieronder is deze verplichte rapportage opgenomen.

	kwartaal 1	kwartaal 2	kwartaal 3	kwartaal 4
- drempelbedrag buiten schatkist aan te houden	2.252.884	2.252.884	2.252.884	2.252.884
- ruimte onder het drempelbedrag	2.252.884	2.245.501	2.252.884	2.252.884
Benutting van het drempelbedrag	-	7.382	-	-

Hoofdstuk 11. Rechtmatigheidsverantwoording

Tot 2024 gaf de accountant naast de getrouwheid ook een oordeel over de rechtmatigheid van de jaarrekening van het waterschap. Met ingang van 2025 geeft het dagelijks bestuur een verplicht voorgeschreven rechtmatigheidsverantwoording af. Het algemeen bestuur heeft hiervoor regels vastgelegd in de "Verordening uitgangspunten financieel beleid, beheer en organisatie Waterschap Hunze en Aa's 2025".

Verantwoordelijkheid dagelijks bestuur

De baten en lasten alsmede de balansmutaties moeten getrouw in de jaarrekening worden opgenomen. Uit het getrouw opnemen van de baten en lasten alsmede de balansmutaties, blijken een drietal rechtmatigheidscriteria niet expliciet. Dit betreffen het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium.

In deze rechtmatigheidsverantwoording licht het dagelijks bestuur toe in hoeverre bij de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium zijn nageleefd. Dit houdt in dat de verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties in overeenstemming zijn met door het algemeen bestuur vastgestelde kaders zoals de begroting en waterschapsverordeningen en met bepalingen in de relevante wet- en regelgeving. Bij de waarderingsgrondslagen in de jaarrekening is het door het algemeen bestuur op 16 april 2025 vastgestelde normenkader van de relevante wet- en regelgeving verder toegelicht.

Deze verantwoording hanteert een grensbedrag omdat alleen de van belang zijnde aspecten in de verantwoording hoeven te worden betrokken. Deze grens is door het algemeen bestuur bepaald en bedraagt 2 % van de totale lasten exclusief toevoegingen aan de reserves en is daarmee vastgesteld op € 2.258.000,- . De grondslag voor deze verantwoording is de Kadernota Rechtmatigheid 2025 van de Commissie BBV van september 2025.

Bevinding

Het dagelijks bestuur stelt vast dat de omvang van de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties die niet rechtmatig tot stand zijn gekomen € 1.233.000,- bedraagt. Dit is lager dan de daarvoor gestelde grens van € 2.258.000,-. Van de niet rechtmatig tot stand gekomen verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties is volgens het dagelijks bestuur overigens een bedrag van € 69.000,- acceptabel op basis van door het algemeen bestuur vastgestelde afspraken.

De geconstateerde afwijkingen betreffen:

Begrotingscriterium	
1A. Overschrijding lasten programma's (of indien van toepassing een ander door het algemeen bestuur vastgesteld autorisatieniveau)	€ 63.000,-
1B. Overschrijding investeringsbudgetten (kredieten)	€ 22.000,-
2. Ongeautoriseerde reservemutaties	€ 0,-
3. Overschrijding van baten en/of onderschrijding van lasten, investeringen en baten die niet tijdig tot een begrotingswijziging hebben geleid of niet tijdig aan het algemeen bestuur zijn gemeld.	€ 214.000,-
Totaal begrotingsonrechtmatigheden	€ 299.000,-
4. Totaal van de begrotingsonrechtmatigheden (van onderdeel 1 en 2) dat past binnen het vooraf vastgestelde beleid en daarmee vooraf als acceptabel is geïd.	€ 69.000,-
Voorwaardencriterium	
5. - Inkopen ten onrechte niet Europees aanbesteed	€ 934.000,-
M&O criterium	
6. Geen bevindingen.	
Totaal Onrechtmatigheden	€ 1.233.000,-
- Waarvan acceptabel	€ 69.000,-
- Waarvan niet-acceptabel	€ 1.164.000,-

In de paragraaf bedrijfsvoering is op basis van de Kadernota rechtmatigheid van de commissie BBV en op basis van de afspraken met het algemeen bestuur aanvullende informatie opgenomen over de financiële rechtmatigheid. In deze paragraaf heeft het dagelijks bestuur ook beschreven welke actie hij onderneemt om vermelde afwijkingen in de toekomst te voorkomen.

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: het algemeen bestuur en het dagelijks bestuur van Waterschap Hunze en Aa's

Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening 2025

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2025 van Waterschap Hunze en Aa's te Veendam gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van de baten en lasten over 2025 en van het vermogen van Waterschap Hunze en Aa's op 31 december 2025, alsmede een getrouw beeld van de financiële rechtmatigheid over 2025 in overeenstemming met het Waterschapsbesluit.

De jaarrekening bestaat uit:

- de rekening naar kosten- en opbrengstensoorten over 2025;
- de balans per 31 december 2025;
- de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen (inclusief bijlagen 1 tot en met 4);
- het overzicht van gerealiseerde investeringen; en
- de rechtmatigheidsverantwoording over 2025;

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado), het controleprotocol "Controleprotocol 2025 Waterschap Hunze en Aa's" dat is vastgesteld door het algemeen bestuur op 16 april 2025 en het Controleprotocol Wet normering topinkomens (WNT) 2025 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening.

Wij zijn onafhankelijk van Waterschap Hunze en Aa's (hierna: het waterschap) zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Informatie ter ondersteuning van ons oordeel

Wij hebben onze controlewerkzaamheden bepaald in het kader van de controle van de jaarrekening als geheel en bij het vormen van ons oordeel hierover. Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel en onze bevindingen moeten in dat kader worden gezien en niet als afzonderlijke oordelen of conclusies.

Materialiteit

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op € 2.258.000. De bij onze controle toegepaste goedkeuringstolerantie bedraagt 2% van de totale lasten exclusief de toevoegingen aan reserves, zoals voorgeschreven in artikel 2 lid 1 en 3 Bado.

Daarbij zijn voor de controle van de in de jaarrekening opgenomen WNT-informatie de materialiteitsvoorschriften gehanteerd zoals vastgelegd in het Controleprotocol WNT 2025. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn, zoals ook bedoeld in artikel 3 Bado.

Wij zijn met het algemeen bestuur overeengekomen dat wij aan het algemeen bestuur tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven € 112.900 rapporteren, alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve of WNT-redenen relevant zijn.

Onze focus op fraude en het niet-naleven van wet- en regelgeving

Onze verantwoordelijkheid

Hoewel wij niet verantwoordelijk zijn voor het voorkomen van fraude of het niet-naleven van wet- en regelgeving en van ons niet verwacht kan worden dat wij het niet-naleven van alle wet- en regelgeving ontdekken, is het onze verantwoordelijkheid om een redelijke mate van zekerheid te verkrijgen dat de jaarrekening als geheel geen afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten.

Onze controle-aanpak met betrekking tot frauderisico's

Wij hebben de risico's geïdentificeerd en ingeschat op een afwijking van materieel belang in de jaarrekening die het gevolg is van fraude. Wij hebben tijdens onze controle inzicht verkregen in het waterschap en de omgeving, de componenten van het interne beheersingssysteem, waaronder het risico-inschattingsproces en de wijze waarop het dagelijks bestuur inspeelt op frauderisico's en het interne beheersingssysteem monitort en de wijze waarop het algemeen bestuur toezicht uitoefent, alsmede de uitkomsten daarvan. Wij verwijzen naar hoofdstuk 4.b Weerstandsvermogen en risicobeheersing en hoofdstuk 5.b Bedrijfsvoering in het jaarverslag, waarin de risicoanalyse van het dagelijks bestuur is opgenomen na overweging van mogelijke frauderisico's.

Wij hebben de opzet en de relevante aspecten van het interne beheersingssysteem en in het bijzonder de frauderisicoanalyse geëvalueerd alsook bijvoorbeeld de gedragscode voor medewerkers Hunze en Aa's 2021, de klachtenregeling ongewenst gedrag en protocol vertrouwenspersoon Waterschap Hunze en Aa's 2022 en de klokkenluidersregeling (Regeling voor de melding van een vermoeden van een misstand Waterschap Hunze en Aa's 2022). Wij hebben de opzet en het bestaan geëvalueerd van interne beheersmaatregelen gericht op het mitigeren van frauderisico's.

Als onderdeel van ons proces voor het identificeren van frauderisico's, hebben wij frauderisicofactoren overwogen met betrekking tot frauduleuze financiële verslaggeving, onrechtmatige besteding van (rijks)middelen, oneigenlijke toe-eigening van activa en omkoping en corruptie die samenhangen met aanbestedingen. Wij hebben geëvalueerd of deze factoren een indicatie vormden voor de aanwezigheid van het risico op afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude.

In onze controle bouwen wij een element in van onvoorspelbaarheid. Ook hebben wij de uitkomst van andere controlewerkzaamheden beoordeeld en overwogen of er bevindingen zijn die aanwijzing geven voor fraude of het niet-naleven van wet- en regelgeving.

Wij houden rekening met het risico dat het dagelijks bestuur of het management interne beheersmaatregelen kan doorbreken, aangezien dit risico in alle organisaties aanwezig is. Vanwege dit risico hebben wij onder meer geëvalueerd of de keuze en toepassing van de grondslagen voor financiële verslaggeving door het waterschap en met name voor subjectieve waarderingsvraagstukken en complexe transacties in de jaarrekening, zoals toegelicht in de (postgewijze) toelichting op de balans in de jaarrekening, een indicatie vormen voor frauduleuze financiële verslaggeving. Ook hebben wij data-analyse gebruikt om journaalposten met een verhoogd risico te signaleren en te toetsen, evenals andere aanpassingen gemaakt in het proces van financiële verslaggeving. Wij hebben de zakelijke beweegredenen (of het ontbreken daarvan) beoordeeld van bijzondere transacties, waaronder die met verbonden partijen.

Wij hebben geen frauderisico geïdentificeerd ten aanzien van de opbrengstenverantwoording, in aanvulling op het risico dat het dagelijks bestuur of het management interne beheersmaatregelen kan doorbreken.

Wij hebben kennisgenomen van de beschikbare informatie en om inlichtingen gevraagd bij leden van het dagelijks bestuur, de secretaris-directeur en overig management, de verbijzondere interne controle, medewerkers van de afdeling juridische zaken en de afdeling personeelszaken, financiën en bedrijfsvoering en het algemeen bestuur.

Uit het door ons geïdentificeerde frauderisico, ontvangen inlichtingen en andere beschikbare informatie volgen geen specifieke aanwijzingen voor fraude of vermoedens van fraude met een mogelijk materieel belang voor het beeld van de jaarrekening.

Onze controle-aanpak met betrekking tot het risico van niet voldoen aan wet- en regelgeving

Wij hebben passende controlewerkzaamheden verricht inzake de naleving van de bepalingen van de relevante wet- en regelgeving die van directe invloed zijn op de verantwoorde bedragen, de rechtmatigheidsverantwoording en toelichtingen in de jaarrekening. De toetspunten die voor onze controle van de rechtmatigheidsverantwoording relevant zijn, waaronder de begroting en relevante wet- en regelgeving en in de verordeningen van Waterschap Hunze en Aa's opgenomen bepalingen, zijn limitatief opgenomen in het normenkader voor de financiële rechtmatigheid dat is vastgesteld door het Algemeen Bestuur op 16 april 2025.

Daarnaast hebben wij de omstandigheden ingeschat met betrekking tot het risico van niet-naleven van wet- en regelgeving waarvan redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze van materiële invloed kunnen zijn op de jaarrekening, op basis van onze ervaring in de sector, door afstemming met het dagelijks bestuur, het lezen van notulen, het kennisnemen van rapporten van de verbijzondere interne controle en het uitvoeren van gegevensgerichte werkzaamheden gericht op transactiestromen, jaarrekeningposten en toelichtingen.

Wij hebben inlichtingen ingewonnen bij en een bevestiging ontvangen van de afdeling juridische zaken van het waterschap. Verder hebben wij kennisgenomen van de correspondentie met de toezichthouders (zijnde de provincies Groningen en Drenthe) en zijn alert gebleven op indicaties voor een (mogelijke) niet-naleving gedurende de controle. Ten slotte hebben wij schriftelijk de bevestiging ontvangen dat alle bekende gebeurtenissen van niet-naleving van wet- en regelgeving met ons zijn gedeeld.

Onze controle-aanpak met betrekking tot de veronderstellingen inzake financiële risico's in relatie tot de financiële positie

Zoals toegelicht in hoofdstuk 4.b Weerstandsvermogen en risicobeheersing in het jaarverslag, heeft het dagelijks bestuur een specifieke beoordeling gemaakt van de mogelijkheid van het waterschap om de financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers financieel op te vangen zonder tussenkomst van de toezichthouders en de bedrijfsvoering voort te zetten voor de voorzienbare toekomst.

Wij hebben de specifieke beoordeling met het dagelijks bestuur besproken en professioneel-kritisch geëvalueerd. Wij hebben overwogen of de specifieke beoordeling van het dagelijks bestuur op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, alle relevante gebeurtenissen en omstandigheden bevat waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan omtrent de financiële positie, dat wil zeggen het vermogen van het waterschap in relatie tot de exploitatie met inachtneming van de mogelijkheden om de financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers financieel op te vangen, zonder tussenkomst van de toezichthouders. Verder hebben wij kennis genomen van de beoordeling van de begroting van het waterschap door de toezichthouders. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen.

Op basis van onze werkzaamheden hebben wij geen materiële onzekerheden geïdentificeerd ten aanzien van de geschiktheid van de door het dagelijks bestuur gehanteerde veronderstellingen inzake het opvangen van financiële risico's in relatie tot de financiële positie en het opmaken van de jaarrekening op basis van de gebruikelijke grondslagen voor financiële verslaggeving. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een waterschap niet langer in staat is de financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers financieel op te vangen, zonder tussenkomst van de toezichthouders.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2025 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1, sub n en o Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen andere informatie

De jaarstukken omvatten andere informatie naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het dagelijks bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het jaarverslag in overeenstemming met het Waterschapsbesluit.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het dagelijks bestuur en het algemeen bestuur voor de jaarrekening
Het dagelijks bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken van de jaarrekening en getrouw weergeven van de grootte en de samenstelling van de baten en lasten over 2025 en van het vermogen van het waterschap op 31 december 2025, alsmede het getrouw weergeven van de financiële rechtmatigheid over 2025 in overeenstemming met het Waterschapsbesluit.

In dit kader is het dagelijks bestuur tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het dagelijks bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van het normenkader voor de financiële rechtmatigheid mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het dagelijks bestuur de veronderstellingen inzake de financiële risico's in relatie tot de financiële positie onderbouwen en afwegen of het waterschap in staat is de financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers financieel op te vangen zonder tussenkomst van de toezichthouder. Het dagelijks bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de financiële risico's kunnen worden opgevangen toelichten in de jaarrekening.

Het algemeen bestuur is verantwoordelijk voor het vaststellen van het normenkader voor de financiële rechtmatigheid en het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van het waterschap.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate, maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben, waar relevant, professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Bado, het "Controleprotocol 2025 Waterschap Hunze en Aa's" dat is vastgesteld door het algemeen bestuur op 16 april 2025, het Controleprotocol WNT 2025, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. De sectie 'Informatie ter ondersteuning van ons oordeel' hierboven, bevat een informatieve samenvatting van onze verantwoordelijkheden en de uitgevoerde werkzaamheden als basis voor ons oordeel.

Onze controle bestond onder andere uit:

- ▣ het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- ▣ het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van het waterschap;
- ▣ het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het dagelijks bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- ▣ het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen;
- ▣ het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij zijn verantwoordelijk voor het plannen en uitvoeren van de controle van de jaarrekening om voldoende en geschikte controle-informatie te verkrijgen met betrekking tot de in de jaarrekening van het waterschap opgenomen financiële informatie ten aanzien van activiteiten uitgevoerd door uitvoeringsorganisaties van het waterschap als basis voor het vormen van een oordeel over de jaarrekening. Tevens zijn wij verantwoordelijk voor de aansturing van, het toezicht op en de beoordeling van de controlewerkzaamheden die in het kader van de controle van de jaarrekening van het waterschap zijn uitgevoerd. Wij dragen de volledige verantwoordelijkheid voor onze controleverklaring.

Communicatie

Wij communiceren met het algemeen bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Groningen, 26 mei 2026

EY Accountants B.V.

w.g. I.D. Oortman Msc EMA RA

Hoofdstuk 13. Vaststelling jaarrekening 2025

De jaarrekening 2025, met een voordelig resultaat van € 2.673.144 aangeboden door het Dagelijks Bestuur op 26 mei 2026.

, dijkgraaf

, secretaris-directeur

Vastgesteld in de vergadering van het Algemeen Bestuur van het waterschap Hunze en Aa's, op 24 juni 2026.

, dijkgraaf

, secretaris-directeur

Bijlagen

Bijlage 1: Kredietoverzicht per 31 december 2025

	Krediet	Besteding voor 2025	Besteding 2025	Besteding t/m 2025	Verplichting	Besteding + verpl.	Restant krediet
Programma Veiligheid							
230 Aanleg Meerstad	4.000.000				250.374	250.374	3.749.626
246 Westerwoldse Aa CA	5.237.799	4.331.826		4.331.826		4.331.826	905.973
500 Masterplan Kaden	61.774.354	52.433.318	103.172	52.536.490	7.179	52.543.669	9.230.685
692 Herprofileren boezemkades	600.000		313.380	313.380		313.380	286.620
718 Div. vervangingen zeeobjecten	275.000		169.557	169.557	103.471	273.028	1.972
757 Versterken boezemkades Tusschenklappen	4.528.440	4.303.565		4.303.565		4.303.565	224.875
853 Veiligheid sluizen Termunterzijl	500.000	28.065	10.672	38.737	2.862	41.598	458.402
863 Versterk boezemk nav toets stabiliteit	9.720.000	888.682	3.327.176	4.215.858	980.391	5.196.249	4.523.751
880 Kadeversterking Lappenvoort-Oosterland	3.970.000	3.840.837	-1.334	3.839.502	13.978	3.853.481	116.519
1007 COQ installaties Zee objecten	365.000						365.000
H01 HWBP 17F Dollarddijk	562.000	69.947	145.515	215.462	121.192	336.654	225.346
H02 HWBP Groote Polder	193.134		27.700	27.700	4.442	32.142	160.992
Subtotaal	91.725.727	65.896.239	4.095.837	69.992.077	1.483.889	71.475.965	20.249.762
Programma Watersystemen							
028 HIR Haren	7.145.647	6.499.625		6.499.625		6.499.625	646.022
033 HIR Westerwolde	3.393.533	3.366.316		3.366.316		3.366.316	27.217
076 Herinrichting midden Groningen	2.000.000	1.178.763		1.178.763		1.178.763	821.237
115 Landinrichting Laaghalen	684.735	211.036	453.500	664.536		664.536	20.199
184 Landinrichting Odoorn	675.000	432.259		432.259		432.259	242.741
306 Ecologische Hoofdstructuur	2.147.500	1.745.806		1.745.806		1.745.806	401.694
417 Verdrogingsbestrijding	457.193	9.008	46.500	55.508		55.508	401.685
426 Baggeren stedelijk gebied	500.000	102.053	622	102.675	228.767	331.442	168.558
624 WKK Scheemda	4.638.000	337.428	1.559.924	1.897.352	2.369.539	4.266.891	371.109
643 Scheve Klap naar Weiwerd	150.000	52.689	53.168	105.857	34.846	140.704	9.296
694 Baggeren vaarwegen en kanalen	25.000		17.969	17.969		17.969	7.032
707 Duurswold Noord	4.713.700	4.053.040		4.053.040		4.053.040	660.660
715 Baggeren Kieldiep	500.000						500.000
725 Inrichting Haansplassen	2.763.000	2.760.083		2.760.083		2.760.083	2.917
742 Maatregelen waterlichaam Drentsche Aa	2.010.000	534.434	107.137	641.572		641.572	1.368.428

Bijlage 1: Kredietoverzicht per 31 december 2025

	Krediet	Besteding voor 2025	Besteding 2025	Besteding t/m 2025	Verplichting	Besteding + verpl.	Restant krediet
744 Maatregelen waterlichaam Hunze	2.589.500	563.854	1.254.302	1.818.157		1.818.157	771.343
745 Maatregelen waterlichaam Zuidlaardermeer	4.192.000	1.583.672		1.583.672		1.583.672	2.608.328
749 Renovatie RGM's 2020-ev	675.000		276.115	276.115	16.356	292.471	382.529
758 Verst. boezem- en kanaaloevers oeverfix	550.000		241.705	241.705	88.033	329.738	220.262
784 Aanpassing BOS HW	120.000		32.460	32.460	60.500	92.960	27.040
799 Fosfaatverwijdering RWZI's	2.776.000	2.609.743		2.609.743		2.609.743	166.257
801 Vervang telemetrie onderstat kwan.	100.000		85.240	85.240	13.553	98.793	1.207
802 Vervanging telemetrie onderst. kwal	110.000		64.446	64.446	43.284	107.730	2.270
812 Watersysteem Hunze BHP 2022-2027	16.625.000	48.460	539.999	588.459		588.459	16.036.541
816 NVO's BHP 2022-2027	3.200.000	404.188	234.317	638.505	12.482	650.987	2.549.013
819 Visveilig maken gemaal Duurswold	2.976.598	64.274	1.021.242	1.085.516	807.719	1.893.235	1.083.363
836 Persleiding vervangen	25.000		13.312	13.312		13.312	11.688
847 Watersysteem Dr Aa BHP 2022-2027	5.000.000						5.000.000
854 Onderhoudsmachines 2025	680.000		60.500	60.500	576.367	636.867	43.133
855 Oplos knelpunten landelijk gebied 2025	250.000		210.875	210.875	24.891	235.766	14.234
862 Kadverbetering zuidzijde Zlrmeer	400.000	1.331	40.883	42.214		42.214	357.786
866 Bijdrage Stieltjeskanaalsluis	50.000						50.000
868 Div. vervangingen RWZI's 2025	1.120.000		872.961	872.961	77.482	950.443	169.557
869 Schakel-en verdeelinrichting vervangen	600.000		27.104	27.104	108.416	135.520	464.480
875 Toetsing NBW-norm toekomstig watersys	650.000	116.134	78.354	194.488	237.839	432.326	217.674
903 Modifications RWZI Veendam	4.375.000	145.074	3.836.714	3.981.788	227.065	4.208.853	166.147
918 DAW Drenthe	400.000	32.031		32.031		32.031	367.969
919 DAW Groningen	900.000	258.039	267.500	525.539		525.539	374.461
920 Nieuwbouw Gemaal Groningen zuid en baggeren	5.025.000		184.223	184.223	1.555.463	1.739.686	3.285.314
922 Windketels vervangen	170.000		74.872	74.872	33.186	108.058	61.942
930 DP-RA Stedelijke wateropgave	1.633.897						1.633.897
935 Visveiligheid gemalen	4.107.000	10.355	505.850	516.205	3.039.092	3.555.297	551.703
938 Vuilroosters vervangen	1.250.000	243.190	688.899	932.089	106.371	1.038.459	211.541
948 Meetapparatuur lachgas	154.000	55.746	35.707	91.453	40.549	132.002	21.998
960 Leidingwerk SGT's RWZI Assen	220.000		179	179		179	219.822
961 Vervangen el.aansluitingen gemalen	460.000		293.722	293.722	151.311	445.032	14.968

Bijlage 1: Kredietoverzicht per 31 december 2025

	Krediet	Besteding voor 2025	Besteding 2025	Besteding t/m 2025	Verplichting	Besteding + verpl.	Restant krediet
963 Vispassages Buiskooldiep	425.000		8.781	8.781		8.781	416.219
1000 Visvriendelijk aanpassen capaciteit aanvoergemalen	5.372.000						5.372.000
1008 COQ installaties RGM	410.000						410.000
1009 COQ installaties zuiveringen	1.200.000		5.072	5.072	15.624	20.696	1.179.304
1010 COQ installaties gemalen	1.200.000						1.200.000
1011 DAW Groningen 2025-2029	550.000						550.000
1013 Aanpassing Gemaal De Bulten incl. visvriendelijk maken	1.900.000						1.900.000
1015 Bijdrage regionale DAW Drenthe regeling 2023-2027	380.000						380.000
Subtotaal	104.624.303	27.418.631	13.194.154	40.612.786	9.868.734	50.481.519	54.142.784
Programma Organisatie							
751 Vervanging onderhoudsbeheersysteem	275.000	252.229		252.229		252.229	22.771
805 IM 2023	595.000	339.183	919	340.102		340.102	254.898
832 Vernieuwing/verduurzaming wpl Veele	1.569.000	16.207	991	17.198		17.198	1.551.802
838 IM 2024	605.000	147.092	347.675	494.766		494.766	110.234
872 IM 2025	960.000		411.289	411.289	89.318	500.607	459.393
929 Vervanging LIMS	920.000	566.343	100.297	666.640		666.640	253.360
934 Pachtapplicatie grondzaken	70.000		64.000	64.000	3.850	67.849	2.151
964 Emballage opslag /inrichting 2 kantoorruimtes	100.000		1.770	1.770		1.770	98.230
Subtotaal	5.094.000	1.321.054	926.941	2.247.995	93.168	2.341.163	2.752.837
Totaal projecten	201.444.030	94.635.925	18.216.932	112.852.857	11.445.790	124.298.648	77.145.382

Bijlage 2: Overzicht afgesloten projecten 2025

	Krediet	Besteding voor 2025	Besteding 2025	Besteding t/m 2025	Verplichting	Besteding + verpl.	Restant krediet
Programma Veiligheid							
413 Realiseren overstromingsvlakte Hunze	2.033.850	1.626.627		1.626.627		1.626.627	407.223
602 Vervanging hekwerk zeedijk	65.000		60.648	60.648		60.648	4.352
692 Herprofileren boezemkades	600.000	296.989	303.010	599.999		599.999	1
863 Versterk boezemk nav toets stabiliteit	1.109.000	490.734	51.364	542.098		542.098	566.902
917 Versterking Borgsloot	3.830.000	3.557.903	139.304	3.697.207		3.697.207	132.793
Subtotaal	7.637.850	5.972.253	554.325	6.526.578		6.526.578	1.111.272
Programma Watersystemen							
467 Groot onderhoud stuwen	220.500		211.818	211.818		211.818	8.682
496 Sluizen etc.; groot onderhoud	262.500		262.500	262.500		262.500	0
688 Cultuurhistorisch erfgoed	450.000		63.456	63.456		63.456	386.544
700 Baggeren stedelijk gebied Groningen	400.000	196.328	203.299	399.627		399.627	373
724 WKK Assen	3.227.000	3.214.087	1.759	3.215.846		3.215.846	11.154
740 BHP NVO	2.526.400	1.688.482	-459.692	1.228.790		1.228.790	1.297.610
749 Renovatie RGM's 2020-ev	1.710.000	1.020.246	596.433	1.616.679		1.616.679	93.321
758 Verst. boezem- en kanaaloevers oeverfix	500.000	439.337	60.413	499.750		499.750	250
775 Vervanging bellenbeluchting zuiveringen	550.000		375.621	375.621		375.621	174.379
801 Vervang telemetrie onderstat kwan.	100.000	46.083	47.965	94.048		94.048	5.952
804 Div vervangingen RWZI's 2023	700.000	633.005	18.935	651.940		651.940	48.060
829 Onderhoudsmachines 2024	1.200.000	496.529	695.544	1.192.073		1.192.073	7.927
835 Div. vervangingen RWZI's 2024	820.000	583.507	209.285	792.792		792.792	27.208
836 Persleiding vervangen	1.300.000	353.120	929.117	1.282.237		1.282.237	17.763
856 Stedelijk waterbeheer 2025	100.000		27.794	27.794		27.794	72.206
859 Vervangen diverse beschoeiingen 2025	500.000		500.000	500.000		500.000	0
861 Baggeren Mussel Aa kanaal	1.650.000	1.518.648	134.587	1.653.235		1.653.235	-3.235
864 Bijdrage gemalen Hooogeveenschevaart	2.610.000		1.267.367	1.267.367		1.267.367	1.342.633
865 Bijdrage gemalen Dr. Hoofdvaart	90.000						90.000
870 Civiel zuiveringen op norm brengen	390.000		383.804	383.804		383.804	6.196
915 Graafwerende mtr bever	250.000		249.601	249.601		249.601	399
922 Windketels vervangen	165.000	42.116	67.845	109.961		109.961	55.039

Bijlage 2: Overzicht afgesloten projecten 2025

	Krediet	Besteding voor 2025	Besteding 2025	Besteding t/m 2025	Verplichting	Besteding + verpl.	Restant krediet
956 Bijdrage Sluis Peelo	65.000		80.487	80.487		80.487	-15.487
959 PLC's RWZI Ter Apel	300.000		300.195	300.195		300.195	-195
961 Vervangen el.aansluitingen gemalen	265.000	209.570	53.757	263.327		263.327	1.673
Subtotaal	20.351.400	10.441.058	6.281.893	16.722.951		16.722.951	3.628.449
Programma organisatie							
728 Uitbreiding netwerkopslag GEO info	20.000		13.915	13.915		13.915	6.085
763 Vervangen daken	185.000	105.853	79.255	185.108		185.108	-108
867 Aanschaf laboratorium apparatuur 2025	200.000		188.142	188.142		188.142	11.858
957 Landmeetapparatuur 2025	55.000		57.642	57.642		57.642	-2.642
Subtotaal	460.000	105.853	338.954	444.807		444.807	15.193
Totaal projecten	28.449.250	16.519.164	7.175.172	23.694.336		23.694.336	4.754.914